

F12.7

LISIA SUOMEN VIRALLISEEN TILASTOON.
BIDRAG TILL FINLANDS OFFICIELLA STATISTIK

XI .

LÄÄKINTÖLAITOS.

UUSI JAKSO 34.

LÄÄKINTÖHALLITUKSEN KERTOMUS
VUODELTA 1917.

MEDICINALVERKET.

NY FÖLJD 34.

MEDICINALSTYRELSENS BERÄTTELSE
FÖR ÅR 1917.

HELSINKI, 1921.
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINOSSA.

Tilastokirjasto
Statistikbiblioteket

Sisällysluettelo. — Innehållsförteckning.

	Ref.	Lääk.	neuv.		Siv.
I. Lääkintöhallitus	Ref.			H. Lavonius	— 1
II. Yleinen terveyden- ja sairaanhoito.....	»	»	»	A. V. Manner	— 6
Kunnanlääkärilaitos	»	»	»	H. Lavonius	— 46
III. Suojelusrokotus	»	»	»	A. V. Manner	— 47
IV. Valtion Serumlaboratorio ja Pasteurlaitos	»	»	»	»	— 50
V. Sairaanhoitolaitos					— 57
Valtion sairaanhoitolaitokset.....	»	»	»	G. A. Backman	— 59
A. Lääninsairaalat ja yleiset sairaalat ..	»	»	»	»	— 71
B. Veneeristen tautien osastot ja ylimää-					
räiset veneeriset sairaalat	»	»	»	»	— 79
C. Mielisairasten hoitolaitokset	»	»	»	E. Therman	— 83
Lapsenpäästölaitokset	»	»	»	H. Lavonius	— 96
Kuntien sairastuvat	»	»	»	»	— 96
Kunnalliset ja yksityiset sairaalat kau-					
pungeissa	»	»	»	»	— 97
Erinäisten valtion avustamain parantoloi-					
den ja yhdistysten toiminta	»	»	»	»	— 99
VI. Kätilölaitos	»	»	»	»	— 104
VII. Oikeuslääkeopilliset toimitukset	»	»	»	A. V. Manner	— 107
VIII. Apteekkilaitos	»	Asessori S. Siintola			— 118
IX. Veterinärväsendet	»	»	»	R. Hindersson	— 135
Taululitteita — Tabellbilagor					— I

Table des matières.

		Pag.
I. Conseil supérieur de l'administration médicale de Finlande	Rapp. Mr. H. Lavonius	— 1
II. Hygiène publique et traitement des malades	» » A. V. Manner	— 6
Institution des médecins communaux ..	» » H. Lavonius	— 46
III. Vaccination antivariolique	» » A. V. Manner	— 47
IV. Laboratoire Serologique et Institut Pasteur de l'État	» » » » »	— 50
V. Services des hôpitaux		— 57
Hôpitaux de l'État	» » G. A. Backman	— 59
A. Hôpitaux généraux, sections communes	» » » » »	— 71
B. Sections des maladies vénériennes et hôpitaux surnuméraires pour maladies vénériennes	» » » » »	— 79
C. Asiles d'aliénés	» » E. Therman	— 88
Maternités	» » H. Lavonius	— 96
Infirmières à la campagne	» » » » »	— 96
Hôpitaux municipaux et privés dans les villes	» » » » »	— 97
Aperçu des travaux de quelques sociétés et institutions subventionnées par l'État ..	» » » » »	— 99
VI. Service des sages-femmes	» » » » »	— 104
VII. Médecine légale	» » A. V. Manner	— 107
VIII. Pharmacie	» » S. Siintola	— 118
IX. Service vétérinaire	» » R. Hindersson	— 135
Tableaux complémentaires		— I

Täten saa Lääkintöhallitus Valtio-
neuvostolle nöyrimmästi jättää ker-
tomuksen Suomen lääkintölaitoksesta
vuodelta 1917.

Härmed får Medicinalstyrelsen till
Statsrådet ödmjukast öfverlämna be-
rättelse om medicinalverket i Finland
för år 1917.

Akseli Koskimies.

G. A. Backman.

Ernst Therman.

S. Siintola.

A. Viktor Manner.

H. Lavonius.

R. Hindersson.

I. Lääkintöhallitus.

Lääkintöhallituksen jäsenten ja virkamiesten suhteen ovat seuraavat henkilömuutokset tapahtuneet v. 1917 kuluessa.

Päätirehtööri Taav. Laitiselle myönnettiin huhtik. 18 p:nä ero virastaan. Virkaa määrättiin väliaikaisesti hoitamaan v. t. lääkintöneuvos N. J. Arppe, kunnes ylim. professori J. J. Karvonen toukok. 26 p:nä nimitettiin Lääkintöhallituksen päätirehtööriksi.

Lokak. 27 p:nä nimitettiin lääket. lisensiaatit Akseli Koskimies ja A. V. Manner sekä ylim. professori G. A. Backman lääkintöneuvoksiksi Lääkintöhallitukseen.

Lääkintöhallituksen sihteeriksi nimitettiin toukok. 30 p:nä kamreeri K. J. Brummer.

Ylimääräisiksi lääkäreiksi Lääkintöhallitukseen määrättiin:

Toukok. 30 p. Lääket. lis. *J. J. Varpula.*

Marrask. 27 » » ja kir. tri *A. Tavaststjerna.*

Ylimääräisen lääkärin virasta erosivat:

Tammik. 4 p. Lääket. ja kir. tri *E. A. Behse.*

Toukok. 1 » » lis. *V. V. Alkio.*

Lääkintöhallitus on vuoden kuluessa käsitellyt seuraavan määrän asioita:

a) *Kanslian puolella:*

Keisarillisen Senaatin kirjeitä ja remissejä	1,166
Eri virastojen ja viranomaisten kirjeitä	1,565
Alaistensa virkamiesten kirjeitä ja raportteja	3,822
Anomuksia	951
Ruumiinavauspöytäkirjoja	635
Meneviä ekspeditsioneja	6,612

b) *Kamarikonttorin puolella:*

Tulleita kirjeitä	4,998
Meneviä ekspeditsioineja	5,896

Maan lääkäri- ja hammaslääkärikunnassa sekä maan lääkintölaitokseen kuuluvissa viroissa ovat seuraavat muutokset vuoden kuluessa sattuneet:

a) *Nimityksiä ja määräyksiä.*1. *Piirilääkäriksi.*

Lokak.	24 p.	Lääket. lis.	<i>J. Soini</i>	Tampereen piirin piirilääkäriksi.
»	»	»	»	<i>K. R. Mellberg</i> Kuortaneen piirin piirilääkäriksi.
»	»	»	»	<i>V. A. V. Fabritius</i> Kalajoen piirin piirilääkäriksi.
»	»	»	»	<i>J. A. Levonius</i> Lappeenrannan piirin piirilääkäriksi.
Jouluk.	7	»	»	<i>E. A. Nylander</i> Godbyn piirin piirilääkäriksi.

2. *Sairaalanlääkäriksi.*

Tammik.	16 p.	Lääket ja kir.	tri <i>P. V. Pirilä</i>	Töölön ylim. veneerisen sairaalan ylilääkäriksi.
Huhtik.	4	»	lis. <i>R. C. Öhman</i>	Malmin sairaalan lääkäriksi Pietarsaareen.
Toukok.	22	»	»	<i>A. Lehtonen</i> Turun lääninsairaalan vastaanotto-laitoksen lääkäriksi.
Kesäk.	19	»	»	<i>A. A. Becker</i> Tornion yleisen sairaalan lääkäriksi.
Heinäk.	6	»	»	<i>J. T. Lojander</i> Kumtähden ylim. veneerisen sairaalan ylilääkäriksi.
Elok.	14	»	»	<i>V. Bärhund</i> saman sairaalan alilääkäriksi.
»	17	»	»	<i>Hj. Peder</i> Malmin sairaalan alilääkäriksi Pietarsaareen.
Lokak.	24	»	»	<i>O. H. Wellenius</i> Pitkäniemen keskuslaitoksen apulaisylilääkäriksi.
Jouluk.	7	»	»	<i>V. Punntala</i> Nuivanniemen keskuslaitoksen toiseksi alilääkäriksi.

3. *Vankilanlääkäriksi.*

Toukok.	22 p.	Lääket. lis.	<i>A. Lehtonen</i>	Turun kuritushuoneen mielisairaalan lääkäriksi.
---------	-------	--------------	--------------------	---

Heinäk. 17 p. Lääket. lis. *J. E. Gröhn* Turun lääninvankilan lääkäriksi.

4. Kaupunginlääkäriksi.

Tammik. 18 p. Lääket. ja kir. tri *H. W. Backman* Vaasan ensim. kaupunginlääkäriksi.

Toukok. 9 » » lis. *H. Hahl* Kuopion toiseksi kaupunginlääkäriksi.

Elok. 30 » » » *A. Sivola* Mikkelin kaupunginlääkäriksi.

» » » » » *J. L. G. Porthan* Kuopion ensim. kaupunginlääkäriksi.

Lokak. 24 » » » *T. Kumlin* Hangon toiseksi kaupunginlääkäriksi.

Jouluk. 7 » » » *V. E. von Hertzen* Kokkolan kaupunginlääkäriksi.

» » » » » *O. J. Bläfield* Uudenkaarlepyyn kaupunginlääkäriksi.

5. Kunnanlääkäriksi.

Tammik. 3 p. Lääket. lis. *V. V. Sommelo* Kauhavalle.

Helmik. 2 » » » *K. A. Juselius* Nastolaan.

Maalisk. 14 » » » *A. Strengell* Bromarviin.

Huhtik. 4 » » » *V. V. Rantasalo* Huittisten ja Vampulan kuntiin.

» 11 » » » *K. A. Juselius* Jyväskylän maalaiskuntaan.

» 18 » » » *H. Nyysölä* Viitasaarelle.

Toukok. 22 » » » *Y. F. Leikola* Alajärven ja Soinin kuntiin.

Elok. 3 » » » *V. V. Alkio* Lapinlahdelle.

Marrask. 9 » » » *E. A. Vahtera* Mynämäen ja Mietoisten kuntiin.

b) Laillistettuja lääkärejä.

Helmik. 7 p. Lääket. lis. *Berndt Akseli Fredrik Kivalo*.

» » » » » *Juho Vilho Hämäläinen*.

» » » » » *Yrjö Ferdinand Leikola*.

» » » » » *Lauri Ilmari Halonen*.

Huhtik. 14 » » » *Wilfrid Eugen Brotherus*.

Toukok. 31 » » » *Nils Olav Lund*.

» » » » » *Karl Johan Lund*.

» » » » » *Harry Kaarlo Adolf Castrén*.

Lokak. 3 » » » *Yrjö Levander*.

» » » » » *Artturi Eemeli Mikkonen*.

Marrask. 7 » » » *Toivo Alfons Aulo*.

Marrask.	7 p.	Lääket. lis.	<i>Ake Ossian Ingman.</i>
»	»	»	<i>Eeva Kivikataja.</i>
»	»	»	<i>Anna Schwanck.</i>
Jouluk.	»	»	<i>Kalle Oskari Railo.</i>
»	»	»	<i>Jaakko Fjalar Stenius.</i>
»	19	»	<i>Helmeri Juho Paavola.</i>

c) Oikeutettuja harjoittamaan hammaslääkärin ammattia.

Kesäk.	5 p.	<i>Ragni Ståhlberg.</i>
»	»	<i>Kaarlo Gustaf Hedmansson.</i>
»	»	<i>Herman Edvin Eklund.</i>
»	»	<i>Martta Beata Sihvonen.</i>
»	»	<i>Ilmi Kunnas.</i>
»	»	<i>Aino Kerttu Kokkola.</i>
»	»	<i>Väinö Arvi Haapanen.</i>
»	»	<i>Vesta Tyttö Karolina Eldstahl</i>
»	»	<i>Lyyli Johanna Kinnunen.</i>
»	»	<i>Tuovi Irene Paloniemi.</i>
»	»	<i>Anni Ikäheimo.</i>
»	»	<i>Börja Hellner.</i>
»	»	<i>Ester Elvina Björkqvist.</i>
»	»	<i>Dagny Emilia Nordström.</i>
»	15	<i>Viljo Ronimus.</i>
Lokak.	9	<i>Bertel Armas Böök.</i>

d) Eron saaneita.

Helmik.	13 p.	Kuntähtden ylim. venerisen sairaalan ylilääkäri lääket. ja kir. tri <i>W. Stockmann</i> 1/4 17 alkaen.
Huhtik.	10	Helsingin kaupungin ensim. kaupunginlääkäri, lääket. ja kir. tri <i>V. J. Sucksdorff</i> 1/5. 17 alkaen.
»	18	Kokkolan kaupunginlääkäri, lääket. lis. <i>A. Strengell.</i>
Toukok.	15	Lappeenrannan piirin piirilääkäri, lääket. lis. <i>K. A. Hällström.</i>
Jouluk.	7	Tammelan piirin piirilääkäri, lääket. lis. <i>G. M. von Essen.</i>
»	»	Käkisalmen turvalaitoksen lääkäri, lääket. lis. <i>K. A. Brehmer.</i>
Jouluk.	11	Rovaniemen yl. sairaalan taloudenhoitaja <i>A. Skog</i> 1/1, 1918 alkaen.

e) Kuolleita.

Tammik.	18 p.	Muolaan piirin piirilääkäri, lääket. lis. <i>C. F. Gustafsson.</i>
Helmik.	23 »	Kuopion ensim. kaupunginlääkäri, lääket. lis. <i>G. F. Forstén.</i>
Huhtik.	11 »	Marianhaminan piirin piirilääkäri, lääket. lis. <i>A. L. G. Hornborg.</i>
	» 23 »	Tornion yleisen sairaalan lääkäri, lääket. lis. <i>Hj. Törnroth.</i>
Toukok.	10 »	Hangon ensim. kaupunginlääkäri, lääket. lis. <i>C. S. Chydenius.</i>
Heinäk.	7 »	Professori, lääket. ja kir. tri <i>S. O. Wasastjerna.</i>
Syysk.	27 »	Kunnanlääkäri, lääket. lis. <i>K. S. Wilén.</i>
Lokak.	10 »	Professori, lääket. ja kir. tri <i>M. E. G. Oker-Blom.</i>

II. Yleinen terveyden- ja sairaanhoito.

Yleinen terveydentila maassa oli vuosien 1916 ja 1917 vaihteessa, mikäli kulkutauteihin tulee, jotenkin suotuisa ja jatkui tätä tilannetta v. 1917 edelleen elokuuhun asti, jolloin Karjalan kannaksella Viipurin läänissä ja erinäisissä osissa Mikkelin lääniä alkoi esiintyä suuremmassa määrässä punatautia. Taudintapausten määrä supistui kuitenkin jo lokakuussa hyvin vähiin. Elokuussa alkoi myöskin lavantauti, joka siihen saakka oli esiintynyt hyvin rajoitetulla määrällä tapauksia, liikkua eri osissa maata suuremmalla määrällä tapauksia ja jatkui sen esiintymistä vuoden loppuun asti, tosin viimeisinä kuukausina hie-
man vähenevässä määrässä. Taudin esiintymispaikoista mainittakoon etenkin Kuopion kaupunki ja Värtsilän tehdasseutu Tohmajärven piirilääkäripiirissä.

Kuten edellisenäkin vuotena painosti oloja maassa edelleen vallitseva sota-tilanne ja maaliskuussa 1917 sattunutta vallankumousta seurannut yleinen levottomuus väkivaltaisuuksineen. Tämä tilanne vaikutti häiritsevästi myöskin työskentelyyn yleisen terveydenhoidon alalla.

Edelleen on vielä mainittava, että yleinen elintarvepuute alkoi vuoden 1917 kuluessa käydä yhä tuntuvammaksi, joskaan tästä syntynyt tilanne ei vielä mainittuna vuotena ennättänyt kehittyä yhtä vaikeaksi kuin sitä seuraavana vuotena.

Kulkutautien esiintyminen maassa vuonna 1917 käy lähemmin ilmi jällellä olevasta taulusta. Erinäisiin tauteihin nähden huomautettakoon kuitenkin seuraavaa.

Variola.

Edellisen vuoden aikana liikkeellä ollut isorokko jatkui vielä 1917 heinäkuuhun asti. Tauti esiintyi kuten aikaisemminkin etupäässä Viipurin läänissä Salmin, Käkisalmen, Viipurin, Muolaan ja Antrean piirilääkäripiireissä sekä Kuopion läänissä Tohmajärven piirissä. Kaikkiaan ilmoitettiin 1,124 tapausta eli vähän vähemmän kuin edellisenä vuonna, jolloin sattui 1,429 tapausta.

Scarlatina.

Tulirokko, joka 1916 liikkui etenkin Oulun, Uudenmaan ja Vaasan lääneissä, jatkui 1917 etupäässä Viipurin, Oulun, Turun ja Porin, Vaasan ja Uudenmaan lääneissä. Muissa lääneissä sattui vähempi määrä tapauksia. Tauti oli liikkeellä jotenkin tasaisesti pitkin vuotta, suurin määrä tapauksia 381 ilmoitettiin maaliskuussa ja vähin määrä 165 syyskuussa.

Typhus exanthematicus.

Vuoden kuluessa ilmoitettiin kaikkiaan 46 pilkkukuumetapausta, niistä 24 Helsingissä. Yleensä olivat sairastuneet joko venäläiseen sotilastoon kuuluvia siviilihenkilöitä tai niiden omaisia, tahi henkilöitä, jotka olivat joko oleskelleet Pietarissa tahi olleet venäläisten kanssa muuten tekemisissä.

Typhus abdominalis.

Lavantautia ilmoitettiin heinäkuuhun asti ainoastaan muutamia kymmeniä tapauksia kuussa, mutta elokuussa nousi tapausten määrä kolmeensataan ja syys- sekä lokakuussa seitsemäänsataan laskien sitten marras- ja joulukuussa viiteensataan. Suurin määrä tapauksia eli 1,014 sattui Kuopion läänissä. Tämän jälkeen tulevat jotenkin yhtä suurella määrällä tapauksia Uudenmaan, Turun ja Porin sekä Viipurin läänit, nousten tapausten määrä mainituissa lääneissä vähän päälle viidensadan. Vähin määrä tapauksia, nimittäin 74 sattui Vaasan läänissä.

Dysenteria.

Kuten edellä jo mainittiin, alkoi punatauti laajassa määrässä esiintyä elokuussa, jonka kuluessa ilmoitettiin lähes kaksituhatta tapausta. Tämä lukumäärä laski kuitenkin syyskuussa tuhanteenkahteensataan ja sitten seuraavana kuukausiparina nopeasti niin, että joulukuussa ilmoitettiin ainoastaan 91 tapausta. Punatauti liikkui etupäässä Viipurin läänissä Antrean, Muolaan, Käkisalmen ja Viipurin piirilääkäripiireissä sekä Mikkelin läänissä Joroisten ja Savonlinnan piireissä. Edellisessä läänissä teki ilmoitettujen tapausten määrä 2,046 ja jälkimmäisessä läänissä 1,114, koko maassa ilmoitettujen tapausten yhteisen määrän ollessa 4,308.

Taulu osottava kulkutauteihin sairastuneiden lukumäärän v. 1917.¹⁾
Table de personnes tombées malades des épidémies.

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernement, ville et districts de médecine provinciaux.</i>	Sairastuneita.— <i>Malades.</i>												Yhteensä. <i>Total.</i>	
	Tammik. <i>Jan.</i>	Helmiik. <i>Febr.</i>	Marsik. <i>Mars.</i>	Huhtik. <i>April.</i>	Toukok. <i>Mai.</i>	Kesäk. <i>Juin.</i>	Juulik. <i>Juillet.</i>	Eloku. <i>Août.</i>	Sept. <i>Sept.</i>	Syysk. <i>Octobr.</i>	Lokak. <i>Nov.</i>	Marrask. <i>Déc.</i>		Jouluk. <i>Déc.</i>
Variola.														
<i>Uudenmaan lääni.</i>														
Helsingin kaupunki	2	7	2	—	4	4	—	—	2	—	—	—	1	22
Porvoon »	—	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Helsingin piiri	1	—	1	2	11	7	—	—	—	—	—	—	—	22
Loviisan »	—	2	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Lohjan »	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	3	12	7	5	18	11	—	—	2	—	—	—	1	59
<i>Turun ja Porin lääni.</i>														
Turun kaupunki	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Porin »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Turun piiri	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Porin »	—	—	1	1	15	2	—	—	—	—	—	—	—	19
Tyrvään »	—	—	2	6	4	1	—	—	—	—	—	—	—	13
Huittisten »	—	—	—	—	4	1	2	—	—	—	—	—	—	7
Ikaalisten »	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	2	—	3	7	23	5	2	1	—	—	—	—	—	43
<i>Hämeen lääni.</i>														
Tampereen kaupunki	—	1	4	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	9
Lahden »	—	1	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Tampereen piiri	—	7	10	11	2	—	—	—	—	—	—	—	—	30
Hollolan »	—	1	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Tammelan »	—	—	—	—	3	4	1	—	—	—	—	—	—	8
Yhteensä	—	10	17	18	9	5	1	—	—	—	—	—	—	60
<i>Viipurin lääni.</i>														
Viipurin kaupunki	6	8	3	3	4	2	2	—	—	—	—	—	—	28
Lappeenrannan »	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Käkisalmen »	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kotkan »	—	1	2	12	6	4	—	—	—	—	—	—	—	25
Sortavalan »	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Viipurin piiri	15	17	5	2	8	7	2	3	—	—	—	—	—	59

¹⁾ Numerot ovat otetut Lääkintöhallitukselle lähetetyistä kuukausiraporteista.

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernement, ville et districts de médecine provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>											
	Tammik. Jan.	Helmik. Fevr.	Maalak. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Mai.	Kesäk. Juin.	Helmik. Jullai.	Eloäk. Aout.	Syysk. Sept.	Lokak. Octobr.	Marrask. Nov.	Jouluk. Dec.
Lappeenrannan piiri	23	9	5	2	5	—	—	—	—	—	—	44
Käkisalmen »	12	7	18	13	14	2	2	—	1	—	3	72
Muolaan »	4	12	6	10	6	11	6	1	2	—	—	58
Antrean »	9	3	7	17	1	10	—	—	—	—	—	47
Kurkijoen »	6	5	1	—	—	2	—	—	—	—	—	14
Salmin »	19	26	12	26	48	11	—	1	—	—	1	144
Sortavalan »	4	3	4	4	2	—	3	1	—	—	—	21
Haminan »	—	—	2	8	—	—	—	—	—	—	—	10
Yhteensä	100	91	65	97	94	50	15	6	2	1	4	525
<i>Mikkelin lääni.</i>												
Savonlinnan kaupunki	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Savonlinnan piiri	2	1	12	4	1	—	—	—	—	—	—	20
Joroisten »	9	—	2	1	3	—	—	—	—	—	—	15
Mikkelin »	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	11	2	14	5	4	1	—	—	—	—	—	37
<i>Kuopion lääni.</i>												
Kuopion kaupunki	5	—	—	—	—	4	—	1	—	—	—	10
Joensuun »	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	4
Kuopion piiri	20	2	—	1	1	1	—	—	—	1	—	26
Iisalmen »	6	—	—	2	8	—	—	—	—	—	—	16
Joensuun »	5	11	2	1	—	—	—	—	—	—	—	19
Rautalammen »	12	8	—	—	—	1	—	—	—	—	—	21
Tohmajärven »	—	20	17	28	19	8	7	3	—	—	1	103
Pielisjärven »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	49	42	20	33	29	14	7	4	—	1	1	200
<i>Vaasan lääni.</i>												
Vaasan kaupunki	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Pietarsaaren »	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Jyväskylän »	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Kokkolan »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Jyväskylän piiri	—	8	3	1	—	—	—	—	—	—	—	12
Kuortaneen »	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kristiinankaup. »	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	5
Yhteensä	4	12	4	7	1	—	—	—	—	—	—	28

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripäänti. <i>Maladies, gouvernements, ville et districts de médecine provinciale.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												
	Tammik. <i>Jan.</i>	Helmik. <i>Febr.</i>	Maalisk. <i>Mars.</i>	Huhtik. <i>Avril.</i>	Toukok. <i>Mai.</i>	Kesäk. <i>Juin.</i>	Juulik. <i>Juillet.</i>	Eloku. <i>Août.</i>	Sept. <i>Sept.</i>	Loisak. <i>Octobr.</i>	Marrask. <i>Nov.</i>	Jouluk. <i>Déc.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>
Oulun lääni.													
Oulun kaupunki	1	2	2	—	3	3	—	—	—	—	—	—	11
Kajaanin »	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	3
Tornion »	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Oulun piiri	10	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	12
Kalajoen »	—	1	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	9
Kajaanin »	—	7	10	34	8	—	1	—	—	—	—	—	60
Tornion »	—	—	6	—	1	—	1	—	—	—	—	—	8
Pudasjärven »	2	—	—	4	10	1	—	—	—	6	—	—	23
Rovaniemen »	2	16	4	—	15	—	—	—	—	3	—	—	40
Kittilän »	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Inarin »	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	18	26	30	43	39	5	2	—	—	9	—	—	172
Yhteensä	187	195	160	215	217	91	27	11	4	10	1	6	1,124
Scarlatina.													
Uudenmaan lääni.													
Helsingin kaupunki	30	41	40	14	13	6	24	10	9	24	8	22	241
Porvoon »	—	—	1	1	—	1	1	2	—	—	3	4	13
Loviisan »	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	3
Tammisaaren »	—	—	3	1	—	—	—	1	—	—	—	—	5
Hangon »	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Helsingin piiri	7	6	6	5	5	3	1	—	—	1	2	4	40
Loviisan »	—	6	16	7	5	10	1	2	—	—	—	—	47
Tammisaaren »	—	1	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	4
Lohjan »	5	6	2	—	—	—	1	—	3	5	1	1	24
Yhteensä	42	61	72	28	23	22	30	15	13	30	14	31	381
Turun ja Porin lääni.													
Turun kaupunki	—	1	7	2	12	6	4	7	10	14	16	11	90
Uudenkaupungin »	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Rauman »	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Porin »	—	—	—	—	—	1	6	4	6	8	—	3	28
Turun piiri	3	—	8	10	—	6	22	13	17	24	27	12	142
Salon »	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	2	1	7
Uudenkaupungin »	2	3	—	2	—	—	—	—	2	—	—	—	9
Godbyn »	3	—	2	—	6	1	—	—	—	—	—	—	12
Porin »	—	—	—	1	—	19	34	7	20	5	—	3	89

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripäänti. <i>Maladie, gouvernement, ville et districts de médecins provinciaux.</i>		Sairastuneita. — <i>Malades.</i>											
		Tammik. Jan.	Helmiik. Févr.	Maalisk. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Mai.	Kesäk. Juin.	Juulik. Juillet.	Eloku. Août.	Syysk. Sept.	Lokek. Octobr.	Marrask. Nov.	Jouluk. Dec.
Ikaalisten piiri	4	6	6	1	1	12	—	1	1	—	—	—	32
Tyrvään »	1	3	2	—	—	1	2	3	—	—	6	2	20
Huittisten »	10	—	3	9	3	2	1	—	1	1	—	13	43
Yhteensä	24	14	28	25	22	48	72	35	59	52	51	45	475
<i>Hämeen lääni.</i>													
Hämeenlinnan kaupunki	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Tampereen »	4	5	8	5	18	3	4	1	1	6	—	6	61
Lahden »	—	1	6	1	—	—	—	2	—	—	—	—	10
Hämeenlinnan piiri	2	—	1	2	8	8	2	1	—	—	2	2	28
Hollolan »	7	5	16	4	7	2	1	6	—	1	2	—	51
Tammelan »	1	—	2	—	—	2	—	2	1	1	—	—	9
Tampereen »	1	—	11	—	—	1	4	—	—	1	—	1	19
Jämsän »	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Ruoveden »	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	10
Yhteensä	16	11	46	12	33	16	21	12	2	9	4	9	191
<i>Viipurin lääni.</i>													
Viipurin kaupunki	8	10	18	14	12	9	6	3	9	13	9	8	119
Haminan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10
Kotkan »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	6	—	—	7
Lappeenrannan »	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	5
Käkisalmen »	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Sortavalan »	—	—	1	1	1	—	1	2	—	2	—	2	10
Viipurin piiri	14	8	26	12	25	31	29	22	9	18	15	14	223
Haminan »	—	—	—	4	—	4	1	35	—	1	—	1	46
Lappeenrannan »	—	6	—	10	7	14	7	2	—	3	19	5	73
Antrean »	8	5	27	1	12	26	12	13	4	8	1	—	117
Muolaan »	12	3	10	6	3	5	1	1	1	2	—	—	44
Käkisalmen »	—	8	—	2	3	1	1	3	—	—	1	—	19
Sortavalan »	—	5	—	—	—	—	—	1	6	—	2	—	14
Salmin »	4	5	—	—	6	9	—	—	4	6	1	18	53
Kurkijoen »	—	—	1	2	1	—	2	1	1	1	3	—	12
Yhteensä	47	51	83	56	72	99	60	83	34	60	52	59	756
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Mikkelin kaupunki	—	1	8	—	—	2	—	—	—	1	9	—	21
Savonlinnan »	1	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Mikkelin piiri	1	—	7	—	—	—	—	—	1	3	5	3	20

Salirastunelta. — *Malades.*

Tautili, lääni, kaupunki, piiri, lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernement, ville et districts de médecins provinciaux.</i>	Tammik. <i>Jan.</i>	Helmiik. <i>Fevr.</i>	Maalisk. <i>Mars.</i>	Huhtik. <i>Avril.</i>	Toukok. <i>Mai.</i>	Kesäk. <i>Juin.</i>	Juulik. <i>Juillet.</i>	Eloku. <i>Août.</i>	Syysk. <i>Sept.</i>	Lokak. <i>Octobr.</i>	Marrask. <i>Nov.</i>	Jouluk. <i>Déc.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>
Kalajoen piiri	11	6	5	—	11	—	—	4	—	—	—	—	37
Haapajärven »	5	—	—	5	4	2	4	—	—	—	—	—	20
Kajaanin »	2	6	7	8	4	18	35	17	11	2	—	—	110
Tornion »	54	41	12	10	25	12	3	13	—	2	—	—	172
Pudasjärven »	—	5	1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	12
Rovaniemen »	23	12	15	15	10	6	7	3	13	14	3	3	124
Kittilän »	—	6	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	9
Yhteensä	137	97	69	63	67	50	55	39	31	18	5	7	638
Yhteensä	358	315	381	236	271	265	265	211	165	240	183	257	3,147
Typhus exanthematicus.													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki	—	—	—	4	6	2	—	—	—	3	6	3	24
Helsingin piiri	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	4
Tammisaaren »	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Lohjan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Yhteensä	—	—	—	6	8	2	—	—	1	3	6	5	31
<i>Turun ja Porin lääni.</i>													
Porin kaupunki	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
<i>Viipurin lääni.</i>													
Käkisalmen piiri	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Haminan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Antrean »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Muolaan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5
Yhteensä	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	6	8
<i>Oulun lääni.</i>													
Oulun kaupunki	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3
Haapajärven piiri	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	3
Yhteensä	—	—	2	—	—	4	—	—	—	—	—	—	6
Yhteensä	—	1	2	6	10	6	—	—	1	3	6	11	46
Typhus abdominalis.													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki	5	2	6	3	5	2	8	136	129	83	43	19	441
Porvoon »	—	—	—	—	—	—	—	—	11	8	3	1	23

Sairastuneita. — *Malades.*

	Tammik. Jan.	Febr.	Marsk. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Mai.	Kesäk. Juin.	Juulik. Juillet.	Heinäk. Aout.	Elok. Sept.	Syysk. Sept.	Lokek. Octobr.	Marrask. Nov.	Dec.	Yhteensä. Total.
Tartti, lääni, kaupunki, piiri-lääkäripiiri.														
<i>Maladies, gouvernements, ville et districts de médecins provinciaux.</i>														
Hangon kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	7
Helsingin piiri	3	—	1	3	1	3	1	3	5	10	5	15	50	
Loviisan »	—	—	—	—	4	1	—	2	—	—	—	—	7	
Tammisaaren »	—	—	—	—	—	7	3	3	—	—	—	—	15	
Lohjan »	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	7	
Yhteensä	8	2	7	6	10	13	12	149	149	102	51	41	550	
<i>Turun ja Porin lääni.</i>														
Turun kaupunki	1	—	1	2	1	2	4	24	158	39	14	6	252	
Maarianhaminan »	—	—	—	—	—	—	1	1	3	1	1	—	7	
Uudenkaupungin »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	
Porin »	1	1	—	1	1	1	4	3	3	16	37	20	88	
Turun piiri	—	—	—	—	—	—	3	12	22	8	10	6	61	
Salon »	9	7	5	1	—	1	2	—	—	6	—	5	36	
Uudenkaupungin »	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	
Godbyn »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	7	4	2	14	
Porin »	—	—	—	2	—	—	—	2	6	6	4	3	23	
Ikaalisten »	1	—	—	—	—	1	—	—	2	1	—	—	5	
Tyrvään »	—	—	—	—	—	3	—	2	2	—	1	—	8	
Huittisten »	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	3	
Yhteensä	12	9	6	7	2	9	14	46	196	84	71	46	502	
<i>Hämeen lääni.</i>														
Hämeenlinnan kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	
Tampereen »	2	—	3	—	—	—	5	16	66	8	3	10	113	
Lahden »	—	—	—	—	—	—	—	5	2	—	1	—	8	
Hämeenlinnan piiri	—	—	—	2	—	—	4	14	18	5	6	2	51	
Hollolan »	—	—	1	—	—	—	—	—	2	2	—	2	7	
Tammelan »	4	1	6	1	—	1	—	—	5	6	—	1	25	
Tampereen »	—	—	—	—	—	—	—	—	13	2	1	14	30	
Jämsän »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	1	7	
Ruoveden »	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2	6	13	
Yhteensä	7	1	10	4	1	1	9	36	106	26	22	32	255	
<i>Viipurin lääni.</i>														
Viipurin kaupunki	1	1	—	—	3	2	6	10	36	28	4	3	94	
Haminan »	—	—	—	—	2	—	—	—	1	—	1	—	4	
Kotkan »	—	—	1	—	—	—	2	2	1	—	1	7	14	
Lappeenrannan »	2	—	—	—	—	—	—	1	5	3	—	—	11	
Käkisalmen »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	

Sairastuneita. — Malades.

Tauti, lääni, kaupunki, piiri-
lääkäripöytä.Maladies, gouvernements, ville et
districts de médecins provinciaux.

	Tammik.	Helmiik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Eloäk.	Syysk.	Loiak.	Marrask.	Jouluk.	Yhteensä.
	Jan.	Fevr.	Mars.	Avril.	Mai.	Jun.	Juillet.	Août.	Sept.	Octobr.	Nov.	Déc.	Total.
Sortavalan kaupunki	7	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	1	12
Viiipurin piiri	5	—	2	3	4	3	8	4	26	64	27	41	187
Haminan »	—	—	—	—	4	—	—	1	4	—	—	1	10
Lappeenrannan »	2	—	—	—	1	—	—	6	—	11	—	—	20
Antrean »	12	13	3	4	—	1	2	—	10	5	—	35	85
Muolaan »	2	1	—	—	1	1	1	7	9	1	1	1	25
Käkisalmen »	2	2	—	1	—	—	—	2	1	1	2	2	13
Kurkijoen »	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	1	4
Sortavalan »	4	5	1	—	—	—	—	—	1	5	3	6	25
Salmin »	1	—	4	—	3	1	—	—	5	2	8	4	28
Yhteensä	38	22	11	8	18	8	20	34	102	123	47	102	533
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Mikkelin kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	48	23	14	23	108
Savonlinnan »	6	—	2	—	2	—	1	3	10	8	7	5	44
Heinolan »	—	—	1	—	—	—	4	—	2	—	—	—	7
Mikkelin piiri	5	—	—	—	—	—	—	—	14	12	10	16	57
Heinolan »	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Joroisten »	6	3	—	2	—	1	3	1	—	8	3	9	36
Savonlinnan »	4	3	1	1	1	4	5	1	8	26	44	22	120
Yhteensä	21	6	4	3	3	5	13	5	84	77	78	75	374
<i>Kuopion lääni.</i>													
Kuopion kaupunki	3	—	1	—	—	1	6	7	24	106	179	137	464
Joensuun »	4	2	—	—	—	—	—	—	1	2	3	2	14
Iisalmen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3
Kuopion piiri	2	—	1	—	—	—	—	6	—	8	11	16	44
Rautalammin »	1	—	2	—	—	—	—	3	16	10	23	21	76
Iisalmen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	29	47
Pielisjärven »	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	4	—	8
Tohmajärven »	1	—	—	22	48	14	4	7	27	171	35	25	354
Joensuun »	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Yhteensä	17	2	6	22	48	15	10	23	68	306	265	232	1,014
<i>Vaasan lääni.</i>													
Vaasan kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	4	2	1	—	—	7
Kristiinankaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	3
Vaasan piiri	1	—	—	1	—	—	—	—	7	—	—	1	10
Kristiinankaupungin »	—	—	1	6	3	1	1	4	2	—	—	—	18
Uudenkaarlepyyn »	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2

Tahti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripöytä. <i>Maladie, gouvernements, ville et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>											
	Tammik. <i>Jan.</i>	Helmik. <i>Febr.</i>	Maalisk. <i>Mars.</i>	Huhtik. <i>Avr. l.</i>	Toukok. <i>Mai.</i>	Kesäk. <i>Juin.</i>	Juulik. <i>Juillet.</i>	Eloku. <i>Août.</i>	Syysk. <i>Sept.</i>	Lokak. <i>Octobr.</i>	Nov. <i>Nov.</i>	Jouluk. <i>Déc.</i>
Kokkolan piiri.....	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Kuortaneen »	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Jyväskylän »	2	1	1	—	1	—	—	9	7	2	1	5
Yhteensä	7	1	2	7	4	1	3	17	19	4	1	8
<i>Oulun lääni.</i>												
Oulun kaupunki	3	5	8	2	1	—	—	1	—	—	1	1
Raahen »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—
Kajaanin »	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	3
Tornion »	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	—	1
Oulun piiri	—	5	6	1	5	—	—	—	—	—	—	3
Raahen »	—	—	—	—	—	—	—	—	4	2	—	—
Kalajoen »	—	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—
Haapajärven »	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	4
Kajaanin »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Tornion »	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1
Pudasjärven »	1	4	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—
Rovaniemen »	4	7	9	1	—	—	—	3	—	—	—	—
Kittilän »	1	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—
Yhteensä	11	21	24	6	14	2	13	2	8	9	7	14
Yhteensä	121	64	70	63	100	54	94	312	732	731	542	550
<i>Dysenteria.</i>												
<i>Uudenmaan lääni.</i>												
Helsingin kaupunki	—	—	—	—	—	—	11	10	10	2	—	2
Hangon »	—	—	—	—	—	—	5	7	2	—	—	—
Loviisan »	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—
Helsingin piiri	2	3	3	—	—	2	12	13	7	1	—	1
Loviisan »	—	—	1	—	—	1	31	96	19	1	3	2
Lohjan »	—	—	—	—	—	—	14	12	—	—	—	—
Yhteensä	2	3	4	—	—	3	73	139	39	4	3	5
<i>Turun ja Porin lääni.</i>												
Naantalın kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
Uudenkaupungin »	—	—	—	—	—	—	—	6	3	—	—	—
Rauman »	—	—	—	—	—	—	—	16	—	—	—	—
Porin »	—	—	—	—	—	—	—	10	—	5	1	2
Turun piiri	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—
Salon »	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripääpiiri. <i>Maladie, gouvernement, ville et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>											
	Tammik. Jan.	Helmi- Kobr.	Maalisk. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Mai.	Kesäk. Juun.	Heinäk. Juli.	Elo- Aout.	Syysk. Sept.	Lokak. Octobr.	Marrask. Nov.	Jouluk. Dec.
Porin piiri	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Ikaalisten »	—	—	—	—	—	4	30	13	—	—	—	47
Tyrvään »	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	3
Huittisten »	—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	9
Yhteensä	2	—	—	—	—	17	75	16	7	1	2	120
<i>Hämeen lääni.</i>												
Tampereen kaupunki	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	2
Lahden »	—	—	—	—	—	1	4	1	1	—	—	7
Hollolan piiri	—	—	—	2	5	3	26	26	4	—	—	66
Tammelan »	—	—	—	—	—	2	4	—	—	—	—	6
Tampereen »	—	—	—	—	—	—	16	2	—	—	—	18
Jämsän »	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	6
Ruoveden »	7	—	—	—	—	1	14	—	—	—	—	22
Yhteensä	7	—	—	2	6	7	70	30	5	—	—	127
<i>Viipurin lääni.</i>												
Viipurin kaupunki	—	—	2	—	3	2	25	16	3	—	—	51
Haminan »	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2
Kotkan »	—	—	—	—	—	6	5	—	—	—	—	11
Lappeenrannan »	—	—	—	—	—	1	12	4	—	—	—	17
Käkisalmen »	1	—	—	—	—	—	2	7	2	—	—	12
Sortavalan »	—	—	—	—	—	—	5	3	3	—	—	11
Viipurin piiri	3	—	4	7	2	2	3	106	77	6	—	210
Haminan »	—	—	—	—	—	1	17	32	47	—	—	97
Lappeenrannan »	14	7	—	12	1	6	20	49	—	—	—	109
Antrean »	—	—	—	—	1	—	47	444	119	12	7	631
Muolaan »	1	1	—	3	2	6	33	135	240	81	12	520
Käkisalmen »	8	2	—	10	5	7	27	43	75	40	28	254
Kurkijoen »	—	—	—	—	—	—	—	6	14	15	4	39
Sortavalan »	—	—	—	—	—	—	—	4	8	3	3	18
Salmin »	11	—	—	—	—	—	—	18	33	1	1	64
Yhteensä	38	11	6	32	14	22	156	887	643	166	55	2,046
<i>Mikkelin lääni.</i>												
Mikkelin kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Savonlinnan »	1	—	—	—	—	—	—	1	5	—	—	7
Heinolan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	5
Mikkelin piiri	—	—	—	8	—	—	—	39	19	—	12	81

Tauti, lääni, kaupunki, piiri-lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernement, ville et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												Yhteensä. <i>Total.</i>
	Tammik. <i>Jan.</i>	Heinäk. <i>Jul.</i>	Maalisk. <i>Mars.</i>	Huhtik. <i>Avril.</i>	Toukok. <i>Mai.</i>	Kesäk. <i>Juin.</i>	Heinäk. <i>Juillet.</i>	Elok. <i>Août.</i>	Syysk. <i>Sept.</i>	Lokak. <i>Octobr.</i>	Marrask. <i>Nov.</i>	Jouluk. <i>Déc.</i>	
Heinolan piiri	7	—	—	—	3	—	1	27	53	5	—	6	102
Joroisten »	1	2	—	—	—	—	31	356	87	46	11	15	549
Savonlinnan »	—	—	—	—	—	10	8	112	126	49	51	12	368
Yhteensä	9	2	—	8	3	10	40	537	290	100	76	39	1,114
<i>Kuopion lääni.</i>													
Kuopion kaupunki	—	—	—	—	1	2	—	2	2	2	1	—	10
Joensuun »	—	—	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	3
Kuopion piiri	—	3	—	—	—	2	—	8	10	1	6	1	31
Rautalammin »	1	—	—	—	—	—	7	68	81	33	14	10	214
Iisalmen »	—	—	—	—	—	—	—	2	7	6	5	—	20
Pielisjärven »	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	4
Tohmajärven »	—	—	—	—	—	—	—	3	12	4	—	5	24
Joensuun »	—	—	—	—	—	—	—	9	36	9	10	13	77
Yhteensä	3	3	1	—	1	4	7	95	149	55	36	29	383
<i>Vaasan lääni.</i>													
Vaasan kaupunki	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	3
Uudenkaarlepyyn kaupunki ..	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	3
Kaskisten » ..	—	—	—	—	—	—	—	37	13	4	—	—	54
Kokkolan » ..	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	4
Jyväskylän » ..	—	—	—	—	—	—	10	50	1	—	—	—	61
Vaasan piiri	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kristiinankaupungin »	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	5
Uudenkaarlepyyn »	—	—	—	—	—	—	—	21	9	1	—	—	31
Kuortaneen »	—	—	—	—	—	—	3	—	9	—	—	—	12
Jyväskylän	—	—	—	—	—	—	7	9	—	—	—	—	16
Yhteensä	1	—	1	—	1	—	20	128	32	7	—	—	190
<i>Oulun lääni.</i>													
Oulun kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	3	1	5	—	—	9
Kemin »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Tornion »	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—	5
Raahen piiri	—	—	—	—	—	—	12	15	—	—	—	—	27
Kalajoen »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Tornion »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Kittilän »	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	9
Yhteensä	—	—	—	—	1	—	13	31	3	5	—	—	53
Yhteensä	62	19	12	42	26	39	333	1,962	1,202	349	171	91	4,808

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripäiri. <i>Maladie, gouvernement, ville et districts de médecine provinciale.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												Yhteensä. <i>Total.</i>
	Tammik. <i>Jan.</i>	Heinäk. <i>Jou.</i>	Maalisk. <i>Mars.</i>	Huhtik. <i>Avri.</i>	Toukok. <i>Mai.</i>	Kesäk. <i>Juin.</i>	Juulik. <i>Juillet.</i>	Eloäk. <i>Août.</i>	Syysk. <i>Sept.</i>	Loisak. <i>Octobr.</i>	Marrask. <i>Nov.</i>	Jouluk. <i>Déc.</i>	
Diphtheria.													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki.....	56	51	39	33	17	15	23	16	26	57	47	33	413
Porvoon »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	8	14	23
Loviisan »	—	1	—	—	2	5	—	1	—	2	—	—	11
Hangon »	6	3	—	—	2	—	1	1	2	1	3	2	21
Helsingin piiri.....	9	5	7	4	1	2	4	7	3	11	8	10	71
Loviisan »	2	1	2	—	—	1	2	1	1	7	—	3	20
Tammisaaren »	—	7	2	4	—	5	4	1	5	9	—	5	42
Lohjan »	7	5	—	8	3	2	8	11	9	16	12	14	95
Yhteensä	80	73	50	49	25	30	42	38	46	104	78	81	696
<i>Turun ja Porin lääni.</i>													
Turun kaupunki ...	6	2	4	2	3	2	—	3	7	6	4	4	43
Rauman » ...	—	2	—	1	4	—	—	1	—	—	9	5	22
Porin » ...	1	—	—	3	2	2	3	—	—	4	6	6	27
Uudenkaupungin » ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9
Turun piiri.....	3	1	4	3	4	2	6	2	3	1	11	5	45
Salon »	2	5	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	11
Uudenkaupungin »	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Porin »	—	1	2	1	1	—	—	2	—	—	2	9	18
Ikaalisten »	3	—	—	3	—	—	—	—	—	1	2	2	11
Tyrvään »	—	—	—	—	3	3	—	—	3	1	3	6	19
Huittisten »	5	—	1	1	2	4	1	3	9	5	7	11	49
Yhteensä	20	11	11	15	19	13	10	12	22	18	47	57	255
<i>Hämeen lääni.</i>													
Hämeenlinnan kaupunki	—	1	—	—	—	1	3	2	—	2	6	2	17
Tampereen »	9	4	2	5	2	—	1	6	1	6	2	—	38
Lahden »	1	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	3	6
Hämeenlinnan piiri	30	10	3	3	5	10	11	5	5	10	6	12	110
Hollolan »	2	1	5	4	1	—	1	—	2	1	7	1	25
Tammelan »	16	12	11	3	1	5	3	7	9	1	3	1	72
Tampereen »	—	7	3	2	1	2	—	—	—	3	—	3	21
Jämsän »	—	—	3	—	2	—	1	—	2	—	1	—	9
Ruoveden »	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2	1	1	6
Yhteensä	58	35	29	17	12	18	21	21	19	25	26	23	304

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernement, ville et districts de médecine provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												
	Jan. Tammik.	Febr. Helmiik.	Mars. Maalisk.	Avril. Huhtik.	Mai. Toulok.	Juin. Kesäk.	Juillet. Heinäk.	Août. Elok.	Sept. Syysk.	Octobr. Lokak.	Nov. Marrask.	Dec. Jouluk.	Yhteensä. Total.
<i>Viipurin lääni.</i>													
Viipurin kaupunki	5	4	6	2	—	1	—	4	2	2	6	4	36
Haminan »	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	2	—	5
Kotkan »	2	3	4	8	16	12	—	1	1	3	11	4	65
Lappeenrannan »	—	—	1	—	—	—	—	—	1	4	—	—	6
Käkisalmen »	1	1	1	—	1	—	1	2	2	1	5	—	15
Sortavalan »	2	1	2	5	5	2	3	2	2	2	—	2	28
Viipurin piiri	10	3	4	—	2	2	7	1	5	6	5	4	49
Haminan »	3	3	4	3	3	3	4	4	4	8	—	32	71
Lappeenrannan »	2	12	3	1	—	—	1	—	1	3	4	—	27
Antrean »	—	1	—	2	2	2	2	2	2	12	2	1	28
Muolaan »	12	7	6	2	1	2	3	3	2	4	7	2	51
Käkisalmen »	8	2	2	5	—	2	1	4	4	2	2	4	36
Kurkijoen »	1	1	2	2	—	2	4	2	3	7	4	1	29
Sortavalan »	—	1	2	1	1	4	1	1	3	2	1	4	21
Salmin »	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2
Yhteensä	46	39	37	31	31	33	27	28	33	57	49	58	469
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Mikkelin kaupunki	7	—	2	—	—	—	—	1	2	6	—	1	19
Savonlinnan »	1	1	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	5
Heinolan »	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	7
Mikkelin piiri	—	4	—	—	—	—	—	2	—	7	—	2	15
Heinolan »	—	1	—	—	—	5	4	—	3	—	11	9	33
Joroisten »	12	6	3	6	—	6	13	9	9	6	13	11	94
Savonlinnan »	2	—	2	2	2	4	1	—	2	2	—	—	17
Yhteensä	23	14	9	9	2	15	18	14	16	21	26	23	190
<i>Kuopion lääni.</i>													
Kuopion kaupunki	2	5	—	—	—	3	1	3	1	3	5	2	25
Joensuun »	4	—	1	—	—	—	2	—	1	—	1	—	9
Iisalmen »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Kuopion piiri	8	2	—	2	—	—	6	—	2	7	12	1	40
Rautalammen »	3	1	—	—	—	—	—	8	5	1	4	1	23
Iisalmen »	7	3	10	5	6	2	—	—	6	5	9	4	57
Pielisjärven »	—	1	3	—	—	—	—	8	4	2	7	19	44
Tohmajärven »	1	2	4	—	—	3	—	2	2	5	1	—	20
Joensuun »	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	11
Yhteensä	30	14	18	7	7	8	9	21	21	23	41	31	230

Sairastuneita. — *Malades.*

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripäänti. <i>Maladie, gouvernementale, ville et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												
	Tammik. Jan.	Febr. Févr.	Heinäk. Mars.	Maalisk. Avr.	Huhtik. Mai.	Toukok. Juin.	Kesäk. Juill.	Heinäk. Août.	Elok. Sept.	Syysk. Octobr.	Lokak. Nov.	Marrask. Déc.	Jouluk. Total.
<i>Vaasan lääni.</i>													
Vaasan kaupunki	3	6	3	3	7	—	1	5	6	4	12	4	54
Kristiinankaupunki	—	1	—	—	1	—	8	—	6	—	3	—	19
Pietarsaaren kaupunki	4	—	2	—	1	3	1	4	—	2	2	2	21
Kokkolan »	1	2	—	2	—	4	6	2	2	1	1	1	22
Jyväskylän »	2	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	4
Vaasan piiri	2	1	1	4	1	—	—	2	—	—	—	—	11
Kristiinakaupung. »	2	2	4	—	1	9	17	13	8	5	13	17	91
Uudenkaarlepyyn »	8	10	2	2	2	2	14	10	5	5	10	5	75
Kokkolan »	9	3	9	4	4	—	1	5	11	—	1	2	49
Kuortaneen »	33	19	8	4	18	18	12	39	13	9	15	26	214
Jyväskylän »	3	5	—	10	1	—	1	—	1	—	—	2	23
Yhteensä	67	49	29	30	36	36	61	80	53	26	57	59	583
<i>Oulun lääni.</i>													
Oulun kaupunki	2	2	—	1	—	—	1	3	—	1	—	1	11
Keimin »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Tornion »	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kajaanin »	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	5
Oulun piiri	—	—	—	—	1	—	2	1	—	—	—	—	4
Raahen »	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	2
Kalajoen »	1	1	1	—	1	—	—	3	—	1	—	3	11
Haapajärven »	—	3	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Tornion »	2	—	1	—	—	2	—	—	—	1	1	1	8
Kajaanin »	6	1	4	8	—	1	—	—	1	3	—	—	24
Pudasjärven »	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	3
Rovaniemen »	—	—	4	2	—	1	—	—	1	—	3	—	11
Kittilän »	—	—	—	4	—	—	—	3	—	—	—	—	7
Yhteensä	13	8	10	19	2	5	3	10	5	9	5	6	95
Yhteensä	337	243	193	177	134	158	191	224	215	283	329	338	2,822
<i>Laryngitis crouposa.</i>													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki	12	10	9	8	7	3	8	4	10	15	2	6	94
Loviisan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Hangan »	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3
Helsingin piiri	8	—	—	3	—	—	—	—	3	5	4	4	27
Loviisan »	1	1	3	—	—	—	1	—	2	2	2	5	17

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernement, ville et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												
	Tammik. Jan.	Helmik. Fevr.	Maalisk. Mars.	Huhtik. Avri.	Toukok. Mai.	Kesäk. Juni.	Juulik. Juillet.	Eloku. Aout.	Syysk. Sept.	Lohak. Octobr.	Marrask. Nov.	Jouluk. Dec.	Yhteensä. Total.
Tammisaaren piiri	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Lohjan »	—	—	—	—	2	1	1	—	2	7	3	—	16
Yhteensä	22	14	12	11	9	4	10	4	18	29	12	15	160
<i>Turun ja Porin lääni.</i>													
Turun kaupunki ...	4	2	3	—	1	—	1	3	1	1	1	1	18
Uudenkaupungin » ...	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Rauman » ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	3
Porin » ...	2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	4
Turun piiri	4	3	2	—	2	—	1	2	—	1	3	2	20
Salon »	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2
Ikaalisten »	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	1	—	5
Tyrvään »	—	—	—	—	—	—	1	—	2	2	3	2	10
Huittisten »	2	2	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	7
Yhteensä	14	7	5	—	7	2	3	6	4	5	10	7	70
<i>Hämeen lääni.</i>													
Hämeenlinnan kaupunki	—	1	—	—	1	2	2	2	—	—	2	—	10
Tampereen »	5	3	2	1	1	3	2	2	—	1	4	2	26
Lahden »	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3
Hämeenlinnan piiri	—	—	—	—	—	—	2	2	1	4	2	3	14
Tammelan »	3	6	2	2	—	5	—	—	7	5	4	—	34
Tampereen »	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Jämsän »	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Ruoveden »	1	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1	1	6
Yhteensä	10	14	8	3	2	10	6	6	9	11	15	6	100
<i>Viipurin lääni.</i>													
Viipurin kaupunki ...	—	3	—	1	2	—	—	1	—	—	—	—	7
Haminan » ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	3
Kotkan » ...	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	4
Lappeenrannan » ...	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—	4
Käkisalmen » ...	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	—	4
Sortavalan » ...	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Viipurin piiri	6	2	—	3	1	—	—	4	2	2	3	2	25
Haminan »	2	1	4	—	—	—	—	—	—	1	—	1	9
Lappeenrannan »	2	2	2	3	—	—	1	—	1	1	—	1	13
Antrean »	4	3	—	1	5	3	—	—	—	—	1	1	18

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernement, ville et districts de médecins provinciaux.</i>		Sairastuneita. — Malades.											Yhteensä. <i>Total.</i>
		Tammik. <i>Jan.</i>	Heinäk. <i>Jul.</i>	Maaläk. <i>Mars.</i>	Euhäk. <i>April.</i>	Toukok. <i>Mai.</i>	Kesäk. <i>Juin.</i>	Heinäk. <i>Juillet.</i>	Elok. <i>Août.</i>	Syysk. <i>Sept.</i>	Lokak. <i>Octobr.</i>	Marrask. <i>Nov.</i>	
Muolaan piiri	—	—	—	1	—	—	1	—	1	1	1	—	5
Käkisalmen »	3	—	1	2	—	1	—	—	1	—	—	1	9
Kurkijoen »	1	1	—	3	3	—	2	1	2	—	2	—	15
Sortavalan »	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Salmin »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	3
Yhteensä	22	14	7	15	13	5	4	7	9	5	11	10	122
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Savonlinnan kaupunki	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Heinolan »	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Heinolan piiri	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	—	3
Joroisten »	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	6
Savonlinnan »	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—	4
Yhteensä	—	—	2	—	—	1	8	—	3	1	2	—	17
<i>Kuopion lääni.</i>													
Kuopion kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Joensuun »	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Iisalmen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Kuopion piiri	—	—	1	1	—	—	1	—	1	—	—	1	5
Rautalammen »	1	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	3
Iisalmen »	1	—	2	4	—	—	—	—	2	2	1	2	14
Tohmajärven »	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5
Yhteensä	3	1	4	5	1	—	1	1	3	3	3	7	32
<i>Vaasan lääni.</i>													
Vaasan kaupunki	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Kristiinankaupunki	—	1	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	8
Kokkolan kaupunki	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	3
Pietarsaaren »	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Jyväskylän »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Vaasan piiri	1	4	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	7
Kristiinankaupungin »	3	3	—	2	—	—	5	1	—	—	1	—	15
Uudenkaarlepyyn »	2	4	—	—	—	2	—	—	3	2	2	4	19
Kokkolan »	3	—	—	2	1	1	—	1	1	—	—	—	9
Kuortaneen »	1	—	1	2	—	—	3	1	1	—	2	1	12
Jyväskylän »	2	1	1	—	1	—	1	—	—	—	—	1	7
Yhteensä	14	13	2	9	2	3	10	3	6	7	7	9	85

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripiiri. <i>Maladies, gouvernements, ville et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												
	Tammik. <i>Jan.</i>	Helmi- k. <i>Févr.</i>	Maalak. k. <i>Mars.</i>	Huhtik. k. <i>Avril.</i>	Toukok. k. <i>Mai.</i>	Kesäk. k. <i>Jun.</i>	Heinäk. k. <i>Juillet.</i>	Elok. k. <i>Août.</i>	Syysk. k. <i>Sept.</i>	Okto- k. <i>Octobr.</i>	Lokek. k. <i>Nov.</i>	Marrask. k. <i>Déc.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>
<i>Oulun lääni.</i>													
Oulun kaupunki	2	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	5
Raahen »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Kemin »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	1	4
Kajaanin »	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Tornion »	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3
Oulun piiri	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	3
Raahen »	—	—	1	—	—	1	—	1	1	—	—	—	4
Kalajoen »	1	1	—	2	1	—	2	—	—	1	—	—	8
Haapajärven »	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	4
Kajaanin »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Tornion »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	2	2	9
Yhteensä	3	5	2	3	2	3	4	1	2	7	6	6	44
Yhteensä	88	68	42	46	36	28	46	28	54	68	66	60	630
<i>Febris intermittens.</i>													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki	—	—	—	7	8	8	12	6	3	3	3	—	50
Tammisaaren »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Helsingin piiri	—	—	—	—	9	1	—	1	—	—	—	—	11
Yhteensä	—	—	—	7	18	9	12	7	3	3	3	—	62
<i>Turun ja Porin lääni.</i>													
Turun kaupunki	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	4
Huittisten piiri	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Godbyn »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	—	—	—	—	2	3	1	—	—	—	—	—	6
<i>Hämeen lääni.</i>													
Hämeenlinnan kaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	—	7
Lahden »	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2
Tampereen piiri	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	4
Yhteensä	—	—	—	—	—	4	1	—	8	—	—	—	13
<i>Viiipurin lääni.</i>													
Viiipurin kaupunki	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	4
Kotkan »	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Haminan piiri	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	3
Käkisalmen »	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	1	—	1	2	2	—	1	1	—	1	—	—	9

Sairastuneita. — Malades.

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripiiri. <i>Maladie, gouvernement, ville et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — Malades.												
	Tammik. <i>Jan.</i>	Heinäk. <i>Febr.</i>	Maalisk. <i>Mars.</i>	Huhtik. <i>Avril.</i>	Toukok. <i>Mai.</i>	Kesäk. <i>Juin.</i>	Heinäk. <i>Juillet.</i>	Eloäk. <i>Août.</i>	Syysk. <i>Sept.</i>	Loäk. <i>Octobr.</i>	Marrask. <i>Nov.</i>	Jouluk. <i>Déc.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>
<i>Kuopion lääni.</i>													
Kuopion kaupunki									2				2
Yhteensä									2				2
<i>Oulun lääni.</i>													
Oulun kaupunki					1								1
Oulun piiri		2			1		1						4
Yhteensä		2			2		1						5
Yhteensä	1	2	1	9	24	16	16	8	13	4	3		97
Meningitis cerebrospinalis epidemica.													
<i>Uudenmaan lääni.</i>													
Helsingin kaupunki		1	2			1	2	1			2	2	11
Hangan »							1						1
Helsingin piiri	2						1						3
Yhteensä	2	1	2			1	4	1			2	2	15
<i>Turun ja Porin lääni.</i>													
Porin kaupunki	1												1
Turun piiri					1						2		3
Ikaalisten »	4		3	1	4	2	1	1					16
Yhteensä	5		3	1	5	2	1	1			2		20
<i>Hämeen lääni.</i>													
Tampereen kaupunki		1			1								2
Hämeenlinnan piiri					1		1						2
Hollolan »			1	1									2
Jämsän »				4	1			1					6
Ruoveden »			1										1
Tammelalan »							1						1
Yhteensä		1	2	5	3		2	1					14
<i>Viipurin lääni.</i>													
Viipurin piiri				1									1
Lappeenrannan »			1		1								2
Käkisalmen »	1	1							1				3
Salmin »				2						3			5
Yhteensä	1	1	1	3	1				1	3			11

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkärinpiiri. <i>Maladie, gouvernement, ville et</i> <i>districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita. — <i>Malades.</i>												
	Tammik. <i>Jan.</i>	Heinäk. <i>Juul.</i>	Maalisk. <i>Mars.</i>	Huhtik. <i>Avril.</i>	Toukok. <i>Mai.</i>	Kesäk. <i>Juin.</i>	Heinäk. <i>Juillet.</i>	Eloäk. <i>Août.</i>	Syysk. <i>Sept.</i>	Lokak. <i>Octobr.</i>	Marrask. <i>Nov.</i>	Jouluk. <i>Déc.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Heinolan piiri	—	3	3	6	—	—	—	—	—	—	—	—	12
Joroisten »	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2
Yhteensä	—	3	3	6	—	—	1	—	1	—	—	—	14
<i>Kuopion lääni.</i>													
Kuopion piiri	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Rautalammin »	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	—	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3
<i>Vaasan lääni.</i>													
Vaasan piiri	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Kristiinankaupungin »	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Jyväskylän »	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Kuortaneen »	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	—	—	—	1	2	—	1	—	1	—	—	—	5
Yhteensä	8	6	13	16	11	3	7	6	1	5	4	2	82
<i>Pollomyelitis anterior acuta.</i>													
<i>Turun ja Porin lääni.</i>													
Godbyn piiri	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Yhteensä	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
<i>Hämeen lääni.</i>													
Tammelan piiri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Ruoveden »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Yhteensä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2
<i>Viipurin lääni.</i>													
Haminan piiri	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Antrean »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	—	—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	3
<i>Mikkelin lääni.</i>													
Savonlinnan piiri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2
Yhteensä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2

Tauti, lääni, kaupunki, piiri- lääkäripilri. <i>Maladies, gouvernements, ville et districts de médecins provinciaux.</i>	Sairastuneita — <i>Malades.</i>													
	Tammik. Jan.	Febr.	Helmik.	Maalisk. Mars.	Huhtik. Avril.	Toukok. Mai.	Kesäk. Juin.	Heinäk. Juillet.	Elok. Aout.	Syysk. Sept.	Lokak. Octobre.	Nov.	Marssak. Nov.	Yhteensä. Total.
<i>Vaasan lääni.</i>														
Kristiinankaupungin piiri	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Kokkolan »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Kuortaneen »	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Yhteensä	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	1	3
Yhteensä	—	—	—	1	—	1	—	2	2	—	2	2	1	11

Väestösuhteet kaupungeissa ja piirilääkäripiireissä.¹⁾

Folkmängdsförhållandena i städerna och provinciälläkdistricten.

L'état de la population des Villes et des districts de médecins provinciaux.

Lääni, kaupunki ja piirilääkäripiiri. Län, stad och provinciälläkdistrict. Gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.	Väkiluku vuoden 1917 lopulla. Folkmängd vid slutet af år 1917. Population fin de 1917.	Vuonna 1917 syntyneitä. Födda under år 1917. Nataances en 1917.	Synn. 1,000 asukkaasta kohti. Födda på 1,000 innevänare. Nataances par 1,000 habitans.	Vuonna 1917 kuolleita. Döda under år 1917. Döds en 1917.	Kuolleita 1,000 asukkaasta kohti. Döda på 1,000 innevänare. Döds par 1,000 habitans.	Vuotta nuorempia lapsi kuoli Yhden kuudessa. Barn under 1 år döda under året. Erfjendes sex dæssonen öfvan en mors därant i året.	100:sta vuoden kuluessa syntyneistä lapsesta kuoli. Af 100 under året födda barn afledo. Sur 100 enfants née durant l'année soni morte.	Keuhkotautiin kuol- leita. Döda i lungrot. Décédés par suite de phtisie tuberculeuse.		
								Inkumäärä. Antal. Nombre.	%:ssa kaikkista kuolleista. I % af alla döda. En % de total des décès.	1,000 asukkaasta kohti. På 1,000 innevänare. Per 1,000 habitans.
Uudenmaan lääni. Nylands län.										
Helsingin kaupunki	187,544	2,932	15.6	2,216	11.8	412	14.1	374	16.9	2.0
Porvoon »	5,127	108	21.1	99	19.3	10	9.3	20	20.2	3.9
Loviisan »	3,644	65	17.8	43	11.8	4	6.2	6	14.0	1.6
Tammisaaren »	3,181	53	16.7	37	11.6	4	7.5	5	13.5	1.6
Hangon »	5,862	76	13.0	61	10.4	6	7.9	12	19.7	2.0
Helsingin piiri: Askola, <i>Helsingin pit.</i> <i>Mäntsälä, Nurmijärvi, Hyvinkää, Por-</i> <i>nainen, Porvoon maaseurak., Pukkila,</i> <i>Sipoo, Tuusula (Helsingin kaupunki) ..</i>	76,087	1,726	22.7	1,217	16.0	226	13.1	164	13.5	2.2
Loviisan piiri: Anjala, Artjärvi, <i>Elimäki,</i> <i>Iitti, Jaala, Lapträsk, Liljendal, Myrsky-</i> <i>lä, Orimattila, Pernaja, Ruotsinpyhtää (Lo-</i> <i>viisa) .....</i>	60,305	1,420	23.5	1,071	17.8	149	10.5	123	11.5	2.0
Tammisaaren piiri: <i>Bromarf, Degerby,</i> <i>Inkoo, Karja, Karjalohja, Pohja, Sam-</i> <i>matti, Snappertuna, Mustio, Tammisaa-</i> <i>ren maaseurak., Hankoniemen maaseura-</i> <i>kunta Tenala (Tammisaari) .....</i>	34,458	795	23.1	442	12.8	60	7.5	59	13.3	1.7
Lohjan piiri: <i>Espoo, Kirkkonummi,</i> <i>Lohja, Nummi, Pusula, Pyhäjärvi, Siun-</i> <i>tio, Vihti. (Lohja) .....</i>	51,002	1,292	25.3	851	16.7	136	10.5	106	12.5	2.1
Yhteensä	427,210	8,467	19.8	6,037	14.1	1,007	11.9	869	14.4	2.0

¹⁾ Väkiluku, syntyneitten ja kuolleitten luku on otettu terveydenhoitolautakuntien ja piirilääkärien vuosikertomuksista. — Niiden kuntien nimet, joilla on kunnanlääkäri, ovat painetut kursivilla.

²⁾ Tähän sisältyy myös kaupungissa kuolleet ulkokuntalaiset. — Tähän on ylipäättään otettu lukuun kaikki Helsingissä äkilliseen tautiin tai väkivaltaisella tavalla kuolleet henkilöt, nekin jotka ovat asuneet kaupungin ulkopuolella (jos he eivät ole suoraan tulleet sairaalaan ja sitä paitsi sellaiset kaupungissa asuvat henkilöt, jotka ovat kuolleet pitkälliseen tautiin toisella paikkakunnalla, jota vastoin Helsingissä asuvia henkilöitä, jotka ovat muualla kuolleet äkilliseen tautiin tai väkivaltaisella tavalla, ei ole, yhtä vähän kuin toisella paikkakunnalla asuvia henkilöitä, jotka ovat kaupungissa kuolleet pitkälliseen tautiin, otettu tilastoon.

Lääni, kaupunki ja piirilääkäripiiri. Län, stad och provincialläkaredistrikt. Gouvernement, villos et districts de médecins provinciaux.	Värdet för 1917. Folkantalet vid slutet af år 1917. Populationen för de 1917.	Synt. 1,000 Födda på 1,000 Nässances par 1,000 habitans.	Födda på 1,000 Födda under år 1917. Nässances en 1917.	Döda under år 1917. Döds en 1917.	Knuolleita 1,000 Döda på 1,000 Döds par 1,000 habitans.	Vuonna 1917 Döda under år 1917. Döds en 1917.	100:sta vuoden lapsesta knoli. Af 100 under året födda barn afleda. Sur 100 enfante nés durant l'année soit morts.	Viotta nuorempia lapsi knoli Yhden kuluessa. Barn under 1 år döda under året. Enfants en dessous d'un an morts durant l'année.	Keuhkotautim kuol- leita. Döda i lungrot. Décès par suite de phthisie tuberculeuse.		
									1,000 asukasta koh- ti. På 1,000 innevånare. Par 1,000 habitans.	%ssa kaikista kuolleista. I % af alla döda. En % de total des décès.	Lukumäärä. Antal. Nombre.
Turun ja Porin lääni. Åbo och Björneborgs län.											
Turun kaupunki	56,116	1,288	23.0	*)804	14.5	124	9.6	144	17.9	2.6	
Naantalin »	809	3	3.7	17	21.0	—	—	2	11.8	2.5	
Maarianhaminan kaupunki	1,516	28	18.4	13	18.4	1	3.6	3	23.1	1.9	
Uudenkaupungin »	4,365	67	15.3	65	14.9	3	4.5	11	16.9	2.5	
Rauman »	7,774	166	21.4	119	15.3	18	10.8	20	16.8	2.6	
Porin »	17,585	274	15.6	323	18.4	49	17.9	57	17.6	3.2	
Turun piiri: Aura, Kaarina, Kaksikerta, Karinainen, Karuna, Koski, Kuusisto, Lieto, Maaria, Marttila, Masku, Naanta- lin maaseurak., Nousiainen, Paattinen, Paimio, Parainen, Piikkiö, Pöytyä, Raisio, Rusko, Sauvo, Tarvasjoki, Vahto, Yläne (Turku)	71,255	1,717	24.1	1,187	16.7	160	9.3	200	16.8	2.8	
Uudenkaupungin piiri: Iniö, Karjala, Kustavi, Laitila, Lemu, Lokalahti, Mie- toinen, Mynämäki, Pyhämaa, Pyhäranta, Tavassalo, Uudenkaupungin maaseurak., Uusikirkko, Vehmaa, Velkua, (Uusikau- punki)	40,362	861	21.3	625	15.5	50	5.8	97	15.5	2.4	
Rymättylän piiri: Askainen, Houtskari, Korpoo, Merimasku, Nauvo, Rymät- tylä (Naantali)	13,537	257	19.0	186	13.7	23	8.9	24	12.9	1.8	
Godbyn piiri: Brändö, Eckerö, Fin- ström, Föglö, Geta, Hammarland, Jomala, Kumlinge, Kökar, Lemland, Lumparland, Saltvik, Sottunga, Sund, Vårdö (Godby) .	26,076	441	16.9	386	14.8	53	12.0	50	13.0	1.9	
Porin piiri: Ahlainen, Eura, Eurajoki, Hinnerjoki, Honkilahti, Kivikainen, Kul- laa, Lappi, Luvia, Merikarvia, Nakkila, Noormarkku, Poomarkku, Porin maaseu- rak., Rauman maaseurak., Siikainen, Ulvila. (Pori)	81,506	1,966	24.1	1,600	19.6	253	12.9	302	18.9	3.7	

Läänl, kaupunki, ja piirilääkäripiiri. Län, stad och provincialläkaredistrikt. Gouvernemente, villes et districts de médecine provinciatuz.	Väkiuku vuoden 1917 lopulla. Folkmängd vid slutet af år 1917. Population fin de 1917.	Vuonna 1917 syntyneitä. Födda under år 1917. Nataances en 1917.	8yrt. 1,000 asukkaasta kohlti. Födda på 1,000 innevänare. Nataances par 1,000 habitans.	Vuonna 1917 kuolleita. Döda under år 1917. Döds en 1917.	Kuolleita 1,000 asukkaasta kohlti. Döda på 1,000 innevänare. Döds par 1,000 habitans.	Vuotta aiorempia lapsi kuoli vnuoden kuiluessa. Barn under 1 år döda under året. Bajants au dessous d'un an morts durant l'année.	100:sta vnuoden kuiluessa syntyneestä lapsesta kuoli. Af 100 under året födda barn afledt. Sur 100 enfants nés durant l'année sont morts.	Kouhkotantiin kuol- leita. Döda i lungot. Décédés par suite de phtisie tuberculeuse.		
								Tulkimäärä. Antal. Nombre.	%:ssa kaikista kuolleista. I % af alla döda. En % du total des décès.	1,000 asukkaasta kohlti. På 1,000 innevänare. Par 1,000 habitans.
Ikaalisten piiri: <i>Honkajoki, Hämeen- kyrö, Ikaalinen, Jämijärvi, Kankaampää, Karvia, Parkano, Viljakkala. (Ikaalinen)</i>	54,741	1,456	26.6	879	16.1	127	8.7	132	15.0	2.4
Tyrvään piiri: <i>Karkku, Kiikka, Kii- koinen, Lavia, Mouhijärvi, Suodenniemi, Suoniemi, Tyrvää. (Karkku) . . . . .</i>	35,959	885	24.6	572	15.9	69	7.8	90	15.7	2.5
Salon piiri: <i>Angelniemi, Dragsfjärd, Finby, Halikko, Hiittinen, Kiikala, Ke- miö, Kisko, Kuusjoki, Muurla, Pernö, Pertteli, Salon kauppala, Suomusjärvi, Uskela, Vestanfjärd. (Salo) . . . . .</i>	53,458	1,251	23.4	868	16.2	111	8.9	162	18.7	3.0
Huittisten piiri: <i>Alastaro, Harjavalta, Huittinen, Kauvatsa, Keikyä, Kokemäki, Köylö, Loimaa, Mellilä, Metsämaa, Ori- pää, Punkalaidun, Säskylä, Vampula. (Huittinen) . . . . .</i>	58,083	1,426	24.6	1,063	18.3	156	10.9	212	19.9	3.6
Yhteensä	523,142	12,086	23.1	8,707	16.6	1,197	9.9	1,506	17.3	2.9
Hämeen lääni.										
Tavastehus län.										
Hämeenlinnan kaupunki	6,283	107	17.0	96	15.3	13	12.1	9	9.4	1.4
Tampereen »	45,698	847	18.5	1) 694	15.2	136	16.1	137	19.7	3.0
Lahden »	6,578	142	21.6	97	14.7	20	14.1	13	13.4	2.0
Hämeenlinnan piiri: <i>Hattula, Hauho, Housjärvi, Hämeenlinnan maaseurak., Ja- nakkala, Loppi, Renko, Tuulos, Tyrvääntö, Vanaja. (Hämeenlinna) . . . . .</i>	52,573	1,356	25.8	948	18.0	194	14.3	101	10.7	1.9
Hollolan piiri: <i>Asikkala, Hollola, Koski, Kärkölä, Lampi, Nastola, Padasjoki. (Lahti) . . . . .</i>	48,307	1,122	23.2	790	16.4	134	11.9	105	13.3	2.2
Tammelan piiri: <i>Akaa, Humppila, Jo- kioinen, Kalvola, Kylmäkoski, Somero, Somerniemi, Sääksmäki, Tammela, Ur- jala, Ypäjä. (Forssa) . . . . .</i>	67,846	1,615	23.8	1,224	18.0	200	12.4	171	14.0	2.5

1) Tarkoittaa vaan kaupungissa kirkonkirjoissa olleita kuolleita.

Lääni, kaupunki, ja piirilääkäripiiri. Län, stad och provincialläkarestrikt. Gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.	Värdnaden vid slutet af år 1917. Population fin de 1917.	Vuonna 1917 syntyneitä. Födda under år 1917. Natalescences en 1917.	Synk. 1,000 asukkaasta kohti. Födda på 1,000 innevänare. Natalescences per 1,000 habitans.	Vuonna 1917 kuolleita. Döda under år 1917. Décès en 1917.	Kuolleita 1,000 asukkaasta kohti. Döda på 1,000 innevänare. Décès per 1,000 habitans.	Vuotta nuorempia lapsi kuoli vunoden kullnessa. Barn under 1 år döda under året. Enfants au dessous d'un an morts durant l'année.	100:sta vuoden kullnessa syntyneestä lapsesta kuoli. Af 100 under året födda barn afledo. Sur 100 enfans nés durant l'année sonj morts.	Keuhkotautin kuol- leita. Döda i lungsot. Décédés par suite de phthisie tuberculeuse.		
								Lukunäärä. Antal. Nombre.	%:ssa kaikkista kuolleista. % af alla döda. En % du total des décès.	1,000 asukkaasta kohti. På 1,000 innevänare. Per 1,000 habitans.
Tampereen piiri: Kangasala, Lempäälä, Messukylä, Pirkkala, Pälkäne, Sahalampi, Tottijärvi, Vesilahti, Ylöjärvi. (Tampere)	48,961	1,172	23.9	864	17.6	144	12.2	152	17.5	3.1
Jämsän piiri: Eräjärvi, Jämsä, Korpi- lahti, Kuhmalampi, Kuhmoinen, Kuorevesi, Luopioinen, Längelmäki. (Jämsä).....	47,324	1,245	26.3	856	18.1	108	8.7	117	13.7	2.5
Ruoveden piiri: Juupajoki, Kuru, Ori- vesi, Ruovesi, Teisko, Vilppula. (Ruovesi)	38,275	983	25.7	632	16.5	102	10.4	94	14.9	2.6
Yhteensä	361,845	8,589	23.7	6,201	17.1	1,051	12.2	899	14.5	2.5
Viipurin lääni.										
Viborgs län.										
Viipurin kaupunki	31,480	520	16.5	534	17.0	83	16.0	68	12.7	2.2
Haminan »	3,034	49	16.2	38	12.5	3	6.1	7	18.4	2.3
Kotkan »	11,405	237	20.8	179	15.7	37	15.6	22	12.3	1.9
Lappeenrannan »	3,248	60	18.5	61	18.8	10	16.7	16	9.7	1.9
Käkisalmen »	2,082	46	22.1	30	14.4	5	10.9	7	23.3	3.4
Sortavalan »	3,427	74	21.6	52	15.2	14	18.9	10	19.2	2.9
Viipurin piiri: Johannes, Koivisto, Kuo- lemajärvi, Lavansaari y. m. saaria, Nuija- maa, Säkkijärvi, Uusikirkko, Viipurin maaseurat. (Viipuri)	105,657	2,719	25.7	2,319	21.9	438	16.1	302	13.0	2.9
Hamnan piiri: Kymi, Miehkälä, Pyh- tää, Sippola, Suursaari, y. m. saaria, Vehkalahti, Virolahti. (Hamina).....	57,335	1,371	23.9	908	15.9	143	10.4	111	12.3	2.0
Lappeenrannan piiri: Lappee, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Suomenniemi, Tai- palsaari, Valkeala. (Lappeenranta).....	66,951	1,719	25.7	1,221	18.3	232	13.5	117	9.6	1.7
Antrean piiri: Antrea, Joutseno, Jääski, Kirvu, Rautjärvi, Ruokolampi. (Jääski)..	58,199	1,475	25.4	1,149	19.7	187	12.7	125	10.9	2.1
Muolaan piiri: Heinjoki, Kivennapa, Muolaa, Rautu, Valkjärvi, Vuoksela, Teri- joki. (Terijoki)	57,660	1,493	25.9	1,214	21.1	233	15.6	112	9.2	1.9

¹⁾ Tähän sisältyy kaikki tuberkulositauteihin kuolleet.

Lääni, kaupunki, ja piirillääkiripiiri. Län, stad och provinciealläkaredistrikt. Gouvernement, villes et districts de médecins provinciaux.	Väskluks vuoden 1917 lopulla. Folkmängd vid slutet af år 1917. Population fin de 1917.	Vuonna 1917 syntyneitä. Födda under år 1917. Naisensnes en 1917.	Synt. 1,000 asukkaasta kohti. Födda på 1,000 invånare. Naisensnes per 1,000 hushållens.	Vuonna 1917 kuolleita. Döda under år 1917. Döds en 1917.	Kuolleita 1,000 asukkaasta kohti. Döda på 1,000 invånare. Döds per 1,000 hushållens.	Vuotta nuorempia lapsi kuoli vuoden kuluessa. Barn under 1 år döda under året. Enligt år dessons d van om mors dödsnt i årns.	100:sta vuoden kuluessa syntyneistä lapsista kuoli. Af 100 under året födda barn afledo. Sur 100 enfants nés durant l'année soit morts.	Keuhkotautin kuol- leita. Döda i lungsot. Décédés par suite de phtisie tuberculeuse.	1,000 asukkaasta kohti. På 1,000 invånare. Per 1,000 hushållens.		
									Lukumäärä. Antal.	%:saa kaikista kuolleista. I % af alla döda. En % du total des décès.	2.2
Käkisalmen piiri: Hiitola, Kaukola, Kä- kisalmen maaseurak., Metsäpirtti, Pyhä- järvi, Räsäälä, Sakkola. (Käkisalmi)..	41,967	1,184	28.2	774	18.4	170	14.4	80	10.3	1.9	
Kurkijoen piiri: Jaakkima, Kurkijoki, Parikkala, Tiurula. (Kurkijoki)	41,454	1,064	25.7	718	17.3	140	13.2	69	9.6	1.7	
Sortavalan piiri: Ruskeala, Soanlahti, Sortavalan maaseurak. Uukuniemi (Sor- tavala)¹⁾	37,462	1,012	27.0	636	17.0	138	13.6	83	13.0	2.2	
Salmi piiri: Impilahti, Kitelä, Korpi- selkä, Salmi, Suistamo, Suojärvi. (Kitelä, Pitkäranta)	43,603	1,278	29.3	822	18.9	162	12.6	110	13.4	2.8	
Yhteensä	564,964	14,301	25.3	10,655	18.9	1,995	14.0	1,229	11.5	2.2	
Mikkelin lääni.											
S:t Michels län.											
Mikkelin kaupunki	4,565	86	18.8	71	15.6	7	8.1	7	9.9	1.5	
Heinolan »	1,762	33	18.7	22	12.5	2	6.1	1	4.5	0.6	
Savonlinnan »	4,133	72	17.4	69	16.7	14	19.4	4	5.8	1.0	
Mikkelin piiri: Anttola, Hirvensalmi, Kangasniemi, Mikkelin maaseurak., Ris- tiina. (Mikkeli)	43,506	1,010	23.2	869	20.0	126	12.5	41	4.7	0.9	
Heinolan piiri: Hartola, Heinolan maa- seurak., Joutsa, Leivonmäki, Luhanka, Mäntyharju, Sysmä. (Joutsa)	45,437	982	21.6	875	19.3	120	12.2	84	9.6	1.9	
Joroisten piiri: Haukivuori, Heinävesi, Joroinen, Juva, Jäppilä, Pieksämäki. (Jo- roinen)	49,587	1,186	23.9	1,016	20.5	157	13.2	66	6.5	1.3	
Savonlinnan piiri: Enonkoski, Kangas- lampi, Kerimäki, Puumala, Rantasalmi, Savonranta, Sulkava, Sääminki. (Savon- linna)	52,404	1,263	24.1	1,088	20.8	149	11.8	102	9.4	1.9	
Yhteensä	201,394	4,632	23.0	4,010	19.9	575	12.4	305	7.6	1.5	

¹⁾ Luvut kreikkalaiskatolilaisiin nähden epävarmat.

Lääni, kaupunki ja piirilääkäripiiri. Län, stad och provinciallykaredistrikt. Gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.	Väklilku vuoden 1917 lopulla. Folk mängd vid slutet af år 1917. Population fin de 1917.	Vuonna 1917 syntyneitä. Födda under år 1917. Natalesces en 1917.	Synt. 1,000 asukkaasta kohti. Födda på 1,000 innevånare. Natalesces par 1,000 habitans.	Vuonna 1917 kuolleita. Döda under år 1917. Döces en 1917.	Kuolleita 1,000 asukkaasta kohti. Döda på 1,000 innevånare. Döces par 1,000 habitans.	Vuotta aiempia lapsi kuoli viiiden kuluessa. Barn under 1 år döda under året. Enfantus au dessous d'un an morts durant l'année.	Sur 100 enfans nés durant l'année sorti morts.	Keuhkotautiin kuol- luta. Döda i lungrot. Décédés par suite de phtisie tuberculeuse.		
								Lukumäärä. Antal. Nombre.	%:ssa kaikista kuolleista. I % af alla döda. En % du total des décès.	1,000 asukkaasta kohti. På 1,000 innevånare. Par 1,000 habitans.
Kuopion lääni.										
Kuopio län.										
Kuopion kaupunki	17,946	359	20.0	290	16.2	41	11.4	36	12.4	2.0
Iisalmen »	2,987	80	26.8	45	15.1	6	7.5	11	24.4	3.7
Joensuun »	5,242	94	17.9	76	14.5	12	12.8	8	10.5	1.5
Kuopion piiri: Karttula, Keitele, Kuopion maaseurak., Maaninka, Pielavesi, Tuus- niemi. (Kuopio)	56,639	1,509	26.6	1,040	18.4	142	9.4	168	16.2	3.0
Rautalammin piiri: Hankasalmi, Lep- pävirta, Rautalampi, Suonenjoki, Varkaus, Vesanto. (Suonenjoki)	47,298	1,193	25.2	815	17.2	97	8.1	88	10.8	1.9
Iisalmen piiri: Iisalmen maaseurak., Juantehdas, Kiuruvesi, Lapinlahti, Muu- ruvesi, Nilsää, Varpaisjärvi, (Iisalmi) ..	66,585	2,013	30.2	1,355	20.3	210	10.4	251	18.5	3.8
Pielisjärven piiri: Juuka, Nurmes, Pielisjärvi, Rautavaara, Valtimo. (Nur- mes)	43,527	1,321	30.3	869	20.0	167	12.6	137	15.8	3.2
Tohmajärven piiri: Iomantsi, Kesä- lahti, Kiihtelysvaara, Kitee, Tuupovaara Pälkjärvi, Tohmajärvi, Värtsilä, (Toh- majärvi)	51,758	1,287	24.9	1,051	20.3	157	12.2	123	11.7	2.4
Joensuun piiri: Eno, Kaavi, Kontio- lahti, Kuusjärvi, Liperi, Polvijärvi, Piel- sensuu, Rääkkylä. (Joensuu)	52,613	1,482	28.2	1,014	19.3	169	11.4	160	15.8	3.0
Yhteensä	344,595	9,338	27.1	6,555	19.0	1,001	10.7	982	15.0	2.8
Vaasan lääni.										
Vasa län.										
Vaasan kaupunki	23,329	391	16.8	318	13.6	67	17.1	72	22.6	3.1
Kristinankaupungin »	3,553	56	15.8	57	16.0	4	7.1	8	14.0	2.3
Kaskisten »	1,566	31	19.8	26	16.6	2	6.5	2	7.7	1.3
Uudenkaarlepyyn »	1,283	20	15.6	24	18.7	1	5.0	4	16.7	3.1
Pietarsaaren »	7,591	142	18.7	112	14.8	25	17.6	34	30.4	4.5
Kokkolan »	4,195	69	16.4	60	14.3	9	13.0	13	21.7	3.1
Jyväskylän »	5,292	110	20.8	75	14.2	5	4.5	11	14.7	2.1

¹⁾ Laskuperuste sama kuin Helsingissä ja Turussa.

Lääni, kaupunki ja piirilääkäripiiri. Län, stad och provincialläkaredistrikt. Gouvernement, villes et districts de médecins provinciaux.	Väkiluku vuoden 1917 lopulla. Folktalet vid slutet af år 1917. Population fin de 1917.	Synt. 1,000 asukkaasta kohti. Födda på 1,000 innevånare. Nataances par 1,000 habitans.	Vuonna 1917 syntyneitä. Födda under år 1917. Nataances en 1917.	Döda under år 1917. Dés en 1917.	Kuolleita 1,000 asukkaasta kohti. Döda på 1,000 innevånare. Dés par 1,000 habitans.	Vuotta nuorempia lapset kuoli. Barn under 1 år döda under året. Enfants au dessous d'un an morts durant l'année.	100:sta vuoden kuluessa syntyneistä lapsista kuoli. Af 100 under året födda barn afledo. Sur 100 enfans néés durant l'année sonit morts.	Keuhkotautiin kuol- leita. Döda i lungot. Décédés par suite de phtisie tuberculeuse.		
								Inkumäärä. Antal Nombre.	%:ssa kaikista kuolleista. % af alla döda. En % de total des décès.	1,000 asukkaasta kohti. På 1,000 innevånare. Par 1,000 habitans.
Vaasan piiri: Bergö, Isokyrö, Jurva, Koivulahti, Laihia, Maalahti, Mustasaari, Petolahti, Pirttikylä, Raippaluoto, Sulva, Vähäkyrö, Ylistaro. (Vaasa)	71,861	1,420	19.9	1,164	16.2	152	10.7	204	17.5	2.6
Kristiinankaupungin piiri: Ilmajoki, Isojoki, Jalasjärvi, Karijoki, Kauhajoki, Korsnäs, Kristiinankaupungin maaseurak., Kurikka, Lappjärd, Närpiö, Peräseinäjoki, Seinäjoki, Sideby, Teuva, Övermark. (Kristiinankaupunki)	109,956	2,601	23.7	1,853	16.8	320	12.3	333	18.0	3.0
Uudenkaarlepyyn piiri: Alahärmä, Jempua, Kauhava, Lapua, Maksamaa, Munsala, Nurmo, Oravainen, Uudenkaarlepyyn maaseurak., Vöyri, Ylihärmä. (Uusikaarlepyy)	65,054	1,352	20.8	1,169	18.0	184	13.6	291	24.9	4.6
Kokkolan piiri: Alaveteli, Halsua, Himanka, Kannus, Kaustinen, Kokkolan maaseurak., Kronoby, Kälviä, Lestijärvi, Lohtaja, Luoto, Perho, Pietarsaaren maaseurak., Purmo, Teerijärvi, Toholampi, Ullava, Veteli, Ähtävä. (Kokkola)	67,479	1,635	24.2	1,260	18.7	163	10.0	333	26.4	4.9
Kuortaneen piiri: Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Keuruu, Korttesjärvi, Kuortane, Lappajärvi, Lehtimäki, Multia, Pihlajavesi, Soini, Töysä, Vimpeli, Virrat, Ässäri. (Alavus)	89,316	2,328	26.1	1,515	17.0	243	10.4	236	15.6	2.6
Jyväskylän piiri: Jyväskylän maaseurak., Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Konginkangas, Laukaa, Petäjavesi, Pihlajavesi, Pylkönmäki, Saarijärvi, Sumiainen, Toivakka, Uurainen, Viitasari, Äänekoski. (Saarijärvi)	84,111	2,211	26.3	1,572	18.7	248	11.2	230	14.6	2.7
Yhteensä	534,586	12,366	23.1	9,205	17.2	1,423	11.5	1,771	19.2	3.3

Lääni, kaupunki ja piirilääkäripää. Län, stad och provincialläkaredistrikt. Gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.	Växelnku vuoden 1917 lopulla. Polkmängd vid slutet af år 1917. Population fin de 1917.	Synt. 1,000 asukasta kohd. Födda på 1,000 invånare. Nässances par 1,000 habitans.	Vuonna 1917 syntyneitä. Födda under år 1917. Nässances en 1917.	Kuolleita 1,000 asukasta kohd. Döda på 1,000 invånare. Döds par 1,000 habitans.	Vuonna 1917 kuolleita. Döda under år 1917. Döds en 1917.	Vuotta nuorempia lapsi kuoli vuoden kuluessa. Barn under 1 år döda under året. Enfants au dessous d'un an morts durant l'année.	100:sta vuoden kuluessa syntyneistä lapsesa kuoli. Af 100 under året födda barn alliedo. Sur 100 enfans nés durant l'année sont morts.	Keuhkotautiin kuolleita. Döda i lungrot. Décédés par suite de phthisie tuberculeuse.		
								Lukumäärä. Antal. Nombre.	%:ssa kaikista kuolleista. I % af alla döda. En % des totals des décès.	1,000 asukasta kohd. På 1,000 invånare. Par 1,000 habitans.
Oulun lääni. Uleåborgs län.										
Oulun kaupunki	21,535	341	15.8	323	14.9	45	13.2	57	17.6	2.6
Raahen »	4,075	52	12.8	46	11.3	5	9.6	6	13.0	1.5
Kemin »	2,623	59	22.5	32	12.2	8	13.6	4	12.5	1.5
Tornion »	2,130	45	21.1	44	20.7	6	13.3	2	4.5	0.9
Kajaanin »	3,865	123	31.8	82	21.2	19	15.4	7	8.5	1.8
Oulun piiri: Haukipudas, Ii, Kempele, Kiiminki, Kuivaniemi, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulun maaseurak., Oulunsalo, Temmes, Tyrnävä, Utajärvi Yli- kiiminki. (Oulu)	52,310	1,551	29.7	1,004	19.2	167	10.8	168	16.7	3.2
Raahen piiri: Hailuoto, Paavola, Patti- joki, Rantsila, Revonlahti, Saloinen, Siikajoki, Vihanti. (Raahe)	23,946	613	25.6	421	17.6	46	7.5	91	21.6	3.8
Kalajoen piiri: Alavieska, Kalajoki, Merijärvi, Oulainen, Pyhäjoki Rautio. Sievi, Ylivieska. (Kalajoki)	40,473	1,113	27.5	868	21.4	128	11.5	218	25.1	5.4
Haapajärven piiri: Haapajärvi, Haapavesi, Kestilä, Kärsämäki, Nivala, Piippola, Pulkkila, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Reisjärvi. (Haapavesi)	48,782	1,467	30.1	1,131	23.2	170	11.6	218	19.3	4.5
Kajaanin piiri: Hyrynsalmi, Kajaanin maaseurak., Kuhmoniemi, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi, Säränsniemi. (Kajaani)	50,744	1,542	30.4	906	17.9	191	12.4	69	7.6	1.4
Tornion piiri: Alatornio, Karunki, Kemin maaseurak., Kolari, Simo, Tervola, Turtola, Ylitornio. (Kemi)	38,741	1,159	29.9	789	20.4	159	13.7	131	16.6	3.4
Pudasjärven piiri: Kuusamo, Pudasjärvi, Taivalkoski, (Pudasjärvi)	30,379	939	30.9	524	17.2	127	13.5	43	8.2	1.4
Rovaniemen piiri: Kemijärvi, Kuolajärvi, Rovaniemi. (Rovaniemi)	25,214	969	38.4	568	22.5	129	13.3	70	12.3	2.8
Kittilän piiri: Enontekiäinen, Inari Kittilä, Muonionniska, Sodankylä, Utajoki. (Kittilä)	16,142	458	28.4	297	18.3	59	12.9	24	8.1	1.5
Yhteensä	360,959	10,431	28.9	7,035	19.5	1,259	12.1	1,108	15.7	3.1
Koko maa yhteensä	3,318,695	80,210	24.2	58,405	17.6	9,508	11.9	8,669	14.8	2.6

¹) Tähän sisältyy myös kaupungissa äkilliseen tautiin kuolleet ulkokuntalaiset, luvultaan 30. Vierailta paikkakunnilla kuoli sitäpaitsi 39 kaupunkiin kuuluvaa henkilöä. — ²) Vierailta paikkakunnilla kuoli lisäksi 12 henkilöä. — ³) Vie-

Yleiskatsaus sairaussuhteisiin maamme kaupungeissa v. 1917. 1) —

Aperçu de la morbidité dans les

	Typhus abdomi- nalis.	Typhus exanthe- maticus.	Typhus recurrens.	Febris gastrica et remittens febril- cula.	Febris intermitt- vens.	Influenza.	Meningitis cere- brospinalis epid- mica.	Dysenteria.	Cholera nostras, gastricenteritis epidemica.	Gastritis, enteritis acuta.	Varicella.	Scarlatina.	Morbili.	Rubeola.	Erysipelas.	
Helsinki	345	18	165	398	49	3,739	11	34	364	6,993	24	305	189	743	209	179
Porvoo	23	—	—	1	—	193	—	—	—	143	7	9	13	1	—	10
Loviisa	—	1	—	19	—	121	—	2	—	205	—	8	1	—	—	2
Tammisaari	—	—	—	—	1	80	—	—	—	121	—	1	1	—	6	4
Hanko	7	—	—	2	—	194	1	14	1	324	—	22	4	5	1	7
Turku	244	—	4	60	3	905	2	2	1	1,178	1	35	91	8	—	39
Naantali	—	—	—	7	—	18	—	—	—	65	—	3	—	2	—	1
Maarianhamina	7	—	—	—	—	96	—	—	—	59	—	4	—	—	—	—
Uusikaupunki	3	—	—	7	—	74	—	12	—	99	—	—	2	—	1	2
Rauma	—	—	—	—	—	103	—	16	7	194	—	10	1	3	—	2
Pori	100	2	—	5	—	584	1	18	—	621	1	33	28	61	1	24
Hämeenlinna	1	—	2	7	9	190	—	—	2	212	—	8	1	29	5	5
Tampere	114	—	1	84	—	604	2	6	22	1,100	9	19	60	95	9	25
Lahti	7	—	6	5	1	136	—	18	23	221	7	8	9	1	—	13
Viipuri	94	—	2	59	4	1,213	—	49	75	1,726	28	45	119	52	17	34
Hamina	3	—	—	4	1	65	—	2	5	96	—	8	5	4	—	3
Kotka	14	—	—	—	1	351	—	11	—	453	25	12	3	99	1	10
Lappeenranta	11	—	—	—	—	50	—	8	—	18	1	6	5	3	3	13
Käkisalmi	1	—	1	5	—	75	—	12	—	111	1	19	4	—	—	3
Sortavala	12	—	—	—	—	226	—	11	—	274	1	16	10	1	12	22
Mikkeli	103	—	—	17	—	93	—	3	—	134	—	3	23	1	—	1
Savonlinna	50	2	—	24	—	98	1	8	—	183	1	15	4	96	3	8
Heinola	3	—	—	7	—	4	1	5	—	46	—	—	—	10	—	6
Kuopio	462	—	—	—	1	731	1	10	4	1,401	10	41	36	49	4	74
Iisalmi	3	—	—	2	—	78	—	—	—	75	—	—	3	24	—	4
Joensuu	16	—	—	12	—	115	—	3	—	150	4	1	6	—	3	7
Vaasa	6	1	3	37	—	242	—	3	—	602	4	31	88	10	1	26
Kristiinankaupunki	4	—	—	—	—	38	—	—	—	46	—	6	3	10	—	—
Kaskinen	—	—	—	—	—	34	—	54	—	73	—	31	1	141	—	—
Uusikaarlepyy	—	—	1	—	—	26	—	3	9	11	—	10	3	18	—	—
Kokkola	—	—	—	7	—	234	—	4	1	85	1	10	1	13	2	5
Pietarsaari	—	—	2	—	—	229	—	—	—	251	2	18	62	7	2	4
Jyväskylä	—	—	20	15	—	175	—	61	—	183	1	5	1	30	6	8
Oulu	24	3	5	15	1	102	—	9	—	728	11	39	51	222	8	15
Raahe	3	—	—	23	—	40	—	—	—	184	—	2	3	28	—	1
Tornio	5	—	—	4	—	26	—	5	29	103	1	2	25	6	6	4
Kemi	—	—	1	14	—	15	—	1	—	58	—	11	21	3	4	2
Kajaani	7	—	—	30	—	195	—	—	—	281	1	7	5	177	—	5
Summa	1,672	27	213	870	71	11,492	20	384	543	18,812	141	803	882	1,952	304	568

1) Luvut ovat toisin kuin siv. 28 otetet kaupunkien Terveystoimikuntien vuosikertomuksista.

Öfversikt öfver sjukdomsförhållandena i landets städer år 1917.
villes de Finlande pour l'année 1917.

Septico-pyemia.	Febris puerperalis.	Diphtheritis faucium.	Laryngitis crocoposa.	Angina tonsillaris.	Laryngo-bronchitis acuta.	Pertussis.	Pneumonia crocoposa.	Parotitis epidemica.	Rheumatismus articulorum acutus.	Meningitis tuberculosa.	Pleuritis acuta (idiopath.).	Syphilis recens.	Gonorrhoe.	Ulcus molle.	Summa.
20	11	400		2,884	8,585	1,111	1,540	75	534	33	409	858	2,947	1,447	34,619
—	11	23	—	143	264	58	59	1	15	4	5	1	12	1	1,002
—	—	12	1	60	97	6	24	1	1	—	5	—	8	—	574
—	—	—	—	49	89	—	10	—	11	2	10	—	14	—	399
—	—	23	3	116	225	2	35	10	6	2	5	4	59	12	1,084
1	4	41	23	620	1,657	24	233	18	65	10	54	50	305	42	5,720
—	—	—	—	6	14	—	4	—	1	1	1	—	1	—	124
—	—	—	—	20	76	15	14	—	2	—	1	—	5	—	299
2	2	9	1	39	125	6	24	—	6	3	1	1	11	—	430
1	—	22	3	95	86	55	8	—	11	6	1	24	62	—	710
1	1	27	3	495	815	230	207	—	44	16	47	64	141	45	3,615
1	2	11	11	98	197	29	42	—	15	2	5	2	25	3	914
1	1	45	27	439	582	59	307	6	68	7	63	81	322	72	4,230
1	—	6	3	77	151	39	38	—	11	2	7	21	96	33	940
1	1	36	7	614	1,687	103	181	10	92	6	93	313	871	251	7,783
—	—	5	3	22	65	15	19	3	2	1	3	6	9	1	350
—	1	65	4	126	535	147	135	19	30	—	17	11	82	23	2,175
—	—	6	4	16	40	—	5	1	2	2	2	12	23	23	254
—	—	15	6	25	98	10	25	—	4	1	—	—	10	—	426
—	—	19	2	106	292	9	10	11	—	—	—	7	89	47	1,177
—	2	19	—	60	67	10	19	4	1	—	1	4	9	—	574
—	—	5	2	44	68	1	22	—	5	3	1	15	42	16	717
1	—	7	2	22	44	—	23	6	3	—	3	2	7	2	204
1	11	28	—	383	1,218	150	165	5	62	8	32	102	212	70	5,271
—	1	2	1	29	149	17	23	—	—	—	1	2	11	2	427
—	—	9	2	64	117	5	20	—	4	—	1	7	35	2	583
1	6	48	—	318	670	89	87	1	26	4	22	45	164	21	2,556
1	—	8	3	70	57	1	10	—	—	—	1	—	4	—	262
1	—	—	—	31	113	4	—	12	—	1	1	—	3	—	500
—	—	2	—	24	44	12	12	—	3	3	1	1	3	3	189
—	—	24	3	96	175	38	25	2	1	3	2	7	27	4	770
—	—	20	2	159	442	—	24	7	16	4	5	4	32	12	1,304
—	1	4	1	108	119	6	30	—	11	—	1	19	46	10	861
—	1	11	5	361	904	114	86	20	39	3	21	39	113	20	2,970
—	1	—	1	23	169	—	37	1	4	2	5	1	1	1	530
—	—	—	4	90	215	15	27	—	10	1	1	22	45	10	656
—	—	1	3	46	82	10	—	—	—	1	1	1	11	1	287
—	—	5	1	64	355	1	83	—	16	—	3	2	31	7	1,276
34	57	558	131	8,042	20,688	2,391	3,613	213	1,121	131	832	1,728	5,888	2,181	86,762

Kuolemansyyt Suomen kau-
Dödsorsakerna i Finlands
Causes de décès dans les villes

Taudin nimi. Sjukdomens namn. Nom de la maladie.	Helsinki.	Porvoo.	Lovisa.	Tammisaari.	Hanko.	Turku.	Nantali.	Maarianhamina.	Uusikaupunki.	Rauma.	Porl.	Hämeenlinna.	Tampere.	Lahti.	Vituri.	Hamina.
	1 Syphilis congenita	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2
2 Alii morbi congeniti	97	—	—	1	2	31	—	—	2	4	3	2	47	11	37	1
3 Marasmus senilis	44	12	11	7	4	39	4	—	12	13	—	10	21	2	34	2
4 Meningitis cerebrospinalis epide- mica	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
5 Poliomyelitis anterior acuta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
6 Variola	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—
7 Morbilli	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
8 Scarlatina	8	2	—	—	—	19	—	—	—	—	3	—	6	—	16	—
9 Typhus exanthematicus	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10 » abdominalis	14	3	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	10	—	5	—
11 » recurrens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12 Pyaemia, Septicaemia	23	—	—	—	1	5	—	—	1	1	2	1	6	—	10	—
13 Sepsis puerperalis	18	1	—	—	—	6	—	—	1	—	1	—	2	1	1	—
14 Cholera asiatica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15 » nostras	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
16 Dysenteria	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2	1	—	26	—
17 Tussis convulsiva	20	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—
18 Diphtheria	21	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	2	2	—	5	—
19 Laryngitis crouposa	21	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2	1	3	1	—	—
20 Erysipelas	15	—	—	—	—	2	—	—	1	1	—	1	2	2	6	—
21 Influenza epidemica	11	—	—	—	1	10	—	—	—	—	—	—	—	1	4	—
22 Aliae infectiones acutae	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	2	—	1	1
23 Febris intermittens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tuberculosis:																
24 a) Phtisis pulmonum	374	20	6	5	12	144	2	3	11	20	57	9	137	13	68	7
25 b) aliorum organorum	89	2	—	1	2	25	—	—	3	6	14	3	17	3	11	1
26 Lepra	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
27 Syphilis acquisita	8	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
28 Aliae infectiones chronicae	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
29 Scrophulosis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30 Rhachitis	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31 Aliae cachexiae	12	—	—	—	—	7	—	—	1	—	—	—	4	—	2	—
32 Alcoholismus acutus et chro- nicus	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
33 Aliae intoxicationes chronicae	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—

Taudin nimi. Sjukdomens namn. Nom de la maladie.	Helsinki.	Pori.	Loviisa.	Tammisaari.	Hanko.	Turku.	Naantali.	Mariestadhamina.	Uusikaupunki.	Rauma.	Pori.	Hämeenlinna.	Tampere.	Taivassalmi.	Vilppuri.	Hamina.
34 Morbi cerebri, medullae spinalis, systematis nervosi et organo- rum sensum	134	4	3	1	7	16	1	—	5	10	7	12	39	10	41	1
35 Insania	20	—	—	—	—	9	—	—	—	—	3	—	1	1	—	—
36 Morbi organorum circulationis	317	17	7	1	5	171	4	—	11	14	70	20	81	6	72	9
37 Morbi sanguinis sanguigenorumque organorum	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	8	—
38 Pneumonia et pleuritis acuta	121	7	5	2	6	72	—	1	4	4	45	1	55	8	49	2
39 Alii organorum respirationis morbi	183	—	—	1	—	19	—	—	—	—	4	12	44	1	9	—
40 Enteritis acuta	134	6	3	1	—	43	—	—	—	12	21	8	60	10	23	—
41 Alii organorum digestionis morbi	88	2	1	—	2	43	1	—	2	2	2	2	33	7	11	4
42 Morbi organorum uropoëticorum..	49	1	2	2	2	16	1	—	—	3	15	3	2	1	18	—
43 Morbi organorum sexualium mu- liebrum	7	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
44 Alii morbi e graviditate et partu	9	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
45 Morbi organorum locomotionis et ossium	4	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
46 Morbi systematis cutanei et telae connexivae	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47 Cancer	131	8	1	5	9	49	4	1	3	2	18	6	35	3	28	4
48 Tumores alii.....	20	1	—	1	—	6	—	—	—	—	1	—	3	—	1	—
49 Casus mortiferi	77	3	2	—	4	14	—	—	—	2	4	1	13	7	19	1
50 Suicidium	29	1	—	—	—	6	—	—	—	1	—	—	5	1	6	1
51 Homicidium	40	—	—	—	—	5	—	—	4	—	1	—	10	2	4	—
52 Causae mortis incertae aut ignotae aut non indicatae	25	8	2	9	2	21	—	8	2	24	43	—	—	6	13	2
Summa	2,216	99	43	37	61	804	17	13	65	119	323	96	658	97	634	38

Taulu osottava piiri-, kunnan- ja kaupunginlääkärien sekä valtion tai kaupunkien palveluksessa olevien sairaalalääkärien, kuin myös praktiikkaa harjoittavien lääkärien, kätilöitten, kiertävien sairaanhoitajattarien ja diakonissojen lukumäärän Suomessa vuonna 1917.

Tabell utvisande antalet provincial-, kommunal- och stadsläkare samt i statens eller stadens tjänst anställda sjukhusläkare, äfvensom praktiserande läkare, barnmorskor ambulatoriska sjuksköterskor och diakonissor i Finland år 1917.

Table de médecins d'arrondissement, communaux et de la ville ainsi que médecins d'hôpital dans le service de l'État ou de la ville et de médecins exerçant la médecine, sage-femmes, infirmières et diaconesses ambulantes en Finlande en 1917.

Lääni, kaupunki ja piirilääkäripääri. Län, stad och provincialläkaredistrikt. Gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.		Provincialläkare. Médecins d'arrondissement.	Philitäkärit. Kätilöt. Barnmorskor. Sage-femmes.	Muut praktiikkaa harjoittavat lääkärit. Öfriga praktiserande läkare. Autres médecins exerçant la médecine.	Valtion- tai kaupunkien pal- veluksessa olevat sairaalalääkärit. I statens eller stadens tjänst anställda sjukhusläkare. Médecins d'hôpital dans le service de l'État ou de la ville.	Kunnan- ja kaupunginlääkärit. Kommunal- och stadsläkare. Médicins communaux et de la ville.	Kiertävät sairaanhoitajat ja diakonissat. Ambulatoriska sjuksköterskor och diakonissor. Infirmières et diaconesses ambulantes.
<i>Uudenmaan lääni.</i>							
Helsingin kaupunki	1	11	51	151	38	9	
Porvoon »	—	3	—	1	6	—	
Loviisan »	1	1	1	—	2	—	
Tammisaaren »	1	1	1	—	3	2	
Hangan »	—	2	—	1	3	2	
Helsingin piiri	—	7	5	1	21	8	
Loviisan »	—	3	—	—	17	—	
Tammisaaren »	—	3	—	1	16	4	
Lohjan »	1	5	—	2	11	13	
Yhteensä	4	36	58	157	117	38	
<i>Turun ja Porin lääni.</i>							
Turun kaupunki	2	4	9	16	8	—	
Naantalin »	1	1	—	—	1	—	
Maarianhaminan »	—	1	—	—	1	—	
Uudenkaupungin »	1	1	—	—	3	4	
Rauman »	—	2	—	—	4	3	
Porin »	1	3	2	1	8	5	
Turun piiri	—	4	—	1	27	21	
Uudenkaupungin »	—	3	—	—	13	7	
Salon »	1	2	—	3	24	10	
Rymättylän »	—	1	—	—	6	—	
Godbyn »	1	—	—	—	15	—	
Porin »	—	3	—	—	16	8	

	Pirilääkärit. Provincialläkare. <i>Médecins d'arrondissement.</i>	Pirilääkärit. Kommun- ja stadsläkare. <i>Médecins communaux et de la ville.</i>	<i>Médecins d'hôpital dans le service de l'Etat ou de la ville.</i>	Valtion- tai kaupunkien palveluks. olevat sairaalalääkärit. I statens eller stadens tjänst anställda sjukhusläkare.	Öfriga praktiserande läkare. <i>Autres médecins exerçant la médecine.</i>	Muut praktikkana harjoittavat lääkärit.	Barnorskor. <i>Sage-femmes.</i>	Kätilöt. Barnorskor.	Kirjuri- ja sairaanhoitajat ja diakonissat.	Ambulanssien ja sairaalalääkärit ja diakonissat.	Ambulanssien ja sairaalalääkärit ja diakonissat.
Lääni, kaupunki ja piirilääkäripää.											
Län, stad och provincialläkaredistrikt.											
<i>Gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.</i>											
Ikaalisten piiri	1	3	—	—	—	—	11	5			
Tyrvään »	1	2	—	—	—	—	12	3			
Huittisten »	1	4	—	—	—	—	14	2			
Yhteensä	10	34	11	21	163	68					
<i>Hämeen lääni.</i>											
Hämeenlinnan kaupunki	1	1	2	2	4	3					
Tampereen »	1	4	5	8	5	4					
Lahden »	1	2	1	1	3	1					
Hämeenlinnan piiri	—	6	—	1	25	9					
Hollolan »	—	4	—	—	10	10					
Tammelan »	1	4	—	1	16	8					
Tampereen »	—	2	—	1	8	11					
Jämsän »	1	3	—	—	12	5					
Ruoveden »	1	3	1	—	8	8					
Yhteensä	6	29	9	14	91	59					
<i>Viipurin lääni.</i>											
Viipurin kaupunki	1	3	5	20	11	—					
Haminan »	1	1	1	1	2	1					
Kotkan »	—	2	—	4	3	—					
Lappeenrannan »	1	1	—	1	3	—					
Käkisalmen »	1	1	1	—	3	2					
Sortavalan »	1	1	1	—	3	5					
Viipurin piiri	—	3	—	—	14	5					
Haminan »	—	1	—	1	14	7					
Lappeenrannan »	—	2	1	4	9	7					
Antrean »	1	2	—	2	9	5					
Muolaan »	1	4	—	3	7	1					
Käkisalmen »	—	3	—	—	7	4					
Kurkijoen »	1	2	—	—	5	9					
Sortavalan »	—	1	—	—	5	3					
Salmin »	1	4	—	—	12	7					
Yhteensä	9	31	9	36	107	56					

Lääni, kaupunki ja piirilääkäripiiri. Län, stad och provincialläkaredistrikt. Gouvernements, villos et districts de médecins provinciaux.	Pirilääkärit. Provincialläkare. Médecins d'arrondissement.	Kunnan- ja kaupungilääkärit. Kommunal- och stadsläkare. Médecins communaux et de la ville.	Valtion- tai kaupungin pal- vointi. Öfver stats- eller stads- hälsovården. I statens eller stads- ansvårliga sjukhusläkare. Médecins d'hôpital dans le service de l'État ou de la ville.	Öfriga praktiserande läkare. Autres médecins exerçant la médecine.	Munntvättningshärlottare läkare. Öfriga praktiserande läkare. Autres médecins exerçant la médecine.	Barnmorskor. Sage-femmes.	Kättilöt. Barnmorskor.	Klerikalt sairaanhoitajat ja diakonissat. Ambulatoriska sjukvårdsläkare och diakonissor. Infermieres et diaconesses ambulatories.
<i>Mikkelin lääni.</i>								
Mikkelin kaupunki	1	1	2	2	2	2	1	1
Heinolan »	—	1	—	—	1	1	1	1
Savonlinnan »	1	1	1	1	1	1	1	1
Mikkelin piiri	—	1	—	—	—	6	5	5
Heinolan »	1	2	—	—	5	5	5	5
Joroisten »	1	4	—	—	1	8	4	4
Savonlinnan »	—	3	—	—	1	8	10	10
Yhteensä	4	13	3	5	31	26		
<i>Kuopion lääni.</i>								
Kuopion kaupunki	1	3	4	1	6	3	3	3
Iisalmen »	1	1	—	1	2	1	1	1
Joensuun »	1	1	1	—	5	2	2	2
Kuopion piiri	—	4	4	1	5	6	6	6
Rautalammin »	1	3	—	1	9	6	6	6
Iisalmen »	—	3	—	2	5	9	9	9
Pielisjärven »	1	3	—	—	6	—	—	—
Tohmajärven »	1	2	—	1	7	5	5	5
Joensuun »	—	3	—	—	6	4	4	4
Yhteensä	6	23	9	7	51	36		
<i>Vaasan lääni.</i>								
Vaasan kaupunki	1	2	3	3	5	3	3	3
Kristiinankaupunki	1	1	—	—	3	1	1	1
Kaskisten kaupunki	—	1	—	—	1	—	—	—
Uudenkaarlepyyn kaupunki	1	1	—	—	1	1	1	1
Pietarsaaren »	—	2	2	1	4	1	1	1
Kokkolan »	1	1	—	2	2	1	1	1
Jyväskylän »	—	1	1	2	3	1	1	1
Vaasan piiri	—	4	1	—	14	9	9	9
Kristiinankaupungin »	—	7	—	—	18	8	8	8
Uudenkaarlepyyn »	—	3	—	—	12	6	6	6
Kokkolan »	—	2	—	1	26	15	15	15
Kuortaneen »	—	6	—	—	14	5	5	5
Jyväskylän »	1	7	—	—	18	4	4	4
Yhteensä	5	38	7	9	121	55		

Lääni, kaupunki, ja piirilääkäripiiri. Län, stad och provincialläkaredistrikt. <i>Gouvernements, villes et districts de médecins provinciaux.</i>		Piirilääkärit. Provincialläkare. <i>Médecins d'arrondissement.</i>	Kunnat- ja kaupungilääkärit. Kommunal- och stadsläkare. <i>Médecins communaux et de la ville.</i>	Valtion- tai kaupungin palveluk. olevat sairaalalääkärit. I statens eller stadens tjänst anställda sjukhusläkare. <i>Médecins d'hôpital dans le service de l'Etat ou de la ville.</i>	Muut praktillikaa harjoittavat lääkärit. <i>Autres médecins exerçant la médecine.</i>	Barnmorskor. <i>Sage-femmes.</i>	Käsitelt. Infermiers et diaconesses ambulantes.	Ambulatoorista sulkakätkerskor och diakonissor. <i>Infirmières et diaconesses ambulantes.</i>	Kiertävät sairaanhoitajat ja diakonissat.
<i>Oulun lääni.</i>									
Oulun kaupunki	.....	1	3	2	2	20	—	—	—
Raahen »	.....	1	1	—	—	4	2	2	—
Kemin »	.....	1	1	—	—	1	3	3	—
Tornion »	.....	—	1	1	1	1	—	—	—
Kajaanin »	.....	1	—	2	—	2	2	2	—
Oulun piiri	.....	—	1	—	—	19	11	11	—
Raahen »	.....	—	1	—	—	10	7	7	—
Kalajoen »	.....	1	2	—	—	12	8	8	—
Haapajärven »	.....	1	2	—	—	13	8	8	—
Kajaanin »	.....	—	1	—	—	8	7	7	—
Tornion »	.....	—	1	—	—	9	—	—	—
Pudasjärven »	.....	1	1	—	—	4	3	3	—
Rovaniemen »	.....	1	3	—	—	1	3	2	—
Kittilän »	.....	1	3	—	—	6	—	—	—
Yhteensä		9	21	5	5	112	53	53	—
Yhteensä		53	225	111	254	793	391	391	—

Kunnanlääkärilaitos.

Samoin kuin edellisinä vuosina ei vuoden 1917 menosääntöön otettu määrärahoja kunnanlääkärien palkkaamiseksi muuta kuin ani harvoille kunnille. Maan 169 kunnanlääkäripiiristä oli nim. valtioapua annettu vain 11 piirille. Mutta vallankumous Venäjällä, josta oli seurauksena, että Suomi saattoi itse ruveta hoitamaan omia asioitaan, teki myös mahdolliseksi kunnanlääkärilaitoksen kehityksen. Vuoden kuluessa ehti 46 kunnanlääkäripiiriä, jotka ennen olivat saaneet valtioapua lääkäriinsä palkkaamiseksi, saada uudestaan valtioapua ja yksi kunta, *Miehikkälä*, jolla ei ennen ole ollut tällaista apurahaa, sai myöskin valtioapua tätä tarkoitusta varten. Sitäpaitsi *Kiikoisten* ja *Suodenniemen* kunnat liittyivät Lavian kunnanlääkäripiiriin.

III. Suojelusrokotus.

Piirilääkäreiltä sekä rokkoainevaraston johtajalta Lääkintöhallitukseen saapuneista rokotuskertomuksista v. 1917 ilmenee, että 58,663 henkeä tuli lakimääräisessä rokotuksessa rokotetuksi. Näistä tuli 56,336 täydellä ja 1,473 vaillinaisella menestyksellä rokotetuksi, jällelle jääneistä 854, jotka eivät ole tarkastuksessa olleet läsnä, on rokotuksen tulos tuntematon. — Täydellä menestyksellä rokotetut ovat siis 96,03 prosenttia, vaillinaisella menestyksellä 2,51 prosenttia ja tarkastuksesta poisjääneet 1,46 prosenttia rokotettujen kokonaisluvusta.

Vuonna 1917 rokotettujen luku on edellisen vuoden rokotettujen lukua 4,297 pienempi.

Rokotuksen tulos ilmenee I taulukosta.

Tämä taulukko osoittaa, että rokotetuista oli

82.07 prosenttia alle 2 vuoden vanhoja.

17.39 » 2 ja 10 vuoden välillä.

0.54 » yli 10 vuotta vanhoja.

Seuraava yhteenveto osoittaa rokotettujen ja rokotuksen tuloksen suhdetta eri ikäluokissa.

	Rokotettujen luku.	Menestyksellä	Vaillinaisella menestyksellä.	Tarkastamattomia.
Alle 2 vuoden	48,143	96.34 %	2.44 %	1.22 %
2—10 vuoden välillä	10,204	94.54 »	2.86 »	2.60 »
Yli 10 vuotta	316	97.15 »	2.53 »	0.32 »

Rokotettujen kokonaisluvusta on 135 eli 0.23 % ilmoitettu tulleen kolmena vuonna peräkkäin tuloksetta rokotetuiksi.

Rokotusaineena on käytetty yksinomaan Helsingin rokkoainevalmistuslaitoksessa valmistettua rokkoainetta. Sen vaikutus on yleensä ollut tehoisa.

Vuoden kuluessa on sattuneiden isorokkotapausten johdosta toimitettu uudestaanrokottamista Helsingin, Porin, Huittisten, Hollolan, Tampereen,

Viipurin, Haminan, Lappeenrannan, Antrean, Muolaan, Käkisalmen, Sortavalan, Salmin, Joroisten, Iisalmen, Pielisjärven, Tohmajärven, Kristiinankaupungin, Kokkolan, Raahen, Kalajoen, Tornion, Kajaanin, Pudasjärven ja Rovaniemen piireissä.

Vuosikertomus Helsingin rokkoaineenvalmistuslaitoksesta.

Laitoksessa vuoden kuluessa käytetyt vasikat on hankkinut tilanomistaja Magnus Nyman ja ovat ne olleet terveitä ja hyvässä kunnossa tullessaan sekä laitoksessa ollessaan. Ruumiinavaukset, jotka laitoksen eläinlääkäri on kohta rokkoaineen korjaamisen jälkeen toimittanut, eivät ole antaneet sijaa muis-
tutuksille.

Kaikkiaan on vuoden kuluessa istutettu 55 vasikkaa, nimittäin:

tammikuussa.....	—	heinäkuussa	—
helmikuussa.....	12	elokuussa	—
maaliskuussa.....	9	syyskuussa	2
huhtikuussa.....	6	lokakuussa	—
toukokuussa.....	9	marraskuussa	—
kesäkuussa.....	15	joulukuussa	2

Istutusaineena on käytetty yksinomaan kotimaista eläimellistä rokotusainetta paitsi yhdelle vasikalle, joka istutettiin humanisella istutusaineella. Vasikoista saatiin rokotusainetta yhteensä 1,475.6 gr.

Vuoden kuluessa on laitoksesta lähetetty kaikkiaan 1,305 rokkoainelähetystä, niistä 1,188 yleistä tarvetta varten ja 117 yksityisille. Paitsi sitä rokotusainetta, joka on käytetty rokkoainevarastossa yleiseen rokotukseen, on laitoksesta annettu kaikkiaan 287,443 annosta rokkoainetta, siitä yleiseen tarkoitukseen maksutta 280,404 annosta ja yksityisille maksua vastaan 7,039 annosta.

Eri kuukausille jakautuvat määrät seuraavasti:

Kuukausi.	Yleisiin tar- koituksiin maksutta.	Yksityisille maksua vastaan.	Yhteensä.
Tammikuu	27,395	727	28,122
Helmi »	34,725	2,133	36,858
Maalis »	24,955	981	25,936
Huhti »	28,100	916	29,016
Touko »	101,441	745	102,186
Kesä »	52,121	255	52,376
Heinä »	2,915	179	3,094
Elo »	2,325	466	2,791
Syys »	2,977	283	3,260
Loka »	975	225	1,200
Marras »	2,075	79	2,154
Joulu »	400	50	450
Yhteensä	280,404	7,039	287,443

Myydystä rokkoaineesta on laitos saanut Smk 1,391:— ja myydyistä vasikan jäännöksistä Smk 3,820: 90 eli yhteensä Smk 5,211: 90. Laitoksen menot vuoden kuluessa nousivat Smk 27,032: 10. Kun tästä määrästä vähennetään saadut tulot, jää todelliseksi kustannuksiksi Smk 21,820: 20.

K. F. Hirvisalo.

Rokotus Helsingissä v. 1917.

Helsingin rokkoainevaraston toimittama yleinen rokotus alkoi 9 p:nä maaliskuuta ja kesti 7 p:ään joulukuuta. Varsinaista rokotusta toimitettiin 106 kertaa. Sitä paitsi toimitettiin ylimääräistä rokotusta helmi- ja marraskuun välisellä ajalla. Sattuneiden isorokkotapausten vuoksi toimitettiin myös uudestaanrokottamista. Kaikkiaan rokotettiin rokkoainevaraston toimesta 1,236 henkeä, joista 807 oli ensi kertaa rokotettuja ja 429 ennen rokotettuja. Ensi kertaa rokotettujen ikä ja rokotuksen tulos käy ilmi seuraavasta taulusta:

Rokotettujen luku.				Tarkastuksen tulos.						Tarkastuksesta poissa olleet.			Puhjennneiden rokkojen luku rokkohaavoista.	Tulos %		Tarkastuksesta poissa olleet %
2 vuotta nuorempia.	2-10 vuoden ikäisiä.	10 vuotta vanhempiä.	Yhteensä.	2 vuotta nuorempia.	2-10 vuoden ikäisiä.	10 vuotta vanhempiä.	2 vuotta nuorempia.	2-10 vuoden ikäisiä.	10 vuotta vanhempiä.	Täydellinen.	Epätäydellinen.	Täydellinen.		Epätäydellinen.		
493	313	1	807	453	5	292	2	1	—	38	16	—	99.06	99.1	0.9	6.7

Täydellinen tulos saatiin siis 746 tapauksessa. Näistä rokotettiin vähemmällä kuin 6 rokotushaavalla 19. Kun nämä jätetään huomioonottamatta, tuli rokkojen keskimäärä lasta kohti olemaan 5.94.

Vuoden kuluessa on 59 kättilöoppilasta ja 2 ylimääräistä saanut rokkoainevarastossa opetusta rokotuksessa. Suoritettuaan tutkinnon rokotuksen käytännöllisessä ja tietopuolisessa osassa sekä saatuaan opastusta rokotuspäiväkirjan pidossa on 48 oppilasta saanut todistuksen rokotustaidosta.

Rokkoainevarastoon on kaupungissa toimivien lääkärin ja kättilöiden rokottamina ilmoitettu 189 lasta. Tulos oli 11 tapauksessa tuntematon ja kaikissa tunnetuissa täydellinen. Uudelleen rokotetuiksi ilmoitettiin 32 henkilöä. Nämä luvut eivät kuitenkaan ole täsmällisiä, koska useat lääkäreistä ja muista rokottajista ovat jättäneet tekemättä ilmoituksen.

Rokottamattomien lasten luku, melkein kaikki syntyneet v. 1916, oli Helsingissä kirkkoherranvirastoilta saatujen tietojen mukaan 2,825.

K. F. Hirvisalo.

IV. Valtion Serumlaboratorio ja Pasteur-laitos.

Valtion Serumlaboratorio.

Serumlaboratorion toiminta on ollut järjestettynä samaan tapaan kuin edellisinäkin vuosina. Pääasiallisempina tehtävänä ovat olleet serologiset luesdiagnostit sekä typhus- ja paratyphustutkimukset valtion sairaaloita varten. Wassermann- reaktioita tehtiin vuoden kuluessa 5,121 kpl. ja Vidal-reaktioita 207 kpl. Viimeksimainitut jakautuvat eri kuukausille ja tuloksilleen seuraavasti:

	Typhus.		Paratyphus.		Yhteensä.
	Posit.	Negat.	Posit.	Negat.	
Tammikuussa	4	7	1	10	11
Helmi- »	1	7	1	7	8
Maalis- »	—	3	—	3	3
Huhti- »	1	7	—	8	8
Touko- »	—	1	—	1	1
Kesä- »	1	1	—	2	2
Heinä- »	2	9	4	7	11
Elo- »	7	52	27	32	59
Syys- »	4	56	9	51	60
Loka- »	5	23	5	23	28
Marras- »	3	7	2	8	10
Joulu- »	1	5	1	5	6
Yhteensä	29	178	50	157	207

Eriläisiä bakteriologisia tutkimuksia tehtiin kertomusvuonna 24 näytteestä, joista tutkittavana oli

verta 9 näytettä erilaisissa tarkoituksissa.

cerebrospinalista nestettä 2 näytettä erilaisissa tarkoituksissa.

märkää 6 näytettä erilaisissa tarkoituksissa.

ulostusta 6 näytettä koleran todentamiseksi.

sekä 1 näyte Banthraxin todentamiseksi.

Koleranäytteet olivat kaikki negatiivisia.

Lääkintöhallituksesta lähetetylle yhdelle lysolinäytteelle on määrätty sen desinfectiokyky.

Edellisenä vuonna aloitettiin Serumlaboratoriossa valmistaa typhusvaksinia ja kertomusvuonna valmistettiin sitä

Tampereen typhusbasillikannoista	48 pulloa
ja polyvalenttia	447 »
	Yhteensä 495 pulloa

sisältäen täydet annokset 14,500 hengelle.

Pasteur-laitos.

Vuodelta 1916 siirtyi kertomusvuodelle hoidettavaksi....	31
Kertomusvuonna tuli hoitoon	270 301
Seuraavalle vuodelle siirtyi	8
Hoidettuna poistui v. 1917	293

Eri kuukausina tuli laitokseen potilaita seuraavasti:

Tammikuussa	(31+64) 95	Heinäkuussa	11
Helmikuussa	23	Elokuussa	17
Maaliskuussa	26	Syyskuussa	17
Huhtikuussa	13	Lokakuussa	16
Toukokuussa	33	Marraskuussa	25
Kesäkuussa	9	Joulukuussa	(8+8) 16
		Yhteensä	301

Kertomusvuonna hoidetut 293 potilasta olivat tulleet laitokseen seuraavilta paikkakunnilta:

Uudenmaan lääni:

Helsinki ja pitäjä	20
Tuusula	2
Espoo	11
Sipoo	3
Orimattila	2
Elimäki	1 39

Hämeen lääni:

Hausjärvi	9	
Loppi	1	
Lammi	3	
Koski	1	
Hauho	1	
Tyrväntö	1	
Pälkäne	2	18

Viipurin lääni:

Viipuri ja pitäjä	76	
Lavansaari	2	
Kuolemanjärvi	1	
Koivisto	2	
Johannes	2	
Uusikirkko	12	
Raivola	5	
Muolaa	3	
Sakkola	5	
Pyhäjärvi	10	
Räisälä	2	
Antrea	17	
Jääski	3	
Kirvu	4	
Joutseno	5	
Nuijamaa	4	
Vuoksenniska	1	
Rautjärvi	1	
Parikkala	1	
Jaakkima	2	
Sortavala	5	
Impilahti	4	
Lappee	36	
Lemi	1	
Luumäki	2	
Pyhtää	3	
Kotka	5	214

Kuopion lääni:

Kesälahti	10	
Kitee	5	
Lieksa	1	16

Oulun lääni:

Kajaani	4	4
Venäjä		2
	Yhteensä 293	

Pasteurlaitoksessa hoidettavat potilaat jaetaan kolmeen eri luokkaan sen mukaan onko odotettavissa lyhyt tai pitkä inkubatioaika, mihin vaikuttavat vammojen paikka ruumiissa, niiden lukumäärä ja suuruus, onko vamma aiheutettu paljaaseen tai peitettyyn ruumiinosaan, onko haavoja puhdistettu, potilaan ikä, milloin infektion jälkeen potilaat ovat hoitoon tulleet, mikä eläin vamman on aiheuttanut.

Näitä asianhaaroja silmällä pitäen jakautuvat kertomusvuonna hoidetut potilaat ikänsä mukaan seuraavasti:

Potilaan ikä.	I luokka.		II luokka		III luokka.		Yhteensä.	
	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.
— 5 v.	11	—	3	—	3	—	17	—
6—10 »	20	1	31	—	10	—	61	1
11—15 »	10	—	25	—	9	—	44	—
16—20 »	3	—	14	—	7	—	24	—
21—25 »	8	—	14	—	13	—	35	—
26—30 »	7	—	12	—	9	—	28	—
31—35 »	2	—	10	—	8	—	20	—
36—40 »	4	—	10	—	13	—	27	—
41—45 »	—	—	8	—	5	—	13	—
46—55 »	1	—	10	—	—	—	11	—
56—65 »	—	—	4	—	2	—	6	—
66—	2	—	3	—	1	—	6	—
Yhteensä	68	1	144	—	80	—	292	1

Vamman tapahtumisesta kulunut aika ennenkuin potilas tuli hoitoon oli seuraava:

Tullut hoitoon.	I luokka.		II luokka		III luokka.		Yhteensä.	
	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.
1 viikolla	37	1	76	—	36	—	149	1
2 »	22	—	53	—	35	—	110	—
3 »	3	—	7	—	3	—	13	—
3 vk. myöhemmin.	6	—	8	—	6	—	20	—
Yhteensä	68	1	144	—	80	—	292	1

Vammojen luvun mukaan jakoutuivat potilaat seuraavasti:

Vammoja.	I luokka.		II luokka.		III luokka.		Yhteensä.	
	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.
Yksi	15	—	66	—	38	—	119	—
Useita	53	1	78	—	42	—	183	1
Yhteensä	68	1	144	—	80	—	292	1

Hoidetut jakautuvat eri ryhmiin sen mukaan oliko vamma tapahtunut paljaaseen tai peitettyyn ruumiinosaan seuraavasti:

Vamma tapahtunut.	I luokka.		II luokka.		III luokka.		Yhteensä.	
	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.
Paljaaseen ruumiinosaan ..	64	1	97	—	40	—	201	1
Vaatteitten läpi	4	—	47	—	40	—	91	—
Yhteensä	68	1	144	—	80	—	292	1

Ennen laitokseen tuloaan alustavasti hoidettujen ja hoitamattomien luku oli seuraava:

Haavat.	I luokka		II luokka.		III luokka.		Yhteensä.	
	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.
Hoidettuja ...	36	—	59	—	30	—	125	—
Hoitamattomia	32	1	85	—	50	—	167	1
Yhteensä	68	1	144	—	80	—	292	1

Potilaitten jakautuminen eri ryhmiin sen mukaan mihin ruumiinosaan vamma oli aiheutettu samoin kuin vammojen lukumäärän ja sen mukaan onko vamma tapahtunut paljaaseen tai peitettyyn ruumiinosaan, käy ilmi seuraavasta taulusta:

Vammojen paikka ruumiissa	Vammojen luku.	I luokka.		II luokka.		III luokka.		Yhteensä.	
		Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.
Pää ja kasvot	Yksi	7	—	—	—	1	—	8	—
	Useita	14	1	1	—	—	—	15	1
Käsi	Paljaassa ruumiissa....	47	—	87	—	37	—	171	—
	Vaatteitten läpi	—	—	23	—	8	—	31	—
Jalka	Paljaassa ruumiissa....	—	—	20	—	11	—	31	—
	Vaatteitten läpi	—	—	12	—	22	—	34	—
Vartalo	Paljaassa ruumiissa....	—	—	—	—	—	—	—	—
	Vaatteitten läpi	—	—	1	—	1	—	2	—
Yhteensä		68	1	144	—	80	—	292	1

Potilaitten jakautuminen sen mukaan mikä eläin oli vamman aiheuttanut käy ilmi seuraavasta taulusta:

Vamman aiheuttanut eläin.	I luokka.		II luokka.		III luokka.		Yhteensä.	
	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.	Parantu- neita.	Kuolleita.
Koira	58	1	118	—	75	—	251	1
Kissa	10	—	26	—	2	—	38	—
Hevonen	—	—	—	—	3	—	3	—
Yhteensä	68	1	144	—	80	—	292	1

248 tapauksessa on vamman aiheuttanut eläin todettu sairastaneen vesikauhua; 45 tapauksessa jäi eläin osaksi sen tähden, että se oli kadonnut, osaksi muista syistä tutkimatta.

Laitoksessa kertomusvuonna hoidetuista 293 potilaasta kuoli ainoastaan yksi 9-vuotias lapsi, jota koira oli vaikeasti vahingoittanut päähän. Tapauksen kulku käy ilmi seuraavista otteista hänen sairaskertomuksestaan:

Armas T—nen 9 v. vaihdemiehen poika Antreasta. Vesikauhuseksi myöhemmin todettu koira puri potilasta 8. VII. 17 kasvoihin. Poika saapui Pasteur-laitokseen 10. VII. 17, ja todettiin silloin, että hänellä oli nenävarressa silmän kohdalla 16 mm. pitkä, käyrä, luuhun saakka yltävä palkeenkielen

tapainen, syvä haava ja kaksi matalampaa n. 10 mm. pitkää haavaa siitä ylös otsaan päin. Hoito aloitettiin 10. VII. Ensimmäiset tavallisuudesta poikkeavat merkit havaittiin 28. VII outo jäykkä katse, 29 VII uneton, kuumeinen, 30. VII yksityisiä rajuja pään ja käsien liikkeitä; 31. VII oireet lisääntyvät, ei syö, ei voi juoda, hengitys vaikeata, 1. VIII kovissa tuskissa, hyvin vaikea 2 t. kestävä, tuskallinen agone ja exitus iltapäivällä. — Kuten haavojen hoidosta voi jo päätellä oli odotettavissa lyhyt inkubatioaika, vamma oli silmän tienoilla, lähellä keskushermostoa sekä haavat syvät ja suuret. Tätä kaikkea silmällä pitäen aloitettiin hoito, mutta inkubatioaika oli niin lyhyt, 20 päivää, että tauti puhkesi esille keskellä hoitoa eli 18:ntena hoitopäivänä; hoito ei niin ollen kerinnyt vaikuttaa, vaikka olikin aloitettu 3:ntena päivänä infektion jälkeen.

Kertomusvuonna oli Pasteurlaitoksen hoidetuista potilaista kuolevaisuusprosentti 0.34 ja laitoksen tähänastiselta toimintakaudelta on vastaava luku 0.25.

Laitoksen toimintaan nähden mainittakoon vielä, että loppuvuodella alkanut elintarpeitten samoin kuin sopivien koe-eläinten puute tuottivat tuntuvia vaikeuksia. Niinikään alkoivat entiset laboratoriotarpeet loppua ja työvälineet käydä kelvottomiksi, mikä osaltaan myöskin vaikeutti työtä, niiden uusimiseen, kun ei ollut mahdollisuuksia.

J. A. Murto.

V. Sairaanhoitolaitos.

Kaikissa siviilisairaaloissa, joista tietoja on annettu, hoidettiin v. 1917 yhteensä 86,082 henkilöä, joista 7,913 oli jääneitä v. 1916 ja 78,169 vastaanotettiin vuoden kuluessa. Sairaanhoitopäivien yhteinen lukumäärä oli 3,033,871.

Taulu II taululitteessä näyttää jokaisessa sairaalassa hoidettujen sairaiden lukumäärän, hoidon tuloksen sekä hoitopäivien luvun. Jako erilaisia sairaaloita kohti käy selville seuraavasta yhteenvedosta:

Tableau indiquant le mouvement des malades des différents hôpitaux en 1917.

	Uloskirjoitetut. Malades sortis.					Vuoden 1918 jäseniä. Malades restés jusqu'en 1918.	Hoidettujen yhteinen lukumäärä. Total des malades.	Sairaanhoitopäivien lukumäärä. Nombre des journées de traitement.	Sairaanhoitopäivien keskimäärä. Moyenne des journées de traitement par malade.
	Terveenä. Guéris.	Paremmaksi Améliorés.	Parantamatta. Non-améliorés.	Kuolleena. Morts.	Hoitamatta. Non-traités.				
Valtion mielisairaslaitokset (Hospices d'aliénés de l'État) ..	138	154	241	67	—	1,408	2,008	521,907	259.9
Kunnalliset ja yksityiset mielisairaalat (Asiles d'aliénés communaux et particuliers)	206	295	278	172	60	1,549	2,560	560,953	219.0
Yleisten sairaaloiden lasaretti-osastot (Hôpitaux publics: services de lazaret)	14,925	2,626	782	1,307	815	1,164	21,619	468,354	21.7
Yleisten sairaaloiden syfilittiset osastot (Hôpitaux publics: services syphilitiques)	4,102	298	81	42	32	454	5,009	188,125	27.6
Ylimääräiset veneeriset sairaalat (Hôpitaux surnuméraires pour maladies vénériennes)....	1,778	1,255	32	36	27	339	3,467	124,325	35.9
Leprasairaala (Léproserie)	—	—	—	1	—	31	32	11,422	356.9
Lapsenpäästöosastot ja -laitokset (Services d'accouchement) ..	11,202	64	53	68	259	214	11,860	96,816	8.2
Vankilain sairaalat (Infirmeries des prisons)	536	117	34	32	2	56	777	21,141	27.2
Rautatien sairaala Helsingissä (Infirmerie des chemins de fer à Helsingfors)	103	20	16	10	21	8	178	3,499	19.7
Keuhkotautiparantolat (Établissements d'hospitalisation pour tuberculeux)	409	887	378	146	71	424	2,315	197,253	85.2
Kunnalliset ja yksityiset sairaalat (Hôpitaux communaux et particuliers)	22,984	5,885	1,697	2,492	876	2,323	36,257	890,076	24.5
Yhteensä (Total)	56,383	11,601	3,592	4,373	2,163	7,970	86,082	3,033,871	35.2

Jokaista sairaaloissa v. 1917 hoidettua sairasta kohti tulee siis keskimäärin 35.2 (v. 1916 34.7) hoitopäivää. Jos tässä laskelmassa jätämme lukuunottamatta mielisairaalat ja lapsenpäästölaitokset, tulee jokaista muissa sairaaloissa hoidettua henkilöä kohti 26.6 (26.7) sairaanhoitopäivää.

Hoidon tulokseen nähden näytettävät erilaiset sairaanhoitolaitokset seuraavat suhteet prosenteissa laskettuina:

	Uloskirjotetut. Malades sortis.					Seuraavaan vuoteen jätettä. Malades restes finissem 1918.
	Terveinä. Quitté.	Paremmaksi tulleita. Améliorés.	Parantumatta. Non-améliorés.	Kuolleita. Décédés.	Hoitamatta. Non-traités.	
Valtion mielisairaalat (paitsi turvalaitokset (<i>Hospices d'aliénés de l'État</i>))	6.9	7.7	12.0	3.3	—	70.1
Kunnalliset ja yksityiset mielisairaalat (<i>Asiles d'aliénés communaux et particuliers</i>)	8.1	11.5	10.9	6.7	2.3	60.5
Yleisten sairaaloiden lasarettiosastot (<i>Hôpitaux publics: services de lazaret</i>)	69.0	12.2	3.6	6.0	3.8	5.4
Yleisten sairaaloiden syfiliittiset osastot (<i>Hôpitaux publics: services syphilitiques</i>)	81.9	6.0	1.6	0.8	0.6	9.1
Ylimääräiset veneriset sairaalat (<i>Hôpitaux supplémentaires pour maladies vénériennes</i>)	51.3	36.2	0.9	1.0	0.8	9.8
Lapsenpäästölaitokset (<i>Services d'accouchement</i>)	94.5	0.5	0.4	0.6	2.2	1.8
Vankilain sairaalat (<i>Infirmeries des prisons</i>)	69.0	15.0	4.4	4.1	0.3	7.2
Rautatien sairaala (<i>Infirmerie des chemins de fer</i>)	57.9	11.2	9.0	5.6	11.8	4.5
Keuhkotautiparantolat (<i>Établissements d'hospitalisation pour tuberculeux</i>)	17.7	38.3	16.3	6.3	3.1	18.3
Kunnalliset ja yksityiset sairaalat (<i>Hôpitaux communaux et particuliers</i>)	63.4	16.2	4.7	6.9	2.4	6.4
Vuonna 1917 siis keskimäärin	65.5	13.5	4.2	5.1	2.5	9.2
(» 1916 »)	66.0	12.4	4.8	2.6	4.9	9.3

Keskimäärin hoidettiin sairaaloissa jokaisena päivänä vuodessa 8 312 henkilöä nimittäin:

Valtion mielisairaslaitoksissa	1,430 henkilöä
Kunnallisissa ja yksityisissä mielisairaaloissa	1,537 »
Yleisten sairaaloiden lasarettiosastoilla	1,283 »
» » syfiliittisillä osastoilla	378 »
Ylimääräisissä veneerisissä sairaaloissa	341 »

Leprasairaalassa	31 henkilöä
Lapsenpäästölaitoksissa	265 »
Vankilain sairaaloissa	58 »
Rautatiensairaalassa	10 »
Keuhkotautiparantoloissa	540 »
Kunnallisissa ja yksityisissä sairaaloissa	2,439 »

Potilasmäärä sairaaloissa on kuten tavallista vaihdellut eri vuodenaikoina; useimmissa on korkein luku yhtäaikaa hoidettuja ajottain ollut sairasvuodelukua suurempi, syystä että on ollut mahdotonta kieltää paikkaa sairailta, jotka ovat olleet hoidon välttämättömässä tarpeessa.

Valtion sairaanhoitolaitokset.

Valtion kustannuksella edellisenä vuonna erityisen Senaatin Komitean johdolla ylläpidetyistä väliaikaisista sairaaloista haavoittuneita ja sairaita sotilaita varten suljettiin jo syyskuun 1 p. 1916 kolme sairaalaa Helsingissä ja sairaala Lahdessa sekä tammikuun 1 p. 1917 toinen sairaala Mikkelissä ja 15 vuodetta käsittävä osasto haavoittuneita ja sairaita sotilaita varten Mikkelin lääninsairaalassa. Jäljellä oli vuoden 1917 alussa väliaikainen sotilassairaala silloisessa Keisarillisessa linnassa ja uudessa rautatien asematalossa Helsingissä, sairaalat Rajajoella, Mikkelissä, Taavetissa ja Haminassa sekä sotilasosastot Hämeenlinnan, Viipurin ja Kuopion lääninsairaloissa ynnä Helsingin yleisen sairaalan korvatautiosastolla, kirurgisella osastolla ja osastoilla vanhassa ja uudessa klinikassa sekä Tampereen ja Sortavalan yleisissä sairaaloissa.

Seurauksena suuresta vallankumouksesta Venäjällä maaliskuun keski-vaiheilla tapahtui meidänkin maamme hallinnossa heti oleellisia muutoksia, joiden seurauksena muiden muassa oli, että mainittu Senaatin Komitea sotilassairaaloiden ylläpitoa varten lakkasi toiminnasta ja kaikkien väliaikaisten sotilassairaaloiden johto jätettiin Senaatin kirjeessä 10 p. huhtikuuta Lääkintöhallituksen huoleksi. Joitakin päiviä tätä ennen oli Helsingissä sijaitsevalle venäläiselle meriväelle luovutettu 900 vuodetta käsittävä sotilassairaala rautatien asemalla. Huhtikuun 14 p. suljettiin ensimmäinen väliaikainen sotilassairaala Mikkelissä, 15 p. huhtikuuta samoin väliaikainen sotilassairaala entisessä Keisarillisessa linnassa Helsingissä ja 1 p. toukokuuta väliaikainen sotilassairaala Rajajoella. Jäljelle jäivät siis väliaikaisista sotilassairaloista sairaala Taavetissa,

60 vuodetta, joka oli toiminnassa koko vuoden ja jossa vuoden lopulla oli 35 sairasta hoidettavana, sekä sairaala Haminassa, joka oli ollut tyhjänä koko kuluvan vuoden, vaan jota mahdollista tarvetta varten kuitenkin pidettiin kunnossa.

Tammikuun 25 p. päivätyllä kirjeellä ilmoitti Senaatin Siviilitoimituskunta haavoittuneiden ja sairaiden sotilaiden hoitoa varten asetetun komitean istunnossaan tammikuun 13 p. päättäneen, että sotilaita varten varatut paikat Helsingin yleisessä sairaalassa ovat toistaiseksi asetettavat yleisönkäyttöön, paitsi dermatologisessa osastossa, jossa sotilaita varten oli varattuna entinen määrä paikkoja, 50 vuodetta. Näitä sotilasosastoja ei sittemmin enää otettu käyttöön ja syyskuun 12 p. päätti Senaatti Lääkintöhallituksen esityksestä sulkea sotilasosaston dermatologillisellakin osastolla. Samana syyskuun 12 p. päätti Senaatti myös sulkea sotilasosastot Hämeenlinnan lääninsairaalassa, 30 vuodetta, Kuopion lääninsairaalassa, 72 vuodetta, Tampereen yleisessä sairaalassa 122 vuodetta ja Sortavalan yleisessä sairaalassa, 50 vuodetta. Viipurin lääninsairaalan 100 vuodetta käsittävältä sotilasosastolta poistettiin viimeinen sairas elokuun 1 päivänä. Osastoa pidettiin kuitenkin nimellisesti avoinna koko kyseessä olevan vuoden ajan ja lakkautettiin virallisesti Sisäasiaintoimituskunnan kirjeellä tammikuun 6 p. 1918.

Näin ollen oli valtion kaikista ylläpitämistä erityisistä väliaikaisista sairaaloista, joihin oli varattu tilaa noin 2,500 sairasta varten ja yleisten sairaaloiden yhteydessä ylläpidetyistä osastoista sairaita ja haavoittuneita sotilaita varten, joissa v. 1916 oli kaiken kaikkiaan 774 vuodetta, vuoden 1918 alussa vielä avoinna väliaikainen sairaala Taavetissa, 60 vuodetta ja väliaikainen sairaala Haminassa, johon tarpeen tullen olisi voitu sijoittaa kaikkiaan 500 vuodetta.

Vuoden 1917 ylimääräiseen valtion rahasääntöön, jonka Suomen Hallitus vahvisti 24 p. toukokuuta 1918 oli väliaikaisia sotilassairaloita ja sotilassairaalaosastoja varten otettu 500,000 markan suuruinen määräraha. Tämä summa ei riittänyt, vaan syntyi 277,807 markan 76 pennin vaje. Sotilasosastojen menot läänin ja yleisissä sairaaloissa olivat v. 1917 yhteensä 75,699 mk. 40 p.

Kun Haminan väliaikaiseen sotilassairaalaan ei seuraavanakaan vuotena tarvittu ottaa sairaita ja haavoittuneita sotilaita ja Taavetin pienessä ylimääräisessä sotilassairaalassa hoidettiin seuraavan vuoden alussa vain vähäinen määrä sotilaita, voimme pitää sotilassairaaloiden toiminnan pääasiallisesti loppuneena vuoden 1917 kuluessa. Lienee näin ollen syytä tässä yhteydessä esittää osa siitä kirjelmästä, jonka Lääkintöhallitus lähetti Senaatin Siviilitoimituskunnalle heinäkuun 13 p. anoessaan muutamien sotilassairaaloiden sulkemista:

»Luonnollista oli, että suuren europalaisen sodan puhjettua sekä maan Hallitus että yksityiset yhtymät ryhtyivät perustamaan tilapäisiä sairaaloita sodassa haavoittuneiden ja sairastuneiden sotilasten hoitoa varten. Sitä vastoin tuntuu epäilyttävältä, oliko hyvin harkittu se toimenpide, jolla kysymyksessä olevia potilaita sijoitettiin maan yleisiin sairaaloihin hoidettaviksi rinnan siviilipotilasten kanssa. Ainakin on kokemus nyttemmin kaikkialla osottanut, että tästä on koitunut erikoisia vaikeuksia ja haittoja. Ei myöskään se ylin johto, joka järjestettiin Senaatin perustamille väliaikaisille sotilassairaaloille ja siviilisairaaloihin sijoitetuille sotilassairaalaosastoille yhteiseksi ole osottautunut kaikin puolin tyydyttäväksi. Onnellisempaa olisi epäilemättä ollut, jos mainittujen tilapäisten sairaalain johtoa varten olisi asetettu sotilasyli lääkäri, joka olisi Senaatin välittömän määräyksen alaisena saanut itsenäisesti ja tarpeellisella vapaudella järjestää ja hoitaa nämä sairaalat sotilaallisen kurin, järjestyksen, ruuanpidon ja potilaiden tottumuksen mukaisesti, samalla kuin maan yleiset sairaalat, jotka liiankin hyvin tarvitaan siviilisairaiden hoitamiseen, olisivat jääneet pelkästään siviilisairaaloiksi, joihin ainoastaan poikkeustapauksissa olisi otettu sotilaita hoidettaviksi».

Rakennustoiminta valtion sairaaloiden alalla on tämän samoin kuin edellisenkin vuoden aikana ollut peräti vähäinen ja rajoittui lukuunottamatta Yliopiston klinikkojen uutisrakennusta Helsingissä vähäisempiin rakennusten muutos- ja korjaustöihin.

Vuoden 1916 lopulla Yliopiston klinikkojen talousrakennukseen Meilahdessa muutettu Helsingin yleisen sairaalan pesulaitos saatiin vuoden kuluessa sellaiseen kuntoon, että se 29 p. kesäkuuta pidetyssä tarkastuksessa voitiin välttävästi hyväksyä. Maaliskuussa tarkastettiin ja hyväksyttiin laitteet sähkövaloa ja voimavirtaa varten talousrakennuksessa ja samoin kesäkuussa lämpö- ja vesijohdot. Joulukuun 20 p. 1916 oli Senaatti pannuhuonerakennukseen asetettavaa uutta vacuumdesinfektionikonetta varten myöntänyt 22,000 markan suuruisen määrärahan. Koneen hinta oli sittemmin kohonnut, jonka tähden Yleisten rakennusten Ylihallitus anoi 4,000 markan suuruisia lisämäärärahaa tähän tarkoitukseen. Lääkintöhallituksen esityksestä myönsikin Senaatti 20 p. helmikuuta 1917 mainitun summan. Kone asetettiin paikoilleen elokuun kuluessa. Kesäkuun 13 p. 1917 myönsi Senaatti 58,000 markan määrärahan uuden höyrypannun hankkimista varten pannuhuoneeseen, joka ei kuitenkaan tämän vuoden kuluessa sinne saapunut. Talousrakennuksen sisustus- ja maalaustöitä jatkettiin vuoden kuluessa. Jo vuonna 1914 aloitettu ja poraus- ja perustamistöitä kuppa- ja ihotautien osastoa varten jatkettiin eteen-

kinpäin. Vuoden alkupuolella tarjottiin sitte itse rakennuksen teko urakka-huutokaupalla suoritettavaksi, vaan kun samoihin aikoihin puhkesi vallankumous Venäjällä, raukesi koko rakennuskysymys ja töitä tehtiin työmaalla sen jälkeen hiljalleen laskun mukaan. Vuoden lopulla oli rakennuksen perustus ja kivijalka täydellisesti valmis ja sen perustukseen rakennuksen pituussuuntaan betonista valettu lämpöjohtotunneli kuntoonpanttu. Sitäpaitsi hankittiin paikalle 300,000 tiiltä, sementtiä, hietaa ja puutavaraa, jotka nykyään ovat siellä varastossa.

Lääkintöhallituksen kirjeen johdosta 21 p. joulukuuta 1916 määräsi Senaatti maaliskuun 6 päivälle 1917 päivätyllä kirjeellä, että dermatologisen osaston valmistuttua on propedeuttinen ja medisiinan osasto ensi sijassa rakennettava, josta syystä oli kohta ryhdyttävä toimiin piirustuksien laatimiseksi näitä osastoja varten. Samalla määräsi Senaatti, että medisiinan osaston johtajan, professori Th. W. Tallqvistin ja lääkintörakennusten arkkitehdin Yleisten rakennusten Ylihallituksessa E. A. Kranckin on matkustettava Ruotsiin, Norjaan ja Tanskaan tutustumaan siellä uusimpiin ja ajanmukaisimpiin klinikkarakennuksiin, myöntäen Senaatti 3,000 mk. suuruisen matkarahan kummallekin. Piirustuksia lieneekin sittemmin aluksi laadittu Yleisten rakennusten Ylihallituksessa, vaan vallankumousta seuranneet vakavat tapahtumat ja maan taloudellinen ahdinkotila ovat peräti katkaisseet nämät suunnitelmat toistaiseksi.

Vuoden 1916 määrärahoista Yliopiston klinikkojen rakennuksia varten oli vuoden 1917 alussa jäännöstä 318,666 mk. 12 p. Vuoden kuluessa myönsi Sisäasiaintoimituskunta 27 p. kesäkuuta tähän lisäksi 300,000 mk. ja 7 p. joulukuuta Lääkintöhallituksen esityksestä töiden jouduttamiseksi ja yleisen työttömyyden lieventämiseksi vielä 100,000 mk. Menot v. 1917 tekivät 396,747 mk. 48 p., joten rakennuskassasta siirtyi jäännöksenä seuraavalle vuodelle 321,918 mk. 64 p.

Vuoden 1917 kuluessa asetettiin Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi korjaustöitä varten Lääkintöhallituksen alaisissa valtiolle kuuluvissa laitoksissa ylimääräisiä määrärahoja seuraavasti:

Uudenmaan läänissä	Smk. 119,290: —
Turun ja Porin läänissä	» 21,600: —
Hämeen läänissä	» 55,630: —
Viipurin läänissä	» 61,800: —
Mikkelin läänissä	» 13,610: —
Kuopion läänissä	» 78,421: —
Vaasan läänissä	» 10,299: —
Oulun läänissä	» 35,315: —

Yhteensä Smk 395,965: —

Tästä summasta tuli

Läänin- ja yleisten sairaalain osalle	Smk. 257,965: —
Ylimääräisten veneeristen sairaalain osalle	» 13,700: —
Mielisairashoitolaitoksien osalle	» 123,400: —
Rokkoaineenvalmistuslaitokselle Helsingissä ..	» 900: —

Tärkeimmät korjaustyöt läänin- ja yleisissä sairaaloissa ovat seuraavassa esitetyt itsekunkin sairaalan kohdalla.

Lääkintöhallituksen varastoa side- y. m. tarpeita varten lisättiin vuoden 1917 kuluessa ostamalla eräästä huutokaupasta rautatien asemalla Helsingissä tammikuun 15 p. 4,200 kiloa pumpulia, jonka ostamiseen tarvittavan summan 21,668 mk. Senaatti myönsi ennakkomaksuna tammikuun 30 p.

Lääkintöhallituksen varastoon oli paitse sidetarpeita ja lysoolia jo edellisinä vuosina joutunut pienempi määrä instrumenttejä ja kaikenlaista kalustoa entisistä kolerassairaloista. Kun valtion varoilla ylläpidetyt väliaikaiset sotilassairaalat vuoden 1917 kuluessa vähitellen suljettiin, koottiin mikäli mahdollista näiden lääke- ja sideainevarastot, vaatteet, sängyt ja muu kalusto Lääkintöhallituksen varastoon. Sitäpaitsi oli sodan aikana valtion kustannuksella ostettu tuntuvat määrät kankaita ja lankoja, joista useissa kouluissa ympäri maata oli valmistettu vaateustavaroita sotilaita varten. Näiden uusien vaatteiden varasto, josta niitä tilauksen mukaan sotilaille eri paikkakunnilla jaettiin, oli entisen kenraalikuvernöörin talossa Helsingissä. Tämä varasto ynnä valmistamattomat kankaat koottiin, mikäli se maaliskuun vallankumousta seuranneiden, epä säännöllisten olojen vallitessa voi tapahtua, Lääkintöhallituksen varastoon. Näin ollen oli tässä varastossa vuoden 1917 loppupuolella suuret määrät sairaalatarpeita, vaatteita ja kaikenlaista kalustoa ja säilytettiin niitä uuden asematalon varastohuoneissa ja Lääkintöhallituksen vuokraamissa varastohuoneissa Katajanokalla. Jo vuoden 1917 kuluessa luovutti Lääkintöhallitus jonkun määrän flanellikankaita ja vaatteita erityisille sairaaloille sekä teki, pyytäen suostumusta näille toimenpiteilleen, joulukuun 28 p. 1917 ja tammikuun 8 p. 1918 esitykset Senaatin Sisäasiaintoimituskunnalle varastojen vastaisesta käyttämisestä. Asian jatkuva selostus jäi näin ollen seuraavaan vuoteen. Mainittakoon vaan lisäksi, että Siviilitoimituskunnan 5 p. toukokuuta 1917 antamasta määräyksestä luovutti Lääkintöhallitus venäläiselle meriväelle entisestä sotilassairaalaista Keisarillisessa linnassa jonkun määrän huonekalustoa luettelon mukaan ehdolla, että ne palautettaisiin takaisin. Ne jäivät sittemmin sille tielleen.

Jatkuvan sotatilan aiheuttama, vuoden 1916 kuluessa alkanut elintarvepula tuli kuluvana vuonna yhä kireämmäksi. Varsinkin sen jälkeen, kun Venäjällä maaliskuussa tapahtuneen suuren vallankumouksen jälkeen olot siellä tulivat niin sekaviksi, että syömäviljaa ei sieltä enää saatu, kävivät olot maassamme niin vaikeiksi, että Hallituksen oli pakko ankarilla toimenpiteillä rajoittaa elintarpeiden kulutusta ja maasta vientiä. Suomen eduskunnan päätöksen mukaisesti vahvisti Venäjän väliaikainen Hallitus 20 p. toukokuuta lain eräänlaisen omaisuuden käytöstä sodan aiheuttamissa poikkeuksellisissa oloissa, n. k. elintarvelain, jonka nojalla Senaatti sittemmin vuoden kuluessa eri aikoina antamallaan päätöksillä järjesteli elintarveoloja maassa. Senaattiin asetettiin erityinen Kamaritoimituskunnan alainen Elintarveosasto huolehtimaan elintarpeiden hankinnasta ja jakelusta maassa. Senaatin päätöksellä joulukuun 1 p. lakkautettiin tämä Elintarveosasto ja sen sijalle asetettiin erityinen Maataloustoimituskunnan alainen Elintarvehallitus, jolle Elintarveosaston tehtävät siirrettiin. Syrjäyttämällä näiden koko maata käsittävien hallinnollisten toimenpiteiden tarkemman selostuksen mainittakoon elintarpeiden hankinnasta vuoden 1917 kuluessa valtion sairaaloita varten ja niiden kulutuksesta seuraavaa:

Joulukuun 29 p. 1916 päivätyllä kirjeellä ilmoitti Senaatin Maanviljelystoimituskunta, että Lihakeskuskomitea on saanut toimekseen ryhtyä toimenpiteisiin maan sairaaloiden lihatarpeen tyydyttämiseksi, sekä kehoitti kirjeellä 24 p. tammikuuta 1917 Lääkintöhallitusta kiireimmiten ilmoittamaan eri sairaalain lihatarpeen suuruuden. Kirjelmällä helmikuun 1 p. lähetti Lääkintöhallitus luettelon valtion sairaanhoitolaitosten lihatarpeesta, jonka mukaan sairaaloissa, sotilassairaalat niihin luettuina, tarvittiin viikottain 1,154 kiloa tuoretta sianlihaa ja 7,045 kiloa muuta tuoretta lihaa.

Kirjeellä 8 p. maaliskuuta ilmoitti Senaatin Maanviljelystoimituskunta, että Senaatin Elintarvevaliokunta oli luovuttanut sairaaloille Helsingissä ja valtion muille sairaaloille käytettäväksi Kajaanista ja Rovaniemestä hankittua poronlihaa, edellisille noin 3,822 kiloa ja jälkimäisille noin 15,800 kiloa, hinnasta, joka myöhemmin ilmoitetaan. Lääkintöhallituksen varastonhoitaja jakoi sittemmin lihan eri sairaanhoitolaitoksille. Toukokuun 11 p. päivätyllä kirjeellä määräsi Senaatin Kamaritoimituskunnan Elintarveosasto poronlihasta maksettavaksi yhteensä 63,379 markkaa. Sairaaloista voitiin kuitenkin periä ainoastaan 40,369 mk. 27 p., sillä liha oli niin pilaantunutta, että osa siitä täytyi ravinnoksi kelpaamattomana heittää pois.

Maassa vallitsevan sokeripulan vuoksi vähennettiin Senaatin Kauppa- ja teollisuustoimituskunnan kirjeellä huhtikuun 13 p. sairaaloihin annettavat sokerimäärät siten, että henkilökunnan osalle tuli 600 gr. (ennen 800 gr.) kuu-

kaudessa sekä sairaille tavallisissa sairaaloissa 600 gr. (ennen 800 gr.), kirurgisissa sairaaloissa 1,000 gr (ennen 1,200 gr.) ja keuhkotautisairaaoloissa 1,800 gr. (ennen 3,000 gr.) kuukaudessa.

Helmikuun 15 p. päivätyllä kirjeellä kehoitti Senaatin Maanviljelystoismituskunta laatimaan ja Toimituskunnalle lähettämään luettelon kaikista sellaisista sairaaloista, sanatorioista y. m., joiden varustamista ruokatarpeilla ei kohtuudella voisi jättää kunnallisten elintarvelautakuntain tehtäväksi. Luetteloon oli myös merkittävä näiden laitosten tarve, erittäin nimittäen tärkeimmät ruokatarpeet. Toukokuun 2 p. päivätyllä kirjelmällä lähetti Lääkintöhallitus tämän johdosta seikkaperäisen luettelon, mikäli asia koski valtion sairaaloita. Luettelon johdosta kehoitti sitte Kamaritoimituskunnan Elintarveosasto kirjeellä 25 p. toukokuuta Lääkintöhallitusta ottamaan laskelmansa tarkistettavaksi sekä mikäli mahdollista vähentämään viljaeriä, jauhoja ja ryynejä. Lisäksi pyysi Toimituskunta Lääkintöhallitusta hankkimaan ja Toimituskunnalle lähettämään tarkat tiedot siitä, miten kauan sairaalat voivat tulla toimeen niillä nykyään olevilla varastoilla ottaen huomioon ne annosten vähennykset, joista edellä on mainittu. Tämän johdosta ilmoitti Lääkintöhallitus kesäkuun 12 p. kirjelmällä kaikille valtion sairaanhoitolaitoksille, että sairaaloissa saa kuluttaa keskimäärin 240 gr. ryynejä ja jauhoja, joista korkeintaan 50 gr. vehnää, päivässä jokaista sairaalan ruuassa olevaa henkilöä kohti. Sen lisäksi laadittiin viljan vähyyttä silmällä pitäen uudet ruokajärjestelmät sairaaloita varten ja määrättiin niissä seurattaviksi Lääkintöhallituksen kirjelmällä 8 p. kesäkuuta.

Lähettäessään elokuun 10 päivänä puheena olevassa Maanviljelystoismituskunnan kirjeessä pyydettyjä tilastollisia tietoja sairaaloissa löytyvistä viljavaroista ilmoitti Lääkintöhallitus m. m. siirtäneensä kesän kuluessa viljavaroja toisesta sairaalasta toiseen aina sen mukaan, missä niitä on tarvittu ja mistä niitä on voitu ottaa, sekä mainitsi samalla, että Luumäen pitäjän ja Haminan kaupungin paikalliset elintarvelautakunnat olivat omin lupinsa ottaneet viljavaroja paikkakunnalla olevista sotilassairaaoloista.

Senaatin 18 p. elokuuta antamalla päätöksellä leipäviljan kulutuksen järjestämisestä vähennettiin viljan kulutus sille osalle maan väestöä, joka ei kuulunut omavaraistalouksiin 200 grammaksi vuorokaudessa. Tämä päätös pakoitti Lääkintöhallituksenkin vähentämään leipäviljan jakelun sairaaloissa, joka oli laskettu 240 grammaksi päivää ja henkilöä kohti, 200 grammaksi siten, että laadittiin taaskin uudet ruokajärjestelmät sairaaloita varten, joissa jossakin määrin lisättiin maidon ja lihan kulutusta. Ne valmistuivat ja jaettiin sairaaloille kiertokirjeellä 11 p. joulukuuta ja ovat sittemmin olleet käytännössä.

Kun paikalliset elintarvelautakunnat alkoivat Senaatin päätöksen mukaan 18 päivästä elokuuta jakaa viljaa ja leipää leipäkortteja vastaan, ja saira-

latkin saivat viljansa tilittämällä paikallisille elintarvelautakunnille vastaavat määrät leipäkortteja, kehoitti Senaatin Kamaritoimituskunnan Elintarveosasto Lääkintöhallitusta elokuun 23 p. 1917 antamallaan kirjeellä heti antamaan kaikille alaisilleen sairashuoneille määräyksen, että potilailta sairaalaan otettaessa on vaadittava leipäkortti ja siitä irroitettava sitä aikaa vastaava määrä kuponkeja, minkä potilas viipyy sairashuoneessa. Tämän johdosta kehoitti Lääkintöhallitus sairaaloiden johtajia paikkakunnallisissa sanomalehdissä ilmoittamaan yleisölle, että sairaiden tulee pyrkiessään sairaalaan tuoda leipäkorttinsa mukanaan. Tästä huolimatta tuotti tämä määräys sairaaloille selkkauksia sentähden, että niihin, erittäinkin niiden veneeristautisten osastoille, oli pakko ottaa sellaisia sairaita, joilla ei ollut mitään leipäkortteja. Sellaiset sairaat taas, joilla oli n. k. omavaraistalous ja joilla siitä syystä ei ollut leipäkortteja, toivat sairaalaan tullessaan vastaavan määrän leipää ja viljaa, joskus verrattain runsaalla mitalla.

Oli luonnollista, että elintarpeiden niukkuuden tähden niiden hinnat kohosivat vuoden kuluessa tuntuvasti ja että ne Hallituksen toimenpiteistä huolimatta joutuivat säälimättömän keinottelun esineiksi. Salakaupassa ylittämällä rajahintoja oli elintarpeita kyllä saatavissa, mutta kun valtion sairaanhoitolaaitoksissa ei rajahintoja voitu ylittää, oli useilla sairaaloilla tuon tuostakin suuria vaikeuksia erinäisten elintarpeiden hankinnassa, niinkuin vuoden kuluessa sairaaloiden johtajien ja toimitsijain Lääkintöhallitukselle lähettämät monet kirjelmät kyllin osoittavat. Turvataksensa sairaaloita vieläkin suuremmilta häiriöiltä elintarpeiden hankinnassa seuraavana talvena kehoitti Lääkintöhallitus sairaaloita syksykesällä 1917 ryhtymään nyt saatavissa olevien ravintoaineiden ostamiseen ja säilyttämiseen sekä antoi niille luvan ensi vuoden ruuanpitorahoista käyttää korkeintaan sen summan, joka oli merkittynä 1916 vuoden menosääntöön sairaalain ruuanpitoa varten, mikä summa olisi tileissä huomattava etumaksuna v. 1918 ruuanpitomäärärahalle, sekä pyysi kirjelmällä Senaatin Siviilitoimituskunnalle syyskuun 22 päivästä, että tämä toimenpide hyväksyttäisiin ja että tätä tarkoitusta varten myönnettäisiin sairaaloiden ensi vuoden määrärahasta ruuanpitoa varten yhteensä 1,433,960 markkaa. Lokakuun 2 päivälle päivätyllä kirjeellä hyväksyi Senaatti tämän toimenpiteen ja oikeutti Lääkintöhallituksen mainittuun tarkoitukseen käyttämään puheenalaisen summan.

Elokuun 31 päivälle päivätyllä kirjelmällä ilmoitti Lääkintöhallitus Senaatin Siviilitoimituskunnalle katsoneensa tarpeelliseksi ottaa palvelukseensa kaksi henkilöä, joiden tehtävänä oli antaa opetusta sairaalain emännöitsijöille ruuanjätteiden käyttämisessä, erilaisten ruokaaineiden säilyttämisessä sekä kalliinajan y. m. ruuan valmistamisessa mahdollisimman säästävällä tavalla.

sekä anoi, että Lääkintöhallituksen toimenpide hyväksyttäisiin ja että Lääkintöhallituksen käytettäväksi tätä tarkoitusta varten asetettaisiin täksi vuodeksi korkeintaan 6,000 mk. ja ensi vuodeksi 12,000 mk. Syyskuun 12 päivälle päivätyllä kirjeellä ilmoitti Siviilitoimituskunta, että Senaatti on puheenalaiseen esitykseen suostunut. Mainitut ruokatalousneuvojat matkustelivat sittemmin sairaalasta sairaalaan antaen neuvoja ja opetusta. Sitäpaitse määrättiin ja oikeutettiin heidät Siviilitoimituskunnan kirjeellä 15 päivältä syyskuuta antamaan neuvoja myöskin maan suojeluskasvatuslaitoksissa.

Venäjän valtakunnan Terveystoimen- ja evakuationsilaitoksen päällikön Oldenburgin prinssin joulukuun 11 p. 1916 antaman päiväkäskyn mukaisesti käski Suomen Senaatti tammikuun 30 p. päivätyllä kirjeellä Lääkintöhallitusta kehoittamaan sairaalain paikallisia hallituksia pikimmiten ryhtymään kaikkiin tarpeellisiin ja kunkin sairaalan paikallisten olosuhteiden aiheuttamiin toimenpiteisiin keittiökasviviljelyksen kehittämiseksi sairaanhoitolaitosten yhteydessä sekä milloin tässä suhteessa katsotaan tarvittavan erityisiä määrärahoja, siitä tekemään Senaatille esityksen. Tämän johdosta lähetti Lääkintöhallitus kiertokirjeen kaikille valtion sairaaloiden johtajille ja Helsingin yleisen sairaalan hallitukselle sekä pyysi Maanviljelyshallitusta avustamaan sairaalain paikallisia hallituksia alaistensa virkamiesten kautta antamalla neuvoja keittiökasvien viljelyksessä. Mikäli Lääkintöhallituksen tiedossa on, ei tämä toimenpide, osaksi sairaaloiden tonttimaiden pienuuden osaksi mahdollisesta viljelyksestä syntyvien suurten kustannusten tähden, tuottanut sanottavaa tulosta. Muutamissa valtion sairaanhoitolaitoksissa on tosin joku määrä viljelyskelpoista maata, vaan sitä on jo ennenkin viljelty hyödylliseen tarkoitukseen ja viljellään eteenkinpäin siinä määrässä kuin on mahdollista. Tästä huolimatta katsoi Lääkintöhallitus maassa vallitsevan ruokatarpeiden yleisen puutteen tähden syytä olevan kiertokirjeellä joulukuun 16 p. 1917 vieläkin kehoittaa sairaalain paikallishallituksia huolehtimaan siitä, että viljelykseen kelpaava sairaaloiden alueella oleva maa käytetään juuri- ja vihanneskasvien viljelykseen.

Yhä lisääntyvien tarveaineiden hintojen tähden pyysi Lääkintöhallitus kirjelmällä Siviilitoimituskunnalle tammikuun 3 p. 1917, että Lääkintöhallitus saisi siksi, kunnes kuluvan vuoden menosääntö tulee vahvistetuksi, käytettäväkseen sen lisäksi, mitä edellisenä vuonna oli myönnetty, kuukausittain 3,225 mk. voidakseen korottaa valtion sairaalain hoito- ja palveluskunnan palkkoja, liittäen samalla anomukseensa luettelot jokaista sairaanhoitolaitosta varten tarvittavista lisämäärärahoista tätä tarkoitusta varten. Tämän johdosta asetti Senaatti kirjeellä saman kuun 30 p. Lääkintöhallituksen käytettäväksi 3,000

markan suuruisen määrärahan kuukaudessa luettuna kuluvan tammikuun 1 p:stä tähän tarkoitukseen.

Oheenliittäen jäljennöksen Senaatin Valtiovaraintoimituskunnan Raha-asiaivaliokunnan huhtikuun 27 p. tekemästä päätöksestä, jossa valiokunta ehdottaa, että virka- ja palvelusmiesten palkkaussääntöjen uudelleen järjestämiseen ei tällä kertaa ryhdyttäisi, vaan otetaan palkankorotus käytäntöön kalliinajanlisäyksen muodossa, jota olisi myönnettävä virkailijoille, lukien huhtikuun 1 päivästä toistaiseksi ja että kalliinajanlisäyksiin nähden olisi otettava käytäntöön perheellisyysperiaate ja lisäyksiä yleensä annettava mukana seuraavan yleisen asteikon mukaan, kehoitti Senaatin Siviilitoimituskunta huhtikuun 28 p. päivätyllä kirjeellä Lääkintöhallitusta kiireimmiten näillä perusteilla laatimaan ehdotuksen palkanlisäyksistä lääkintölaitoksessa palveleville henkilöille. Saman kuun 30 p. lähetti Lääkintöhallitus ehdotuksensa Siviilitoimituskunnalle, jonka johdosta Senaatti toukokuun 15 p. asetti Lääkintöhallituksen käytettäväksi korkeintaan 43,115 markan suuruisen määrärahan kuukaudessa kalliinajanlisäysten suorittamista varten huhtikuun 1 päivästä alkaen erinäisillä ehdoilla m. m. sillä ehdolla, että Lääkintöhallituksen käytettäväksi viime tammikuun 30 p. asetettu 3,000 mk. kuukautinen määräraha kalliinajanlisäyksiksi on lakkautettava ja että Lääkintöhallituksen tulee, sen jälkeen kun kaikille on kalliinajanlisäysten määrä lopullisesti vahvistettu, lähettää kappale luettelosta Siviilitoimituskuntaan. Luettelo valmistui lopullisesti elokuun 14 p.

Senaatin Valtiovaraintoimituskunnan määräyksestä laadittiin ja elokuun 31 p. Siviilitoimituskunnalle lähetettiin ehdotus menosäännöksi lääkintölaitosta varten vuodelle 1918. Kun elintarpeiden y. m. tarveaineiden hinnat yhä jatkuvasti nousivat ja rahan arvo aleni, katsoi Lääkintöhallitus välttämättömäksi laatia syksyllä kokonaan uuden menosääntöehdotuksen silloisia oloja silmällä pitäen ja lähetti ehdotuksensa Siviilitoimituskunnalle 16 p. lokakuuta. Kumpikaan näistä menosääntöehdotuksista ei, yhtä vähän kuin valtion rahasääntö kokonaisuudessaankaan, tullut Eduskunnan käsittelyn alaisiksi syksyllä 1917. Viimeksi mainitun Lääkintöhallituksen menosääntöehdotuksen nojalla laadittiin kuitenkin Senaatin Siviilitoimituskunnassa ja määrättiin Toimituskunnan kirjeellä lokakuun 31 päivältä saman kuun 1 päivästä alkaen noudatettaviksi uudet lisäpalkkiomääräykset kalliinajan vuoksi kaikille lääkintölaitoksessa palveleville henkilöille ja sairaaloiden hoito- ja palveluskuntaan kuuluville henkilöille, joihin sisältyivät kaikki aikaisemmin myönnetyt kalliinajan korotukset, mitkä yllämainitusta päivästä lakkasivat. Nämät lisäpalkkiot kalliinajan vuoksi otettiin vuoden 1917 rahasääntöön erityisen momentin kohdalle nimellä »kalliinajanlisäyksiä» ja ovat sittemmin pysytetyt Lääkintö-

hallituksen menosäännöissä vakituisina, palkkauksiin liittyvinä ja muuttumattomina lisäpalkkioina erillään seuraavina vuosina myönnettyistä n. k. lisätyistä kalliinajanavustuksista. Tällaisten ensinmainittujen kalliinajanlisäysten määrä v. 1917 nousi lähes 1 miljoonaan markkaan.

Paitsi näitä yleisiä palkkausten korotuksia myönsi Senaatti vuoden kuluessa jokakertaisesta erityisestä Lääkintöhallituksen tekemästä esityksestä korotuksia muutamille yleisten sairaalain palveluskuntaan kuuluville henkilöille.

Joulukuun 22 päivälle päivätyllä kirjeellä asetti Sisäasiaintoimituskunta Lääkintöhallituksen käytettäväksi vieläkin 1,450 markkaa, jaettavaksi pääti-rehtöörin harkinnan mukaan ylimääräisinä kalliinajanlisäyksiä Lääkintöhallituksen alaisten kaikkein pienipalkkaisimpain virkailijoiden kesken.

Suomen rahasäännön vuodelle 1917 vahvisti Suomen Hallitus toukokuun 24 p. 1918. Vuoden 1917 kuluessa oli näin ollen vuoden 1916 rahasääntö sairaaloihin, niinkuin muihinkin valtion laitoksiin nähden voimassa. Oli luonnollista, että viimeksi mainittuun rahasääntöön sairaaloiden tarpeita varten otetut määrärahat eivät riittäneet, jonka tähden kaikille sairaaloille lukuunottamatta palkkauksia, jotka järjesteltiin edellä kerrotulla tavalla, oli myönnettävä suuria lisämäärärahoja silmällä pitäen sitä menosääntöehdotusta, jonka Lääkintöhallitus oli kuluvaan vuoteen lähettänyt marraskuun 7 p. 1916 Senaatin Siviilitoimituskunnalle.

Toukokuun 15 p. 1917 päivätyllä kirjeellä ilmoitti Siviilitoimituskunta, että Senaatti on oikeuttanut Lääkintöhallituksen harkintansa mukaan antamaan valtion sairaalain lääkäreille sairaustapauksissa vapaavuoteen maan yleisissä sairaaloissa

Siihen yhteiskunnalliseen kuohuntaan, joka vuoden 1917 kuluessa vallitsi ruumiillista työtä tekevän kansanluokan keskuudessa ympäri koko maan, ilmaantuen lyhemmän työajan ja korkeampien palkkojen y. m. vaatimusten ja alituisten lakkojen muodossa, ei valtion sairaalain palveluskunnan puolella otettu sanottavasti osaa. Tyytymättömyyttä lienee siellä täällä ilmaantunut, vaan ainoastaan Vaasan lääninsairaalan mielisairasten vastaanottolaitoksen hoitohenkilökunta ja palveluskunta yleisessä sairaalassa Helsingissä, jossa oli muodostettu erityinen sairaalain palveluskunnan ammattiosasto, jätti keväällä 1917 anomuksen Senaattiin 8-tuntisen työpäivän käytäntöön ottamisesta, työpalkkojen korotuksesta y. m. Tässä yhteydessä mainittakoon vielä, että sairaalain rauhallista toimintaa ei yleisön puolelta missään muualla häiritetty, paitsi Helsingin yleisen sairaalan lasten osastolla, jonne punakaartilaisia tuli joulukuun 2 ja 10 p. tarkastuksia pitämään.

Vuoden 1917 kuluessa toimeenpantiin samoinkuin edellisinäkin vuosina Suomen Sairaanhoidajatyhdistyksen toimesta sairaanhoidajatarkursseja Hel-

singissä. Suoritettuaan ensiksi 3 kuukautta kestävät valmistavat kurssit yhdistyksen oppilaskoulussa, ovat oppilaat sitte siirtyneet Yliopiston klinikkojen eri osastoille käytännöllistä kehitystään varten määrätyn ohjelman mukaan, kestäen oppilasaika yhteensä kaksi vuotta. Oppilaiden lukumäärä on ollut keskimäärin 54 vuodessa. Oppilaskodin ylläpitämiseksi myönnettiin Sairaanhoidajataryhdistykselle täksi vuodeksi 40,000 mk. suuruinen valtioapu.

Marraskuun 17 päivälle 1916 päivätyllä kirjeellä anoi Lääkintöhallitus, että vuonna 1917 toimeenpantaisiin samoin kuin edelisinäkin vuosina lääninsairaaloissa sairaanhoidatarkursseja. Ne olivat ennen jo pitemmän ajan olleet 6-kuukautisia, vaan anoi nyt Lääkintöhallitus, ajan lisääntyviä vaatimuksia silmälläpitäen, että kurssit pidennettäisiin yksivuotisiksi. Senaatin Siviilitoimituskunnan kirjeellä 27 p. helmik. 1917 määrättiin kuitenkin, että kurssien tänäkin vuonna tulee olla 6-kuukautiset ja että kursseihin saa ottaa osaa korkeintaan 6 oppilasta kuhunkin, saaden oppilaat tällä ajalla vapaan ruuan sairaalasta.

Hoidettujen sairaiden lukumäärä valtion varoilla ylläpidetyissä siviilisairaaloissa, mielisairaalat mukaan laskettuina, oli vuonna 1917 35,247 ja sairaanhoidopäivien luku 1,271,678. Kustannukset näistä nousivat 8,909,031 markkaan 28 p:iin, lukuunottamatta niitä apurahoja, joilla valtio avusti yksityisiä ja kunnallisia sairaaloita. Menot jokaisesta hoidokkaasta olivat siis keskimäärin 252 markkaa 76 penniä (v. 1916 163: 03). Menot hoitopäivää ja henkilöä kohti olivat 7 markkaa 1 penni (4: 40), josta

palkkauksiin	135.5	penniä;	vuonna 1916	107.6	penniä
ravintoon	286.5	»	»	161.6	»
lääkkeisiin ja sideaineisiin	53.7	»	»	41.1	»
polttopuihin ja valaistukseen	126.5	»	»	64.2	»
tarvekalujen kunnossapitoon	41.4	»	»	29.1	»
sekalaisiin menoihin	57.4	»	»	36.4	»

Mainitut menot valtion sairaaloista eivät kuitenkaan yksinomaan ole suoritettut yleisillä varoilla. Vuodemaksuja on v. 1917 kannettu 1,478,030 markkaa 85 penniä ja muita tuloja on ollut 17,235 markkaa 18 penniä eli yhteensä 1,495,266 markkaa 3 penniä. Jos tämä summa vähennetään kokonaissummasta 8,909,031 markasta 28 pennistä, jää 7,413,765 markkaa 25 penniä, joka osoittaa valtiolaitoksen menot siviilisairaaloista vuoden kuluessa. Ne menot, jotka valtio on saanut suorittaa jokaisesta sen siviilisairaaloissa hoidetusta sairaasta nousevat siis 5 markkaan 83 penniin (3: 44) päivää ja potilasta kohti.

Taulu III taululiitteessä antaa lähemmän selityksen kunkin sairaalan menoista ja tuloista erikseen.

A. Lääninsairaalat ja yleiset sairaalat.

Tärkeimmistä tapahtumista läänin- ja yleisissä sairaaloissa vuoden 1917 kuluessa mainittakoon seuraavat:

Helsingin yleinen sairaala.

Kun Yliopiston klinikkojen uusien rakennuksien valmistuminen Meilahdessa laskelmien mukaan tuli kestäväen useat vuodet eteenpäin, teki Yliopiston Konsistorio Kanslerinvirastolle esityksen, että niiden epäkohtien väliaikaiseksi poistamiseksi, jotka haittasivat medisiinan kandidaattien käytännöllistä kehitystä Yliopistossa, järjestettäisiin vuosittain kolme kurssia vuodessa kliinillistä opetusta varten. Tämän johdosta päätti Senaatti 24 p. huhtikuuta yhtyen Konsistorion esitykseen puoltaa seuraavien määrärahojen myöntämistä tätä tarkoitusta varten: 30,000 mk. uuden operatsioonisalin kuntoonpanemiseksi ja tarpeellisten instrumenttien hankkimiseksi kirurgiselle osastolla, 19,800 mk. korvaklinikan huoneuston laajentamiseen ja sisustamiseen sekä 13,740 mk. sisätautien poliklinikan kuntoonpanemiseen. Samalla näki Senaatti hyväksi siihen nähden, että kesäkurssien tuli alkaa 15 p. seuraavaa toukokuuta, sallia, että mainitut määrärahat saadaan tarkoitukseensa käyttää ennakkomaksuina. Tämän lisäksi ilmoitti Senaatin Siviilitoimituskunta kirjeellä joulukuun 11 p. suostuneensa Lääkintöhallituksen 25 p. syyskuuta tekemään esitykseen, että medisiinan poliklinikkaa varten järjestettäisiin huoneusto Kasarminkadun varrelle n:o 22, ja asettaneensa tätä tarkoitusta varten Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi 29,600 markan suuruisen lisämäärärahan. Kesäkurssija on sittemmin pantu toimeen erinäisillä sairaalan osastoilla, vaan uuden operatsioonisalin kuntoonpano kirurgisella osastolla on toistaiseksi jäänyt tekemättä ja aiottu sisätautien poliklinikan siirtäminen Kasarminkadun varrelle jäänyt seuraavan vuoden alussa alkaneiden valtiollisten tapahtumien tähden siksensä.

Asetuksella heinäkuun 2 p. 1917 perustettiin Yliopistoon sisätautien hoidon ylimääräinen professorin virka, jonka haltija samalla on sisätautien poliklinikan esimiehenä ja siinä antaa polikliinillistä opetusta.

a. Vanha- ja uusi klinikka.

Helmikuun 20 p. myönsi Senaatti Lääkintöhallituksen esityksestä 1,700 mk. suuruisen määrärahan Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi

sähkövalaistuksen täydentämistä varten naistautien osastolla. Työt tarkastettiin ja hyväksyttiin 24 p. toukokuuta.

Lokakuun 17 p. myönsi Senaatin Siviilitoimituskunta 5,100 mk. suuruisen summan Vanhan klinikan kellarikerroksessa olevien asuinhuoneiden muuttamiseksi pesutuvaksi, mankeli- ja silityshuoneeksi, jotka huoneet nyttemmin katsottiin terveydellisessä suhteessa sopimattomiksi käyttää asuinhuoneina, vaan joita kyllä voitiin käyttää tällaisiin tarkoituksiin. Muutostyöt saatiin loppuun suoritetuiksi seuraavana vuonna.

Lääket. lisensiaatti Eva Segerstråle otettiin assistenttilääkäriksi sisätautien osastolle 12 p. toukok. alkaen ja lääket. lisensiaatti Karl Uno Ahava samoin 15 p. kesäk. alkaen.

Lääket. lisensiaatti Bruno Alfred Norén otettiin assistenttilääkäriksi naistautien osastolle 1 p. syyskuuta alkaen.

b. Silmätautien osasto.

Mariankadun varrella n:o 14 sijaitsevan silmätautien osaston vuokra-aika loppui 31 p. toukokuuta. Kirjeellä 6 p. helmik. määräsi Senaatti, että huoneusto on vuokrattava uudelleen kolmeksi vuodeksi eteenpäin 24,000 markan suuruisa vuokraa vastaan.

Lääket. lisensiaatti John Gustaf Lindberg otettiin osaston assistenttilääkäriksi 1 p. marraskuuta alkaen.

c. Kirurginen osasto.

Kirjelmällä sairashuonehallitukselle heinäkuun 28 p. 1916 esitti kirurgisen osaston johtaja, että sairaalan isoleerirakennuksessa tehtäisiin sellaisia muutoksia, että sairaiden tehoisa eristäminen kävisi mahdolliseksi. Tämän johdosta määräsi Senaatti Lääkintöhallituksen 20 p. marraskuuta tekemästä esityksestä, sittenkuin piirustukset ja kustannusarvio muutostöihin olivat Yleisten rakennusten Ylihallituksessa laaditut, kirjeellään 23 p. tammikuuta 1917, että tähän tarkoitukseen saataisiin käyttää 15,000 mk. Työpalkkojen ja tarveaineiden hintojen nousun tähden, ei määräraha riittänyt, jonkatähden Senaatin Siviilitoimikunta 22 p. elokuuta myönsi töiden loppuun suorittamiseksi 4,000 mk. suuruisen lisäyksen ja syyskuun 5 p. vieläkin 2,200 mk. suuruisen lisäyksen. Työt valmistuivat seuraavana vuonna ja tarkastettiin loppuun suoritetuiksi 30 p. kesäkuuta 1918.

Yleisten rakennusten Ylihallituksen tekemästä esityksestä myönsi Senaatti 15 p. toukokuuta 5,000 mk. suuruisen määrärahan uuden desinfektioonikoneen hankkimiseksi sairaalaan vanhan ja kuluneen koneen tilalle. Tähänkin määrärahaan oli Yleisten rakennusten Ylihallitus pakoitettu työpalkkojen ja

työaineiden kallistumisen tähden anomaan 2,000 mk. suuruista lisäystä, joka myönnettiin kirjeellä 5 p. syyskuuta. Kone saatiin paikoilleen vuoden kuluessa.

Lääket. tohtori Torsten Sandelin otettiin sairaalan assistenttilääkäriksi 1 p. helmikuuta alkaen.

d. Synnytysosasto.

Lääket. lisensiaatti Rafael Malmio otettiin osaston assistenttilääkäriksi 12 p. helmikuuta alkaen.

e. Korva-, nenä- ja kurkkutautien osasto.

Lääket. lisensiaatti Kaarlo Yrjö Agathon Meurman otettiin sairaalan assistenttilääkäriksi syyskuun 1 p. alkaen.

Turun lääninsairaala.

Marraskuun 14 p. 1916 kuolleen vastaanottolaitoksen lääkärin Gustaf Winqvistin tilalle määrättiin toukokuun 22 p. vakinaisesti lääketieteen lisensiaatti Aatos Lehtonen.

Hämeenlinnan lääninsairaala.

Ylihoitajatar Helmi Gummerus anoi täysinpalvelleena eroa toimestaan 1 p:stä heinäkuuta. Ylihoitajattareksi määrättiin vakinaisesti syyskuun 27 p. neiti Olga Lakka.

Viipurin lääninsairaala.

Kesäkuun 8 p. aamupäivällä sairastui sairaalan 71:stä palveluskuntaan kuuluvista sellaisista henkilöistä, jotka saavat ruuan sairaalasta, 23 syötyään aamiaisen kello 8.30 noin 10—11 aikaan äkkiä oksennuksiin, vatsankipuihin ja ripuliin. Tehdyt tarkat kuulustelut ja tutkimukset eivät johtaneet muuhun tulokseen, kuin että tautiin lienee ollut syynä joku pilaantunut ruokalaji.

Kuopion lääninsairaala.

Lääkintöhallituksen marraskuun 28 p. 1916 tekemästä esityksestä kuntoonpantiin Yleisten rakennusten Ylihallituksen määrärahoilla pienempiä korjauksia varten konehuoneen päälle vaja lysoolin y. m. sellaisten aineiden säilyttämistä varten, jotka olivat suojeltavat jäätymiseltä. Vaja valmistui helmikuussa ja maksoi 655 mk.

Joulukuun 1 p. erosi sairaalan ylihoitajatar Lydia Carlson toimestaan. Virkaa toistaiseksi hoitamaan määrättiin sairaalan hoitajatar Aino Koivusalo.

Mustasaaren lääninsairaala.

Asetuksella sairaalalääkärien palkkaeduista 15 p. elokuuta 1911 määrättiin Mustasaaren lääninsairaalan ylilääkärille paitse palkkaa 2,000 mk. suuruinen vuotuinen palkkio, josta summasta 1,000 mk. oli laskettava ylilääkärin matkakulujen korvaamiseksi Vaasan kaupungin, jossa hänellä on asuinpaikkansa, ja lääninsairaalan välillä. Ylilääkärin Lääkintöhallitukselle tekemän anomuksen johdosta, että hänelle kalliinajan tähden myönnettäisiin joko suurempi rahallinen korvaus näistä virkamatkoista tahi oikeus käyttää sairaalan hevosia, alisti Lääkintöhallitus toukokuun 22 p. että ylilääkärille myönnettäisiin 1,000 markan suuruinen lisämääräraha tätä tarkoitusta varten. Elokuun 15 p. päivätyllä kirjeellä määräsi Senaatti, että Mustasaaren lääninsairaalan ylilääkärille on järjestettävä sairaalan hevosilla vapaat matkat sairaalaan ja sieltä pois.

Lääkintöhallituksen 7 p. joulukuuta tekemän esityksen johdosta, että myöskin vastaanottolaitoksen lääkärielle, joka samoin asuu Vaasan kaupungissa, myönnettäisiin kalliinajan tähden entisen palkkauksen lisäksi 1,500 markan suuruinen matkustusraha, luettuna viimekuluneen lokakuun 1 päivästä, myönsi Senaatin Sisäasiaintoimituskunta tammik. 4 p. 1918 vastaanottolaitoksen lääkärielle matkustusrahoiksi entisten 800 markan lisäksi 1,200 mk. vuodessa luettuna lokakuun 1 p:stä 1917.

Sairaalassa jo pitkiä aikoja vallinneen hoitajattarien ja palvelusväen asuntojen puutteen tähden esitti Lääkintöhallitus toukokuun 19 p. päivätyllä kirjeellä Senaatin Siviilitoimituskunnalle, että korottamalla isoleeriosastoa ja ostamalla erään pienen sairaalan alueella sijaitsevan yksityiselle henkilölle kuuluvan rakennuksen tämä epäkohta poistettaisiin sekä että Senaatti myöntäisi sitä varten yhteensä 22,400 markan suuruisen määrärahan. Elokuun 15 p. hylkäsi Senaatti tämän esityksen.

Sairaalan toimintaa on usein kuivina vuodenaikoina, keskikesällä ja keskitalvella, haitannut tuntuva vedenpuute. Tämän epäkohdan poistamiseksi esitti Lääkintöhallitus 9 p. marraskuuta Senaatin Siviilitoimituskunnalle, että sairaalalle pantaisiin kuntoon uusi suurempi kaivo. Kirjeellä joulukuun 11 p. asetti Senaatin Sisäasiaintoimituskunta Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi tätä tarkoitusta varten 15,200 mk. suuruisen määrärahan. Kaivo saatiin valmiiksi seuraavana vuonna.

Elokuun 15 p. erosi toimestaan sairaalan vastaanottolaitoksen ylihoitajatar Anna Silander. Hänen sijalleen määrättiin syyskuun 11 p. toistaiseksi neiti Helmi Snell.

Syyskuun 1 p. erosi toimestaan sairaalan ylihoitajatar Berta Backlund täysinpalvelleena. Hänen tilalleen määrättiin tammikuun 1 p. 1918 alkaen vakituisesti neiti Anna Blomqvist.

Oulun lääninsairaala.

Kirjelmällä syyskuun 25 p. esitti Lääkintöhallitus Senaatin Siviilitoimituskunnalle, että sairaalan vastaanottolaitoksen ja kuppatautisten rakennuksiin asetettaisiin vesi- ja lokajohdot. Kirjeellä lokakuun 17 p. ilmoitti Siviilitoimituskunta, että Senaatti oli esitykseen suostunut ja asettanut Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi tarkoitusta varten 6,000 mk. suuruisen määrärahan.

Samoin asetti Senaatin Sisäasiaintoimituskunta kirjeellä joulukuun 11 p. Lääkintöhallituksen marraskuun 30 p. tekemästä esityksestä Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi 2,500 markkaa sairaalan sikalan korjaamiseksi ja laajentamiseksi.

Molempien töiden loppuunsaaminen siirtyi seuraavalle vuodelle.

Loviisan yleinen sairaala.

Sairaalarakennuksessa sattuneen tulipalon tuottamien vahinkojen korjauksiin myönsi Senaatti 17 p. lokakuuta 4,500 mk. suuruisen määrärahan.

Porin yleinen sairaala.

Lääkintöhallituksen esityksestä myönsi Senaatin Siviilitoimituskunta elokuun 28 p. 1,650 markkaa erinäisten muutostöiden suorittamista varten sairaalan synnytysosastolla. Työt valmistuivat seuraavana vuonna.

Nurmeksen yleinen sairaala.

Yleisten rakennusten Ylihallituksen esityksestä, asetti Senaatin Siviilitoimituskunta Ylihallituksen käytettäväksi 6,300 mk. suuruisen määrärahan uuden moottoripumpun hankkimiseksi sairaalaan.

Tornion yleinen sairaala.

Huhtikuun 23 p. kuoli sairaalan lääkäri, lääket. lisensiaatti Hj. Törnroth. Virkaa hoitamaan määrättiin lääket. lisensiaatti Verner von Hertzen, kunnes siihen kesäkuun 19 p. nimitettiin lääket. lisensiaatti Aarne Arthur Becker vakinaiseksi.

Kajaanin yleinen sairaala.

Lääkintöhallituksen joulukuun 21 p. 1916 tekemästä esityksestä myönsi Senaatti tammikuun 30 p. 1917 1,500 mk. suuruisen määrärahan sairaalan eris-

tysosastolle sisustettavaa kylpyhuonetta varten. Työ suoritettiin kuluvan vuoden kuluessa, vaan kustannukset nousivat 2,903 markkaa yli arvion, jonka summan Siviilitoimituskunta myönsi Yleisten rakennusten Ylihallituksen esityksestä 12 päivänä kesäk. 1918.

Lääkintöhallituksen syyskuun 18 p. tekemästä esityksestä myönsi Senaatti lokakuun 17 p. 8,200 markkaa sairaalan pesutuvan ja mankelihuoneen uudestaan muuraamista, pesutuvan kuivauslaitoksen järjestämistä sekä instrumentti-kaapin laittamista varten. Työt suoritettiin loppuun seuraavana vuonna kuitenkin niin, että määrärahan riittämättömyyden tähden instrumenttikaappi jäi laittamatta.

Sodankylän yleinen sairaala.

Muutos- ja täydentämistöitä varten sairaalassa ja lääkärin asunnossa myönsi Senaatin Siviilitoimituskunta Yleisten rakennusten Ylihallituksen esityksestä kirjeellä 3 p. lokakuuta 8,400 markan suuruisen määrärahan. Töiden loppuunsaattaminen siirtyi seuraavalle vuodelle.

Sairaala Tilkka.

Lääkintölaitoksen vuosikertomuksessa vuodelta 1913 mainitaan, että Senaatin Siviilitoimituskunta käski kirjeellä toukokuun 21 päivältä 1913, Senaatin siitä tekemän päätöksen johdosta, Lääkintöhallitusta valtioneuvos Laitiselta vastaanottamaan »Lepokoti Tilkka» nimisen sairaalan siihen kuuluvine rakennuksineen ja kalustoineen sekä siitä huolehtimaan, kunnes sen käyttämisestä vastedes lähemmin määrätään. Sairaala otettiin vastaan kesäkuun 1 p. mainittuna vuonna ja seuraavan heinäkuun 1 p. muutti Lääkintöhallituksen varastonhoitaja laitoksen silmälläpitoa varten asumaan erääseen sen pienemmän rakennukseen. Sairaala oli sittemmin tyhjänä loppuosan vuodesta 1913. Sen kunnossapitoa ja vartioimista varten anoi Lääkintöhallitus kirjeellä joulukuun 12 p. vuotta 1913 varten 2,035 markan suuruisia määrärahaa, sekä vuodeksi 1914, siksi kunnes sen vastaisesta käyttämisestä päätetään, 355 markan suuruisia määrärahaa. Tammikuun 20 p. 1914 suostui Senaatti tähän anomukseen.

Lääkintöhallituksen alkuperäinen tarkoitus oli ollut muuttaa Guntähdissä oleva sairaala veneerisiä tauteja sairastavia naisia varten Tilkkään. Kun tämä tuuma syystä tahi toisesta jäi toteuttamatta, suunniteltiin vuoden 1914 alkupuolella sairaalan käyttämistä muihin tarkoituksiin. Niinpä oli kysymyksessä Helsingin yleisen sairaalan naistautien ja patologisen osaston muuttaminen sinne, sen luovuttaminen rautateiden sairaalaksi ja lepokodiksi rautatieläisille y. m., kunnes Senaatti kirjeellä 21 p. heinäkuuta 1914 vihdoin määräsi Tilkkä-sairaalan käytettäväksi veneerisiä tauteja sairastavien naisten hoitoa varten.

Kun kuitenkin heti sen jälkeen puhkesi suuri yleiseuroalainen sota, järjestettiin sairaala Siviilitoimituskunnan kirjeellä 18 p. elokuuta sairaalaksi haavoittuneita ja sairaita sotilaita varten ja jo usein mainitun Senaatin komitean alaiseksi ja kirjeellä 28 p. joulukuuta 1915 ilmoitettiin lopullisesti, että kysymys sairaalan muuttamisesta veneeriseksi sairaalaksi saa raueta.

Tilkka oli sitte sotilassairaalana 17 päivään huhtikuuta 1917 asti, jossa taloudenhoitajana toimi Lääkintöhallituksen siellä asuva varastonhoitaja, vaikkakin siellä vuonna 1917 ei ollut ketään hoidettavana. Tällä ajalla suunniteltiin sitä taaskin käytettäväksi erilaisiin tarkoituksiin, niinpä Yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan taholta opetuslaitokseksi klinillistä opetusta varten ja Senaatin Siviilitoimituskunnan kirjeessä marraskuun 30 p. 1916 kehoitettiin Lääkintöhallitusta antamaan lausuntonsa sairaalan sopivaisuudesta täydelliseksi serumlaitokseksi, joka viimeksi mainittu asia käsiteltiin Lääkintöhallituksen istunnossa helmikuun 20 p. 1917. Vähää myöhemmin, toukok. 11 p. kehoitti Siviilitoimituskunta Lääkintöhallitusta antamaan lausuntonsa Suomen Punaisen Ristin anomuksesta saada vuokravapaaasti käyttää osaa Tilkka-sairaalaasta sodassa haavoittuneita ja invaliideja varten. Lääkintöhallituksen antaman lausunnon mukaisesti hylkäsi Senaatti anomuksen. Kun sairaala näin muodoin yhä eteenpäin oli tyhjänä, anastivat myöhemmällä syksyllä venäläiset sotilasviranomaiset pakkoluovutuksella osan siitä omiin tarkoituksiinsa, jonka johdosta Senaatin Sisäasiaintoimituskunta kirjeellä joulukuun 13 p. määräsi, että mainitusta venäläisten anastamasta osasta sairaalaa on kannettava vuokraa 6,000 mk. kuukaudessa, johon vuokraan sisältyy lämmitys ja valo.

Sairaalalla oli alkuperäisin omat laitteet sähkövaloa ja sähkövoimaa varten. Kun näyttäytyi taloudellisesti edullisemmaksi ottaa sähkövirta ulkoa, esitti Lääkintöhallitus kirjelmällään 5 p. maaliskuuta ja 1 p. lokakuuta 1915 Senaatin Siviilitoimituskunnalle, että sairaalaan otettaisiin valoa ja voimaa varten tarvittava sähkövirta Hagan huvilayhteiskunnalta. Marraskuun 2 p. suostui Senaatti Lääkintöhallituksen esitykseen ja asetti sen käytettäväksi transformaattorin hankintaan, johtojen muuttoon y. m. yhteensä 6,000 markkaa. Tähän summaan lisättiin vielä Lääkintöhallituksen anomuksesta 2,000 markkaa Siviilitoimituskunnan kirjeellä helmikuun 8 p. 1916.

Lokakuun 20 p. 1915 päivätyllä kirjeellä ilmoitti Senaatin Siviilitoimituskunta, että Senaatti oli asettanut Yleisten rakennusten Ylihallituksen käytettäväksi 5,599 markkaa uuden kaivon rakentamista varten sairaalalle.

Kesäkuun 20 p. 1916 teki Yleisten rakennusten Ylihallitus Senaatin Siviilitoimituskunnalle esityksen, että Tilkka-sairaalan rakennukset, niinkuin muutkin Siviilitoimituskunnan alaiset laitokset asetettaisiin mainitun Ylihallituksen huolenpidon alaisiksi. Kirjeellä seuraavan heinäkuun 11 p. suostui Senaatti tehtyyn esitykseen.

Oriveden leprasairaala.

Taulu XVI osoittaa maassa 31 p. joulukuuta 1917 löytyvät lepratautia sairastavat henkilöt, jaettuina kuntien ja läänien mukaan kuin myöskin kuinkamonta näistä sairaista hoidettiin sairaanhoitolaitoksissa.

Taulu osoittava läänin- ja yleisissä sairaaloissa v. 1917 tehdyt leikkaukset.

Leikkaus.	Leikkauksen lukumäärä.	Leikkauksen lopputulos:				Kuolemansyy:			
		Hyvä.	Vähemmän hyvä.	Egävarma.	Kuolema.	Tauti.	Leikkaus.	Oheisinfektioi. haavainfektiot.	Muu haavaud.
Suonten sitomiset ja hermoston leikkaukset	255	181	6	48	20	15	1	—	4
Luuston ja nivelten leikkaukset:									
Amputationit	366	336	3	—	27	23	—	1	3
Nivelestä poikkileikkaamiset	112	111	1	—	—	—	—	—	—
Resektionit, osteotomiat y. m.	534	448	23	5	58	41	2	2	13
Punkteraukset ja arthrotomiat	342	268	42	18	14	11	—	—	3
Sijoiltaan menneiden nivelten paikoilleen asettaminen	37	35	1	1	—	—	—	—	—
Nivelten ojentamiset, redressioit y. m.	47	44	3	—	—	—	—	—	—
Trepanoimiset ja taltalla avaamiset sekä luunonteloiden kaapatukset (sekvestromiain kanssa tai ilman) y. m.	695	649	27	2	17	9	—	1	7
Pehmeäin osain incisionit, kaapatukset, polttamiset, syövytykset y. m.	3,658	3,489	90	15	64	54	—	3	7
Plastilliset leikkaukset	239	232	6	1	—	—	—	—	—
Kohjuleikkaukset	1,922	1,886	—	—	36	13	1	4	18
Vatsaonteloa koskevat leikkaukset	2,849	2,507	38	7	297	242	5	18	32
Peräsuolta koskevat leikkaukset	228	223	1	—	4	—	1	1	2
Virtsatiehyettä ja miesten siittimiä koskevat leikkaukset	534	508	7	—	19	10	—	3	6
Naisten synnyttimiä koskevat leikkaukset	1,974	1,928	13	5	28	11	4	2	11
Kasvannaisten poisleikkaamiset: Pahan- tapaiset kasvannaiset.	337	329	—	1	7	4	1	1	1
Hyväntapaiset kasvannaiset	1,158	1,146	5	—	7	2	3	—	2
Erinäisiä leikkauksia	884	873	3	3	5	4	—	—	1
Korvaleikkaukset	295	280	6	—	9	9	—	—	—
Silmäleikkaukset	725	698	26	1	—	—	—	—	—
Yhteensä	17,192	16,172	301	107	612	448	18	36	110

B. Veneeristen tautien osastot ja ylimääräiset veneeriset sairaalat.

Ylimääräisiä veneerisiä sairaaloita oli vuonna 1917 toiminnassa 10, nim. Helsingissä 2, Turussa 1, Hämeenlinnassa 1, Viipurissa 2, Sortavalassa 2, Savonlinnassa 1 ja Oulussa 1. Näistä suljettiin elokuussa Sortavalan toinen sairaala. Menot näistä ylim. sairaaloista nousivat 675,585 markkaan 70 penniin, tehden 195 markkaa 1 penni jokaista hoidettua kohti.

Seuraava taulu osoittaa ven. sairaaloissa viime viitenä vuotena hoidetut tautikohtaukset.

Vuosi	Yl-isten sairaalain veneerisillä osastoilla hoidettujen sairaiden		Ylimääräisissä sairaaloissa hoidettujen sairaiden		Yhteensä	
	lukumäärä	hoitopäivien lukumäärä	lukumäärä	hoitopäivien lukumäärä	Holdettuja	Sairaashoitopäiviä
1913.....	5,449	163,692	2,447	78,082	7,896	241,774
1914.....	5,258	151,633	2,439	82,323	7,697	233,956
1915.....	4,607	140,652	2,469	97,227	7,076	237,879
1916.....	4,720	136,391	3,506	129,559	8,226	265,950
1917.....	5,009	138,834	3,467	124,325	8,476	263,159

Taulu V taululiitteessä näyttää, että hoidetuista 8,476 henkilöstä sairasti syfilistä 3,173, joista 340 oli edelliseltä vuodelta jääneitä ja 2,833 vuoden kuluessa vastaanotettuja. Ulcus molleä sairasti 891, urethritis gonorrhoeicā 2,906 ja ihotauteja y. m. 1,506 henkilöä.

Taulusta VI nähdään, että kaikista vuoden kuluessa vastaanotetuista syfilistä sairastavista oli

1,569:llä sypilis recens
 971: » » secundaria recidiva
 243: » » tertiaria
 50: » » hereditaria

Yhteensä 2,833

ja että näistä oli

1,793 miehiä

991 naisia

49 lapsia alle 10 vuoden.

Mitä ikään tulee, on ikäluokka 20—30 v. lukuisin, sen jälkeen ikäluokka 30—50 v. Sukupuoleen nähden ilmenee se eroavaisuus, että naispuoli on lukuisampi luokissa 10—20 v. ja miespuoli taas lukuisampi luokissa yli 20 v.

Kun maamme väkiluku 31 p. jouluk. 1917 oli 3,346,853 henkeä, oli sairaaloihin veneeristen tautien tähden vastaanotettujen luku 1.85 tuhatta henkeä kohti. Syfilistaudin tähden sairaaloihin otettujen luku tuhatta asukasta kohti on viimeksikuluneena viitenä vuotena ollut:

v. 1913	0.87 pro mille
» 1914	0.82 »
» 1915	0.87 »
» 1916	0.67 »
» 1917	0.85 »

Seuraavasta taulusta näkyy sairaaloihin syfilistaudin tähden vastaanotettujen sairaiden lukumäärä ja kotipaikka.

Kotipaikka	Syphills-recens		Muut syfilis-tapaukset		Yhteensä		
	M	N	M	N	M	N	Yht.
Helsingin kaupunki	78	123	67	74	145	197	342
Uudenmaan lääni							
{ Kaupungit	3	6	3	2	6	8	14
{ Maalaiskunnat	32	22	17	19	49	41	90
Turun kaupunki	18	18	22	14	40	32	72
Turun ja Porin lääni							
{ Kaupungit	13	10	6	4	19	14	33
{ Maalaiskunnat	85	72	56	24	141	96	237
Tampereen kaupunki	30	18	15	5	45	23	68
Hämeen lääni							
{ Kaupungit	7	6	3	—	10	6	16
{ Maalaiskunnat	94	52	70	8	164	60	224
Viipurin kaupunki	24	13	23	12	47	25	72
Viipurin lääni							
{ Kaupungit	24	6	21	8	45	14	59
{ Maalaiskunnat	150	62	162	46	312	108	420
Mikkelin lääni							
{ Kaupungit	7	2	9	4	16	6	22
{ Maalaiskunnat	51	8	59	21	110	29	139
Kuopion lääni							
{ Kaupungit	17	7	22	8	39	15	54
{ Maalaiskunnat	107	73	88	28	195	101	296
Vaasan lääni							
{ Kaupungit	22	14	24	13	46	27	73
{ Maalaiskunnat	77	40	58	9	135	49	184
Oulun lääni							
{ Kaupungit	22	12	24	4	46	16	62
{ Maalaiskunnat	115	40	138	24	253	64	317
Ulkomaat	15	8	11	5	26	13	39
Yhteensä	991	612	898	332	1,889	944	2,833

Eri lääneistä kotoisin olevien syfilissairaitten lukumäärä verrattuna läänin asukaslukuun oli

Uudenmaan läänissä	1.04	(v. 1916 0.99)	pro mille
Turun ja Porin läänissä	0.66	(» » 0.49)	»
Hämeen »	0.85	(» » 0.63)	»
Viipurin »	0.96	(» » 0.71)	»
Mikkelin »	0.80	(» » 0.71)	»
Kuopion »	1.00	(» » 0.91)	»
Vaasan	0.47	(» » 0.28)	»
Oulun »	1.04	(» » 0.68)	»

Veneeristen tautien vastustamiseksi asetettujen terveystoimistojen toiminta.

Helsinki. Vuoden 1917 kuluessa tarkastettiin kaikkiaan 977 henkilöä, joista ensi kerran tarkastettuja oli 242. Tarkastuksien yhteinen lukumäärä oli 5,156 ja tehtiin 3,592 tarkastuksen ohella 7,153 mikroskopillista tutkimusta. Aseman kautta on sairaalaan lähetetty 1,092 naista ja 19 miestä.

Seuraavasta taulusta näkyy sairaalaan lähetettyjen henkilöiden taudit: Malades envoyés aux hôpitaux par le bureau:

T a u t i Diagnose	Ensi kerran tarkastetut naiset <i>Femmes inspec- tées pour la pre- mière fois</i>	Ennen tarkas- tetut naiset <i>Femmes inspec- tées antérieurement</i>	Yhteensä naisia <i>Total des femmes</i>	Yhteensä miehiä <i>Total des hommes</i>
Syphilis recens....	39	37	76	4
Syphilis recidiva ..	6	38	44	2
Syphilis latens	1	1	2	—
Yhteensä	46	76	122	6
Ulcus molle	43	114	157	4
Ulcus suspectum ..	—	5	5	—
Gonorrhoea.....	138	670	808	9
Kaikki yhteensä— <i>Total les maladies</i>	227	865	1,092	19

Turku. Säännöllisesti tarkastettujen lukumäärä oli 1,174. Tilapäisesti tarkastettiin 241 henkilöä. Tarkastuksien yhteinen luku oli 1 415.

Seuraava taulu näyttää aseman kautta sairaaloihin lähetettyjen henkilöitten luvun:

Malades envoyés aux hôpitaux par le bureau:

Tauti <i>Diagnose</i>	Säännöllisesti tarkastetut henkilöt			Tilapäisesti tarkastetut henkilöt			Yhteensä <i>Total</i>
	<i>Personnes ordinairement examinés</i>			<i>Personnes éclusivement examinés</i>			
	M.	N.	L.	M.	N.	L.	
Syphilis recens	10	6	—	31	18	—	65
Syphilis recidiva ...	50	18	—	4	1	—	73
Ulcus molle	13	2	—	28	4	—	47
Gonorrhoea	36	114	—	34	43	2	229
Yhteensä— <i>Total</i>	109	140	—	97	66	2	414

Tampere. Tarkastettujen lukumäärä oli 145, joista ensi kerran tarkastettuja 88.

Seuraava taulu näyttää aseman kautta sairaaloihin lähetettyjen henkilöitten luvun:

Malades envoyés aux hôpitaux par le bureau:

Tauti <i>Diagnose</i>	Miehiä <i>Hommes</i>	Naisia <i>Femmes</i>	Yhteensä <i>Total</i>
Syphilis recens	12	4	16
» <i>secundaria</i>	17	8	25
Ulcus molle	7	8	15
Gonorrhoea	25	42	67
Yhteensä— <i>Total</i>	61	62	123

Viipuri. Tarkastettujen lukumäärä oli 66. Sairaalaan lähetettyjen henkilöiden taudinmuodon ja lukumäärän osoittaa seuraava taulukko:

Malades envoyés aux hôpitaux par le bureau:

Tauti <i>Diagnose</i>	Miehiä <i>Hommes</i>	Naisia <i>Femmes</i>	Yhteensä <i>Total</i>
Syphilis recens	—	6	6
» <i>secundaria</i>	2	4	6
Ulcus molle	—	4	4
Gonorrhoea	—	5	5
Yhteensä— <i>Total</i>	2	19	21

C. Mielisairasten hoitolaitokset.

Lapinlahden keskuslaitos.

Maaliskuun 20 p:nä myönsi Senaatti hoitohenkilökunnalle 10 markan suuruisen lisäpalkkion kullekin kuukaudessa luettuna tammikuun 1 p:stä 1917.

Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 175 potilasta. Sairaanhoidopäivien yhteenlaskettu luku oli 46,270. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 7 markkaan 12 penniin.

Pitkäniemen keskuslaitos.

Tammikuun 23 p:nä myönsi Senaatti seppä Matti Rantaselle 160 markan suuruisen vuotuisen henkilökohtaisen palkanlisäyksen saman tammikuun 1 p:stä lukien.

Tammikuun 30 p:nä myönsi Senaatti 14 perheelliselle hoitajalle palkanlisäystä 10 markkaa kullekin kuukaudessa, luettuna saman tammikuun 1 p:stä toistaiseksi.

Maaliskuun 6 p:nä myönsi Senaatti 72 perheettömälle hoitajalle ja hoitajattarelle 10 markan suuruisen kuukautisen lisäpalkkion kullekin, luettuna tammikuun 1 p:stä 1917.

Huhtikuun 30 p:nä määräsi Lääkintöhallitus ylioppilas Eino W. Palmqvistin kirjanpitäjän toimeen myönnettyään saman kuun 18 p:nä kirjanpitäjä Otto Strandbergille eron mainitusta toimesta.

Elokuun 14 p:nä määräsi Lääkintöhallitus lääk. lisensiaatti Yrjö Sakari Kuloveden toistaiseksi hoitamaan toisen alilääkärin tointa.

Lokakuun 3 p:nä määräsi Senaatti Lääkintöhallituksen esityksestä, että vielä yksi vanhempi kouluutettu hoitajatar on asetettava laitokseen vahvistetuilla palkkaeduilla.

Lokakuun 24 p:nä nimitti Senaatti Niuvanniemen keskuslaitoksen ensimmäisen alilääkärin Otto Henrik Welleniuksen Pitkäniemen keskuslaitoksen apulaisylilääkäriksi viran entisen haltijan lääk. lisensiaatti Vaka Aatos Arvo Vihtori Lehtosen tultua toukokuun 22 p:nä nimitetyksi Turun lääninsairaalan vastaanottolaitoksen lääkäriksi.

Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 608 potilasta. Sairaanhoidopäivien yhteenlaskettu luku oli 183,771. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 5 markkaan 58 penniin.

Niuvanniemen keskuslaitos.

Tammikuun 16 p:nä myönsi Senaatti hoitajille ja hoitajattarille yhteensä

50 henkilölle 10 markan suuruisen kuukautisen lisäpalkkion, luettuna saman tammikuun 1 p:stä.

Jouluk. 7 p:nä määräsi Lääkintöhallitus lääk. lisensiaatti Veikko Punttalan laitoksen toiseksi alilääkäriksi.

Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 392 potilasta. Sairaanhoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 118,826. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 4 markkaan 84 penniin.

Seilin turvalaitos.

Huhtikuun 10 p:nä hylkäsi Senaatti Lääkintöhallituksen esityksen, että perunain ja vihannesten viljelemisen edistämiseksi myönnettäisiin 327 markkaa.

Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 73 potilasta. Sairaanhoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 18,856. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 4 markkaan 55 penniin.

Käkisalmen turvalaitos.

Tammikuun 16 p:nä myönsi Senaatti Lääkintöhallituksen esityksestä 8 perheelliselle hoitajalle 10 markan suuruisen kuukautisen vuokraavustuksen kullekin, luettuna saman tammikuun 1 p:stä.

Elokuun 22 p:nä määräsi Senaatti Lääkintöhallituksen esityksestä, että yhden vapaapäivän viikossa ja lyhemmän työajan valmistamiseksi hoito- ja palveluskunnalle laitoksen vuosirahasääntöön on tehtävä seuraava lisäys, luettuna syyskuun 1 p:stä 1917:

1 puutarhuri, palkkiota	1,200: —
3 mieshoitajaa tai vanhempaa kouluutettua hoitajatarta	
Lääkintöhallituksen päätöksen muk., palkkiota à	
900: —	2,700: —
3 hoitajatarta à 400: —	1,200: —
1 renki	360: —
1 pesijätär	240: —
Palovartijan sijaisen palkkaamiseen	152: —
1 koneenkäyttäjän apulainen	1,200: —
Kallinajanlisäyksiin	2,280: —
Ruokarahaa 10 hengelle à 1 mk päivää ja henkilöä kohti	3,650: —

ja oikeutti Lääkintöhallituksen tähän tarkoitukseen kuluvana vuonna käyttämään 4,394 markkaa.

Joulukuun 7 p:nä myönnettiin laitoksen lääkärille, lääk. lis. Verner Akates Brehmerille ero virasta.

Laitoksessa hoidettiin vuoden kuluessa 198 potilasta. Sairaanhoitopäivien yhteenlaskettu luku oli 64,318. Hoitokustannukset päivää ja potilasta kohti nousivat 3 markkaan 74 penniin.

Taulu IX taululiitteessä osoittaa sairasvuoteitten ja hoidettujen sairaiden lukumäärän valtion kaikissa mielisairaaloissa.

Vuoden kuluessa vastaanotettujen sairaiden lukumäärä, sairaudenmuoto, ikä ja kotipaikka käy esille tauluista X, XI ja XII.

Hoidon tulos uloskirjoitettuihin hoidokkaihin nähden selviää taulusta XIII.

Taulu XIV osoittaa parantuneitten sairaitten iän, oloajan hoitolaitoksessa ja taudin kestävyuden.

Taulu XV on yhteenveto maassa 31 p. jouluk. 1917 löytyivistä mielisairaista, laadittu niiden luetteloiden mukaan, jotka maan papisto julistuksen mukaan 28 p. toukok. 1889, koskeva lähempiä määräyksiä mielisairaitten hoidosta, on velvollinen vuosittain jättämään piirilääkärille julistukseen liitetyn kaavan mukaan. Yhteenvedosta näkyy, että vuoden 1917 lopussa löytyi maassa 8,028 sellaista mielenvikaista henkilöä, jotka ovat otetut piirilääkärien luetteloihin. Näistä oli 1,971 sairastunut lapsena (tylsämielisiä ja idiootteja) sekä 6,057 vanhempana (mielisairaita rajoitetussa merkityksessä). Kun Suomen väkiluku vuoden 1917 lopussa oli 3,346,853, tuli 10,000 asukasta kohti 24.0 mielisairasta tahi, jos molemmat ryhmät eroitetaan toisistaan, 5.9 tylsämielistä ja idiootteja sekä 18.1 mielisairasta rajoitetussa merkityksessä.

Seuraavat taulut sisältävät lähemmän selostuksen Lapinlahden, Niuvanien ja Pitkänien keskuslaitoksissa sekä Käkisalmen turvalaitoksessa hoidetuista sairaista.

Taulu osottava Lapinlahden, Niuvaniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vuonna 1917 vastaanotettujen hoidokkaitten lukumäärän, sairauden kestävyden ennen vastaanottamista sekä edellä käypien kohtauksien luvun.¹⁾

Relevé des malades entrés en 1917 dans les Hospices centraux d'aliénés de Lappvik, Fagernäs et Pitkäniemi ainsi qu'à l'asile de Kexholm, durée de la maladie avant l'admission et nombre des attaques antérieures.

Tauti. Maladie.	Sairauden kestävyys ennen vastaanottamista. Durée de la maladie avant l'admission.														Edelläkäypien kohtauksien luku. Nombre d'attaques antérieures.																		
	Alle 3 kuukautta. 3 mois et au-dessous.		3-12 kuukautta. 3-12 mois.		1-2 vuotta. 1-2 ans.		2-3 vuotta. 2-3 ans.		3-4 vuotta. 3-4 ans.		4-5 vuotta. 4-5 ans.		5-10 vuotta. 5 ans et au-dessus.		Yhteensä. Total.		Tunteenkatko. Incidents.		Ei mitään. 0.		Yksi. Une.		Kaksi. Deux.		Kolme. Trois.		Neljä tai useita. Quatre et au-dessus.		Yhteensä. Total.				
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.			
Insania simplex	25	14	32	29	11	6	8	10	3	8	4	2	22	12	2	3	107	84	85	64	5	8	7	5	2	4	7	1	1	2	107	84	
Dementia paralytica			8	1	5			1						1			14	2	14	2											14	2	
Insania epileptica				1						1			1				2	1	2	1												2	1
Degener. psychopathica. Imbecillitas. Idiotia. Debilitas													1				11	7	13	7	12	7	1								13	7	
Yhteensä — Total	25	14	40	31	16	6	8	11	4	8	5	2	35	19	3	3	136	94	113	74	6	8	7	5	2	4	7	1	1	2	136	94	

Taulu osottava iän, jolloin mielisairaus ensi kerran kohtasi Lapinlahden, Niuvaniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vuonna 1917 vastaanotettuja hoidokkaita.

Tableau indiquant les malades entrés en 1917 dans les Hospices centraux d'aliénés de Lappvik, Fagernäs et Pitkäniemi ainsi qu'à l'asile de Kexholm, l'âge qu'avaient ces malades lors du début de la maladie.

Tauti. Maladie.	Alle 11 vuotta. 11 ans et au-dessous.		11-15 vuotta. 11-15 ans.		16-20 vuotta. 16-20 ans.		21-25 vuotta. 21-25 ans.		26-30 vuotta. 26-30 ans.		31-35 vuotta. 31-35 ans.		36-40 vuotta. 36-40 ans.		41-45 vuotta. 41-45 ans.		46-50 vuotta. 46-50 ans.		51-60 vuotta. 51-60 ans.		61-70 vuotta. 61-70 ans.		Yhteensä. Total.		Yhteensä. Total.			
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.
Insania simplex		2	1	3		23	15	22	17	24	11	12	10	3	7	4	6	3	5	4	6		2	7	4	107	84	191
Dementia paralytica					1		1			3	1	2		3		3	1			1						14	2	16
Insania epileptica					1		1									1										2	1	3
Degener. psychopathica. Imbecillitas. Idiotia. Debilitas	12	7								1																13	7	20
Yhteensä — Total	14	8	5		25	15	22	17	28	12	14	10	6	7	7	8	3	5	5	6		2	7	4	136	94	230	

¹⁾ 3 miestä, jotka eivät olleet mielisairaita, on tässä ja seuraavissa tauluissa jätetty huomioonottamatta.

Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vuonna 1917 vastaanotettujen hoidokkaiden siviilisäät.

État civil des malades entrés dans les asiles centraux d'aliénés de Lappoik, Fagerås et Pitkäniemi et à l'asile de Kexholm en 1917.

Tauti. Maladie.	Naimattomia. Non mariés.		Naimaita. Mariés.		Leskiä. Veufs et veuves.		Eronneita. Divorcés.		Yhteensä. Total.		Yhteensä. Total.
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	
Insania simplex	69	40	36	36	2	7	—	1	107	84	191
Dementia paralytica	4	1	10	1	—	—	—	—	14	2	16
Insania epileptica	2	1	—	—	—	—	—	—	2	1	3
Degener. psychopathica. Imbecillitas Idiotia. Debilitas	11	6	2	—	—	—	—	1	13	7	20
Yhteensä—Total	86	48	48	37	2	7	—	2	136	94	230

Taulu osottava mielisairauden esiintymistä Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vuonna 1917 vastaanotettujen hoidokkaiden suvussa.

Aperçu de l'apparition de maladies mentales dans les familles des aliénés entrés dans les asiles centraux de Lappoik, Fagerås et Pitkäniemi et à l'asile de Kexholm en 1917.

Tauti. Maladie.	Mielisairautta — Maladies mentales chez														Yhteensä. Total.						
	Isänsä. Le père.		Äitiensä. La mère.		Isänsä ja äitiensä. Le père ainsi que la mère.		Isänsä vanhempiensa, veljensä tai sisarissa, les parents ou frères et sœurs de la mère.		Äitiensä vanhempiensa, veljensä tai sisarissa, les parents ou frères et sœurs de la mère.		Isänsä ja äitiensä vanhempiensa, veljensä tai sisarissa, les parents ou frères et sœurs des deux parents.		Sisaruksissa, frères et sœurs.		Sisaruksissa, consues.		Vanhempiensa sisaruksissa, les consues des parents.		M.	N.	
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.			
Insania simplex	10	5	11	4	—	—	11	5	6	2	—	—	1	10	7	—	—	1	—	49	24
Dementia paralytica	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—
Degeneratio psychopath. Imbecillitas. Idiotia.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Debilitas	—	—	1	2	—	—	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	4
Yhteensä—Total	10	5	12	6	—	—	15	5	7	3	—	—	1	10	8	—	—	1	—	55	28

Taulu osottava otaksuttavat syyt mielisairauteen Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkänniemen keskuslaitoksiin sekä Käkisalmen turvalaitokseen vuonna 1917 vastaanotetuissa hoidokkaissa.

Aperçu des causes probables de l'aliénation mentale chez les malades entrés dans les asiles centraux de Lappoik, Fagerås et Pitkänniemi et à l'asile de Kexholm en 1917.

Otaksuttavat syyt. Causes probables.	Tauti. — Maladie.								Yhteensä. Total.		
	Insania simplex.		Dementia paralytica.		Insania epileptica.		Degeneratio psychopata, imbecillitas, Idiotia, Debilitas.				
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Y.ä.
a) Yksinkertaisia syitä.											
Perinnöllinen taipumus	39	19	—	—	—	—	4	3	43	22	65
Isä juoppo	4	12	—	—	1	1	3	1	8	14	22
Alkoholin väärin käyttäminen	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Lues	1	—	12	2	—	—	—	—	13	2	15
Lapsivuode ja sen seuraukset	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Liikarasitus, suru	1	7	—	—	—	—	—	—	1	7	8
Pelästyminen	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Tuntemattomia syitä	50	38	—	—	1	—	6	3	57	41	98
b) Yhdessä vaikuttavia syitä.											
Perinnöllinen taipumus + ruumiillinen sairaus	2	1	1	—	—	—	—	—	3	1	4
S:n s:n + liikarasitus	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
S:n s:n + pelästyminen	2	1	—	—	—	—	—	—	2	1	3
S:n s:n + suru	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	2
S:n s:n + onneton rakkaus	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
S:n S:n + juoppous	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
S:n s:n + isä juoppo	5	1	—	—	—	—	—	—	5	1	6
Yhteensä—Total	107	84	14	2	2	1	13	7	136	94	230

Taulu osottava Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksiin sekä Käki-salmen turvalaitokseen vuonna 1917 vastaanotettujen hoidokkaitten säädyn ja ammatin.

Aperçu des états et professions des aliénés entrés dans les asiles centraux de Lappoik, Fagernäs et Pitkäniemi et à l'asile de Kexholm en 1917.

Säätö tai ammatti. <i>États et professions.</i>	Tauti. — <i>Maladie.</i>								Yhteensä. <i>Total.</i>		
	Insania simplex.		Dementia parasyphica.		Insania epileptica.		Degeneratio psychopata, Imbecillitas, Idiotia, Debilitas.		M.	N.	Y.ä.
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.			
Siviilivirkamiehiä ja heidän perh.	5	7	—	—	—	—	1	2	6	9	15
Insinöörejä	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	2
Postivirkamiehiä	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Rautatievirkamiehiä ja virkailijoita sekä heidän perh.	1	1	—	—	—	—	1	—	2	1	3
Koulunopettajia ja opettajattaria sekä heidän perh.	—	3	—	—	—	—	—	—	—	3	3
Maistereita, ylioppilaita ja kouluoppilaita	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Apteekkareja, farmaseutteja, tehtailijoita kauppiaita, agentteja, konttoristeja ja kauppa-apulaisia sekä heidän perh.	5	4	2	—	—	—	1	—	8	4	12
Merikapteeneja ja merimiehiä sekä hei- dän perh.	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Postinkuljettajia	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Sairaanhoidajattaria ja hieroja	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	2
Käsityöläisiä ja heidän perh.	7	8	1	—	—	—	—	—	8	8	16
Työmiehiä kaupungeissa	7	5	2	—	—	—	2	—	11	5	16
Työmiehiä maalla	19	8	2	—	1	—	2	—	24	8	32
Palvelijoita ja heidän perh.	5	13	—	1	—	—	—	1	5	15	20
Agronomeja, talonpoikia, talollisia ja hei- dän perh.	38	12	1	—	—	—	2	3	41	15	56
Torppareita, vuokraajia, mäkitupalaisia ja heidän perh.	14	12	—	1	—	—	3	—	17	13	30
Tehtaalaisia	1	1	2	—	—	—	—	—	3	1	4
Itsellisiä	4	6	2	—	1	—	1	—	8	6	14
Vaivaishoitolaaisia	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Yhteensä — Total	107	84	14	2	2	1	13	7	136	94	230

Taulu osottava Lapinjähden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksissa sekä Käiksalmen turvalaitoksessa vuonna 1917 kuolleitten hoidokkaitten kuolemansyyt.
Aperçu des causes de décès dans les asiles centraux de Lappoik, et Fagernds et Pitkäniemi, et l'asile de Kexholm 1917.

Kuolemansyy. <i>Cause de décès.</i>	Lapinjähden keskuslaitos.		Niuvanniemen keskuslaitos.		Pitkäniemen keskuslaitos.		Käiksalmen turvalaitos.		Yhteensä.		
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Ysää.
Meningo-encephalitis chr. diff.	2	—	2	—	5	3	—	—	9	3	12
Meningitis purulenta	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Haemorrhagia cerebri	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	2
Status epilepticus	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Myocarditis, paralysis cordis	—	1	—	—	1	—	—	—	1	1	2
Arteriosclerosis	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Pneumonia ac.	—	—	1	1	—	—	4	—	5	1	6
Gangraena pulmonum	—	—	—	—	3	—	—	—	3	—	3
Corpora aliena in trachea et bronchiis. .	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Tuberculosis pulmonum	—	1	1	1	—	—	2	—	3	2	5
» aliorum organum	—	—	—	1	—	1	—	—	—	2	2
Enteritis acuta, subacuta	—	—	—	—	2	—	3	—	5	—	5
Perforatio oesophagi	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Carcinoma ventriculi	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Corpora aliena ventriculi	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
Dysenteria	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Nephritis chronica	—	—	—	—	1	—	2	—	3	—	3
Anaemia	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	2
Marasmus senilis	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Sepsis	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	2
Submersio	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Causae mortis incertae aut ignotae aut non indicatae	—	—	—	—	—	—	4	1	4	1	5
Yhteensä — Total	2	3	5	4	16	6	20	3	43	16	59

Taulu osottava tilapäiset taudinkohtaukset vuonna 1917 Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkänien keskuslaitoksissa hoidetuissa potilaissa.

Aperçu des maladies fortuites chez les aliénés traités dans les asiles centraux de Lappvik, Fagernäs et Pitkänieni en 1917.

Tauti. <i>Maladie.</i>	Lapinlahden keskuslaitos.		Niuvanniemen keskuslaitos.		Pitkänien keskuslaitos.		Yhteensä.		
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Y.sä.
Apoplexia cerebri	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Conjuncti vitis phlyctaeulosa	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Dacryocystitis phlegmon.	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Otitis externa	—	—	1	—	—	—	1	—	1
» media catarrh	—	3	—	—	—	—	—	3	3
Othaematoma	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Erysipelas	—	—	—	1	2	—	2	1	3
Angina tonsillaris	2	2	2	—	2	—	6	2	8
Bronchitis	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Influenza, febricula	2	3	4	—	7	—	13	3	16
Pneumonia crouposa	—	—	1	1	4	—	5	1	6
Tuberculosis pulmon.	—	1	1	1	1	—	2	2	4
Pleuritis	—	1	—	—	—	—	—	1	1
Myocarditis	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Lymphangitis	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Enteritis, gastritis, gastroenteritis	1	11	12	24	1	12	14	47	61
Enteritis tuberculosa	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Appendicitis	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Helminthiasis	1	—	—	—	1	—	2	—	2
Typhus abdominalis	—	—	—	—	—	6	—	6	6
Carcinoma hepatis	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Prolapsus recti	—	1	—	—	1	—	1	1	2
Nephritis	—	1	—	—	—	—	—	1	1
Ulcus molle	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Herpes zoster	2	—	—	—	—	—	2	—	2
Exanthema, eczema	—	2	1	—	2	1	3	3	6
Lues II	—	1	—	—	—	—	—	1	1
Urticaria	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Tumores	—	—	—	—	1	1	1	1	2
Furunculus, carbunculus	—	—	2	—	—	—	2	—	2
Phlegmone, abscessus, panaritium	3	3	—	1	16	5	19	9	28
Decubitus	1	1	—	—	—	—	1	1	2
Vulnera contusa, incisa	3	—	7	3	7	5	17	8	25
Combustio	2	—	—	—	—	—	2	—	2
Congelatio	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Amputatio scroti et penis	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Fractura femoris	—	—	—	—	2	—	2	—	2
Distarsio pedis	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Luxatio humeri	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Yhteensä — Total	20	30	31	37	52	32	103	99	202

Taulu osottava kuinka Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkäniemen keskuslaitoksien sekä Käkisalmen turvalaitoksen hoidokkat vuonna 1917 jakaantuvat päivämaksuihin nähden.

Tableau indiquant la répartition des malades des asiles centraux de Lappok, Fagernäs et Pitkäniemi et de l'asile de Kexholm en 1917 selon les prix de journée de séjour.

Lapinlahden keskuslaitos.

Päivämaksu á Smk.	4: 50	1,195	hoitopäivää.
» » »	3: 40	4,240	»
» » »	2: 40	61	»
» » »	1: 30	25,605	»
» » »	1: 10	365	»
» » »	0: 65	1,869	»
Vapaa vuode		10,893	»
		<hr/>	
	Yhteensä	44,228	hoitopäivää.

Niuvanniemen keskuslaitos.

Päivämaksu á Smk.	4: 50	730	hoitopäivää.
» » »	3: 40	17,766	»
» » »	1: 75	365	»
» » »	1: 30	75,197	»
» » »	1: 20	365	»
» » »	0: 75	365	»
» » »	0: 65	3,101	»
» » »	0: 50	151	»
Vapaa vuode		20,786	»
		<hr/>	
	Yhteensä	118,826	hoitopäivää

Pitkäniemen keskuslaitos.

Päivämaksu á Smk.	4: 50	4,215	hoitopäivää.
» » »	3: 40	23,815	»
» » »	2: 40	10,720	»
» » »	2: —	92	»
» » »	1: 70	61	»
» » »	1: 30	103,861	»
» » »	1: 20	896	»
» » »	0: 80	92	»
» » »	0: 65	2,874	»
» » »	0: 55	365	»
Vapaa vuode		36,562	»
		<hr/>	
	Yhteensä	183,553	hoitopäivää.

Käkisalmen turvalaitos.

Päivämaksu á Smk.	3: 30	66	hoitopäivää.
» » »	3: —	171	»
» » »	2: 20	721	»
» » »	1: 50	2,202	»
» » »	1: 30	40,924	»
» » »	0: 65	601	»
» » »	0: 55	669	»
Vapaa vuode		19,329	»
		<hr/>	
	Yhteensä	64,633	hoitopäivää.

Päivämaksun suoritti:

Les prix de journée ont été payés par:

	Lapinlahden keskuslaitos.			Niuvanniemen keskuslaitos.			Pitkänleimen keskuslaitos.			Käkisalmen turvalaitos.			Yhteensä.
	M.	N.	Y:sä.	M.	N.	Y:sä.	M.	N.	Y:sä.	M.	N.	Y:sä.	
Sairaat itse tai heidän omaisensa ja holhoojansa	41	36	77	64	59	123	109	107	216	16	13	29	445
Talolliset, tuttavat tai sairasma- hastot ja yhdistykset	—	1	1	3	5	8	—	—	—	—	—	—	9
Kunnat tai vaivaishoito	29	24	53	120	89	209	151	137	288	47	62	109	659
Tuomiokapitulit	—	—	—	1	—	1	1	—	1	—	—	—	2
Maksutta hoidetut (elinkautisesti vastaanotetut, kriminaalipoti- laat ja vapaa vuodetta naut- tivat)	27	17	44	34	17	51	73	30	103	42	18	60	258
Yhteensä — Total	97	78	175	222	170	392	334	274	608	105	93	198	1,373

Vuonna 1917 Niuvanniemen ja Pitkänleimen keskuslaitoksissa sekä Käkisalmen turvalaitoksessa hoidetut kriminaalipotilaat ovat tehneet seuraavat rikokset:

Les aliénés criminels entrés dans les asiles centraux de Fagernäs et Pitkänleim
et à l'asile de Kexholm en 1917 avaient commis les délits suivants:

	Niuvanniemen keskuslaitos.			Pitkänleimen keskuslaitos.			Käkisalmen turvalaitos.			Yhteensä.
	M.	N.	Y:sä.	M.	N.	Y:sä.	M.	N.	Y:sä.	
Murha tai tappo	6	1	7	18	—	18	13	2	15	40
Murhayritys	—	—	—	4	1	5	1	—	1	6
Lajsenmurha	—	—	—	—	1	1	—	3	3	4
Pahoimpitely	6	—	6	5	1	6	5	—	5	17
Pahoimpitelyn yritys	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Tappelu	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1
Alistumattomuusrikos	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Varkaus	1	—	1	10	—	10	10	2	12	23
Murtovarkaus	1	—	1	1	—	1	—	—	—	2
Murhapoltto	—	—	—	14	2	16	6	1	7	23
Yllytys lainvastaisiin tekoihin	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1
Irtolaisuus	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1
Väkisin makaaminen	—	—	—	2	—	2	—	—	—	2
Väärän rahan kauppaaminen	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Yhteensä — Total	15	2	17	56	5	61	37	8	45	123

Vuonna 1917 Lapinlahden, Niuvanniemen ja Pitkänlemen keskuslaitoksissa mielentilan tutkimista varten olleet henkilöt ovat olleet syytteen alaiset seuraavista teoista:

Personnes ayant séjourné en 1917 pour examen de l'état mental dans les maisons centrales de Lappohk, Fagernäs et de Pitkänlemi, ainsi que les faits ayant donné lieu à une poursuite judiciaire:

	Lapinlahden keskuslaitos.		Niuvanniemen keskuslaitos.		Pitkänlemen keskuslaitos.		Yhteensä.
	M.	N.	M.	N.	M.	N.	
Murha tai tappo.....	2	—	1	—	1	—	4
Murhayritys	1	—	—	—	—	—	1
Lapsenmurha	—	1	—	—	—	—	1
Murhayritys	—	1	—	—	—	—	1
Tappoyritys	1	—	—	—	—	—	1
Pahoinpitely kuoleman seurauksella	1	—	—	—	—	—	1
Avunanto törkeään varkauteen	1	—	—	—	—	—	1
Varkaus	5	1	1	—	5	—	12
Murhapolitto	3	—	—	—	—	—	3
Ryöstö	—	—	1	—	—	—	1
Murhapolitto ja luvaton sekaantuminen.....	1	—	—	—	—	—	1
Vääremys	1	—	—	—	—	—	1
Väärä yala	1	—	—	—	—	—	1
Yllytys lainvastaisiin tekoihin	—	1	—	—	1	—	2
Haureus ja parittelu	—	1	—	—	—	—	1
Ei syytettä	—	1	—	—	—	—	1
Yhteensä — Total	17	6	3	—	7	—	33

Lapsenpäästölaitokset.

Jos jätetään huomioonottamatta Helsingin yleisen sairaalan lapsenpäästö-osaston menot, jotka sisältyvät valtion kaikista siviilisairaaloista johtuvaan menoerään Smk 8,909,031: 28, on muista valtion joko kokonaan ylläpitämistä tai osittain avustamista lapsenpäästölaitoksista ollut v. 1917 menoja Smk. 126,114: 75.

Taulu VIII taululiitteessä näyttää lapsenpäästölaitoksissa hoidettujen synnyttäjien ja kohtutautien vuoksi sairaaloihin otettujen lukumäärän, hoidon tuloksen, synnytyksissä sattuneet komplikaatiot ja minkälaista keinoitekoista avustusta on annettu. Samasta taulusta käy selville syntyneiden lasten lukumäärä, keskenmenot, kaksoissynnytykset ja kolmoissynnytykset.

Kuntien sairastuvat.

Vuonna 1917 toimi kolme uutta sairastupaa, nim. Iitissä, Hämeenkyrössä ja Salmassa. Entisistä on Pudasjärven sairastupa ollut suljettuna koko vuoden.

Hoidettujen sairaiden lukumäärä, hoidon tulos ja sairaanhoitopäivien luku käy selville taulusta II taululiitteessä.

Seuraava luettelo osoittaa sairastuvissa toimitetut leikkaukset:

Suonten sitomiset ja hermoston leikkaukset	19
Luuston ja nivelten leikkaukset:	
Amputationit	65
Nivelestä poikkileikkaamiset	42
Reseksionit, osteotomiat y. m.	70
Punkteraukset ja arthrotomiat	124
Sijoiltaan menneiden nivelten paikoilleen asettaminen	17
Trepanoimiset ja taltalla avaamiset sekä luontelojen kaaputukset	71
Pehmeäin osain incisionit, kaaputukset, polttamiset, syövytykset y. m.	757
Plastilliset leikkaukset	17
Kohjuleikkaukset	156
Vatsaonteloa koskevat leikkaukset	126
Peräsuolta » »	9

Virtsatiehyettä ja miesten siittämiä koskevat leikkaukset	24
Naisten synnyttimiä koskevat leikkaukset	427
Kasvannaisten poisleikkaaminen y. m. joita ei ole mainittu eri ruumiin- osien leikkauksissa	148
Erinäisiä leikkauksia	119
Silmäleikkauksia	135
Yhteensä	2,326

Kunnalliset ja yksityiset sairaalat kaupungeissa.

Tiedot sairaiden lukumäärästä, hoidon tuloksesta ja hoitopäivien luvusta niissä sairaaloissa, joista tietoja Lääkintöhallitukseen on lähetetty, nähdään taulusta II taululiitteessä.

Sairaloissa, joista leikkaustilastot on Lääkintöhallitukseen lähetetty, on tehty seuraavat leikkaukset:

Leikkaus.	Leikkauksen lukumäärä.	Leikkauksen lopputulos.				Kuolemansyy.			
		Hyvä.	Vähemmän hyvä.	Egkvarus.	Kuolema.	Tauti.	Leikkaus.	Oheantit- nyt haava- infektio.	Muu lää- kanti.
Suonten sitomiset ja hermoston leikkaukset	32	28	1	1	2	2	—	—	—
Luuston ja nivelten leikkaukset:									
Amputationit	56	51	1	—	4	3	—	—	1
Nivelestä poikkileikkaamiset ...	17	17	—	—	—	—	—	—	—
Resektionit, osteotomiat y. m.	201	186	1	2	12	9	1	—	2
Punkteraukset ja arthrotomiat ..	149	141	8	—	—	—	—	—	—
Sijoiltaan menneiden nivelten paikoilleen asettaminen	15	15	—	—	—	—	—	—	—
Nivelten ojentamiset, redressio- nit y. m.	35	33	2	—	—	—	—	—	—
Trepanoiset ja taltalla avaa- miset sekä luuontelojen kaapu- tukset	222	209	8	2	3	2	—	—	1
Pehmeän osain incisionit, kaapu- tukset, polttamiset y. m.	749	715	18	5	11	9	—	—	2
Plastilliset leikkaukset	88	86	2	—	—	—	—	—	—
Kohjuleikkaukset	441	428	1	—	12	10	—	—	2
Vatsaonteloa koskevat leikkaukset	1,169	1,051	23	5	90	69	2	3	16
Peräsuolta koskevat leikkaukset ..	118	114	1	1	2	1	—	—	1
Virtsatiehyettä ja miesten siittämiä koskevat leikkaukset	100	96	1	—	3	2	1	—	—

Leikkkaus.	Leikkauksen lukumäärä.	Leikkauksen lopputulos.				Kuolemansyy.			
		Hyvä.	Vähemmän hyvä.	Epävarma.	Kuolema.	Tauti.	Leikkauk- s.	Oireilty- nyt haava- infektio.	Muu liss- tauti.
Naisten synnyttimiä koskevat leik- kaukset	1,062	1,036	9	2	15	12	—	1	2
Kasvannaisten poisleikkaaminen..	441	436	3	—	2	2	—	—	—
Erinäisiä leikkauksia	249	246	—	1	2	2	—	—	—
Korvaleikkaukset	107	90	7	1	9	9	—	—	—
Silmäleikkaukset	747	632	115	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	5,998	5,610	201	20	167	132	4	4	27

Erinäisten valtion avustamain parantoloiden ja yhdistysten toiminta

Kertomus Takaharjun parantolan toiminnasta v. 1917.

Takaharjun parantolan toiminta on jatkunut entiseen tapaan. Valtioapua on parantola vuoden kuluessa nauttinut.

Ylilääkärinä on toiminut edelleen lääk. lis. Väinö Seppänen. Alilääkärinä olivat lääk. kand. Artturi Salokannel helmik. 1 p:ään ja lääk. lis. Helmi Heikinheimo siitä vuoden loppuun. Elokuussa, jolloin alilääkäri hoiti ylilääkärin tehtäviä, oli lääk. kand. A. Salokannel v. t. alilääkärinä.

Ylilääkärin jättämästä vuosikertomuksesta mainittakoon parantolan toiminnasta seuraavaa: Parantolan hoitoon pyrki yhteensä 814 sairasta, joista 498 oli kotoisin Suomesta, 16 suomalaista ja 300 venäläistä Venäjältä. Vapaasijoille pyrkijöitä oli 100 sekä III:nnele maksuluokalle ja vapaasijoille 204. Hakijoista pääsi sisälle vain 357 eli 43.8 %. Vapaasijoille ja III:nnele maksuluokalle ei yksikään päässyt heti.

Parantolassa hoidettiin kaikkiaan 463 potilasta, joista ei suomalaisia 98.

Edelliseltä vuodelta (1916) jäi 106.

V. 1917 ensi kerran sisäänkirj. 283.

V. 1917 uudelleen sisäänkirj. ennen olleita 74.

Nuorin potilas oli 12 v., vanhin 54 v., eniten oli 21—30 vuoden ikäisiä.

Hoitopäivien kokonaisluku oli 39,115 eli keskimäärin 84.5 potilasta kohti. Vapaasijoilla olleiden hoitopäivät tekivät yhteensä 8,687.

V. 1917 uloskirjoitettiin hoidettuina 328 potilasta.

V. 1917 uloskirjoitettiin hoitamatta, s. o. vähemmän kuin 30 päivän hoitoajan jälkeen, 55 potilasta.

V:lle 1918 jäi jällelle 80 potilasta.

Hoitamattomien hoitopäivät tekivät yhteensä 1,112 hoitopäivää eli 20.2 joka potilasta kohti.

Hoidettuina s. o. vähintään 31 päivää kestäneen hoitoajan jälkeen uloskirjoitettiin 74.4 % positiivisellä tuloksella ja 25.7 % negatiivisellä tuloksella.

I Stadium (Bang)	42 potilasta	(12.8 %)	positiivinen tulos	92.8 %
II »	121 »	(37.0 %)	» »	86.8 %
III »	165 »	(50.2 %)	» »	60.6 %

Pisin hoitoaika oli 658 hoitopäivää ja lyhin 31 päivää.

Kuolemantapausten luku oli 9, hoitamattomista 2, hoidetuista 7, kaikki III:nneen asteen tapauksia, joissa kuolema johtui pitkälle kehittyneestä viasta keuhkoissa ja tavallisesti samalla kertaa atrofioituneesta heikosta sydäimestä.

Keskimääräinen painon lisäys ottamalla huomioon myös painonvähennykset kaikilla hoidetuilla potilailla oli 5.1 kg; suurin painonlisäys 20.3 kg; painonvähennys oli havaittavissa 37 tapauksessa, keskimäärin 1.7 kg.

Entiseen tapaan on hoidossa pantu pääpaino runsaaseen ravitsemiseen sekä liikkumiseen ja makuuseen ulko-ilmassa. Keinotekoista pneumothorax-hoitoa sai 27 potilasta, joista 11 uloskirjoitettiin parempina, 1 huonompana ja 15 jäi seuraavaan vuoteen.

Nummela Sanatorium.

Öfverläkare å sanatoriet har varit doktor Axel von Bonsdorff. Under dennes tjänstledighet i juli sköttes öfverläkarebefattningen af doktor Const. Tennberg.

Såsom underläkare har funktionerat med lis. Rita Gripenberg till den 15 maj, därefter med kand. Volmari Kunnas till årets slut. Under den senares tjänsteledighet sköttes underläkaretjänsten 23/9—31/10 af med kand. Hannes Tammissalo.

Såsom Föreningens för bekämpandet av tuberkulosens stipendiater praktiserade å sanatoriet med. lic. Anders Bustorff och Oiva Hanén under sex veckors tid, och V. Stierncreutz under tre veckors tid.

Från den af öfverläkaren uppgjorda årsberättelsen må följande anföras om sanatoriets verksamhet år 1917:

Å sanatoriet hafva under året vårdats inalles 306 personer, af dessa 261 med lungtuberkulos. Under året intogs 179 nya patienter, samt 35 patienter, hvilka under något af de föregående åren varit intagna å sanatoriet och utskrifvits därifrån. Af de från år 1916 kvarliggande patienterna tillhörde 12 samma kategori af ånyo intagna patienter. Inträde har sökts, eller plats efterfrågats af 517 personer. Af de vårdade utskrefvos under år 1917 inalles 221, medan

85 patienter blefvo kvarliggande till 1918. Af dessa kvarliggande voro 14 ånyo intagna patienter.

Den yngsta patienten var 9 år; den äldsta 62 år; största antalet voro i en ålder av 21—30 år.

Antalet sjukvårdsdagar var 34,375, medelbeläggningen per dag 94.2; af dessa beräknas 144 sjukvårdsdagar på patienter utskrifna inom 30 dagar.

Af de med lungtuberkulos behäftade utskrefvos:
 efter behandling 174; med positivt result. 138, negat. result. 36
 inom 30 dagar 6; » » » 4; » » 2

Längsta kurtiden hade varat 953 dagar. Såsom döda utskrefvos 9 patienter. Största viktökningen utgjorde 21 kg. Med konstgjord pneumothorax behandlades 38 patienter, af dessa utskrefvos 15 såsom förbättrade, 10 såsom oförbättrade eller försämrade, 2 såsom döda, medan 11 blefvo kvarliggande.

Kuopion Langettavatautisten hoitoyhdistyksen toiminta on jatkunut entiseen tapaan. Valtioavustus Vaajasalon laitoksen kannattamiseksi on v. 1917 ollut kaikkiaan 32,000 mk. Aikaisempi avustus oli nimittäin Senaatin lokak. 3 p:nä tekemän päätöksen mukaan korotettu 8,000 markalla.

Laitoksen vuosikertomuksesta mainittakoon seuraavaa:

Vuosi 1917 on ollut langettavatautiin enin vaikuttavan lääkeaineen, bromkalin, saannin suhteen yhtä vaikea kuin edellinen sotavuosi. Sentähden on kohtausten luku ollut erittäin suuri ja mielenhäiriöitä on ilmaantunut sairaissa tuntuvasti enemmän kuin ennen. On myös voitu huomata, että samat sairaut ovat olleet selviä niin kauan, kuin bromkalia on voitu riittävästi antaa, mutta sekaantuneet aina, kun mainittu lääke on loppunut. Myöskin sairaitten yleinen tila on monessa tapauksessa suuresti kärsinyt niin, että laihtuminen on seurannut ymmärryksen rappeutumista.

Muuten ovat hygieniset olosuhteet laitoksella olleet hyvät. Ruuan saanti on ollut mahdollinen laitokseen kuuluvan Juholan maatilan avulla.

Kohtauksia oli sairailta kaikkiaan 8,190, niistä vaikeimpia 6,332.

Erittäin tärkeä välikappale hoidokasten tervehtymiseen ja kaikinpuoliseen kehitykseen nähden on sopiva työ. Varsinkin on työ ulkoilmassa oikea tervehtymisen lähde, jota ahkerasti on hyväksi käytetty. Säännöllisesti ovatkin hoidokkaat kevään ja kesän aikana olleet puutarhatöissä sekä ulkotöissä Juholan tilalla, jossa he tekivät kaikkiaan 1,106 päivätyötä. Laitoksella oli edistyneimmillä hoidokkailta kullakin erityinen pieni viljelyspalstansa, jota innolla ja harrastuksella ovat hoitaneet.

Laitoksen lääkärinä on edelleen toiminut lääk. lis. J. V. Johnsson.

Tuberkulosin vastustamisyhdistyksen toiminnasta mainittakoon yhdistyksen julkaiseman vuosikertomuksen mukaan, että sen toiminta on jatkunut entiseen tapaan. Kesäkuussa yhdistys vihdoinkin sai luvan pitää vuoden 1918 kuluessa ne miljoona-arpajaiset, joihin ensi kerta anottiin lupaa jo huhtikuussa v. 1914. Yhdistyksen tuberkulosihuoltolat Kronobyssä, Teuvassa ja Iisalmella ovat edelleen olleet toiminnassa. Kahden edellisen toimintaa on laajennettu.

Kiertävien tuberkulosihoitajattarien palkkaamiseen oli vuoden 1917 lopussa annettu avustusta 29 maalaiskunnalle.

Valtion varoista on yhdistykselle kansantajuisten esitelmien järjestämiseksi myönnetty vuoden 1917 kuluessa 5,000 mk.

Keräystoimikunnan vähävaraisten keuhkotautisten hyväksi toiminnasta mainittakoon, painosta julastun vuosikertomuksen mukaan, että sekin on jatkanut toimintaansa ennen hyväksytyin ohjelman mukaan. Keräystoimikunnan omistamat hoitolaitokset Alavudella, Sysmässä, Iisalmella, Lohjalla, Nastolassa ja Lasten kylpylä Helsingissä ja sen avustamat hoitolaitokset Ruovedellä, Hämeenlinnassa, Sortavalan Diakonissalaitoksessa, Siilijärvellä, Suomussalmella ja Sockenbackassa ovat edelleen olleet toiminnassa.

Af *Föreningens: »Sanatorium för skrofulösa barn»*, utgifna årsberättelse framgår, att föreningens sanatorium i Högsand hölls under år 1917 öppet från den 10 maj till den 1 nov. Härunder voro i anstalten intagna 45 barn.

Tilltagande lifsmedelsbristen tvingade, att i medlet af september reducera patientantalet. Vid anstaltens stängning utgjorde patientantalet endast 19. Sjukvårdsdagarnas antal utgjorde 6,471 eller per patient 143.s; medelbeläggning per dag 37.

Diagnosen var:

Kronisk lymfkörtelsvullnad	18 fall
däraf suppurerande	3 »
Kroniskt eczem	3 »
Hudtuberkulos	4 »
Residuer efter hudtuberkulos	2 »
Kronisk ögonaffektion	6 »
» öronaffektion	1 »
» rhinit	1 »
Ledgångsinflammationer:	
i höftleden	2 »
i knäleden	8 »
i armbågsleden	4 »

Kroniska benprocesser:

Spondylit	10 fall
i armens ben	1 »
i handens ben	2 »
i bäckenets ben	1 »
i fotens ben	3 »
Abscess i länden	1 »
Tuberkulös bukhinneinflammation	1 »
Anaemia	2 »

Behandlingens resultat: såsom förbättrade   utskrefvos 40

      » oförändrade   »   3

      » försämrade   »   2

Genomsnittsvikten vid första vägningen var 20.8 kg

      »   » sista   »   » 22.1 »

Medelviktstillskottet per patient var 1.3 kg.

Statsanslaget har under året varit detsamma som förut, 4,500 mk.

VI. Kätilölaitos.

Saapuneitten ilmoituksien mukaan oli kätilöitten lukumäärä vuoden 1917 lopussa 799. Näistä on 744, 144 kaupunki- ja 600 maalaiskunnista, lähettänyt asianomaiselle piirilääkärille luettelot synnytyksistä. Seuraavalla sivulla oleva taulu esittää yhteenvedon luetteloista.

Helsingin lapsenpäästölaitoksessa on 58 oppilasta vuoden kuluessa oppikurssin päätettyänsä saanut kätilötodistuksen. Vuoden kuluessa on Lääkintöhallitukselle jätetty 105 hakemusta päästä kätilöoppilaaksi.

Kätilöitten palkkaamiseksi myönnettiin vuodeksi 1917 valtioapua seuraaville kunnille ja seuraavat määrät:

Uudenmaan lääni: Degerby 200, Sammatti 300. Yhteensä Smk. 500.

Turun ja Porin lääni: Angelniemi 150, Askainen 250, Brändö 300, Eckerö 300, Finby 150, Finström 300, Föglö 300, Harjavalta 250, Hiittinen 250, Hinnerjoki 200, Honkajoki 200, Honkilahti 150, Houtskari 400, Iniö 400, Karjala 250, Karvia 250, Karuna 200, Kauvatsa 200, Kiikala 250, Kiikka 200, Kiikoinen 200, Kisko 250, Korpo 200, Kullaa 250, Kumlinge 300, Kustavi 400, Kuusjoki 200, Kökar 300, Lemland ja Lumparland yhteisesti 300, Lokalahti 250, Masku 200, Melhilä 250, Merimasku 150, Metsämaa 300, Mietoinen 200, Muurla 250, Nauvo 200, Oripää 200, Paattinen 200, Parkano 200, Pertteli 100, Prunkkala 200, Pyhämaa 200, Pyhäranta 250, Raisio 200, Rusko 200, Siikainen 100, Sottunga 500, Suodenniemi 200, Suomusjärvi 200, Säskylä 200, Taivassalo 200, Yläne 200, Velkua 500, Vestanfjärd 250, Vårdö 300. Yhteensä Smk. 13,550: —.

Hämeen lääni: Eräjärvi 200, Kuorevesi 200, Kylmäkoski 275, Renko 200, Kuhmalahti 200, Somerniemi 300, Tottijärvi 200, Tuulos 300, Ypäjä 200. Yhteensä Smk. 2,075.

Viipurin lääni: Impilahti—Kitelä 200, Johannes 250, Kaukola 200, Korpiselkä 300, Kuolemajärvi 200, Lavansaari 400, Metsäpirtti 250, Rautjärvi 300, Ruskeala 200, Seiskari 400, Suistamo 200, Suojärvi 400, Suomenniemi 175, Suursaari 500, Taipalsaari 200, Valkjärvi 200. Yhteensä Smk. 4,375.

Mikkelin lääni: Anttola 150, Haukivuori 200, Jäppilä 300, Luhanka 150, Savonranta 250, Virtasalmi 200. Yhteensä Smk. 1,250.

Kuopion lääni: Hankasalmi 300, Ilomantsi 200, Kaavi 250, Keitele 200, Kesälahti 200, Kiihtelysvaara 200, Kuusjärvi 250, Muuruvesi 250, Polvijärvi 300, Pälkjärvi 200, Rautavaara 300, Tuupovaara 400, Valtimo 150, Varpaisjärvi 250. Yhteensä Smk. 3,450.

Vaasan lääni: Alahärmä 250, Alajärvi 200, Bergö 400, Evijärvi 200, Halsua 200, Isojoki 200, Jepua 200, Jurva 300, Karijoki 200, Kivijärvi 250, Konginkangas 250, Korttesjärvi 300, Kälviä 200, Lestijärvi 225, Maksamaa 300, Nurmo 200, Perho 250, Petolahti 200, Pihlajavesi 200, Pihtipudas 200, Pylkönmäki 200, Raippaluoto 400, Saarijärvi 200, Sideby 150, Soini 300, Toivakka 200, Töysä 250, Ullava 300, Urainen 150, Vintala 400, Ylihärmä 250, Äänekoski 250. Yhteensä Smk. 7,775.

Oulun lääni: Alatornio 250, Alavieska 200, Enontekiö 900, Hailuoto 300, Hyrynsalmi 400, Ii 300, Inari 900, Kajaani mlk. 250, Karunki 300, Kestilä 300, Kiiminki 250, Kuhmoniemi 400, Kuivaniemi 200, Kuolajärvi 400, Kolari 300, Kuusamo 550, Kärsämäki 300, Lumijoki 200, Merijärvi 250, Muhos 200, Muonionniska 700, Oulunsalo 300, Paltamo 250, Pattijoki 200, Piippola 300, Pudasjärvi 300, Pulkkila 300, Puolanka 400, Pyhäntä 250, Rantsila 150, Rautio 300, Reisjärvi 200, Ristijärvi 400, Saloinen 250, Sievi 300, Simo 250, Sodankylä 350, Suomussalmi 400, Säräisniemi 600, Taivalkoski 350, Temmes 300, Turtola 300, Tyrnävä 200, Utajärvi 200, Utsjoki 900, Vihanti 300, Vuolijoki 300, Ylikiiminki 300, Ylivieska 100. Yhteensä Smk. 16,600.

Yhteensä koko maassa Smk. 49,575.

VII. Oikeuslääkeopilliset toimitukset.

Vuonna 1917 tehtyjen ruumiinavausten lukumäärä oli 650; näistä tarkoitti 520 täysikasvuisia tai lapsia ja 130 vastasyntyneitä tai sikiöitä.

Täysikasvuisten ja lasten kuolemansyyt. *Causes de décès chez les adultes et les enfants.*

Lääni ja piirilääkäriin piiri. <i>Gouvernements et districts de médecins d'arrondissements.</i>	Isemurha. <i>Suicide.</i>	Murha tai tappo. <i>Mortres préméditées ou non-préméditées.</i>	Tapahtuma. <i>Accidents.</i>	Tauti. <i>Maladie.</i>	Mikä tahansa <i>Cause non-fatale par suite de put- rification.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>
Uudenmaan lääni.						
Helsingin piiri	4	14	1	1	—	20
Loviisan »	1	10	2	—	1	14
Tammisaaren »	—	—	—	1	—	1
Lohjan »	—	2	—	1	1	4
Turun ja Porin lääni.						
Turun piiri	1	1	—	—	—	2
Uudenkaupungin »	1	1	—	—	—	2
Rymättylän »	—	—	—	—	—	—
Godbyn »	1	4	—	—	—	5
Salon »	2	1	—	—	—	3
Porin »	1	3	—	—	1	5
Ikaalisten »	—	2	—	—	—	2
Tyrvään »	—	1	1	—	1	3
Huittisten »	2	7	—	1	—	10
Hämeen lääni.						
Hämeenlinnan piiri	—	1	1	—	—	2
Hollolan »	1	13	2	1	—	17
Jämsän »	—	—	—	1	—	1
Tammelan »	—	4	—	1	—	5
Tampereen »	3	3	—	—	1	7
Ruoveden »	—	3	—	—	—	3

Lääni ja piirilääkärin piiri. <i>Gouvernements et districts de médecins d'arrondissements.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>	Määrättyjen takia selvitettävissä. <i>Cause non-qualifié par suite de pu- refraction.</i>	Taudit. <i>Maladies.</i>	Raportuuma. <i>Accidents.</i>	Murha tai tapo. <i>Meurres pémétrés ou non-pémétrés.</i>	Toennumma. <i>Suicide.</i>
Viipurin lääni.							
Viipurin	piiri	21	—	2	8	9	2
Haminan	»	8	—	—	3	5	—
Lappeenrannan	»	15	1	1	4	7	2
Antrean	»	20	1	1	4	3	11
Muolaan	»	12	1	—	5	5	1
Käkisalmen	»	7	—	—	2	3	2
Kurkijoen	»	9	—	3	3	1	2
Sortavalan	»	2	—	—	—	2	—
Salmin	»	7	—	1	—	5	1
Mikkelin lääni.							
Mikkelin	piiri	5	—	1	—	3	1
Heinolan	»	11	—	—	—	6	5
Joroisten	»	3	—	—	—	1	2
Savonlinnan	»	7	—	—	1	2	4
Kuopion lääni.							
Kuopion	piiri	1	—	—	—	—	1
Rautalammin	»	1	—	1	—	—	—
Iisalmen	»	—	—	—	—	—	—
Pielisjärven	»	2	—	1	1	—	—
Tohmajärven	»	1	—	—	1	—	—
Joensuun	»	2	—	1	—	1	—
Vaasan lääni.							
Vaasan	piiri	3	—	—	3	—	—
Kristiinankaupungin	»	10	1	3	2	4	—
Uudenkaarlepyyn	»	3	—	1	—	2	—
Kokkolan	»	3	—	2	1	—	—
Kuortaneen	»	7	—	1	1	4	1
Jyväskylän	»	4	—	—	1	2	1
Oulun lääni.							
Oulun	piiri	1	—	—	—	1	—
Raahen	»	—	—	—	—	—	—
Kalajoen	»	2	—	1	—	1	—
Haapajärven	»	1	—	—	—	—	1
Kajaanin	»	3	—	—	1	1	1

Lääni ja piirilääkärin piiri. <i>Gouvernements et districts de médecins d'arrondissements.</i>	Isemurha. <i>Selfide.</i>	Murha tai tappo. <i>Murres or pshutitids.</i>	Tapaturma. <i>Accid-nt.</i>	Panti. <i>Maladie.</i>	Mittämättömät Gause non-établie par suite de pur- réfaction.	Yhteensä. <i>Total.</i>
Tornion piiri	—	1	—	—	—	1
Pudasjärven »	—	2	—	—	—	2
Rovaniemen »	—	—	—	—	—	—
Kittilän »	—	2	—	—	—	2
Yhteensä — Total	55	143	48	27	9	282
Kaupungit.						
Helsinki	24	31	27	51	—	133
Porvoo	—	—	—	—	—	—
Loviisa	—	—	—	—	—	—
Tammisaari	—	—	—	—	—	—
Hanko	—	—	—	—	—	—
Turku	4	5	2	3	—	14
Naantali	—	—	—	—	—	—
Maarianhamina	—	—	—	—	—	—
Uusikaupunki	—	—	—	—	—	—
Rauma	1	—	—	1	—	2
Pori	—	2	1	—	—	3
Hämeenlinna	—	—	—	—	—	—
Tampere	—	3	2	—	—	5
Lahti	—	2	—	—	—	2
Viipuri	5	22	23	5	—	55
Hamina	—	—	—	2	—	2
Kotka	2	1	3	—	—	6
Lappeenranta	—	—	—	—	—	—
Käkisalmi	—	1	—	1	—	2
Sortavala	—	—	—	—	—	—
Mikkeli	—	—	—	—	—	—
Heinola	—	—	—	—	—	—
Savonlinna	—	—	2	—	—	2
Kuopio	—	—	—	—	—	—
Iisalmi	—	—	—	—	—	—
Joensuu	—	1	—	—	—	1
Vaasa	—	1	5	—	—	6
Kristiinankaupunki	—	—	—	—	—	—
Kaskinen	—	—	—	—	—	—
Uusikaarlepyy	—	—	—	—	—	—
Pietarsaari	—	—	—	—	—	—
Kokkola	—	1	—	—	—	1

Lääni ja piirlääkäriin piiri. <i>Gouvernements et districts et médecins d'arrondissement.</i>	Isemurha. <i>Swicide.</i>	Murha tai tappo. <i>Meurres pénétrées ou non-pénétrées.</i>	Tapaturma. <i>Accident.</i>	Tantu. <i>Maladie.</i>	Metsämyrkyksen takia seurattamattomia. <i>Cause non-fatale par suite de pul- sion.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>
Jyväskylä	—	1	—	—	—	1
Raahe	—	1	—	—	—	1
Oulu	1	—	—	—	1	2
Kemi	—	—	—	—	—	—
Tornio	—	—	—	—	—	—
Kajaani	—	—	—	—	—	—
Yhteensä — <i>Total</i>	37	72	65	63	1	238
Summa summarum.	92	215	113	90	10	520

<p>Lääni ja piirilääkäriin piiri. Gouvernements et districts de médecins d'arrondissements.</p>	<p>Yhteensä Total.</p>	<p>Määräniemenen taikla s. lviittämättä. Non-Medicall nous cause de participation.</p>	<p>Kuoleena syntyneet täydelliset. Mortals à terme.</p>	<p>Kuoleena syntyneet ennenaikainen. Mortals avant terme.</p>	<p>Yleisen heikkous. — Taudit. Faisibles générale. — Mortalité.</p>	<p>Hoidon puute. Manque de soins.</p>	<p>Muu välttämät. Autres causes de nature évitable.</p>	<p>Tuhoetun ihmisen tai hirsittämisen. Bouffissant ou strangu- lation.</p>
Hanko	—	—	—	—	—	—	—	—
Turku	4	1	—	2	—	1	—	—
Naantali	—	—	—	—	—	—	—	—
Maarianhamina	1	—	—	—	—	—	1	—
Uusikaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—
Rauma	—	—	—	—	—	—	—	—
Pori	—	—	—	—	—	—	—	—
Hämeenlinna	—	—	—	—	—	—	—	—
Tampere	3	1	—	—	—	2	—	—
Lahti	—	—	—	—	—	—	—	—
Viipuri	2	—	—	1	—	—	1	—
Hamina	—	—	—	—	—	—	—	—
Kotka	—	—	—	—	—	—	—	—
Lappeenranta	—	—	—	—	—	—	—	—
Käkisalmi	1	—	—	—	—	1	—	—
Sortavala	—	—	—	—	—	—	—	—
Mikkeli	—	—	—	—	—	—	—	—
Heinola	—	—	—	—	—	—	—	—
Savonlinna	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuopio	1	—	—	—	—	1	—	—
Iisalmi	—	—	—	—	—	—	—	—
Joensuu	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristiinankaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaskinen	—	—	—	—	—	—	—	—
Vaasa	1	—	—	—	—	—	—	—
Uusikaarlepyy	—	—	—	—	—	—	—	—
Pietarsaari	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokkola	1	—	—	—	—	—	—	—
Jyväskylän	—	—	—	—	—	—	—	—
Raahen	—	—	—	—	—	—	—	—
Oulun	1	—	—	—	—	—	—	—
Kemin	—	—	—	—	—	—	—	—
Tornion	—	—	—	—	—	—	—	—
Kajaanin	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä — Total	34	3	1	11	1	8	2	8
Summa summarum	130	17	6	24	1	27	12	43

Itsemurhatapa.

	Miehiä.	Naisia
Hirttäytyminen tai kuristautuminen	32	6
Myrkytys	2	8
Ampuma-ase	12	2
Dynamiittilaukaus	1	—
Hukuttautuminen	11	10
Terävä ase	2	2
Heittäytyminen junan alle	1	1
Pudottautuminen ikkunasta	—	1
Polttaminen	—	1

61 m. 31 n. — Yhteensä 92

Myrkkynä käytettiin: kokainia 1 n.; lysoolia 2 m. 5 n.; karboolihappoa 1 n.; lipeäkiveä 1 n.

Itsemurhaajan sääty ja ammatti.

	Miehiä.	Naisia.
Talollisia ja heidän perheitään	10	3
Torppareita » » »	6	—
Mäkitupalaisia » » »	—	2
Itsellisiä » » »	2	2
Työmiehiä » » »	10	—
Loisia » » »	1	1
Kirkkoherra 1, asemapäällikkö 1, herra 1, liikemiehiä 2, kauppias 1, talonomistaja 1, kartanonomistaja 1, palstatilallinen 1, tullivahtimestari 1, vahtimestari 1, met- sänvartia 1, kirjaltajia 2, räätäli 1, suutari 1, muonamies 1, ajomies 1, katukivittäjä 1, talonmies 1, renkejä 2, vaivaishoitolainen 1, tutkimusvanki 1, kuritusvankeja 3, tun- temattomia ja irtolaismiehiä 5	32	—
Neitejä 2, kouluoppilas 1, kauppa-apulainen 1, tarjoilijatar 1, ompelijatar 1, tehtaantyon- tekijätär 1, palvelijattaria 2, koneenkäyt- täjän vaimoja 2, leski 1, muonarengin ty- tär 1, tuntemattomia ja irtolaisnaisia 10 ..	—	23

61 m. 31 n. — Yhteensä 92

Itsemurhat jaettuina kuukausittain.

Tammikuu ..	4	Huhtikuu ...	9	Heinäkuu ...	9	Lokakuu	10	
Helmikuu ..	5	Toukokuu ..	10	Elokuu	10	Marraskuu ..	5	
Maaliskuu ..	8	Kesäkuu ...	9	Syyskuu	8	Joulukuu ..	5	
							Yhteensä	92

Murha tai tappo.

	Miehiä.	Naisia.
Tehtiin tylsällä aseella	29	1
» » » ja kuristamalla	1	—
» terävällä »	82	7
» » ja tylsällä aseella	1	—
» ampuma-aseella	77	4
» » ja terävällä aseella	1	—
» dynamiittilaukauksella	—	1
» pahoinpitelyllä	2	1
» kuristamalla	2	1
» tukehduttamalla	2	—
» hukuttamalla	—	2
» myrkyllä	1	—

198 m. 17 n. — Yhteensä 215

Myrkkynä käytettiin karbooli happoa.

Tapaturmia.

	Miehiä.	Naisia.
Hukkuminen	14	4
Palaminen	—	1
Paleltuminen	2	—
Tukehtuminen	1	—
Vahinkolaukaus	5	1
Räjähdys	4	—
Loukkaantuminen kivenlouhimisessa	4	—
» rakennustöissä	1	—
Joutuminen putoavan kiven alle	1	—
Lankeaminen	1	—
Vahinkolyönti työaseella	1	—
Putoaminen ikkunasta	—	1
» junasta	1	—
» polkupyörältä	1	1

	Miehiä.	Naisia.
Junan alle joutuminen.....	25	2
Raitiovaunun alle joutuminen	2	—
Autobiiliin » »	2	—
Kärryn » »	—	1
Junien yhteentörmäys	1	—
Raitiovaunun kumoonajama	1	—
Ulkonainen väkivalta	1	—
Verenmyrkytys kärrystä putoamisesta aiheut. haavoista	1	—
Verenmyrkytys kivityössä aiheut. haavoista..	1	—
Myrkky	32	—
102 m. 11 n. — Yhteensä 113		

Myrkyt, jotka aiheuttivat tapaturman: kotitekoinen viina 1 m.; hajuvesi 1 m.; denaturoitu viina 15 m.; alkohooli 13 m.; lysooli 1 m.; hiilioksiidi 1 m.

Tauteihin kuolleita.

	Miehiä.	Naisia.
Apoplexia cordis	5	2
Vitium cordis	6	3
Myodegeneratio cordis	1	—
Dilatatio cordis	1	—
Cor adiposum	1	1
Myocarditis	4	—
Aortitis et myocarditis	1	—
Aneurysmat. aortae	2	1
Arteriosclerosis	3	—
Status thymico-lymphat.	1	—
» lymphaticus	—	1
Epilepsia	2	—
Tumor cerebri	—	1
Meningitis acuta	2	1
Haemorrhagia cerebri	2	3
Otitis media purul.	—	1
Pleuritis et arteriosclerosis	—	1
Pneumonia	13	10
» et gastro-enteritis	2	2
Cancer	1	—
Struma	—	1

	Miehiä.	Naisia.
Gastro-enteritis	5	—
Nephritis	—	2
Peritonitis	—	4 ¹⁾
Graviditas extrauterina	—	1
Partus	—	1
Debilitas	—	1
» et graviditas	—	1
	<hr/>	
	52 m. 38 n.	— Yhteensä 90

---

¹⁾ 1 keskenmenon ja 3 sikiön karkottamisen jälkeen.

VIII. Apteekkilaitos.

Vuoden 1916 lopussa oli maassa 247 apteekkia, joiden erioikeuksista 34 oli realista ja 213 henkilökohtaista.

Vuoden 1917 kuluessa annettiin erioikeuskirjat seuraaviin uusiin apteekkeihin:

huhtik.	18 p:nä	Tohmajärven apteekkiin	provisori Karl Robert Elfvingille.
toukok.	15 »	Fiskarsin » »	Isidor Blanche Bergströmille
»	30 »	Högforsin »	apteekkari Albin Birger Ericssonille
syysk.	27 »	Maaningan »	provisori Väinö Sohlströmille.

Edellisen omistajan kuoltua julistettiin haettaviksi ja annettiin seuraavat erioikeudet:

elok.	22 p:nä	Jaakkiman apteekkiin	apteekkari Berndt Fredrik Forströmille.
»	»	Kuusamon »	provisori Rudolf Alarik Torckellille.
jouluk.	13 »	Suonenjoen »	apteekkari Johan Fredrik Mattsonille.

Edellisen omistajan siirron takia julistettiin haettaviksi ja annettiin seuraavat erioikeudet:

syysk. 27 p:nä Heinäveden apteekkiin provisorin Konstantin Hammarille.

Oston takia siirrettiin seuraavat erioikeudet:

helmik.	20 p:nä	Turun III:teen apteekkiin	provisori Gunnar Wahlbergille.
toukok.	15 »	Kalajoen » »	Väinö Granlundille.
»	»	Uudenkaupungin » »	Hugo Ekeroddelle.
heinäk.	4 »	Kajaanin » »	A. E. Isotuvalla.
»	»	Porin I:seen » »	Rafael Olinille.
»	»	Raahen » »	Väinö Mäkiselle.

heinäk.	4 p:nä	Helsingin IV:teen	apteekkiin	provisori	Einar Idmanille.
»	25 »	Uudenkaarlepyyn	»	»	Oskar O. Wilkmanille.
»	» »	Hämeenlinnan II:seen	»	apteekkari	Nils W. Aschanille.
lokak.	3 »	Helsingin V:teen	»	»	Gösta Sewonille.
»	10 »	Terijoen	»	provisori	Aksel Einar Korho-
					selle.
»	24 »	Porvoon I:seen	»	apteekkari	Birger Poppiukselle.
jouluk.	5 »	Porin I:seen	»	»	Gustaf Wilhelm
					Widbomille.
»	20 »	Vöyrin	»	provisori	Jakob Baggelle.
»	» »	Salon	»	apteekkari	Karl Arrheniukselle.
»	» »	Juvan	»	provisori	Frans Hjalmar Ho-
					lopaiselle.
»	» »	Käkisalmen	»	»	Valter Okalle.

Apteekkierioikeuksien haltioista kuolivat:

huhtik.	3 p:nä	Porin III:n	apteekin	omistaja	Johan Bernhard Sund-
					blom.
syysk.	21 »	Orimattilan	»	»	Johan Gustaf Spolan-
					lander.
lokak.	21 »	Nurmijärven	»	»	Albin Koponen.
jouluk.	5 »	Pöytyän	»	»	Kustaa Heikki Pietilä.

Seuraavassa taulukossa esitetään nykyiset apteekkierioikeudet, niiden omistajat vuoden 1917 lopussa sekä erioikeuksista suoritettavat veromäärät.

A. Luettelo realierioikeuksilla varustetuista eli kanta-apteekeista
vuoden 1917 lopussa.

A. *Registre des Pharmacies principaux, munies de privilèges réels, de la fin de
l'année 1917.*

Erioloikeuksien antopäivä. <i>Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Paikka. <i>Place.</i>	Omistaja. <i>Possesseur.</i>
Uudenmaan lääni.				
1910	Toukok.	24	Helsingin I	Werner Georg Smedslund
1891	»	12	» II	Lars Edvard Stigzelius
1755	Syysk.	24	» III	Aleksanterin Yliopisto
1917	Lokak.	24	Porvoon I	Karl Birger Poppius
1901	Kesäk.	13	Lovisa	Georg Wilhelm Wahlroos
1911	Heinäk.	1	Tammisaari	Viktor Edvard Wilhelm Nyfors
Turun ja Porin lääni.				
1907	Jouluk.	18	Turun I	Arthur Johan Carén
1900	Tammik.	22	» II	William Westerling
1910	Huhtik.	19	Maarianhamina	Berndt Axel Dammert'in leski
1917	Jouluk.	5	Porin I	Gustaf Wilhelm Widbom
1917	Toukok.	15	Uusikaupunki	Hugo Ekerodde
1901	Marrask.	25	Rauma	Evert Wilhelm Tötterman
Hämeen lääni.				
1900	Tammik.	22	Hämeenlinnan I	Alfred Erland Ölander
1904	Huhtik.	18	Tampereen I	Alfred Johannes Molin
Viipurin lääni.				
1916	Toukok.	23	Viipurin I	Gustaf Hjalmar Jaatinen
1898	Heinäk.	28	Sortavala	Sven Holst
1887	Kesäk.	1	Hamina	Alfons Nymalm'in oikeudenomist.
1917	Jouluk.	20	Käkisalmi	Valter Oka
1899	Elok.	10	Lappeenranta	Algot Bernhard Schlüter
Mikkelin lääni.				
1902	Syysk.	2	Heinola	Werner Dahlström
1902	Huhtik.	28	Mikkelin I	Anders Adiel Watanen
1895	Heinäk.	11	Savonlinna	Frans Bernhard Knifsund
Kuopion lääni.				
1908	Syysk.	24	Kuopion I	Evald Piispanen
1892	Elok.	9	Joensuu	Hugo Ferdinand Olsson
Vaasan lääni.				
1895	Elok.	14	Kristiinankaupunki	Henrik Johannes Sandlund
1895	Maalisk.	11	Pietarsaari	Karl Lennart Candolin

Eriolkeuksen antopäivä. <i>Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Paikka. <i>Place.</i>	Omistaja. <i>Possesseur.</i>
1917	Heinäk.	25	Uusikarlepyy	Oskar Valdemar Wilkman
1903	Huhtik.	20	Vaasan I	Sigurd Brander
1904	Tammik.	18	Jyväskylä	Eugen Mansnerus
1903	Helmik.	9	Kokkolan I	Karl Uno Roos
Oulun lääni.				
1896	Syysk.	9	Oulun I	Hugo Hjalmar Hasselblatt
1917	Heinäk.	4	Raabe	Vainö Mäkinen
1909	Helmik.	26	Tornio	Theodor Johannes Borg
1917	Heinäk.	4	Kajaani	Artturi Erik Isotupa

B. Luettelo henkilökohtaisilla erioikeuksilla varustetuista apteekkeista vuoden 1917 lopussa.

B. Registre des Pharmacies, munies de privilèges personnels, de la fin de l'année 1917.

Eriolkeuksen antopäivä. <i>Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Paikka. <i>Place.</i>	Vero. <i>Impôt.</i>	Omistaja. <i>Possesseur.</i>
Uudenmaan lääni.					
1917	Elok.	29	Helsingin IV	1,200	Einar Idman
1917	Lokak.	3	» V	1,200	Gösta Sewon
1915	Lokak.	20	» VI	1,200	Frans Emil Reims
1903	Helmik.	9	» VII	800	Walter Johannes Karsten
1908	Lokak.	26	» VIII	800	Walter Eliel Kalixtus Laurén
1911	Jouluk.	8	» IX	600	Werner Eliel Grenman
1915	Jouluk.	21	» X	1,200	Karl Arvid Sixtus Melart.
1907	Marrask.	18	» XI	600	Edvard Felix Hellén
1911	»	10	» XII	400	Henrik Heickell
1915	Syysk.	29	» XIII	600	Hugo Theodor Bengelsdorff
1915	Jouluk.	21	» XIV	600	Richard Björkstén
1912	Maalisk.	15	Lohja	200	Lennart Ossian Löfström
1916	Maalisk.	21	Pohja	400	Albert Georg Dyhr
1911	Huhtik.	4	Hankoniemi	400	Mathilda Aejmelaeus
1907	Toukok.	21	Mäntsälä	200	Thorsten Georg Pettersson
1903	Helmik.	23	Vihti	200	Axel Alfred Alm
1906	»	12	Inko	100	Johan Fredrik Mattsson
1899	Tammik.	30	Nurmijärvi	100	Fredrik Albin Kopsen leski
1900	Elok.	22	Orimattila	200	Johan Gustaf Spolander
1910	Heinäk.	19	Kirkkonummi	100	Frithiof Konstantin Schauman
1916	Marrask.	21	Elimäki	400	Bror Edvard Boström
1910	Maalisk.	4	Porvoon II	600	Johan Arthur Hellström
1905	Syysk.	27	Iitti (Kuusankoski).	100	Richard Julius Lind

Erioloikeuksien antopäivä. <i>Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Paikka. <i>Place.</i>	Vero. <i>Impôt.</i>	Omlataja. <i>Possesseur.</i>
1905	Lokak.	9	Oulunkylä	100	August Alexander Franck
1907	Heinäk.	31	Hyvinkää	200	Emil Konrad Wäyrynen
1907	Jouluk.	18	Kerava	100	Nestor Gabriel Lindström
1913	Huhtik.	4	Espoo	100	Georg Jansson
1913	Helmik.	25	Kausala	100	Josef Herman Kiianlinna
1917	Toukok.	15	Fiskars	600	Isidor Blanche Bergström
1917	»	30	Högfors (Karkkila)	600	Albin Birger Ericksson
Turun ja Porin lääni.					
1917	Helmik.	20	Turun III	1,200	Gunnar Wahlberg
1901	Tammik.	2	» IV	1,200	Ivar Hjalmar Strandell
1891	Elok.	12	» V	600	Frans Eskil Ditzler
1913	Marrask.	25	» VI	600	Allan Menotti Malin
1908	Toukok.	11	Naantali	400	Axel Fredrik Wikman
1917	Jouluk.	20	Salo	1,200	Karl Arrhenius
1883	Lokak.	23	Ikaalinen	100	Sven Evert Strömmer
1888	Syysk.	26	Tyrvää	100	Otfrid Abelard Bäckman
1899	Marrask.	27	Huittinen	200	Oskar Benedikt Broms
1890	Kesäk.	11	Porin II	800	Karl Johan Juselius
1893	Lokak.	16	» III	800	Johan Bernhard Sundblom'in leski
1909	»	13	Merikarvia	100	Arndt August Huhtinen
1912	Jouluk.	13	Kemiö	200	Arthur Emil Viklund
1887	Marrask.	22	Eura	100	Hjalmar Tollet
1890	Kesäk.	5	Loimaa	100	Gotfrid Waldemar Norrman
1900	Elok.	15	Marttila	100	Hjalmar August Bruno Aschan
1907	Marrask.	4	Kokemäki	200	Oskar Agabus Nordberg
1912	Heinäk.	28	Kankaanpää	100	Otto Fredrik Fernströmin leski
1908	Helmik.	17	Perniö	100	Pehr Gustaf Torsten Waselius
1903	»	9	Pöytyä	100	Kustaa Heikki Pietilän leski
1898	Elok.	24	Hämeenkyrö	100	Viktor Napoleon Törnvall
1910	Huhtik.	19	Reposaari	100	Hugo Hjalmar Agathon Mether
1905	Tammik.	30	Paimio	100	Apteekkari Wolter Brunberg'in leski
1912	Maalisk.	29	Parainen.	100	Georg Emil Örnhjelm
1909	Huhtik.	19	Rauman II	800	Arpa Arthur Sörman
1908	Huhtik.	30	Mynämäki	100	Arthur Axel Ahlroth
1908	Toukok.	18	Punkalaidun	100	Karl Emil Grönberg
1909	»	26	Noormarkku	100	Apteekkari Johannes Almanzor Michel- sonin kuolinpesä
1909	Lokak.	13	Laitila	100	Anton Runman
1915	Helmik.	2	Lavia	200	Karl Henrik Holm
1916	Maalisk.	21	Vehmaa	400	Hugo Valter Stigell
Hämeen lääni.					
1917	Elok.	29	Hämeenlinnan II	800	Nils William Aschan
1905	Lokak.	9	Tampereen II	800	Uno Johannes Hagberg

Eriolkeuksien antopäivä. <i>Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Päikkä. <i>Place.</i>	Vero. <i>Impôt.</i>	Omistaja. <i>Possesseur.</i>
1896	Maalisk.	9	Tampereen III	600	Amil Adolf Schéele
1892	Syysk.	7	» IV	600	Karl Volter Aschan
1899	»	2	» V	200	Felix Albin Relander
1911	Lokak.	13	Jämsä	400	Stefanus Teppo Huttunen
1902	Syysk.	2	Tammela	800	Johan Edvard Hjelt
1916	Heinäk.	25	Lahti I	1,200	Bertel Adler
1914	Maalisk.	10	» II	200	Torsten Dahlin
1900	Elok.	15	Ruovesi	200	Uno Fredrik Eklund
1901	Marrask.	5	Sääksmäki	200	Johan Edvard Gustafsson
1908	Huhtik.	14	Riihimäki	300	Volter Nikolai Simberg
1900	Jouluk.	10	Kuhmoinen	100	Theodor Daniel Pettersson
1906	Lokak.	1	Somero	100	John Kristian Lumme
1913	Helmik.	21	Orivesi	200	Karl Johannes Karlsson
1892	Syysk.	13	Akaa	100	Gustaf Wilhelm Rothberg
1907	Maalisk.	13	Korpilahti	100	Axel Emil Gulin
1893	Helmik.	27	Urjala	200	Johan August Nylander
1899	Kesäk.	7	Lammi	100	Frans Edvin Bergroth
1916	Maalisk.	21	Kangasala	300	Oskar Johan Allen
1904	Huhtik.	24	Loppi	100	Gustaf Sohlström
1907	Lokak.	8	Pälkäne	100	Hjalmar Wilhelm Björkman
1915	Tammik.	26	Pirkkala (Nokia)	200	Josefina Gabriella Eriksson
1916	Huhtik.	18	Janakkala.	400	Axel Gabriel Bergman
Viipurin lään.					
1910	Maalisk.	15	Viipurin II	1,200	Aaro Holopainen
1901	Marrask.	11	» III	1,200	Yrjö Fredrik Björklund
1901	»	11	» IV	600	Herman Filip Björklund
1914	Helmik.	2	» V	800	Carl Gustaf Rundqvist
1911	Tammik.	24	Impilahti	300	Veikko Walldén
1906	Syysk.	3	Imatra	400	Otto Fritiof Björklund
1916	Helmik.	16	Muola	600	Lars Henrik Kaira
1917	Lokak.	10	Terijoki	1,200	Aksel Einar Korhonen
1914	Heinäk.	7	Kotkan I	800	Karl Henriksson
1914	Marrask.	10	» II	600	Karl Gustaf Bernhard Wählberg
1905	Helmik.	27	Koivisto	100	Viktor Reinhold Kolehmainen
1905	»	27	Virolahti	100	Allan Achilles Pippingsköld
1905	Toukok.	15	Parikkala	100	Rurik Olsoni
1916	Maalisk.	31	Kurkijoki	600	Orva Juselius
1896	Huhtik.	20	Uusikirkko	100	Walter Karl Gustaf Gadd
1912	Toukok.	17	Antrea	200	Apteekkari Emil Ferdinand Studd'in leski
1916	Maalisk.	21	Kouvola	800	Axel Edvin Gahmberg
1913	Tammik.	29	Säkkijärvi	100	Axel Alexander Haglund
1917	Elok.	22	Jaakkima	600	Berndt Fredrik Forsström

Eriolkeuksien antopäivä. <i>Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Palkka. <i>Place.</i>	Vero. <i>Impôt.</i>	Omistaja. <i>Possesseur.</i>
1912	Jouluk.	6	Sakkola	100	Apteekkari Erik Alvar Mesterton'in leski
1902	Toukok.	20	Jääski	100	Jean Sucksdorff
1910	Helmik.	3	Karhula	400	Robert Georg Jankowsky
1903	Marrask.	9	Raivola	100	Woldemar Wallman
1906	Helmik.	2	Kirvu	100	Gustaf Reinhold Lindsten
1907	Lokak.	21	Kolikkoinnäki	200	Uno Kalm
1908	Maalisk.	24	Rautjärvi	100	Julius Leonard Lundell
1911	Heinäk.	14	Suojärvi	100	Yngve Georg Ernst Zimmerman
1908	Syysk.	24	Hiitola	100	Pekka Reijonen
1909	Toukok.	18	Luumäki	100	Alexander Edvin Westin
1911	»	2	Salmi	100	Robert Leonard Bäck
1912	Tammik.	11	Sippola	100	Petter Vilho Koponen
1912	Lokak.	4	Kuokkala	100	Paavo Armas Hillman
1901	Kesäk.	19	Savitaipale	100	Ernst Viktor Schnur
1913	Tammik.	29	Kivennapa	100	Edvard Johannes Forsman
1913	Heinäk.	25	Unkuniemi	100	Bror Karl Hjalmar Paqvalén
1913	»	29	Räisälä	100	Gustaf Zakeus Forström
1915	Helmik.	23	Lappeenrannan II	600	Toivo Aleksander Snellman
1915	Kesäk.	9	Valkeala (Voikka)	200	Johan Herman Lax
Mikkelin lääni.					
1907	Toukok.	15	Mikkelin 2:nen	600	Axel Ferdinand Jama
1917	Jouluk.	20	Juva	400	Frans Hjalmar Holopainen
1912	Marrask.	1	Joroinen	200	Pekka Stenqvist
1913	Helmik.	21	Sysmä	100	Johan Anton Alexander Geitel
1903	Heinäk.	22	Mäntyharju	200	Ernst Adolf Domander
1889	»	29	Rantasalmi	100	Gustaf Widing
1917	Syysk.	27	Heinävesi	600	Konstantin Hammar
1916	Lokak.	24	Pieksämäki	600	Rolf Krook
1909	Maalisk.	30	Hirvensalmi	100	Berndt Kristoffer Lundell
1897	Marrask.	15	Kangasniemi	100	Alfred Ekelund
1907	Jouluk.	18	Puumala	100	Johan Viktor Kjerulf
1909	Maalisk.	3	Kerimäki	100	Oskar David Herman Lewin
1909	Kesäk.	22	Joutsa	100	Karl Edvard Henrik Holmström
Kuopion lääni.					
1908	Syysk.	24	Kuopion II	800	Kalervo Killinen
1902	Lokak.	27	» III	600	Edvard Manasse Malmberg
1903	Lokak.	5	Iisalmi	400	Wainö Johannes Ignatius
1912	Maalisk.	22	Leppävirta	300	Veikko Arvid Timonen
1900	Huhtik.	3	Nurmes	300	Matti Ernst Gustaf Calonius
1912	Tammik.	26	Rautalampi	400	Adolf Vilhelm Kiiliäinen
1913	»	29	Värtsilä	200	Vivi Maria Nyman

Erioloikeuksien antopäivä. <i>Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Paikka. <i>Place.</i>	Vero. <i>Impôt.</i>	Omistaja. <i>Possesseur.</i>
1908	Tammik.	27	Pielavesi	200	Johan Sanfrid Hallman
1900	Syysk.	12	Nilsjä	100	Johan Henrik Lyra
1903	Elok.	6	Pielisjärvi	200	Otto Torsten Saladin Mether
1907	Maalisk.	26	Ilomantsi	100	Johannes Lackström
1913	»	4	Juuka	100	John Edgard Hedman
1907	Toukok.	2	Liperi	100	Filip Kiiskinen
1897	Heinäk.	21	Karttula	100	Johan Adolf Kolehmainen
1917	Jouluk.	13	Suonenjoki	600	Johan Fredrik Mattsson
1916	Lokak.	3	Kaavi	200	Uno Alcides Hirvinen
1907	Lokak.	8	Lapinlahti	100	William Konstantin Forsberg
1908	Tammik.	20	Varkaus	100	Georg Theodor Sternberg
1910	Heinäk.	9	Kitee	100	Sixtus Herman Knifsund
1915	Maalisk.	2	Eno	200	Anders Alarik Nygård
1915	»	30	Kiuruvesi	200	Berndt Emil Forsblom
1917	Huhtik.	18	Tohmajärvi	400	Karl Robert Elfving
1917	Syysk.	27	Maaninka	300	Väinö Sohlström
Vaasan lääni.					
1907	Toukok.	7	Vaasan II	800	Edvard Keto
1908	Tammik.	27	» III	200	Herman William Hjelt
1912	Lokak.	4	Kokkolan II	400	Väinö Vennonen
1914	Maalisk.	23	Alavus	300	Nikolai Siimes
1916	Heinäk.	25	Ilmajoki	400	Ejnar Heinrichs
1916	Tammik.	18	Keuruu	600	Sigurd Ragnar Karikoski
1906	»	15	Lapua	300	Oscar Ferdinand Löfman
1910	Huhtik.	19	Mustasaari	300	Viktor Ollqvist
1909	Elok.	10	Närpiö	200	John Erland Lewan
1914	Maalisk.	3	Saarijärvi	200	Karl Hjalmar Leo Laqvist
1914	Helmik.	3	Karstula	100	Anna Eva Emilia Lindholm
1892	Jouluk.	5	Viitasaari	100	Hjalmar Drake
1917	Jouluk.	20	Vöyri	400	Jakob Bagge
1909	Maalisk.	30	Kaskinen	200	Apteekkari Alf Engströmin leski
1904	Huhtik.	24	Virrat	100	Otto Evert David Bruun
1890	Kesäk.	5	Jalasjärvi	100	Oskar Evert Dahlin
1915	Maalisk.	3	Isokyrö	300	Fredrik Viktor Finnberg
1915	Syysk.	17	Pihtipudas	200	Frans Theodor Åkerman
1910	Helmik.	10	Lappajärvi	200	Gustaf Edvard Siren
1907	Marrask.	4	Äänekoski	100	Rudolf Wilhelm Emanuel Strandman
1911	»	24	Kauhajoki	100	Jaakko Joukamo
1915	Elok.	17	Kannus	300	Niilo Johannes Hagner
1903	Marrask.	30	Veteli	100	Gustaf Adolf Bökman
1905	Tammik.	30	Kauhava	100	Rudolf Böhme
1905	Huhtik.	17	Ylistaro	200	Edvard Adiel Snelman

Eriolkeuksien antopäivä. <i>Date lorsque les droits spéciaux furent accordés.</i>			Palkka. <i>Place.</i>	Vero. <i>Impôt.</i>	Omistaja. <i>Possesseur</i>
1905	Kesäk.	15	Mänttä	100	Axel Ivar Aschan
1909	Tammik.	11	Öfvermark	100	Petter Eliel Löfberg
1909	Elok.	26	Kuortane	100	Uno Karl Anders Gustaf Hobin
1910	Maalisk.	15	Alajärvi	100	Fritz Emil Jung
1911	Tammik.	24	Kurikka	100	Almar Henrik Boisman
1911	Huhtik.	11	Seinäjoki	100	Ernst August Grönroos
1913	Helmik.	25	Ätsäri	100	Alexis Rafael Wichmann
1913	Maalisk.	14	Pietarsaaren II	400	Lauri Erik Raunio
1914	Helmik.	24	Alahärmä	100	Gunnar Arthur Nordling
1915	Elok.	17	Kivijärvi	200	Arthur Rancken
1916	Maalisk.	21	Maalahti	300	Hjalmar Gahmberg
1916	Kesäk.	6	Himanka	100	Lennart Erik Relander
Oulun lääni.					
1905	Kesäk.	8	Oulun II	800	Ossian Hedman
1897	Huhtik.	12	» III	600	Karl Gustaf Mikael Toppelius
1914	Kesäk.	16	» IV	200	Yrjö Vilhelm Jalander
1916	Helmik.	29	Haapavesi	600	Lauri Johannes Selin
1917	Toukok.	15	Kalajoki	800	Väinö Granlund
1897	Marrask.	18	Kemi	200	Fredrik Johan Skippari
1908	Maalisk.	10	Rovaniemi	400	Aksel Konstantin Castrén
1906	Elok.	15	Pudasjärvi	100	Oskar Wiikinkoski
1916	Marrask.	21	Muhos	200	Aksel Henrik Herman Fonselius
1903	Helmik.	23	Nivala	100	Linus Eliud Wangel
1912	Huhtik.	12	Oulainen	100	Johan Julius Holmström
1908	Toukok.	26	Kittilä	Vapaa	Anders Richard Lindgren
1913	Helmik.	21	Hyrnsalmi	100	Gustaf Salomon Vahroos
1910	Heinäk.	22	Turtola	100	Edvin Grästen
1903	Maalisk.	9	Ylivieska	100	Herman Forsman
1910	Maalisk.	22	Ii	100	Apteekkari Axel Waldemar Sten'in kuolinpesä
1908	Heinäk.	8	Kemijärvi	100	Agur Henrik Castrén
1917	Elok.	22	Kuusamo	200	Rudolf Alarik Torckell
1913	Toukok.	2	Pyhäjärvi	100	Adolf Fredrik Löthman
1915	Syysk.	29	Sotkamo	200	Ivar Algot Suomalainen
1916	Marrask.	21	Haapajärvi	400	Karl Uno Bäck

Annettujen apteekkierioikeuksien lukumäärä vuoden 1917 lopussa oli siis 251, ja niistä valtiolle suoritettava vuotuinen veromäärä tekee yhteensä 69,100 markkaa, sittenkun kaikki ovat avatut.

Apteekkarikirja annettiin vuoden kuluessa seuraaville provisoreille:

tammik.	9	p:nä	provisori	Lennart Erik Relanderille.
»	23	»	»	Valter Hugo Stigellille.
»	»	»	»	Aksel Henrik Herman Fonseliukselle.
maalisk.	6	»	»	Gunnar Wahlbergille.
»	14	»	»	Arthur Ranckenille.
huhtik.	4	»	»	Karl Uno Bäckille.
kesäk.	8	»	»	Hugo Ekeroddelle.
»	»	»	»	Väinö Granlundille.
heinäk.	27	»	»	Karl Robert Elfvingille.
»	31	»	»	Isidor Blanche Bergströmille.
elok.	14	»	»	Einar Idmanille.
»	»	»	»	Rafael Olinille.
»	»	»	»	Väinö Mäkiselle.
syysk.	14	»	»	Oskar Valdemar Wilkmanille.
»	18	»	»	Artturi Erik Isotuvalla.
lokak.	23	»	»	Hugo Theodor Bengelsdorffille.
»	30	»	»	Akseli Einar Korhoselle.

Seuraavat haara-apteekkioikeudet myönnettiin:

elok.	14	p:nä	Apteekkari	Axel Almille Pusulaan.
marrask.	2	»	»	Frans Theodor Åkermanille Reisjärvelle.

Uusia haara-apteekkia ei v. 1917 avattu.

Seuraavat haara-apteekit suljettiin:

tammik.	1	p:nä	Himangan	haara-apteekki
»	3	»	Janakkalan	»
»	20	»	Vehmaan	»
maalisk.	5	»	Kivijärven	»
»	31	»	Haapajärven	»
heinäk.	17	»	Tohmajärven	»
»	26	»	Fiskarsin	»

Seuraavat itsenäiset apteekit avattiin:

tammik.	1	p:nä	Himangan	apteekki
»	1	»	Janakkalan	»
»	15	»	Vehmaan	»

maalisk.	5 p:nä	Kivijärven	apteekki
»	27	» Haapajärven	»
heinäk.	17	» Tohmajärven	»
»	26	» Fiskarsin	»
lokak.	22	» Helsingin XIII	»

Seuraavassa taulukossa esitetään niiden lääkemääräysten lukumäärä, jotka ovat maan kaikissa apteekkeissa ja haara-apteekkeissa vuoden 1917 kuluessa valmistetut. Siitä käy myös selville, mihin apteekkiin kukin haara-apteekki kuuluu.

Palkkakunta. <i>Place.</i>	Reseptien lukumäärä. <i>Nombre d'ordonnances.</i>	Palkkakunta. <i>Place.</i>	Reseptien lukumäärä. <i>Nombre d'ordonnances.</i>
Akaa	7,341	Helsingin XI	26,496
Alahärmä	3,110	» XII	18,112
Alajärvi	4,548	» XIII	21,43
1. Soini	741	Hiitola	8,331
Alavus	4,968	Himanka	1,036
Antrea	11,751	Hirvensalmi	2,199
Elimäki	4,820	Huittinen	7,719
Eno	5,245	Hyrnsalmi	1,808
Espoo	9,558	3. Puolanka	586
Eura	12,183	4. Suomussalmi	393
Fiskars	3,680	Hyvinkää	13,144
Haapajärvi	2,058	Hämeenkyrö	8,123
Haapavesi	7,215	Hämeenlinnan I	21,556
2. Rantsila	1,850	» II	14,717
Hamina	12,845	5. Hauho	5,380
Hanko	12,096	Ii	5,228
Heinola	6,741	6. Haukipudas	711
Heinävesi	6,622	7. Simo	1,882
Helsingin I	54,960	Iisalmi	23,467
» II	63,212	Ikaalinen	8,162
» III	37,934	8. Parkano	1,846
» IV	57,545	Ilmajoki	6,883
» V	26,706	Ilomantsi	7,083
» VI	27,933	Imatra	14,481
» VII	26,637	9. Ruokolahti	1,903
» VIII	43,027	Impilahti	5,603
» IX	16,433	10. Pitkäranta	1,702
» X	23,184	11. Suistamo	1,389

Paikkakunta. Place.	Reseprien lukumäärä. Nombre d'ordonnances.	Paikkakunta. Place.	Reseprien lukumäärä. Nombre d'ordonnances.
Inkoo	2,519	23. Taalintehdas	2,491
12. Mustio	1,289	Kerava	7,879
Isokyrö	3,268	24. Sipoo	3,123
Jaakkima	12,521	Kerimäki	7,162
Jalasjärvi	7,607	Keuruu	4,024
13. Peräseinäjoki	2,001	Kirkkonummi	5,151
Janakkala	5,802	Kirvu	2,975
Joensuu	30,664	Kitee	8,177
Joroinen	8,243	25. Rääkkylä	2,890
Joutsa	4,397	Kittilä	1,976
14. Hartola	1,788	26. Sodankylä	2,900
Jyvä	5,792	27. Muonionniska	1,592
Juuka	5,520	Kiuruvesi	9,549
Jyväskylä	23,937	Kivennapa	6,000
Jämsä	12,612	Kivijärvi	3,186
15. Längelmäki	1,103	Koivisto	9,751
Jääski	9,773	28. Uuraa	1,578
Kaavi	3,133	Kokemäki	7,170
16. Tuusniemi	1,956	Kokkolan I	8,623
Kajaani	21,502	» II	12,303
17. Kuhmoniemi	3,600	29. Kronoby	1,571
Kalajoki	6,326	Kolikkoimäki	9,110
Kangasala	5,826	Korpilahti	2,008
Kangasniemi	5,185	30. Muurame	668
18. Hankasalmi	5,037	Kotkan I	22,804
Kankaanpää	3,540	» II	12,853
19. Honkajoki	1,196	Kouvola	26,218
Kannus	8,679	Kristiinankaupunki	9,831
Karhula	11,430	31. Isojoki	919
Kaskinen	2,796	32. Lappfjärd	4,311
20. Teuva	2,508	Kuhmoinen	4,465
Karstula	5,118	33. Padasjoki	1,391
Karttula	4,965	Kuokkala	9,503
Kauhajoki	6,095	34. Ollila	3,134
Kauhava	7,140	Kuopion I	20,464
Kausala	6,274	» II	26,025
Kemi	21,474	» III	17,264
21. Tervola	1,936	Kuortane	1,760
Kemijärvi	4,380	Kurikka	4,917
22. Kuolajärvi	2,049	35. Jurva	903
Kemö	3,802	Kurkijoki	6,561

Paikkakunta. <i>Place.</i>	Reeppien lukumäärä. <i>Number of ordonances.</i>	Paikkakunta. <i>Place.</i>	Reeppien lukumäärä. <i>Number of ordonances.</i>
36. Elisenvaara	1,096	45. Laihia	2,716
Kuru	1,892	Mäntsälä	5,476
Kuusamo	2,298	Mänttä	4,265
Kuusankoski, Iitti	8,622	46. Viippula	3,960
Käkisalmi	15,874	Mäntyharju	3,947
Lahden I	22,611	Naantali	7,027
» II	14,438	47. Nauvo	1,029
Laitila	7,286	48. Vehmaa	437
Lammi	6,702	Nilsia	9,990
37. Asikkala	1,898	49. Juankoski	6,541
Lapinlahti	7,376	Nivala	5,614
Lappajärvi	7,323	Nokia	2,085
Lappeenrannan I	21,917	Noormarkku	3,355
» II	14,388	50. Poomarkku	1,594
Lapua	10,503	Nurmes	16,044
Lavia	6,185	Nurmijärvi	6,179
Leppävirta	9,650	Närpiö	6,652
Liperi	3,820	51. Korsnäs	900
38. Polvijärvi	2,356	Orimattila	6,570
39. Outokumpu	1,226	Orivesi	6,137
Lohja	20,049	Oulainen	4,665
Loimaa	10,138	52. Pyhäjoki	1,622
Loppi	4,090	Oulun I	15,280
Loviisa	22,104	53. Liminka	1,757
Luumäki	8,839	Oulun II	17,054
Maalahti	2,743	» III	9,950
Maaninka	2,648	» IV	3,416
Maarianhamina	13,287	Oulunkylä	8,248
40. Godby	3,918	Paimio	4,212
41. Eckerö	166	54. Sauvo	2,703
Marttila	5,124	Parainen	6,102
Merikarvia	4,217	Parikkala	6,717
42. Ahlainen	1,570	Perniö	3,686
Mikkelin I	22,546	55. Bromarvi	2,560
» II	14,296	Pieksämäki	21,923
Muhos	921	Pielavesi	9,879
Muolaa	14,762	56. Keitele	2,130
43. Perkjärvi	4,482	Pielisjärvi	8,682
44. Valkjärvi	1,200	Pietarsaaren I	13,759
Mynämäki	9,144	» II	8,613
Mustasaari	2,548	Pihtipudas	3,562

Paikkakunta. Place.	Reseptien lukumäärä. Nombre d'ordonnances.	Paikkakunta. Place.	Reseptien lukumäärä. Nombre d'ordonnances.
Pohja	4,416	Seinäjoki	7,739
Porin I	29,265	Sippola	2,524
» II	13,637	Somero	7,042
» III	13,742	Sortavala	27,221
Porvoon I	16,990	Suojärvi	290
» II	9,022	Suonenjoki	10,596
Pudasjärvi	1,853	Sysmä	3,035
57. Taivalkoski	310	Säkkijärvi	8,207
Punkalaidun	3,170	Tammela	16,740
58. Humpila	1,526	Tammisaari	15,735
Puumala	4,027	Tampereen I	26,541
59. Sulkava	1,072	» II	49,442
Pyhäjärvi	2,308	» III	22,817
Pälkäne	3,730	» IV	14,662
60. Luopioinen	1,607	» V	8,461
Pöytyä	4,078	Terijoki	25,446
Raahe	6,935	67. Kellomäki	2,852
61. Ruukki	1,985	Tohmajärvi	3,147
Raivola	6,691	Tornio	18,327
Rantasalmi	5,841	Turun I	25,484
Rauman I	11,370	» II	20,895
» II	14,798	» III	18,619
Rautalampi	3,544	» IV	43,165
62. Vesanto	1,080	» V	28,480
Rautjärvi	968	» VI	12,596
Reposaari	5,287	Turtola	3,448
63. Luvia	2,055	68. Ylitornio	1,208
Riihimäki	23,003	Tyrvää	8,234
Rovaniemi	15,669	69. Karkku	2,457
Ruovesi	1,899	70. Mouhijärvi	1,264
Räisälä	6,472	Urjala	11,394
Saarijärvi	9,446	Uukuniemi	8,278
Sakkola	7,837	Uusikaarlepyy	7,267
64. Rautu	4,535	Uusikaupunki	19,339
Salmi	6,322	Uusikirkko	6,871
Salo	26,736	71. Kuolemajärvi	3,081
Savitaipale	5,512	Vaasan I	28,980
65. Ristiina	1,239	» II	14,140
Savonlinna	27,689	» III	24,11
Sotkamo	1,709	Valkeakoski	6,066
66. Kuhmoniemi	3,630	Varkaus	14,090

Paikkakunta. <i>Place.</i>	Recepttien lukumäärä. <i>Nombre d'ordonnances.</i>	Paikkakunta. <i>Place.</i>	Recepttien lukumäärä. <i>Nombre d'ordonnances.</i>
Vehmaa	12,073	Voikka	8,054
Veteli	7,506	Värtsilä	10,287
Vihti	5,487	Vöyri	6,946
72. Högtors	4,959	73. Oravais	1,952
Viipuri I	32,660	Ylistaro	3,348
» II	19,585	Ylivieska	5,376
» III	71,471	74. Sievi	600
» IV	6,974	Ähtäri	4,895
» V	38,477	Äänekoski	5,705
Viitasaari	5,930	75. Laukaa	3,485
Virolahti	10,886	Öfvermark	1,800
Virrat	7,712	76. Pirttikylä	638
		Yhteensä — Total	3,028,582

Yllälueteltujen Lääkintöhallitukselle jätettyjen ilmoitusten mukaan valmistettiin siis kaikissa maan apteekkilaitoksissa vuonna 1917 lääkkeitä yhteensä 3,028,582 receptillä.

Apteekkien henkilökunnan lukumäärä taas samojen ilmoitusten perusteella teki joulukuun 31 p:nä 1917, 238 apteekkaria, 194 provisoria, 327 tutkinnon suorittanutta apulaista ja 284 oppilasta jaettuina seuraavalla tavalla:

	Apteekkejä <i>Possesseurs de pharmacie</i>		Provisoreja <i>Premières cleres de pharmaciens</i>		Farmac. opisk. <i>Étudiants de pharmacie</i>		Oppilaita <i>Élève en phar- macie</i>	
	miesp. <i>hommes</i>	naisp. <i>fem.</i>	miesp. <i>hommes</i>	naisp. <i>fem.</i>	miesp. <i>hommes</i>	naisp. <i>fem.</i>	miesp. <i>hommes</i>	naisp. <i>fem.</i>
Aptekeissa (Pharmacies)	235	3	110	23	134	180	94	184
Haara-aptekeista (Succursales)	—	—	54	7	10	3	2	4
Yhteensä — (Total)	235	3	164	30	144	183	96	188

Oppilaita on vuonna 1917 otettu 132; näistä oli 37 miestä ja 95 naista. Heistä oli 3 miestä ja 5 naista suorittanut ylioppilastutkinnon, jotenka vuonna 1917 otetuista oppilaista 6,1 % omasi ylioppilaan tietomäärän.

Julkisen provisoritutkinnon suorittivat vuoden kuluessa seuraavat farmasianopiskelijat:

Maalisk.	22 p:nä	Wallden, Fredrik Ernst	arvosanalla approbatur	4/10
»	»	Korpikoski, Lempi Katariina	» laudatur	8/10
»	»	Olkkonen, Oiva Otto	» c. l. approb.	6/10
»	»	Karlsson, Karl Emil Georg	» laudatur	8/10
Huhtik.	14	Strandberg, Einar Alfr. Wiljam	» approbatur	4/10

Huhtik.	14	p:nä	Mannelin, Carl Johan	arvosanalla	c. l. approb.	7/10
Toukok.	14	»	Oka, Valter	»	approbatur	4/10
»	»	»	Ståhlberg, Rudolf Hjalmar	»	c. l. approb.	7/10
»	»	»	Laurin, Niilo Kasimir	»	c. l. approb.	6/10
»	»	»	Skogster, Toivo Armas Joh.	»	c. l. approb.	7/10
»	»	»	Ruuskanen, Evert Aleksander	»	approbatur	4/10
»	»	»	Fonselius, Aksel Henrik	»	approbatur	4/10
»	23	»	Kajan, Bruno	»	approbatur	4/10
»	»	»	Hammaren, Gustaf Albert	»	c. l. approb.	5/10
»	»	»	Paasikoski, Martti Einari	»	laudatur	8/10
»	31	»	Haapanen, Severin Oskari	»	approbatur	4/10
»	»	»	Hougborg, Vidar Adolf	»	approbatur	3/10
»	»	»	Kokko, Lauri Vilho	»	approbatur	4/10
»	»	»	Tojkander, Leopold	»	approbatur	3/10
Lokak.	16	»	Setälä, Eemil Eino Fredrik	»	laudatur	8/10
Marrask.	22	»	Holopainen, Frans Hjalmar	»	c. l. approb.	6/10
»	»	»	Vartiainen, Onni Ilmari	»	c. l. approb.	7/10
Jouluk.	1	»	Durchman, Väinö Gustaf Adolf	»	approbatur	3/10
»	»	»	Tallgren, Torsten Theodor	»	approbatur	4/10
»	19	»	Vilén, Curt Hilding	»	approbatur	4/10

Seuraavat henkilöt ovat suorittaneet farmacianopiskelijatutkinnon:

Toukok.	31	p:nä	Auranen, Helmi.
»	»	»	Balthasar, Olga Augusta.
»	»	»	Borg, Karl Erik.
»	»	»	Bäckström, Dagmar Cecilia.
»	»	»	Cederqvist, Anna Alexandra Maria.
»	»	»	Danielsson, Theodor Vilhelm.
»	»	»	Ekelund, Lauri Wilhelm.
»	»	»	Elovaara, Sylvi Alice.
»	»	»	Fahlström, Fanny Adele.
»	»	»	Hellgren, Aarne Viljo.
»	»	»	Holmström, Ragnhild Maria.
»	»	»	Holopainen, Yrjö Ilmari.
»	»	»	Honkonen, William.
»	»	»	Häggström, Anni Elsa.
»	»	»	Jokinen, Lauri Einari.
»	»	»	Karjalainen, Helmi Emilia.
»	»	»	Kavander, Yrjö Johannes.
»	»	»	Klenberg, Gustaf Adolf.
»	»	»	Kokko, Woldemar.
»	»	»	Kolsi, Ester.
»	»	»	Laaksonen, Lempi Dagmar.

Toukok.	31	p:nä	Lemström, Fanny Cecilia.
»	»	»	Lindqvist, Hanna Ingrid.
»	»	»	Löfman, Ester Emilia.
»	»	»	Michelsson, Alma Elin.
»	»	»	Muona, Lyyli Irene.
»	»	»	Nordberg, Fanny Kunigunda.
»	»	»	Nyberg, Agnes Adele.
»	»	»	Palmu, Juho Leonard.
»	»	»	Peltonen, Lyyli Sofia.
»	»	»	Rahko, Hilja Elina.
»	»	»	Ruokanen, Saimi Sofia.
»	»	»	Ruokonen, Martta Elisabeth.
»	»	»	v. Schantz, Klas Edvard.
»	»	»	Silen, Simon Oskar.
»	»	»	Spolander, Anna Irene.
»	»	»	Stigzelius, Lars Verner Bertil.
»	»	»	Suominen, Aino Lydia.
Jouluk.	19	»	Alhoranta, Fanny Amanda.
»	»	»	Bosas, Laura Elvira.
»	»	»	Båge, Johan Henrik August.
»	»	»	Bäck, Elsa Maria.
»	»	»	Bärlund, Hugo Harald.
»	»	»	Einola, Aino Lyyli.
»	»	»	Huotari, Yrjö.
»	»	»	Kammonen, Rakel.
»	»	»	Karikoski, Märtha Ingrid Augusta.
»	»	»	Koponen, Leo Edvard.
»	»	»	Lilja, Georg Nikolai
»	»	»	Mielonen, Eino Ilmari.
»	»	»	Sahlberg, Karin Hilda Antoinette.
»	»	»	Stolt, Kaarlo Oskar.
»	»	»	Strandell, Björn.
»	»	»	Sundman, Karin Svea Elisabeth.
»	»	»	Uggeldahl, Nanny.
»	»	»	Uitto, Lauri Ilmari
»	»	»	Vihtol, Wally Henriette.

Apteekkien tarkastajana on vuonna 1917 toiminut provisori Richard Björkstén. Hän on toiminnastaan jättänyt Lääkintöhallitukselle kertomuksen, josta käy selville että mainitun vuoden kuluessa tarkastettiin 32 apteekkia, nimittäin 22 itsenäistä ja 10 haara-apteekkia, ja että apteekit olosuhteisiin nähden olivat yleensä tyydyttävässä kunnossa.

IX. Veterinärväsendet.

Vid utgången af år 1916 var antalet legitimerade veterinärer i landet 145.

Under året legitimerades (den 9 mars) veterinären *Toivo Yrjö Mäkelä*, som aflagt examen i Ryssland.

Då under året ingen veterinär aflidit, utgjorde vid utgången af år 1917 veterinärernas antal i landet således 146.

I Nylands län voro bosatta 30 veterinärer, i Åbo och Björneborgs län 20, i Tavastehus län 20, i Viborgs län 25, i S:t Michels län 7, i Kuopio län 14, i Vasa län 18 och i Uleåborgs län 9, hvarutom 3 veterinärer vistades i utlandet.

Den 23 februari utnämndes kommunaldjurläkaren i Raumo, *Eino Huilivirta*, till distriktsdjurläkare i Pudasjärvi, den 9 juni distriktsdjurläkaren i Joensuu, *Hannes Väinö Helander*, till distriktsdjurläkare i Vasa, den 8 november distriktsdjurläkaren i Tohmajärvi, *Karl Leino Jakobsson*, till distriktsdjurläkare i Joensuu äfvensom den 1 augusti dr. med vet. *Väinö Marjanen* till laborator vid Veterinärlaboratorium.

Under året hafva följande förordnanden till kommunaldjurläkare utfärdats:

- Den 3 januari för vet. kand. *Arnold Chorin* i Kangasala och Sahalahti på högst 6 månader;
- » 18 » för veterinär *Matti Kantola* i Jämsä;
- » 6 februari för vet. kand. *Armas Kovanen* i Leppävirta på högst 6 månader;
- » 27 » för veterinär *Vilho Tervo* i Raumo;
- » 6 mars för veterinär *Abner Mirham Suvanto* i Kauhajoki;
- » 17 april för veterinär *Assar Johannes Candelin* i Urdiala;
- » 27 » för veterinär *Walter Ehrström* i Jakobstad;
- » » » för vet. kand. *Arno Durchman* i Storkyrö på högst 6 månader;
- » » » för veterinär *Arno Valdemar Tuompo* i Orivesi;
- » 2 maj för veterinär *Johan Aleksander Rauma* i Ilmajoki;
- » » » för veterinär *Arthur Vilhelm Eriksson* i Pielavesi och Keitele;
- » » » för veterinär *Heikki August Hainari* i Sysmä;
- » 8 » för veterinär *Väinö Zacharias Rautanen* i Lappo;

- Den 19 juni för vet. kand. *Armi Chorin* i Kangasala och Sahalahti, tillsvidare;
- » 10 juli för veterinär *Herman Adolf Andersson* i Leppävirta;
- » 31 augusti för veterinär *Johan Viktor Teini* i Rautalampi, tillsvidare;
- » » » för veterinär *Kaarlo Ilmari Jaakkola* i St Michel;
- » 12 oktober för veterinär *Erkki Vilho Jalkanen* i Sordavala;
- » 19 » för vet. kand. *Arno Durchman* i Storkyrö på högst 6 månader;
- » 26 » för veterinär *Walfrid Alexander Trygg* i Karttula.

Dessutom hafva följande förordnanden utfärdats;

Den 9 januari för distriktsdjurläkaren *Karl Bruno Miller*, att under 4 månaders tid hafva uppsikten öfver hälsotillståndet bland firman Karl Boströms transporthästar i Torneå älfdal, hvilket förordnande den 8 maj förnyades på ytterligare 3 månader.

Den 6 februari utfärdades ett enahanda förordnande för veterinär *Hugo Alarik Hindersson*, att gälla tillsvidare.

Den 13 februari förordnades vet. kand. *Kalle Karhunen* till enahanda uppdrag vid vägbyggnadsarbetet Kyrö-Petschenga, för den inom landet liggande sträckan.

Den 20 juli för veterinär *Emil Minni* till assistent vid Veterinärlaboratorium.

Den 7 december för vet. kand. *Claes Henrik Vikman*, att hafva uppsikten öfver hälsotillståndet bland firman Karl Boströms transporthästar i Torneå älfdal.

Såsom sakkunnigt biträde åt kamreraren i Medicinalstyrelsen vid granskningen af veterinärernas reseräkningar, fungerade fortvarande enligt förordnande af Medicinalstyrelsen dr. med. vet. *Hans Söderlund*.

För undersökning af importeradt amerikanskt fläsk upprätthölls fortvarande med allmänna medel en undersökningsbyrå i Hangö stad.

I och för bedrivande af veterinärmedicinska studier tilldelades följande studerande understöd till nedannämnda belopp: *C. H. Vikman*, *A. G. Backman*, *G. S. Rosberg*, *A. Kovasin*, *J. Markkanen* och *A. A. Enkvist* 1,100 mark hvar och en *O. Westman* 1,000 mark, *J. A. Vuorinen* 2,400 mark, *T. Schwindt* och *W. Lithonius* 800 mark hvardera, *V. A. Roos* och *A. Nyberg* 600 mk hvardera äfvensom *T. W. Dammert* 500 mark.

För aflönande af kommunaldjurläkare hafva under år 1917 understöd tilldelats Leppävirta kommun i Kuopio län och Hiitola kommun i Viborgs län, hvardera med 1,200 mark årligen.

Den 18 maj ställde Senaten ett belopp om 5,000 mark till Medicinalstyrel-

sens disposition i och för anställande af vaccinationsförsök mot smittosam kastning hos nötkreatur.

Den 25 maj berättigade Senaten djurläkarene, att utbekomma full resekostnadsersättning äfven i de fall, då densamma öfverstiger gällande taxa.

Den 15 juni beslöt Senaten med upphäfvandet af sitt beslut af den 13 mars 1917, att understöden för veterinärstuderande böra fördelas enligt samma principer som tidigare, och ställde samtidigt till disposition för ändamålet 12,000 mark.

Den 1 augusti beslöt Senaten med upphäfvandet af sitt beslut af den 14 juli 1915, att innehafvarene af kommunala veterinärbefattningar äga rätt att beräkna tjänsteår i förut fastställd ordning.

Den 31 oktober beslöt Senaten, att förra hälften af de åt veterinärstuderandene beviljade stipendierna skulle utanordnas endast för den händelse sökanden ådagalägger, att han är i tillfälle att afresa till utlandet.

Rätt att beräkna tjänsteår beviljade Senaten den 20 september på ansökan stadsveterinären i Jakobstad.

Den 18 maj bestämde Senaten, att distriktsdjurläkaren i Tohmajärvi hvarannan månad bör besöka Tuupovaara sockens kyrkoby, för att därstädes lämna möjligen behöflig veterinärhjälp.

Medicinalstyrelsen har till djurläkarene under året afsändt följande cirkulär.

N:o 258 den 3 januari angående den framtida försändningen af författningssamlingen.

N:o 260 den 9 januari till samtliga djurläkare angående fasttagandet och aflifvandet af rabies-sjuka djur.

N:o 263 den 19 mars till distriktsdjurläkarene innehållande kejsar Nikolai II:s manifest af den 15 mars och Storfurst Mikael Alexandrovitsch' manifest af den 16 mars 1917.

N:o 270 den 5 juni till distriktsdjurläkarene angående utbekommande af resekostnadsersättning.

Enligt af landets veterinärer till Medicinalstyrelsen inlämnade årsberättelser öfver år 1917 iakttagna sjukdomsfall bland husdjuren hafva under året inalles 190,643 sjuka djur, nämligen 114,660 hästar, 58,528 nötkreatur, 1,115 får, 152 getter, 10,340 svin, 5,612 hundar, 91 kattor och 145 fjäderfän blifvit behandlade af djurläkare. Fördelningen af dessa sjukdomsfall på de skilda länen framgår ur följande tabellariska sammanställning.

Län. Gouvernement.	Sjukdomsfall bland <i>Relevé des cas de maladies par groupes d'animaux</i>								Summa, Total.
	Hästar. Chevaux.	Nötkreatur. Races bovine.	Får. Moutons.	Gedder. Chèvres.	Horses.	Svin. Chiens.	Hundar. Chats.	Kattor. Volant.	
Nylands	13,242	12,022	111	4	1,700	1,628	9	2	28,718
Abo och Björneborgs	14,496	8,298	266	71	1,428	673	35	56	25,323
Tavastehus	19,510	10,330	279	41	2,529	873	6	1	33,569
Viborgs	20,732	8,432	49	12	1,540	970	22	10	31,767
S:t Michels	6,364	3,051	42	4	567	154	—	—	10,182
Kuopio	13,662	5,935	117	12	1,021	334	6	—	21,087
Vasa	17,945	6,849	175	7	1,003	669	3	1	26,652
Uleåborgs	8,709	3,611	76	1	552	311	10	75	13,345
Summa	114,660	58,528	1,115	152	10,340	5,612	91	145	190,643

Angående förekomsten af infektionssjukdomar bland husdjuren hänvisas till Tab. II A.

Årsberättelse för år 1917 af konsulenten för kreaturstuberkulosens bekämpande.

Under år 1917 har konsulenternas verksamhet fortsatts i öfverensstämmelse med den för deras verksamhet utfärdade instruktion af den 1 april 1909. Såsom biträdande konsulent under år 1917 har fungerat Dr. vet. K. H. O. Fraser.

Enligt tabell N:o 1 har under år 1917 undersökts 21,867 nötkreatur mot 34,545 under år 1916, således en fortskridande minskning sedan år 1913 då 94,021 djur undersöktes. Medelreaktionsprocenten var 5,5. De bokförda undersökta besättningarnas antal utgjorde 593 st och procenten af reagerande besättningar var 39,1. Den synes vara i stigande i förhållande till år 1913, då den utgjorde 20,3, och detta beror bland annat på, att de reagerande besättningarna hufvudsakligast kommit under behandling. De utförda undersökningarnas antal är relativt litet i förhållande till totalantalet kreatur. På grund därpå kunna inga säkra slutsatser dragas ur 1917 års statistik. De undersökta besättningarnas medelstorlek har ock stigit till 37 från 18 under år 1913, ett tydligt bevis på, att endast vissa utvalda besättningar undersökts.

Tabellerna 1 a och 1 b utvisa reaktionsprocenten inom särskilda grupper af djur.

Tabell 2 åskådliggör den allmänna reaktionsprocentens växlingar.

Tabell 3 är en sammanställning öfver reaktionsprocenten i de skilda länen.

Tabell 5 utvisar bl. annat reaktionsprocentens i de säkert- och osäkert reagerande besättningarna till- eller aftagande.

Tabell 6 och 6 a, 7 och 7 a utgöra en öfversigt mellan säkert och osäkert reagerande besättningar och i dem befintliga kreaturs reaktionsantal.

Tabell 8 utgör enahanda sammanställning beträffande de infekterade djuren inom de särskilda grupperna af specialstatistiken.

Tabellerna 9 och 9 a utgöra en öfversigt af årligen försummade undersökningar. Det är tydligt, att i fall de årligen försummade undersökningarna adderas, blir antalet fall så stort, att nuvarande tillbudsstående krafter omöjliga kunna medhinna undersökning i dessa.

Tabell 11 utgör en statistik öfver de af konsulenterna utförda arbetena.

Läns- sammandrag
 Résumé des gouverne-

Tab. No 1.

L ä n. Gouvernements.	Djur under 1 år. <i>Animaux au-dessous de 1 an.</i>			Ungtjurar och kvigor under 2 1/2 år. <i>Taurillons et génisses au-dessous de 2 1/2 ans.</i>			Tjurar och kor öfver 2 1/2 år. <i>Taureaux et vaches au-dessus de 2 1/2 ans.</i>			Summa. <i>Total.</i>		
	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>		Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>		Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>		Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	
		S.	O.		S.	O.		S.	O.		S.	O.
	C.	I.	C.	I.	C.	I.	C.	I.	C.	I.	C.	I.
Nylands	398	2	2	678	4	4	4,243	101	98	5,319	107	104
Abo och Björneborgs	955	4	17	1,316	35	35	5,539	189	236	7,810	228	288
Tavastehus	636	2	3	552	7	5	3,257	69	110	4,445	78	118
Viborgs	96	—	—	114	—	—	564	38	5	774	38	5
S:t Michels	81	—	3	131	—	5	919	7	18	1,131	7	26
Kuopio	13	—	—	58	1	4	179	15	5	250	16	9
Vasa	108	2	—	118	6	12	697	72	40	923	80	52
Uleåborgs	162	7	1	129	3	—	924	27	16	1,215	37	17
Summa	2,449	17	26	3,096	56	65	16,322	518	528	21,867	591	619

f6r 1r 1917.

ments ann6e 1917.

Reaktioner: <i>R6actions:</i>			Bes6ttningarnas antal. <i>Nombre d'assortiments de b6tail.</i>	Bes6ttningarnas medel- storlek. <i>Grandeur moyenne des assorti- ments de b6tail.</i>	Antal reagerande bes6ttningar. <i>Nombre d'assortiments de b6tail chez lesquels des r6actions ont 6t6 observ6es.</i>					
1 %. en %.		% I + O % I + O + S			S. C.	O. I.	S. + O. C. + I.	% %		
S. C.	O. I.							S. C.	O. I.	S. + O. C. + I.
2.0	1.9	3.9	77	69	22	8	30	28.6	10.4	39.0
2.9	3.7	6.6	211	37	58	38	96	27.5	18.0	45.5
1.8	2.7	4.5	64	69	24	11	35	37.5	17.2	54.7
4.9	0.6	5.5	34	23	10	—	10	29.4	—	29.4
0.6	2.3	2.9	42	27	4	12	16	9.5	28.6	38.1
6.4	3.6	10.0	17	15	6	1	7	35.3	5.9	41.2
8.7	5.6	14.3	65	14	19	9	28	29.2	13.8	43.0
3.0	1.4	4.4	83	15	8	2	10	9.6	2.4	12.0
2.7	2.8	5.5	593	37	151	81	232	25.4	13.7	39.1

Län. Gouvernements.	Antal undersökta djur. Nombre d'animaux examinés.	Reaktioner. Réactions.		Reaktioner i % React. en %.			Besättningsar. Nombre d'assortiments de bétail.	Anmärkingar. Remarques.
		S. C.	O. I.	S. C.	O. I.	S.+O. C.+I.		
Vasa	130	10	1	—	—	—	4	
Uleåborgs	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	1,057	105	106	9.1	10.0	19.1	41	
Nylands	—	—	—	—	—	—	—	5) Kontrollundersökt, osäkert reagerande del vid icke infekterad besättning.
Åbo och Björneborgs	62	17	—	—	—	—	2	5) Partis avec réaction incertaine réexamines d'assortiment de bétail non infectés.
Tavastehus	93	13	19	—	—	—	5	
Viborgs	12	4	—	—	—	—	1	
S:t Michels	73	3	3	—	—	—	2	
Kuopio	—	—	—	—	—	—	—	
Vasa	—	—	—	—	—	—	—	
Uleåborgs	11	1	—	—	—	—	1	
Summa	251	38	22	15.1	8.8	23.9	11	

Tabell N:o 1 b.

Tableau 1 b.

Tabell utvisande reaktionsprocenten för åren 1908—1917 inom redan anförda klasser N:o 1, 2 och 3.

Tableau indiquant la proportion pour cent des réactions pour les années 1908—1917 dans les classes N:o 1, 2 et 3, mentionnées ci-dessous.

	Antal undersökta besättningar. Nombre d'assortiments de bétail examinés.	Antal undersökta djur. Nombre d'animaux examinés.	Säkra reakt. Cert. réact.	Osäkra reakt. Incert. réact.	S. + O. I %. C. + I. en %.
1) första gången undersökt besättning:					
1908.....	—	21,529	1,122	380	7.0
1) Assortiment de bétail examiné la première fois.					
1909.....	—	28,719	1,063	456	5.3
1910.....	2,250	29,956	709	650	4.4
1911.....	1,733	21,270	527	361	4.2
1912.....	2,079	24,004	405	461	3.6
1913.....	3,649	42,738	679	711	3.2
1914.....	2,498	24,617	308	319	2.6
1915.....	432	5,469	222	162	9.7
1916.....	472	4,711	62	106	3.5
1917.....	157	2,392	86	51	5.7

		Antal undersökta besättningar. <i>Nombre d'assortiments de bétail examinés.</i>	Antal undersökta djur. <i>Nombre d'animaux examinés.</i>	Säkra reakt. <i>Cert. réact.</i>	Osäkra reakt. <i>Incert. réact.</i>	S. + O. i %. C. + I. en %.
2) Änjo undersökt icke infekterad besättning:	1908.....	—	18,336	380	331	3.9
2) Assortiment de bétail réexaminé, non infecté.	1909.....	—	18,764	279	244	2.8
	1910.....	497	16,980	243	258	2.9
	1911.....	618	19,205	242	273	2.7
	1912.....	737	22,385	274	318	2.6
	1913.....	914	25,311	285	304	2.3
	1914.....	598	19,767	308	293	3.1
	1915.....	309	9,291	163	227	4.2
	1916.....	288	7,617	66	66	1.8
	1917.....	157	6,196	108	143	4.0
3) Änjo undersökt, reaktionsfri del af infekterad besättning.	1908.....	—	14,887	778	290	7.2
	1909.....	—	23,449	817	429	5.3
	1910.....	448	26,446	763	545	5.0
3) Partie réexaminée d'assortiment de bétail infecté, trouvée sans réaction.	1911.....	396	23,912	847	592	6.0
	1912.....	401	21,442	838	527	6.4
	1913.....	446	23,757	612	552	4.9
	1914.....	490	21,695	828	637	6.7
	1915.....	472	24,755	754	853	6.4
	1916.....	468	20,308	634	527	5.7
	1917.....	227	11,971	254	297	4.6

Tabell N:o 2.

Tableau 2.

Jämförande tabell för åren 1908—1917 öfver det undersökta antalet nötkreatur och deras reaktionsprocent.

Tableau comparatif pour les années 1908—1917 du nombre examiné des animaux de race bovine et la proportion pour cent des réactions parmi ceux-ci.

	Antal undersökta djur för hela landet. <i>Nombre d'animaux examinés en Finland.</i>	Reaktionsprocenten. <i>Réact. en %.</i>
1908.....	57,031	6.4
1909.....	72,165	4.9
1910.....	73,978	4.4

	Antal undersökta djur för hela landet. <i>Nombre d'animaux examinés en Finland.</i>	Reaktionsprocenten. <i>R. act. en %.</i>
1911	66,419	5.0
1912	70,628	4.5
1913	94,021	2.8
1914	69,185	4.3
1915	42,677	6.1
1916	34,545	4.7
1917	21,867	5.5

Tabell N:o 3.

Tableau 2.

Jämförande tabell öfver reaktionsprocenten i de skilda länen för åren 1908—1917.

Tableau comparatif de la proportion pour cent des réactions dans les différents gouvernements pour les années 1908—1917.

	Antal undersökta djur. <i>Nombre d'animaux examinés.</i>	Reaktioner i %. <i>Réact. en %.</i>		S. + O. i %. <i>C. + I. en %.</i>
		S. C.	O. I.	
Nylands län: 1908	15,126	4.6	2.5	7.1
1909	17,908	2.4	2.0	4.4
1910	16,214	2.9	2.3	5.2
1911	17,353	2.6	2.6	5.2
1912	14,522	2.6	2.0	4.6
1913	16,948	1.8	2.0	3.8
1914	14,365	1.2	2.0	3.2
1915	12,611	2.6	2.6	5.2
1916	8,814	2.8	2.0	4.8
1917	5,319	2.0	1.9	3.9
Abo och Björneborgs län: 1908	11,692	6.5	2.1	8.6
1909	15,693	3.7	2.3	6.0
1910	14,469	2.5	1.5	4.0
1911	13,588	4.9	2.1	7.0
1912	17,501	3.8	3.7	7.5
1913	31,675	2.3	2.1	4.4
1914	22,121	3.1	2.2	5.3

		Antal undersökta djur. <i>Nombre d'examens</i>	Reaktioner 1 %.		S. + O. 1 %. <i>C. + I. en %</i>
			React. en %.		
			S. C.	O. I.	
	1915	9,128	2.6	2.8	5.4
	1916	8,774	3.6	1.9	5.5
	1917	7,810	2.9	3.7	6.6
Tavastehus län:	1908	12,993	3.8	0.9	4.7
	1909	13,388	3.6	1.0	4.6
	1910	15,845	2.1	1.3	3.4
	1911	13,582	2.2	1.6	3.8
	1912	14,848	1.6	1.1	2.6
	1913	20,754	1.5	1.6	3.1
	1914	13,849	1.4	1.8	3.2
	1915	9,826	3.3	2.9	6.2
	1916	7,728	0.9	2.3	3.2
	1917	4,445	1.8	2.7	4.5
Viborgs län	1908	3,932	2.0	2.2	4.2
	1909	5,326	4.8	1.7	6.5
	1910	5,358	2.7	1.0	3.7
	1911	5,020	2.1	0.9	3.0
	1912	3,524	3.4	0.7	4.1
	1913	4,382	1.9	1.4	3.3
	1914	3,070	4.0	2.4	6.4
	1915	1,292	3.9	2.9	6.8
	1916	1,106	2.4	4.5	6.9
	1917	774	4.9	0.6	5.5
S:t Michels län:	1908	2,854	1.3	1.5	2.8
	1909	2,685	1.3	1.0	2.3
	1910	3,015	4.0	1.1	5.1
	1911	4,113	0.6	2.1	2.6
	1912	3,403	0.7	0.5	1.2
	1913	2,342	0.6	1.6	2.2
	1914	1,837	1.0	3.2	4.2
	1915	2,600	1.2	7.4	8.6
	1916	965	0.4	1.5	1.9
	1917	1,131	0.6	2.3	2.9
Kuopio län:	1908	3,509	1.6	1.2	2.8
	1909	3,991	1.2	0.9	2.1
	1910	7,103	2.4	1.8	4.2
	1911	3,576	2.5	2.2	4.7

	Antal undersökta djur. <i>Nombre d'animaux examinés.</i>	Reaktioner i %. <i>Réact en %.</i>		S. + O. i %.
		S. C.	O. I.	C. + I. en %.
1912	6,743	1.1	1.1	2.2
1913	6,723	1.0	1.2	2.2
1914	5,257	1.5	1.3	2.8
1915	1,940	3.4	3.5	6.9
1916	488	3.9	2.5	6.4
1917	250	6.4	3.6	10.0
Vasa län:				
1908	4,070	10.0	2.7	12.7
1909	4,976	3.9	2.8	6.5
1910	5,724	2.4	5.4	7.8
1911	3,952	3.8	4.0	7.8
1912	5,157	2.1	3.2	5.3
1913	5,939	1.5	1.7	3.2
1914	4,325	2.2	2.3	4.5
1915	3,400	3.5	4.9	8.4
1916	2,298	2.4	2.3	4.7
1917	923	8.7	5.6	14.3
Uleåborgs län:				
1908	2,855	3.3	0.4	3.7
1909	8,198	3.8	0.6	4.4
1910	6,250	2.8	2.9	5.7
1911	5,235	3.7	1.2	4.9
1912	5,130	2.1	0.7	2.8
1913	5,258	1.9	1.4	3.3
1914	4,361	2.6	2.2	4.8
1915	1,880	3.6	2.7	6.3
1916	4,372	2.6	2.7	5.3
1917	1,215	3.0	1.4	4.4

Tabell N:o 5.

Tableau 5.

Jämförande tabell för åren 1908—1917 beträffande de undersökta besättningarnes antal, medelstorlek, reaktionsprocent samt de säkert och osäkert reagerande besättningarnes procentuella af- eller tilltagande.

Tableau comparatif pour les années 1908—1917 concernant le nombre, la grandeur moyenne, la proportion pour cent des réactions des assortiments de bétail ainsi que diminution ou augmentation en pour cent des assortiments de bétail à réaction certaine et incertaine.

	De undersökta besättningarna.	Besättningarnas medeltal för antalet reagerande besättningar i de undersökta besättningarna.	Antal reagerande besättningar. Nombre d'assortiments de bétail chez lesquels des réactions ont été observées.			Reaktioner i %. Réact. en %.		
			S. C.	O. I.	S. + O. C. + I.	S. C.	O. I.	S. + O. C. + I.
1908	1,802	32	464	125	589	25.7	6.9	32.6
1909	2,817	26	576	196	772	20.4	7.0	27.4
1910	3,260	23	549	374	923	16.8	11.5	28.3
1911	2,845	23	488	269	757	17.2	9.5	26.7
1912	3,558	18	545	339	884	15.3	7.5	24.8
1913	5,218	18	599	457	1,056	11.5	8.8	20.3
1914	3,845	18	428	344	772	11.1	9.0	20.1
1915	1,354	32	360	244	604	26.5	18.0	44.5
1916	1,285	27	217	188	405	16.9	14.6	31.5
1917	593	37	151	81	232	25.4	13.7	39.1

Tabell N:o 6.

Tableau 6.

Tabell för åren 1908—1917 utvisande huru många osäkert reagerande besättningar förekomma för hvarje 100-tal säkert reagerande sådana.

Tableau pour les années 1908—1917 indiquant combien d'assortiments de bétail à réaction incertaine il y a pour chaque centaine d'assortiments de bétail à réaction certaine.

År 1908	förekommo	på hvarje 100-tal	säkert reagerande	besättningar	26.9	osäkert reagerande
» 1909	»	»	»	»	34.0	»
» 1910	»	»	»	»	68.1	»
» 1911	»	»	»	»	55.1	»
» 1912	»	»	»	»	62.2	»
» 1913	»	»	»	»	76.3	»
» 1914	»	»	»	»	80.4	»
» 1915	»	»	»	»	67.7	»
» 1916	»	»	»	»	86.6	»
» 1917	»	»	»	»	58.6	»

Tabell N:o 6 a.

Tableau 6 a.

Tabell för åren 1908—1917 utvisande huru många säkert reagerande besättningar förekomma på hvarje 100-tal osäkert reagerande sådana.

Tableau pour les années 1908—1917 indiquant combien d'assortiments de bétail à réaction certaine il y a pour centaine d'assortiments de bétail à réaction incertaine.

År	1908	förekommo	på	hvarje	100-tal	osäkert	reagerande	besättningar	371.2	säkert	reager.
•	1909	•	•	•	•	•	•	•	293.9	•	•
•	1910	•	•	•	•	•	•	•	146.8	•	•
•	1911	•	•	•	•	•	•	•	181.4	•	•
•	1912	•	•	•	•	•	•	•	160.8	•	•
•	1913	•	•	•	•	•	•	•	131.1	•	•
•	1914	•	•	•	•	•	•	•	124.4	•	•
•	1915	•	•	•	•	•	•	•	147.5	•	•
•	1916	•	•	•	•	•	•	•	115.4	•	•
•	1917	•	•	•	•	•	•	•	186.4	•	•

Tabell N:o 7.

Tableau 7.

Tabell för åren 1908—1917 utvisande huru många *osäkert* reagerande *djur* förekomma för hvarje 100-tal *säkert* reagerande sådana.

Tableau pour les années 1908—1917 indiquant combien d'animaux à réaction incertaine il y a sur chaque centaine d'animaux à réaction certaine.

År. A n s.	Antal undersökta djur. Nombre d'animaux examinés.	Säkra. Certain.	Osäkra. Incertain.	Osäkra i förhållande till 100 säkra reak- tioner. Incertaines sur 100 réactions certaines.
1908	57,031	2,629	1,039	39.5
1909	72,165	2,314	1,198	51.8
1910	73,978	1,797	1,491	83.0
1911	66,419	1,976	1,372	68.0
1912	70,628	1,700	1,457	85.7
1913	94,021	1,693	1,698	100.3
1914	69,185	1,519	1,421	93.5
1915	42,677	1,215	1,393	114.7
1916	34,545	852	765	89.8
1917	21,867	591	619	104.7

Tabell N:o 7 a.

Tableau 7 a.

Tabell för åren 1908—1917 utvisande huru många *säkert* reagerande *djur* förekomma för hvarje 100-tal *osäkert* reagerande sådana.

Tableau pour les années 1908—1917 indiquant combien d'animaux à réaction certaine il y a sur chaque centaine d'animaux à réaction incertaine

År. A n s.	Antal undersökta djur. Nombre d'examens examines.	Säkra. Certain.	Osäkra. Incertain.	Säkra i förhållande till 100 osäkra reaktioner. Certaines sur 100 réactions incertaines.
1908	57,031	2,629	1,039	253.0
1909	72,165	2,314	1,198	193.2
1910	74,978	1,797	1,491	123.3
1911	66,419	1,976	1,372	143.3
1912	70,628	1,700	1,457	116.7
1913	94,021	1,693	1,698	99.7
1914	69,185	1,519	1,421	106.9
1915	42,677	1,215	1,393	90.0
1916	34,545	852	765	111.4
1917	21,867	591	619	95.5

Tabell N:o 8.

Tableau 8.

Tabell utvisande procentuella förhållandet af säkra och osäkra reaktioner för åren 1908—1917 inom momenten 1, 2 och 3 i specialstatistiken.

Tableau indiquant la proportion pour cent des réactions certaines et incertaines pour les années 1908—1917 au de dans des art. 1, 2 et 3 dans la statistique spéciale

År. A n s.	Antal undersökta djur. Nombre d'examens examines.	Antal reaktioner. Nombre de réactions.		Reaktioner i %. Réaction en %.			Säkra reaktioner i förhållande till 100 osäkra reaktioner. Certaines sur 100 réactions incertaines.	Osäkra reaktioner i förhållande till 100 säkra reaktioner. Incertaines sur 100 réactions certaines.
		Säkra. Certain.	Osäkra. Incertain.	S. C.	O. I.	S. + O. C. + I.		
<i>Mom. 1. Första gången undersökt besättning. Assortiment de bétail examiné la première fois:</i>								
1908	21,529	1,122	308	5.2	1.8	7.0	33.9	295.3
1909	28,719	1,063	465	3.7	1.6	5.3	42.9	230.9
1910	29,956	709	650	2.3	2.3	4.6	91.7	109.0
1911	21,270	527	361	2.5	1.7	4.2	68.3	146.0
1912	24,004	405	461	1.7	1.9	3.6	113.8	87.9
1913	42,738	679	711	1.5	1.7	3.2	104.7	95.5
1914	24,617	308	319	1.3	1.3	2.6	103.6	96.6
1915	5,469	222	162	6.7	3.0	9.7	73.0	137.0
1916	4,771	62	106	1.3	2.2	3.5	170.9	58.5
1917	2,392	86	51	3.6	2.1	5.7	59.3	168.6

Å r. A n s.	Antal undersökta djur. Nombre d'animaux examinés.	Antal reak- tioner. Nombre de réactions.		Reaktioner i %. Réaction en %.			Säkra reaktioner i för- hållande till 100 osäkra reaktioner. Oscillations sur 100 réactions incertaines.	Säkra reaktioner i för- hållande till 100 säkra reaktioner. Incertitudes sur 100 réactions certaines.
		Säkra. Cer- tain.	Osäkra. Incer- tain.	S. C.	O. I.	S. + O. C. + I.		
<i>Mom. 2. Änyo undersökt icke infekterad besättning</i> <i>Assortiment de bétail réexaminé, non infecté:</i>								
1908	14,887	778	290	5.2	1.9	7.1	37.3	268.3
1909	23,449	817	429	3.5	1.8	5.3	52.5	190.4
1910	26,446	763	545	2.9	2.1	5.0	71.4	140.0
1911	23,912	847	592	3.5	2.5	6.0	69.9	143.1
1912	21,442	838	527	3.9	2.5	6.4	62.9	119.0
1913	23,311	285	304	1.1	1.2	2.3	106.7	93.7
1914	19,767	308	293	1.6	1.5	3.1	95.1	105.1
1915	9,291	163	227	1.8	2.4	4.2	139.3	71.8
1916	7,617	66	66	0.9	0.9	1.8	100.0	100.0
1917	6,196	108	143	1.7	2.3	4.0	132.4	75.5
<i>Mom. 3. Änyo undersökt reaktionsfri del af infekterad besättning.</i> <i>Partie réexaminée d'assortiment de bétail infecté, trouvée sans réaction:</i>								
1908	18,336	380	331	2.1	1.8	3.9	87.1	114.8
1909	18,764	279	244	1.5	1.3	2.8	87.5	114.8
1910	16,980	243	258	1.4	1.5	2.9	106.2	94.2
1911	19,205	242	273	1.3	1.4	2.7	112.8	88.6
1912	22,385	274	318	1.2	1.4	2.6	116.0	86.2
1913	23,757	612	552	2.6	2.3	4.9	90.2	110.9
1914	21,695	828	637	3.8	2.9	6.7	76.9	130.0
1915	24,785	754	853	3.0	3.4	6.4	113.1	88.4
1916	20,308	634	527	3.1	2.6	5.7	83.1	120.3
1917	11,971	254	297	2.1	2.5	4.6	116.9	85.5

Tabell N:o 9.

Tableau 9.

Statistik öfver reagerande kreatursbesättningar, hvilka undersökts år 1916 men i hvilka den författningsenliga återundersökningen påföljande år 1917 försumrats.

Statistique sur les assortiments de bétail réagissans qui ont été examinés en 1916, mais dont la réexamination a été négligée en 1917.

			Anat undersökta djur. Nombre d'animaux examines.	Reaktioner. Réactions.		
				S. C.	O. I.	
Nylands län:	Helsingfors distrikt	.....	2	38	2	1
	Borgå »	.....	11	863	11	18
	Lovisa »	.....	33	1,475	199	81
	Karis »	.....	1	57	1	—
	Viehtis »	.....	12	552	10	18
			59	2,985	223	118
Abo o. Bborgs län:	Loimijoki distrikt	.....	2	22	2	1
	Abo »	.....	—	—	—	—
	Letala »	.....	34	811	26	42
	Salo »	.....	55	3,072	220	85
	Björneborgs »	.....	2	740	5	—
	Ikalis »	.....	—	—	—	—
	Hvittis »	.....	—	—	—	—
			93	4,645	253	128
Tavastehus län:	Tavastehus distrikt	.....	3	257	7	8
	Tammerfors »	.....	18	958	21	49
	Tammela »	.....	12	961	11	19
	Lahtis »	.....	4	435	1	4
	Jämsä »	.....	7	202	7	4
	Filppula »	.....	1	58	2	—
			45	2,871	49	84
Viborgs län:	Viborgs distrikt	.....	8	297	8	18
	Kronborgs »	.....	6	179	13	14
	Fredrikshams »	.....	2	149	—	4
	Nykyrka »	.....	1	50	—	1
	Kexholms »	.....	—	—	—	—
			17	675	21	37
S:t Michels län:	Nyslotts distrikt	.....	3	116	2	7
	S:t Michels »	.....	—	—	—	—
			3	116	2	7
Kuopio län:	Kuopio distrikt	.....	1	36	2	1
	Idensalmi »	.....	3	62	6	3
			4	98	8	4

	Antal besättnings- män de betalt.	Antal undersökta djur. Nombre d'examens examines.	Reaktioner. Réactions.	
			S. C.	O. I.
Vasa län:				
Vetil distrikt	15	145	8	11
Vasa »	4	26	15	3
Kristinestads »	2	14	4	—
Seinäjäki »	9	158	18	19
Viitasaari »	5	90	3	4
Gamlakarleby »	1	10	—	2
	36	443	48	39
Uleåborgs län:				
Uleåborgs distrikt	64	1,162	66	111
Haapavesi »	4	41	28	2
	68	1,203	94	113
Sammandrag.				
<i>Résumé.</i>				
Nylands län	59	2,985	223	118
Abo o. Björneborgs län	93	4,645	253	128
Tavastehus län	45	2,871	49	84
Viborgs »	17	675	21	37
S:t Michels »	3	116	2	7
Kuopio »	4	98	8	4
Vasa »	36	443	48	39
Uleåborgs »	68	1,203	94	113
Summa för hela landet	325	13,036	698	530

Tabell N:o 9 a.

Tableau 9 a.

Sammandrag af statistik öfver reagerande besättningar, som undersökts år 1908—1916, men i hvilka den författningsenliga återundersökningen påföljande år försummats.

Résumé de la statistique des assortiments de bétail examinés en 1908—1916 mais dont la réexamination réglementaire a été négligée l'année suivante.

Hela antalet åren 1908—1916 undersökta säkert + osäkert reagerande besättningar. <i>Total des assortiments de détail à réaction certaine et incertaine examinés pendant les années 1908—1916.</i>	Antalet säkert + osäkert reagerande besättningar, i hvilka undersökning försummats åren 1909—1917. <i>Nombre d'assortiments de détail à réaction certaine et incertaine dont la réexamination pendant les années 1909—1917 a été négligée.</i>	Besättning i hvilka författingsenlig återundersökning försummats i % af det antal, som dygde undersökas åren 1909—1917. <i>Doynt undersöktes åren 1909—1917.</i>	Assortiments de détail dont la réexamination réplémentaire a été négligée, en % des assortiments réquisissans en 1909—1917. <i>Assortiments de détail dont la réexamination réplémentaire a été négligée, en % du nombre qu'on aurait dû examiner en 1909—1916.</i>	Besättningar i hvilka författingsenlig återundersökning försummats i % af det antal, som dygde undersökas åren 1909—1917. <i>Doynt undersöktes åren 1909—1917.</i>	Antal i reagerande besättningar förefinnliga djur, hvilka återundersökning försummats åren 1909—1917. <i>Nombre d'animaux se trouvant dans des assortiments réquisissans dont la réexamination a été négligée en 1909—1917.</i>	Reaktioner. <i>Réactions.</i>	
						S. C.	O. I.
Reagerande år 1908— 589	Försummats år 1909—264	45 %	9 %	14,669	1,337	333	
» » 1909— 772	» » 1910—427	55 »	12 »	16,339	1,158	578	
» » 1910— 923	» » 1911—639	69 »	18 »	18,241	922	885	
» » 1911— 757	» » 1912—468	61 »	12 »	16,948	871	1,182	
» » 1912— 884	» » 1913—646	73 »	11 »	20,870	57	945	
» » 1913—1 066	» » 1914—511	48 »	12 »	16,552	1,514	702	
» » 1914— 772	» » 1915—508	65 »	27 »	16,702	871	875	
» » 1915— 604	» » 1916—405	67 »	24 »	17,364	636	918	
» » 1916— 405	» » 1917—325	80 »	35 »	13,036	698	530	

Tabell N:o 11.

Tableau 11.

Tabellarisk statistik öfver af konsulenterna för nötkreaturstuberkulosens bekämpande för tiden från och med den 1 januari till och med den 31 december 1917 utgjorda arbeten.

Statistique synoptique des travaux faits par les conseillers pour la lutte contre la tuberculeuse chez la race bovine depuis le 1 janvier jusqu' au 31 décembre 1917 inclusivement.

	Antal rekvisitioner. <i>Nombre de demandes.</i>	Antal företagna resor. <i>Nombre de voyages entrepris.</i>	Antal förrättningsdagar. <i>Nombre d'examen.</i>	Granskade tuberkulnrapporter. <i>Rapports de tuberculine-revus.</i>	Antal utlåtan- den och skrivelser. <i>Nombre d'avis et de lettres.</i>
1917	16	17	25	593	597

Berättelse öfver verksamheten vid Veterinärlaboratorium under år 1917.

Personal:

I laboratoriepersonalens sammansättning har under året den förändringen ägt rum, att enligt Senatens beslut af den 18 maj en laboratoriefattning räknadt från den 1 juni, inrättats. Till att handhafva vikariatet för denna befattning förordnades assistenten vid laboratoriet, Dr. *V. Marjanen*, hvarefter han den 1 augusti erhöll förordnande tillsvidare på ifrågavarande tjänst.

Assistentbefattningen upprätthölls under juni månad af filos. mag. *Hugo Hindersson* samt från medlet af augusti af veterinär *E. Minni*, som den 28 september förordnades att tillsvidare handhafva tjänsten.

Medelst beslut af den 18 maj bestämde Senaten, att på lönelistan skulle upptagas ett anslag om 1,200 mark för et laboratoriebiträde. Aflöningen hade tidigare utgått från anslaget för diverse ändamål.

På framställning af föreståndaren meddelade Medicinalstyrelsen tillstånd, att ur anslaget för diverse ändamål finge användas 100 mark i månaden i och för aflönande af ett biträde åt vaktmästaren. Härtill antogs ynglingen *V. Nyman* och var han i tjänst 7/2—28/3 samt 18/4—31/5, hvarefter han entledigades och befattningen ej vidare besattes.

Personalen har sålunda utgjorts af:

Föreståndaren: *R. Hindersson*, dr. med. vet.;

Laborator: från 1/6 *V. Marjanen*, dr. med. vet.;

Assistent: *V. Marjanen*, under juni månad *H. Hindersson*, filos. mag. vet. och från 15/8 *E. Minni*, vet.;

Kontorsbiträde: *Elma Lindgren*;

Laboratoriebiträde: *Bertha Wasström*;

Vaktmästare: *Hemming Luotonen*.

Under redovisningsåret hafva från laboratoriet expedierats inalles 982 skrivelser förutom utgående cirkulärskrivelser, paket och andra försändelser.

Till offentlig myndighet hafva aflåtits följande:

Den 4 januari anhållan hos Medicinalstyrelsen om inrättande af en laboratoriefattning med 6,000 marks aflöning, att aflöningen för kontorsbiträdet måtte höjas från 1,500 till 1,800 mark samt att diverseanslaget måtte höjas med 4,000 mark.

Den 31 januari utlåtande till Medicinalstyrelsen angående gjordt förslag om statslaboratoriernas öfverflyttande till Tilkka sjukhem. Den 31 januari anhållan hos Medicinalstyrelsen om ett anslag om 100 mark i månaden för aflönande af en biträdande vaktmästare.

Den 3 februari utlåtande till Medicinalstyrelsen och Landtbruksstyrelsen innehållande förslag till bekämpande af tuberkulosen å Mustiala.

Den 13 februari förslag till Medicinalstyrelsen angående höjande af priset på tuberkulin och vaccin.

Den 19 februari specifikation öfver användningen af diverse anslaget till Senaten.

Den 1 mars utlåtande till Medicinalstyrelsen angående Ayrshire föreningens hemställan om statsanslag för verkställande af skyddsympnings försök mot epidemisk kastning hos nötkreatur.

Den 2 mars skrifvelse till kammarexpeditionen angående laboratoriets vedbehof.

Den 11 april ny hemställan till Medicinalstyrelsen om inrättande af en laborator- och en laboratoriebiträdes befattning samt om höjning af kontorsbiträdets och vaktmästarens löneförmåner.

Den 31 maj skrifvelse till Medicinalstyrelsen rörande laboratoriepersonalens löner och familjeförhållanden.

Den 13 juni skrifvelse till Medicinalstyrelsen med förslag till höjning af prisen för å laboratoriet framställda preparat och verkställda serodiagnostiska undersökningar.

Den 27 september till Medicinalstyrelsen med förslag till besättande af assistentbefattningen.

Den 9 oktober till Medicinalstyrelsen förslag till nytt reglemente för laboratoriet.

Den 1 november anhållan hos Medicinalstyrelsen om ett extra anslag om 6,000 mark för diverse ändamål.

Vid sidan af sin tjänsteverksamhet har personalen fått emottaga följande officiella uppdrag:

Föreståndaren förordnades att från den 15 augusti till årets slut handhafva assessorstjänsten för veterinärärendena i Medicinalstyrelsen.

Laboratorn desslikes att från den 15 september till årets slut handhafva föreståndarebefattningen vid laboratoriet.

Föreståndaren utnämnd till ledamot och sekreterare i en statskommitté för uppgörande af förslag till omorganisation af den centrala veterinäradministrationen.

Diagnostiska undersökningar af insändt material.

Häst.

Abortus infectiosus, negativt resultat .....

Mjältbrand, Anthrax:		
positivt resultat	1	
negativt »	15	16
Vattuskräck, rabies:		
positivt resultat		6
Rots, malleus:		
positivt resultat	5	
negativt »	5	10
Carcinoma		1
Peritonitis fibroblastica chronica		1
Venös stas i näsans slemhinna		1
	Summa	36

Nöt.

Mjältbrand, anthrax:		
positivt resultat	7	
negativt »	37	44
Vattuskräck, rabies:		
positivt resultat		1
Tuberkulos (organdelar):		
positivt resultat	2	
negativt »	13	
(mjölkprof):		
positivt resultat	3	
negativt »	14	
(var):		
negativt resultat	2	34
Epidemisk kastning, (abortus infek):		
positivt resultat	1,040	
negativt »	3,255	4,295
Kalldödlighet:		
Coli-A-infektion	4	
Coli-B- »	14	
Paracoli »	1	19
Kalldödlighet:		
Diplocock-infektion	6	
Ingen diagnos	5	11
Kalldifteri:		
		2
Pyogenos infection (Pyobacillos)		1

Actinomykos:		
positivt resultat	2	
negativt »	2	4
Tumörer:		
Lipoma	1	
Carcinoma	1	
Sarkoma	3	
Fibroma	1	
Chondroma	1	7
Jufverinflammation, (mastitis):		
Pyogenes och streptokocker	2	
Pyogenes	3	
Coli och kocker	1	
Streptokocker	5	
negativt resultat	1	12
Echinococcus alveolaris	1	
Hypoderma bovis	1	
Sterila leverabscesser	1	
Fettdegeneration af leveren	1	
Förgiftning	1	
Enteritis	5	
Gastro-enteritis	2	
Icke bakteriell sjukdom	1	
Mjök (på duglighet):		
duglig	2	
oduglig	5	7
fastställande af fetthalt		2
		<hr/> Summa 4,452

Får.

Mjältbrand, anthrax:		
positivt resultat	1	
Actinomycosis	1	
Infection med bacillus purificiens ovis	2	
		<hr/> Summa 4

Get.

Tuberkulos, (mjökprof)		
negativt resultat	1	
		<hr/> Summa 1

Svin.

Mjältbrand, anthrax:		
negativt resultat		2
Vattuskräck, rabies:		
positivt resultat	1	
ingen diagnos	1	2
Rödsjuka (rhusiopathia)		
positivt resultat	4	
negativt »	2	6
Colibacillos		1
Oedema pulmonum		3
Pneumonia catarrhalis	2	
» crouposa	5	7
Bronchopneumonia purulenta	1	
Bronchopneumonia verminosa	2	3
Pericarditis serofibrinosa		1
Enteritis catarrhalis	4	
» crouposa	1	
» diphterica	4	9
Gastroenteritis		4
Invaginatio intestini tenuis		2
Ekzem		1
Lymfosarkom		1
Ostitis fibrosa deformans		1
Cysticercus		1
Foderförgiftning		1
Icke bakteriell sjukdom		4
	Summa	49

Hund.

Vattuskräck (rabies):		
positivt resultat	119	
negativt »	66	
ingen diagnos	24	209
Tumörer:		
Adenoma	1	
Carcinoma	1	2
Metritis necrotica		1
Enteritis haemorrhagica		1
Valpsjuka		1
	Summa	214

Katt.

Vattuskräck, (rabies):			
positivt resultat	6		
negativt resultat	18		
ingen diagnos	4	28	
Pleuritis fibrinopurulenta			1
		<u>Summa</u>	29

Höns.

Enteritis catarrhalis			4
Koksaltförgiftning			4
Nekros i muskelmagen			1
		<u>Summa</u>	9

Anka.

Septikemi			1
Pneumonia			1
		<u>Summa</u>	2

Människa.

Vattuskräck, rabies:			
positivt resultat			1
		<u>Summa</u>	1

Varia.

Kött, (duglighet):			
dugligt	4		
odugligt	5		
» artbestämning:			
älgekött	2		
renkött	1		
fårkött	1		
nötkött	2	15	
Ost (tuberkelbaciller):			
negativt resultat			5
Foderkakor (duglighet):			
odugliga (oleum sinais)	1		
intet resultat	2	3	
		<u>Summa</u>	23

Sammandrag af verkställda undersökningar:

Häst	36
Nöt	4,452
Svin	49
Får	4
Get	1
Hund	214
Katt	29
Höns	9
Anka	2
Människa	1
Varia	23
<hr/>	
Summa undersökningar	4,820

Såsom ur ofvanstående sammanställning framgår hafva å laboratoriet under år 1917 verkstälts inalles 4,820 undersökningar af insändt material.

Af dessa hafva 4,295 afsett fastställandet af *epidemisk kastning* hos nötkreatur. Härvid erhöles i 1,040 fall positivt och i 3,255 fall negativt resultat. Profven härstammade från 494 besättningar, af hvilka 252 befunnos vara med sjukdomen behäftade, medan 242 voro fria. Af de undersökta djuren befunnos sålunda 24 %, af de undersökta besättningarna 51.0 % vara besmittade.

På *rabies* hafva inalles undersökts 247 prof, fördelade på följande djurarter: 6 hästar och ett nötkreatur med positivt resultat, 2 svin (ett med positivt resultat och i ett fall ingen diagnos), 209 hundar (119 positiva, 66 negativa och i 24 fall ingen diagnos), 28 kattor (6 positiva, 18 negativa och i 4 fall ingen diagnos) samt en människa med positivt resultat.

På *mjältbrand* hafva undersökts 16 prof från häst af hvilka ett med positivt och 15 med negativt resultat, 44 prof från nötkreatur, 7 positiva och 37 negativa, ett positivt från får, äfvensom 2 från svin, hvaraf ett med positivt och ett med negativt resultat.

På *tuberkulos* hafva undersökts inalles 34 prof, af hvilka 5 med positivt resultat, ett af get med negativt resultat äfvensom 5 ostprof med likaså negativt resultat.

På *rots* hafva undersökts 10 prof, hvaraf 5 med positivt och 5 med negativt resultat.

På *kaldöd* hafva undersökts 32 insända kalfkroppar. Härvid fastställdes i 4 fall infektion med Coli-A-, i 14 fall med Coli-B- och i ett fall med paracolibaciller. I 6 fall förelåg diplocockinfektion, i 2 fall infektion med nekrosbaciller medan i 5 fall ingen diagnos erhöles.

Serum och vaccinberedning.

Prisen på å laboratoriet framställda preparat och afgifterna för därstädes verkställda undersökningar hafva under redovisningsåret trenne gånger blifvit höjda.

Från den 1 januari:

Tuberkulin, subkut. per ccm	Fmk: 0: 50
» intrakut. » »	» 1: 50
Kvarkserum per dos å 20 ccm	» 1: 50
» vaccin » » » 5 »	» 0: 50

Coli-A

» -B serum per 1 ccm	Fmk: 0: 10
----------------------------	------------

Paracoli

Rödsjuka

Serologisk undersökning på epidemisk kastning

För 1—6 prof	Fmk: 3: —
--------------------	-----------

För hvarje prof därutöfver	» 0: 50
----------------------------------	---------

Från den 15 februari:

Tuberkulin, subkut. per ccm	Fmk: 1: —
-----------------------------------	-----------

» intrakut. » »	» 3: —
-----------------------	--------

Kvarkserum, per dos å 20 ccm	» 2: —
------------------------------------	--------

» vaccin » » » 5 »	» 0: 75
--------------------------	---------

Från den 1 juli:

Kvarkserum, per dos å 30 ccm	Fmk: 4: —
------------------------------------	-----------

» vaccin » » » 5 »	» 1: 50
--------------------------	---------

Coli-A

» -B

serum per 1 ccm	» 0: 15
-----------------------	---------

Paracoli

Rödsjuka

Serologisk undersökning på smittosam kastning:

För 1 till 10 prof	Fmk: 10: —
--------------------------	------------

För hvarje prof därutöfver	» 0: 50
----------------------------------	---------

Under redovisningsåret hafva framställts kvarkserum och lungröteserum mot resp. sjukdomar hos häst, rödsjukaserum mot rödsjuka hos svin, coli- och paracoliserum mot kalfdöd äfvensom kvarkvaccin mot kvarka hos häst.

Dessutom har från utlandet införskaffats mallein för diagnostisering af rots.

Af dessa preparat har under året inalles utgifvits:

Kvarkserum	124,563 ccm
» vaccin	13,225 »
Serovaccin	1,105 »
Lungröteserum	18,880 »
Coliserum	2,406 »
Paracoliserum	240 »
Rödsjukserum	1,195 »
Mallein	27 doser

Tuberkulinberedningen.

Tuberkulin har såsom tidigare framställts af tvenne slag: till subkutant och intrakutant bruk. Äfven under år 1917 har på grund af krigstiden tuberkulin utgifningen i hög grad minskats.

Inalles hafva utgifvits:

Tuberkulin för subkutant bruk	6,686.5 ccm
» » intrakutant »	1,046 ccm

Af dessa mängder har på statens konto utgifvits 5,364 ccm subkutant och 932 ccm intrakutant tuberkulin.

Ekonomi.

Det laboratoriet beviljade statsanslaget har under året utgjort Fmk: 48,640: — fördeladt på följande poster:

Löner	24,230: —
Hyra	4,260: —
Diverse	12,700: —
Extra anslag för diverse	7,450: —
Summa Fmk:	48,640: —

Laboratoriets kontanta, statsverket godtskrifna inkomster hafva utgjort:

Kvarkserum	Fmk: 8,304: 20
» vaccin	» 1,983: 75
Coliserum	» 360: 90
Rödsjukserum	» 179: 25
Paracoliserum	» 36: —

Lungröteserum	Fmk.	1,257	—
Serovaccin	»	149:	75
Tuberkulin, subkut.	»	1,322:	50
» intrakut.	»	342:	—
Abortus undersökningar	»	2,605:	—
Försålda hvita möss	»	500:	—
» marssvin	»	280:	—
Rotsundersökningar	»	120:	—
Undersökning af mjölkprof	»	48:	—
Försåldt mallein	»	81:	—

Summa inkomster Fmk: 17,569: 35

	Antal. — Nombre.							
	Hästar. Chevaux.	Nötkreatur. Races bovine.	Åkronor. Moutons.	Getar. Chèvres.	SVIN. Porcs.	Hundar. Chiens.	Kattor. Chats.	Fjäddar. Volaille.
Benskörhet och benmjukhet	41	108	—	—	95	—	—	1
Korslamhet	66	2	—	—	—	—	—	—
Kalfningsfeber	5	179	—	—	3	—	—	—
Kolik hos häst	535	11	1	—	9	1	—	—
Trummsjuka	2	109	12	1	—	—	—	—
Sterilitet	134	500	—	—	—	—	—	—
Spatt	254	—	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	5	19	2	—	6	12	8	—
Svulster	480	146	—	—	3	13	—	2
Sjukdomar i cirkulationsorganen	158	56	—	—	1	2	—	—
» » respirationsorganen	724	77	—	—	17	26	3	—
» » digestionsorganen	1,591	1,220	147	2	256	116	7	1
» » urin- och könsorganen	225	910	3	—	46	17	2	—
» » nervsystemet	61	17	—	—	27	4	—	—
Ögonsjukdomar	262	139	—	—	1	35	—	—
Öronsjukdomar	19	18	—	—	—	71	—	—
Sjukdomar i extremiteterna	2,236	272	3	—	5	40	1	4
Hudsjukdomar	744	535	—	30	52	73	—	42
Särskilda andra sjukdomar	1,522	268	—	—	20	44	—	—
Kastrationer	224	19	87	37	307	16	7	3
Andra operationer	1,845	907	11	1	72	75	6	3
Besiktning för olika ändamål	1,836	1,554	—	—	323	9	—	—
Summa	14,496	8,298	266	71	1,428	673	35	56
Tavastehus län.								
Infektionssjukdomar	2,408	1,908	12	—	213	170	—	—
Pyämi och septikämi	33	11	—	—	—	1	—	—
Petechialfeber	12	—	—	—	—	—	—	—
Benskörhet och benmjukhet	62	375	2	—	190	3	—	—
Korslamhet	125	1	—	—	—	—	—	—
Kalfningsfeber	—	170	—	—	5	—	—	—
Kolik hos häst	477	8	—	—	—	—	—	—
Trummsjuka	9	212	—	—	8	1	—	—
Sterilitet	75	917	—	—	4	1	—	—
Spatt	288	1	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	15	67	—	—	34	7	—	1
Svulster	504	137	1	—	2	10	1	—
Sjukdomar i cirkulationsorganen	269	95	—	—	1	1	—	—

	Antal. — Nombre.								
	Hästar. Chevaux.	Race bovins.	Nötkreatur. Moutons.	År	Getar. Chèvres.	Svin. Porcs.	Hundar. Chiens.	Kattor. Chats.	Fiskenä. Vadslä. Poissons.
Sjukdomar i respirationsorganen	1,027	80	—	2	113	59	—	—	—
» » digestionsorganen	2,010	1,586	141	5	368	143	—	—	—
» » urin- och könsorganen	254	1,108	2	2	42	41	—	—	—
» » nervsystemet	120	52	1	—	9	17	—	—	—
Ögonsjukdomar	266	124	—	—	1	56	—	—	—
Öronsjukdomar	9	1	—	—	—	70	—	—	—
Sjukdomar i extremiteterna	3,218	416	5	3	24	59	—	—	—
Hudsjukdomar	1,002	674	—	—	457	66	1	—	—
Särskilda andra sjukdomar	2,024	334	2	3	23	71	1	—	—
Kastrationer	418	33	112	26	790	9	1	—	—
Andra operationer	2,809	1,453	1	—	188	57	2	—	—
Besiktning för olika ändamål	2,076	567	—	—	57	31	—	—	—
Summa	19,510	10,330	279	41	2,529	873	6	1	—
Viborgs län:									
Infektionssjukdomar	1,779	1,454	3	7	328	233	11	4	—
Pyämi och septikämi	20	14	—	—	—	—	—	—	—
Petechialfeber	14	—	—	—	—	—	—	—	—
Benskörhet och benmjukhet	69	204	6	—	122	1	—	—	—
Korslamhet	120	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalningsfeber	—	245	—	—	2	—	—	—	—
Kolik hos häst	591	14	—	—	—	—	—	—	—
Trummsjuka	2	232	—	—	—	—	—	—	—
Sterilitet	102	613	—	—	—	—	—	—	—
Spatt	250	—	—	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	8	55	—	—	19	1	—	—	—
Svulster	567	94	—	—	2	27	—	—	—
Sjukdomar i cirkulationsorganen	383	51	—	—	—	4	—	—	—
» » respirationsorganen	1,245	50	—	—	12	12	—	—	—
» » digestionsorganen	3,532	1,865	19	—	388	159	4	1	—
» » urin- och könsorganen	301	1,309	3	2	23	25	—	—	—
» » nervsystemet	152	32	1	—	35	21	—	—	—
Ögonsjukdomar	445	115	2	—	—	82	5	—	—
Öronsjukdomar	7	1	—	—	—	85	—	—	—
Sjukdomar i extremiteterna	2,848	383	—	—	12	28	—	—	—
Hudsjukdomar	970	305	1	—	121	61	2	5	—
Särskilda andra sjukdomar	1,377	291	2	—	16	83	—	—	—
Kastrationer	625	28	12	3	410	24	—	—	—

	Antal. — Nombre.							
	Hästar. Chevaux.	Nötkreatur. Race bovine.	Mar Moutons.	Getter. Chèvres.	Swin. Pores.	Hundar. Chiens.	Kattor. Chats.	Fischart. Volaille.
Andra operationer	1,566	407	—	—	33	96	—	—
Besiktning för olika ändamål	3,759	670	—	—	17	28	—	—
Summa	20,732	8,432	49	12	1,540	970	22	10
S:t Michels län.								
Infektionssjukdomar	1,190	353	—	—	308	14	—	—
Pyämi och septikämi	8	3	—	—	4	—	—	—
Petechialfeber	2	—	—	—	—	—	—	—
Benskörhet och benmjukhet	42	59	—	—	10	—	—	—
Korslamhet	33	—	—	—	—	—	—	—
Kalfningsfeber	—	60	—	—	—	—	—	—
Kolik hos häst	146	7	—	—	—	—	—	—
Trummsjuka	—	51	—	—	—	—	—	—
Sterilitet	17	51	—	—	—	—	—	—
Spatt	85	—	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	—	11	—	—	2	2	—	—
Svulster	202	32	—	—	—	2	—	—
Sjukdomar i cirkulationsorganen	35	5	—	—	—	2	—	—
» » respirationsorganen	332	10	—	—	—	6	—	—
» » digestionsorganen	1,002	335	7	—	51	17	—	—
» » urin- och könsorganen	80	292	3	4	9	8	—	—
» » nervsystemet	13	11	4	—	9	1	—	—
Ögonsjukdomar	115	41	—	—	—	7	—	—
Öronsjukdomar	1	—	—	—	—	43	—	—
Sjukdomar i extremiteterna	882	96	—	—	8	10	—	—
Hudsjukdomar	272	212	—	—	21	11	—	—
Särskilda andra sjukdomar	376	69	13	—	2	20	—	—
Kastrationer	132	4	13	—	135	—	—	—
Andra operationer	570	86	2	—	8	10	—	—
Besiktning för olika ändamål	829	1,263	—	—	—	1	—	—
Summa	6,364	3,051	42	4	567	154	—	—
Kuopio län.								
Infektionssjukdomar	1,179	633	—	—	188	44	1	—
Pyämi och septikämi	7	1	—	—	3	—	—	—
Petechialfeber	2	—	—	—	—	—	—	—
Benskörhet och benmjukhet	59	227	—	—	142	—	—	—
Korslamhet	31	—	—	—	—	—	—	—
Kalfningsfeber	—	130	—	—	—	—	—	—

	Antal. — Nombre.								
	Hästar. Chevaux.	Rödrastur. Race bovine.	Moollons. Får	Getar. Chèvres.	Porar.	Svin. Ochtern.	Hundar. Chats.	Kattor. Chats.	Fischart. Volaille.
Kolik hos häst	385	—	—	—	—	3	—	—	—
Trummsjuka	—	108	3	—	—	—	—	—	—
Sterilitet	90	93	—	—	—	—	—	—	—
Spatt	173	—	—	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	8	16	—	—	—	—	2	—	—
Svulster	225	63	—	—	—	3	5	—	—
Sjukdomar i cirkulationsorganen	107	20	—	—	—	2	4	—	—
» » respirationsorganen	475	27	1	—	—	8	17	—	—
» » digestionsorganen	1,857	693	57	—	—	131	82	1	—
» » urin- och könsorganen	186	541	5	—	—	17	13	3	—
» » nervsystemet	29	7	9	—	—	6	4	—	—
Ögonsjukdomar	175	26	—	—	—	1	18	1	—
Öronsjukdomar	9	1	—	—	—	—	38	—	—
Sjukdomar i extremiteterna	1,805	136	5	—	—	11	20	—	—
Hudsjukdomar	740	823	—	—	—	68	29	—	—
Särskilda andra sjukdomar	858	100	—	—	—	5	17	—	—
Kastrationer	469	35	37	12	409	—	—	—	—
Andra operationer	1,250	304	—	—	—	24	40	—	—
Besiktning för olika ändamål	3,543	1,951	—	—	—	—	1	—	—
Summa	13,662	5,935	117	12	1,021	334	6	—	—
Vasa län.									
Infektionssjukdomar	1,721	784	2	—	172	84	—	—	—
Pyämi och septikämi	47	10	1	—	—	—	—	—	—
Petechialfeber	26	—	—	—	—	—	—	—	—
Benskörhet och benmjukhet	45	316	—	—	63	4	—	—	—
Korslamhet	76	6	—	—	—	—	—	—	—
Kalfningsfeber	—	320	—	—	—	—	—	—	—
Kolik hos häst	521	7	—	—	—	—	—	—	—
Trummsjuka	—	122	4	—	—	—	—	—	—
Sterilitet	114	368	—	—	—	—	—	—	—
Spatt	530	—	—	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	5	11	—	—	16	7	—	—	—
Svulster	562	45	—	—	1	13	—	—	—
Sjukdomar i cirkulationsorganen	217	44	1	—	1	—	—	—	—
» » respirationsorganen	1,022	106	—	—	11	18	—	—	—
» » digestionsorganen	3,878	1,462	49	—	214	79	1	—	—
» » urin- och könsorganen	312	1,112	9	1	27	18	—	—	—
» » nervsystemet	80	40	8	—	20	11	—	—	—

	Antal. — <i>Nombre.</i>							
	Hästar. <i>Chevaux.</i>	Nötkreatur. <i>Race bovine.</i>	Medelans. <i>Far</i>	Getar. <i>Chèvres.</i>	Svin. <i>Porcs.</i>	Hundar. <i>Chiens.</i>	Kattor. <i>Chats.</i>	Färdertä. <i>Volailles.</i>
Ögonsjukdomar	221	86	—	—	1	43	—	—
Öronsjukdomar	10	—	—	—	—	35	—	—
Sjukdomar i extremiteterna	2,169	278	—	—	9	20	—	1
Hudsjukdomar	1,003	232	2	—	58	53	—	—
Särskilda andra sjukdomar	968	202	5	—	—	—	—	—
Kastrationer	579	8	86	6	385	207	2	—
Andra operationer	1,587	279	8	—	24	77	—	—
Besiktning för olika ändamål	2,252	1,011	—	—	1	—	—	—
Summa	17,945	6,849	175	7	1,003	669	3	1
Uleåborgs län.								
Infektionssjukdomar	712	432	2	—	33	75	3	5
Pyämi och septikämi	14	1	—	—	—	1	—	—
Petechialfeber	10	—	—	—	—	—	—	—
Benskörhet och benmjukhet	9	151	—	—	25	—	—	—
Korslamhet	56	—	—	—	—	—	—	—
Kalfningsfeber	—	124	—	—	—	1	—	—
Kolik hos häst	340	33	—	—	—	—	—	—
Trummsjuka	3	56	—	—	2	—	—	—
Sterilitet	44	79	—	—	—	—	—	50
Spatt	210	1	—	—	—	—	—	—
Förgiftning	3	5	7	—	5	6	—	—
Svulster	143	20	—	—	—	2	—	—
Sjukdomar i cirkulationsorganen	201	13	—	—	—	3	—	—
» » respirationsorganen	518	20	—	—	10	17	—	—
» » digestionsorganen	1,227	589	10	—	105	48	2	2
» » urin- och könsorganen	149	535	2	—	2	5	—	—
» » nervsystemet	23	11	—	—	5	12	—	—
Ögonsjukdomar	153	30	—	—	—	17	—	—
Öronsjukdomar	13	4	—	—	—	25	—	—
Sjukdomar i extremiteterna	1,392	220	1	—	4	11	2	—
Hudsjukdomar	572	179	—	—	14	29	—	18
Särskilda andra sjukdomar	710	121	—	—	1	24	3	—
Kastrationer	435	15	52	1	330	1	—	—
Andra operationer	1,016	180	2	—	12	24	—	—
Besiktning för olika ändamål	756	792	—	—	4	10	—	—
Summa	8,709	3,611	76	1	552	311	10	75
Summa summarum	114,660	58,528	1,115	152	10,340	5,612	91	145

II A. Tabell öfver år 1917 iakttagna fall af infektionssjukdomar bland husdjuren.

II A. Tableau indiquant les maladies infectieuses des animaux domestiques observées en 1917.

Veterinärdistrikt. <i>Districts vétérinaires.</i>	Abortus infectiosus.	Adenomycosis.	Anthrax.	Aphthae epizooticae.	Cholera gallinarum.	Coryza contagiosa equorum.	Exanthema colicale vesiculosum.	Febris catarrhalis epizootica canis.	Febris catarrhalis maligna bovum.	Gastroenteritis infectiosa vituli.	Influenza erysipelatoza.	Kolipis catarrhalis contagiosa.	Lymphanthritis epizootica equorum.	Malleus.	Pestis suina.	Pneumopneumonia contagiosa equorum.	Phroplasmosis.	Rabies.	Rhusidopneumonia suilis.	Sarcophyema haemorrhagium bovis.	Scabies.	Septaemia haemorrhagica suis.	Stomatitis pustulosa contagiosa.	Tetanus.	Varicellae et varicellae.	
Nylands län.																										
Ekenäs	55	29	—	—	—	25	—	7	—	6	—	—	—	—	—	62	2	—	11	—	1	—	—	—	—	4
Helsingfors	980	45	1	—	—	163	—	57	2	30	15	—	—	—	—	85	56	15	38	—	5	—	—	6	10	
Borgå	108	65	8	—	—	412	—	24	21	92	81	—	—	—	—	137	5	1	76	—	7	9	—	25	31	
Lovisa	217	22	2	—	—	447	—	10	4	19	7	—	—	2	—	82	—	—	15	—	—	—	—	—	4	
Vichtis	127	23	14	—	—	169	—	9	2	3	—	—	—	5	—	36	—	—	1	—	2	—	—	1	2	
Summa	1,487	184	25	—	—	1,216	—	107	29	150	103	—	—	7	—	402	63	16	141	—	15	9	—	32	51	
Abo och Björneborgs län.																										
Åbo	226	29	1	—	—	307	—	79	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	—	35	—	1	11	—	
Björneborg	55	18	3	—	—	47	—	8	—	—	15	—	—	—	—	6	39	—	37	—	—	3	1	5	14	
Letala	56	32	13	—	—	210	—	14	—	—	—	6	—	—	—	12	—	—	4	—	66	—	—	—	52	
Salo	—	41	2	—	—	47	—	1	—	5	—	2	—	—	—	17	—	—	6	2	1	—	2	—	17	
Ikalis	8	19	—	—	—	120	—	10	—	18	—	—	—	—	—	26	—	—	72	—	2	—	—	—	—	
Hvittis	202	3	25	—	—	236	—	5	—	14	148	35	—	—	—	32	—	—	55	—	—	—	—	1	32	
Godby	—	—	—	—	—	23	—	2	—	—	—	—	—	—	—	16	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Loimijoki	67	3	—	—	—	250	—	4	3	9	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Summa	614	145	44	—	—	1,240	—	123	5	46	163	43	—	—	—	110	39	—	209	2	104	3	4	19	115	
Tavastehus län.																										
Tavastehus	98	54	—	—	—	587	—	22	2	1	13	—	—	—	—	160	2	12	110	—	27	—	—	1	—	
Tammerfors	41	20	—	—	—	209	—	38	6	10	—	—	—	—	—	121	40	—	20	—	53	2	—	1	27	
Lahtis	229	12	—	—	—	481	24	—	—	—	9	—	—	—	—	173	—	3	—	—	1	—	—	—	108	
Jämsä	—	9	—	—	—	95	—	9	6	12	32	—	—	—	—	82	—	—	32	—	—	—	—	—	—	
Tammela	602	25	1	—	—	498	—	15	7	41	19	78	—	—	—	54	—	—	42	5	43	—	49	9	53	
Filppula	14	2	3	—	—	718	—	8	6	—	2	—	—	—	—	81	—	—	12	—	5	—	—	—	—	
Summa	984	122	4	—	—	2,588	24	92	27	64	75	78	—	—	—	671	42	15	216	5	129	2	49	11	188	
Viborgs län.																										
Viborg	50	—	4	—	—	83	—	45	—	11	9	—	—	—	—	21	—	51	—	—	—	—	3	1	60	
Fredrikshamn ..	86	26	—	—	—	264	—	42	18	59	11	—	88	—	—	367	—	67	66	—	19	—	—	18	65	
Nykyrka	9	8	42	—	4	183	—	7	4	9	—	—	—	—	—	61	1	30	46	—	3	—	—	—	—	
Kexholm	4	12	—	—	—	103	—	12	—	—	—	—	—	—	—	40	—	5	18	—	—	—	4	—	13	
Kronoborg	8	18	—	—	—	279	—	6	2	5	—	5	—	—	—	151	—	5	84	6	—	—	4	1	21	

Veterinärdistrikt. <i>Districts vétérinaires.</i>	Abortus infectiosus.	Achnomycosis.	Anthrax.	Aphthae epizooticae.	Cholera gallinarum.	Coryza contagiosa equorum.	Exanthema coctale vesiculosum.	Febris catarrhalis epizooticae canis.	Febris catarrhalis maligna bovin.	Febris catarrhalis vesicularum vituli.	Gastroenteritis infectiosa.	Influenza erysipelatoza.	Kölipis catarrhalis contagiosa.	Lymphangitis epizooticae equorum.	Malleus.	Pestis suina.	Phroplasmosis.	Pneumonia contagiosa equorum.	Rabies.	Rhinopneumonia suina.	Sarcopteryma haemorrhagiae fenum bovis.	Scabies.	Septicaemia haemorrhagica suis.	Stomatitis pustulosa contagiosa.	Tetanus.	Varicella et varicellae.	
Rautu	38	—	—	—	—	21	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	—	5	—	—	—	—	—	
Sordavala	—	6	—	—	—	63	—	14	—	10	—	—	—	—	—	—	—	171	5	40	15	—	—	—	—		
Villmanstrand ..	—	4	10	—	—	530	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	41	21	11	—	3	79	11	3	17	
Pitkäranta	—	1	3	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	—	—	—	—	—	—	—	
Suojärvi	—	—	—	—	—	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	195	75	59	—	4	1,546	—	130	27	94	20	5	88	—	—	—	—	865	2	185	270	21	25	79	23	23	176
S:t Michels län.																											
S:t Michel	—	—	2	—	—	275	—	—	—	—	—	—	—	70	—	—	—	19	6	—	59	3	1	9	—	—	
Gustaf Adolfs ..	10	—	1	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	—	—	1	—	—	—	—	
Nyslott	—	7	2	—	—	658	—	14	6	9	15	—	—	—	—	—	—	154	—	2	257	10	2	—	—	3	
Pieksämäki	150	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	—	—	3	—	—	—	—	—	
Summa	160	10	5	—	—	939	—	14	6	9	15	—	—	70	—	—	—	298	6	2	319	13	4	9	—	3	
Kuopio län.																											
Kuopio	129	2	2	—	—	227	—	15	6	15	—	—	—	—	4	—	—	83	—	22	96	—	32	—	—	5	15
Joensuu	2	7	1	—	—	264	—	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	220	—	—	17	3	10	—	—	8	
Idensalmi	24	—	4	—	—	111	—	4	17	2	—	—	7	—	—	—	—	1	—	—	50	—	—	13	—	13	
Nurmes	—	4	—	—	—	540	—	8	9	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—	—	15	2	45	—	—	1	16
Suonenjoki	8	5	—	—	—	223	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59	—	—	10	—	—	—	—	—	
Tohmajärvi	—	5	4	—	—	63	—	4	5	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	15	5	9	1	—	—	—	
Summa	163	23	11	—	—	1,428	—	43	41	17	—	7	—	—	4	—	—	398	—	37	193	14	88	—	13	6	52
Vasa län.																											
Vasa	—	36	4	—	—	139	—	20	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	2	35	—	—	3	5
Kristinestad	—	27	—	—	—	559	—	18	6	—	16	25	—	—	—	—	—	—	2	—	34	—	—	—	—	4	2
Seinäjäki	11	42	3	—	—	176	—	7	6	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45	—	—	—	—	3	22
Gamlakarleby ..	723	27	4	—	—	521	—	13	18	13	2	149	—	4	—	—	—	15	7	—	31	—	46	—	—	9	35
Jyväskylä	—	18	—	—	—	87	—	12	—	—	—	—	—	—	1	—	—	95	—	—	15	—	—	—	—	—	25
Saarijärvi	30	2	2	—	—	92	—	4	5	2	—	—	8	—	—	—	—	7	—	—	11	—	1	4	—	2	
Alavo	—	—	—	—	—	4	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
Vetil	19	1	—	—	—	43	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Summa	783	153	13	—	—	1,621	—	77	52	15	20	182	—	5	—	—	—	117	9	—	168	2	82	4	—	19	96
Uleåborgs län.																											
Haapavesi	87	11	—	—	—	61	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
Ylivieska	178	6	—	—	—	168	—	21	10	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	39	—	—	2	16

IV A. Tabell öfver år 1917 verkställda undersökningar med tuberkulin.

IV A. Tableau des examens par la tuberculine effectués en 1917.

Staden eller socken, där undersökningen skett. <i>Ville ou paroisse ou l'examen a eu lieu.</i>	Antal besättningar <i>Nombre d'assortiments de bétail.</i>			Djur under 1 år. <i>Animaux au- dessous de 1 an.</i>		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. <i>Taurillons et génisses au- dessous de 2½ ans.</i>		Tjurar och kor öfver 2½ år. <i>Taureaux et vaches au- dessus de 2½ ans.</i>		Summa. <i>Total.</i>	
	inom hvilkas reaktioner s) förekommit. <i>Chez lesquels des réac- tions s) ont pu se lieu.</i>	inom hvilkas reaktioner förekommit. <i>Chez lesquels des réactions ont eu lieu.</i>	Summa. <i>Total.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>
Nylands län.											
Anjala	1	—	1	21	—	19	—	5	—	45	—
Askola	3	—	3	19	—	67	—	185	—	271	—
Borgå	1	—	1	—	—	—	—	2	—	2	—
» landsf.	7	4	11	131	—	208	—	951	3	1,290	3
Bromarf	1	—	1	—	—	4	—	36	—	40	—
Dogerby	2	—	2	—	—	6	—	28	—	34	—
Esbo	4	1	5	1	—	20	2	87	—	108	2
Helsinge	16	3	19	19	—	15	2	831	20	865	22
Ingå	7	6	13	35	—	71	2	568	18	674	20
Karis	1	2	3	9	—	43	—	323	7	375	7
Kyrkslätt	10	—	10	—	—	38	—	404	—	442	—
Lappträsk	1	—	1	—	—	6	—	43	—	49	—
Lojo	4	5	9	58	—	71	1	352	22	481	23
Mäntsälä	1	—	1	7	—	13	—	57	—	77	—
Nummis	4	—	4	—	—	—	—	77	—	77	—
Pojo	—	2	2	15	—	44	—	277	8	336	8
Sibbo	7	—	7	5	—	26	—	141	—	172	—
Sjundeå	8	—	8	8	—	56	—	371	—	435	—
Snappertuna	1	—	1	3	—	4	—	36	—	43	—
Strömfors	3	—	3	24	—	—	—	251	—	275	—
Tenala	2	—	2	9	—	37	—	212	—	258	—
Thusby	1	2	3	40	2	92	4	450	59	582	65
Vichtis	1	1	2	53	2	48	—	200	1	301	3
Summa	86	26	112	457	4	888	11	5,887	138	7,232	153
Abo och Björneborgs län.											
Björneborgs landsf.	—	1	1	5	—	30	—	168	9	203	9
Eura	5	2	7	15	—	22	—	74	2	111	2
Finström	—	1	1	11	2	—	—	11	2	22	4
Hvittis	1	1	2	12	—	24	2	73	13	109	15
Karjala	4	—	4	8	—	10	—	35	—	53	—
S:t Karins	1	1	2	4	—	16	—	47	—	67	—

Staden eller socken, där undersökningen skett. Ville ou paroisse ou l'examen a eu lieu.	Antal besättningar <i>Nombre d'assortiments de bétail.</i>			Djur under 1 år. <i>Animaux au- dessous de 1 an.</i>		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. <i>Taurillons et génisses au- dessous de 2½ ans.</i>		Tjurar och kor öfver 2½ år. <i>Taureaux et vaches au- dessus de 2½ ans.</i>		Summa. <i>Total.</i>	
	Inom hvilka reaktioner förekommit. <i>Chez lesquels des réactions ont eu lieu.</i>	Inom hvilka reaktioner ej förekommit. <i>Chez lesquels des réac- tions n'ont pas eu lieu.</i>	Summa. <i>Total.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>
Kimito	3	2	5	47	—	56	—	355	2	458	2
Lappi	3	1	4	10	—	10	—	57	2	77	2
Lemo	2	—	2	20	—	23	—	93	—	136	—
Letala	1	—	1	6	—	4	—	30	—	40	—
Lokalaks	4	2	6	34	1	54	1	156	10	244	12
S:t Marie	—	1	1	12	—	14	—	57	—	83	—
Masku	1	—	1	9	—	16	—	97	—	122	—
Metsämaa	1	—	1	11	—	3	—	25	—	39	—
Mietois	—	1	1	29	1	27	—	116	—	172	1
Nagu	—	1	1	13	—	8	—	58	1	79	1
Nykyrka	20	10	30	43	2	53	—	234	10	330	12
Pemar	1	1	2	21	—	55	3	144	7	220	10
Piikkis	—	1	1	1	—	1	—	75	—	77	—
Pyhärinta	3	2	5	9	—	16	—	61	3	86	3
Reso	1	—	1	—	—	—	—	15	—	15	—
Sagu	3	1	4	33	—	52	—	234	7	319	7
Tarvasjoki	—	1	1	11	—	11	—	47	—	69	—
Töfsala	4	4	8	23	—	32	3	168	11	223	14
Ulfsby	—	1	1	9	—	25	—	137	2	171	2
Vehmo	3	1	4	32	1	25	1	97	5	154	7
Virmo	4	3	7	32	—	36	1	125	8	193	9
Åbo	5	—	5	—	—	—	—	5	—	5	—
Summa	70	39	109	460	7	623	11	2,794	94	3,877	112
Tavastehus län.											
Birkkala	3	1	4	10	—	25	—	165	4	200	4
Filppula	3	2	5	23	—	32	5	118	4	173	9
Hattula	1	—	1	—	—	—	—	80	—	80	—
Hausjärvi	—	2	2	12	—	15	—	97	6	124	6
Humppila	—	3	3	55	1	63	1	291	9	409	11
Jokkis	4	4	8	154	—	112	—	593	39	859	39
Jämsä	2	1	3	5	—	3	—	11	1	19	1
Kangasala	9	5	14	50	—	50	3	212	8	312	11
Kuhmois	5	5	10	33	—	24	—	87	11	144	11
Kylmäkoski	—	1	1	5	—	14	2	41	25	60	27

Staden eller socken, där undersökningen skett. Ville ou paroisse ou l'ezamen a eu lieu.	Antal besättningar <i>Nombre d'assortiments de bétail.</i>			Djur under 1 år. <i>Animaux au- dessous de 1 an.</i>		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. <i>Taurillons et génisses au- dessous de 2½ ans.</i>		Tjurar och kor öfver 2½ år. <i>Taureaux et vaches au- dessus de 2½ ans.</i>		Summa. <i>Total.</i>	
	<i>Antal undersökta. Nombre d'examinés.</i>	<i>Antal reaktioner. Nombre de réactions.</i>	<i>Summa. Total.</i>	<i>Antal undersökta. Nombre d'examinés.</i>	<i>Antal reaktioner. Nombre de réactions.</i>	<i>Antal undersökta. Nombre d'examinés.</i>	<i>Antal reaktioner. Nombre de réactions.</i>	<i>Antal undersökta. Nombre d'examinés.</i>	<i>Antal reaktioner. Nombre de réactions.</i>	<i>Antal undersökta. Nombre d'examinés.</i>	<i>Antal reaktioner. Nombre de réactions.</i>
Lampis	—	1	1	20	—	16	—	386	3	422	3
Lembois	1	1	2	21	1	6	—	130	2	157	3
Messuby	1	1	2	3	—	9	1	76	1	88	2
Nastola	1	1	2	18	—	36	1	144	—	198	1
Padasjoki	1	—	1	3	—	5	—	20	—	28	—
Pälkäne	1	3	4	37	—	34	—	128	14	199	14
Ruovesi	5	—	5	57	—	26	—	177	—	260	—
Sahalaks	2	—	2	6	—	9	—	24	—	39	—
Tammela	2	3	5	41	—	118	1	312	5	471	6
Tammerfors	1	—	1	—	—	—	—	10	—	10	—
Tavastehus	1	—	1	—	—	—	—	2	—	2	—
Tyrväntö	4	—	4	—	—	2	—	2	—	4	—
Urdiala	—	2	2	78	2	55	5	72	9	205	16
Vänä	2	—	2	22	—	35	—	122	—	179	—
Ylöjärvi	2	—	2	15	—	8	—	59	—	82	—
Ypäjä	1	2	3	56	—	61	—	232	23	349	23
Summa	52	38	90	724	4	758	19	3,591	164	5,073	187
Viborgs län.											
Hiitola	—	1	1	—	—	—	—	2	2	2	2
Jaakimvaara	2	—	2	—	—	1	—	9	—	10	—
S:t Johannes	2	—	2	—	—	—	—	160	—	160	—
Kexholms stad	2	—	2	—	—	—	—	2	—	2	—
Kexholms landsf.	1	—	1	1	—	11	—	35	—	47	—
Kivinebb	11	—	11	—	—	—	—	63	—	63	—
Mohla	—	1	1	—	—	—	—	13	11	13	11
Nykyrka	4	—	4	—	—	—	—	82	3	82	3
Pyhäjärvi	7	—	7	4	—	17	—	46	—	67	—
Pyttis	—	1	1	1	—	—	—	5	5	6	5
Ruokolaks	—	1	1	34	—	45	—	122	7	201	7
Räisälä	1	2	3	1	—	30	—	198	2	229	2
Vehkelaks	1	—	1	—	—	—	—	15	—	15	—
Viborgs landsf.	3	—	3	4	—	—	—	193	—	197	—
Summa	34	6	40	45	—	104	—	945	30	1,094	30

Staden eller socken, där undersökningen skett. Ville ou paroisse ou l'examen a eu lieu.	Antal besättningar <i>Nombre d'assortiments de bétail.</i>			Djur under 1 År. <i>Animaux au- dessous de 1 an.</i>		Ungtjurar och kvigor under 2½ År. <i>Taurillons et génisses au- dessous de 2½ ans.</i>		Tjurar och kor öfver 2½ År. <i>Taureaux et vaches au- dessus de 2½ ans.</i>		Summa. <i>Total.</i>	
	inom hvilka reaktioner förekommit. <i>Chez lesquels des réactions ont eu lieu.</i>	inom hvilka reaktioner ej förekommit. <i>Chez lesquels des ré- actions n'ont pas eu lieu.</i>	Summa. <i>Total.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>	Antal undersökta. <i>Nombre d'examinés.</i>	Antal reaktioner. <i>Nombre de réactions.</i>
S:t Michels län.											
Anttola	1	—	1	9	—	3	—	43	—	55	—
Jokkas	3	5	8	16	—	23	1	88	3	127	4
S:t Michels landsf.	4	6	10	27	3	37	2	240	12	304	17
Rantasalmi	7	6	13	4	—	36	1	330	5	370	6
Sysmä	1	1	2	24	—	24	—	97	2	145	2
Sääminge	1	2	3	5	—	17	1	127	3	149	4
Summa	17	20	37	85	3	140	5	925	25	1,150	33
Kuopio län.											
Idensalmi	1	3	4	1	—	5	—	46	12	52	12
Kiuruvesi	7	2	9	7	—	31	—	77	3	115	3
Lapinlaks	—	1	1	1	—	6	1	25	3	32	4
Nilsjä	1	—	1	1	—	2	—	4	—	7	—
Tohmajärvi	1	—	1	1	—	5	—	14	—	20	—
Summa	10	6	16	11	—	49	1	166	18	226	19
Vasa län.											
Gamlakarleby landsf.	2	3	5	2	—	5	2	26	20	33	22
Jurva	2	—	2	5	—	4	—	37	—	46	—
Kauhajoki	—	1	1	—	—	—	—	11	1	11	1
Kortesjärvi	13	—	13	12	—	9	—	52	—	73	—
Kronoby	1	3	4	2	—	4	2	26	2	32	4
Kveflaks	1	—	1	—	—	2	—	6	—	8	—
Lappo	3	11	14	65	—	66	4	217	46	348	50
Mustasaari	1	1	2	—	—	2	—	12	4	14	4
Pedersöre	—	1	1	2	1	2	2	8	6	12	9
Saarijärvi	1	1	2	—	—	—	—	57	1	57	1
Seinäjäki	2	1	3	3	—	4	1	9	2	16	3
Solf	—	1	1	2	1	2	1	6	6	10	8
Toholampi	1	—	1	—	—	1	—	38	—	39	—
Viitasaari	1	—	1	—	—	—	—	48	—	48	—

Staden eller socken. där undersökningen skett. <i>Ville ou paroisse ou l'examen à eu lieu.</i>	Antal besättningar <i>Nombre d'assortiments de bétail.</i>			Djur under 1 år. <i>Animaux au- dessous de 1 an.</i>		Ungtjurar och kvigor under 2½ år. <i>Taurillons et génisses au- dessous de 2½ ans.</i>		Tjurar och kor öfver 2½ år. <i>Taureaux et vaches au- dessus de 2½ ans.</i>		Summa. <i>Total.</i>	
	<i>Inom hvilka reaktioner förekommt. Chez lesquels des réactions ont eu lieu.</i>	<i>Inom hvilka reaktioner ej förekommt. Chez lesquels des réac- tions n'ont pas eu lieu.</i>	<i>Summa. Total.</i>	<i>Antal undersökta. Nombre d'examinés.</i>	<i>Antal reaktioner. Nombre de réactions.</i>	<i>Antal undersökta. Nombre d'examinés.</i>	<i>Antal reaktioner. Nombre de réactions.</i>	<i>Antal undersökta. Nombre d'examinés.</i>	<i>Antal reaktioner. Nombre de réactions.</i>	<i>Antal undersökta. Nombre d'examinés.</i>	<i>Antal reaktioner. Nombre de réactions.</i>
Vetil	1	—	1	—	—	—	—	2	—	2	—
Vindala	1	—	1	—	—	4	—	8	—	12	—
Vörå	5	3	8	12	—	4	—	68	4	84	4
Summa	35	26	61	105	2	109	12	631	92	845	106
Uleåborgs län.											
Frantsila	1	—	1	1	—	1	—	3	—	5	—
Haapavesi	2	1	3	11	—	13	—	49	1	73	1
Kalajoki	5	—	5	18	—	16	—	56	—	90	—
Karlö	4	—	4	10	—	2	—	50	—	62	—
Kiiminge	12	1	13	6	—	8	—	88	2	102	2
Limingo	—	3	3	15	6	3	3	74	29	92	38
Oulais	14	—	14	31	—	36	—	134	—	201	—
Paavola	1	—	1	—	—	4	—	16	—	20	—
Pulkkila	—	1	1	3	1	1	—	18	—	22	1
Uleåborg	1	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—
Uleåborgs landsf.	17	2	19	22	—	4	—	278	2	304	2
Ylivieska	13	—	13	19	—	32	—	87	—	138	—
Summa	70	8	78	136	7	120	3	854	34	1,110	44
Summa summarum	374	169	543	2,023	27	2,791	62	15,793	595	20,607	684

**TAULU-LIITTEITÄ.
TABELL-BILAGOR.
TABLEAUX.**

Taulu I.
Tableau I.

Suojelusrokottaminen Suomessa vuonna 1917.
Skyddskoppymningen i Finland år 1917.
Vaccination antivaritollige en Finlande en 1917.

Läänit ja piiri-lääkärim piirit. Län och provin-cialläkare-distrikt. Gouvernements et districts de médecins provin-ciaux.	Rokottamattomain luku papiston luetteloiden mukaan. Antal vaccinationspliktige enligt presterskapets förteckningar. Nombre des enfants non vacci-nés selon les registres du clergé.				Rokotettujen luku. Antal vaccinerade. Nombre des vaccinés.				Rokotuksen seurauus. Ympningens resultat. Résultat de la vaccination.							Rokotettuja 3 vuonna peräkkäin Vaccinerade 3 år i rad utan pålöjta. Suojelusvaccinets 3 års de stilles ranns effekt. Tarkastuksen kestä joutsoaloilleitten i ku-määrä. Antal frävarande från granskningen. Non-présents à l'examen de contrôle.		
	Alle 2 vuoden Under 2 år. 0 à 2 ans.		Yli 10 vuoden. Öfver 10 år. 10 ans et au-dessus.		Alle 2 vuoden. Under 2 år. 0 à 2 ans.		Yli 10 vuoden. Öfver 10 år. 10 ans et au-dessus.		2—10 v. 2—10 år. 2 à 10 ans.		Yli 10 v. Öfver 10 år. 10 ans et au-dessus.							
	Yhteensä. Summe. Total.	Yhteensä. Summa. Total.	Yhteensä. Summa. Total.	Yhteensä. Summa. Total.	Yhteensä. Summa. Total.	Yhteensä. Summa. Total.	Yhteensä. Summa. Total.	Yhteensä. Summa. Total.	Vaillinaisesti. Orullisandigt. Importerat.	Vaillinaisesti. Orullisandigt. Importerat.	Vaillinaisesti. Orullisandigt. Importerat.	Vaillinaisesti. Orullisandigt. Importerat.	Vaillinaisesti. Orullisandigt. Importerat.					
Uudenmaan lääni.																		
Helsingin	1,185	725	6	1,916	782	433	—	1,215	743	—	392	—	—	—	—	—	80	—
Loviisan	1,653	290	6	1,949	1,161	121	—	1,282	1,152	1	109	—	—	—	—	—	20	—
Tammisaaren ...	1,236	229	2	1,467	784	118	—	902	776	1	113	2	—	—	—	—	10	2
Lohjan	1,241	353	6	1,600	799	197	—	996	799	—	190	7	—	—	—	—	—	—
Ynsä—Summa	5,315	1,597	20	6,932	3,526	869	—	4,395	3,470	2	804	9	—	—	—	—	110	2
Turun ja Porin lääni.																		
Turun	2,238	780	18	3,036	883	196	1	1,080	863	9	194	2	1	—	—	—	11	2
Uudenkaupungin	1,000	235	4	1,239	570	94	—	664	569	1	92	1	—	—	—	—	1	—
Rymättylän	312	15	3	330	225	4	1	230	224	—	4	—	1	—	—	—	1	—
Godbyn	472	70	7	549	370	37	—	407	340	24	35	2	—	—	—	—	6	—
Salon	1,251	317	4	1,572	860	167	2	1,029	858	2	167	—	2	—	—	—	—	1
Porin	3,186	1,529	96	4,811	1,392	619	28	2,039	1,381	11	614	5	27	1	—	—	—	—
Ikaalisten	1,551	506	14	2,071	781	195	2	978	778	3	195	—	2	—	—	—	—	—
Tyrvään	1,019	469	23	1,511	616	185	4	805	608	4	178	1	4	—	—	—	10	—
Huittisten	1,538	457	13	2,008	897	208	1	1,106	861	36	199	9	1	—	—	—	—	—
Ynsä—Summa	12,567	4,378	182	17,127	6,594	1,705	39	8,338	6,482	90	1,678	20	32	1	—	—	29	3
Hämeen lääni.																		
Ruoveden	1,114	219	12	1,345	658	101	1	760	640	6	94	5	1	—	—	—	14	—
Tampereen ¹⁾ ...	1,220	492	36	1,748	635	198	2	835	629	6	194	4	2	—	—	—	—	—
Tammelan	1,802	609	32	2,443	939	190	7	1,136	928	10	188	2	7	—	—	—	1	—
Hämeenlinnan ..	1,455	182	5	1,642	953	84	—	1,037	933	17	81	1	—	5	—	—	—	2
Jämsän	1,330	463	16	1,809	869	148	2	1,019	855	14	143	5	2	—	—	—	—	4
Hollolan	1,554	586	49	2,189	946	94	1	1,041	943	3	94	—	1	—	—	—	—	—
Ynsä—Summa	8,475	2,551	150	11,176	5,000	815	13	5,828	4,928	56	794	17	13	5	—	—	15	6

¹⁾ Puuttuu tiedot rokotuksesta Messukylässä.

Läänit ja piiri-lääkäriin piirit. Län och provin-cialläkare-distrikt. Gouvernements et districts de médecins provin-ciaux.	Rokottamattomain luku papiston luetteloiden mukaan. Antal vaccinationspliktige enligt presterskapets förteckningar. Nombre des enfans non vacci-nés selon les registres du clergé.				Rokotettujen luku. Antal vaccinerade. Nombre des vaccinés.				Rokotuksen seurau-s. Ympyringens resultat. Résultats de la vaccination.								Kokotettuja 3 vuorokautta Vaccinade 3 d. à trois jours consécutifs. Tarkastuksesta poisoleitten luku. Antal frånvarande från granskningen. Non-présens à l'examen de convales.		
	Alle 2 vuoden Under 2 år. 0 à 2 ans.		2—10 v. 2 à 10 ans.		Yli 10 vuoden. Öfver 10 år. 10 ans et au-dessus.		Yhteensä. Summa. Total.		Alle 2 vuoden Under 2 år. 0 à 2 ans.	2—10 vuotta. 2 à 10 ans.	Yli 10 vuoden. Öfver 10 år. 10 ans et au-dessus.	Yhteensä. Summa. Total.	Vaihinlaessti. Oulistaändigt. Importat.	Vaihinlaessti. Fulistaändigt. Parfait.	Vaihinlaessti. Oulistaändigt. Importat.	Vaihinlaessti. Fulistaändigt. Parfait.		Vaihinlaessti. Oulistaändigt. Importat.	Vaihinlaessti. Fulistaändigt. Parfait.
	Alle 2 vuoden Under 2 år. 0 à 2 ans.	2—10 vuotta. 2 à 10 ans.	Yli 10 vuoden. Öfver 10 år. 10 ans et au-dessus.	Yhteensä. Summa. Total.	Alle 2 vuoden Under 2 år. 0 à 2 ans.	2—10 vuotta. 2 à 10 ans.	Yli 10 vuoden. Öfver 10 år. 10 ans et au-dessus.	Yhteensä. Summa. Total.	Vaihinlaessti. Oulistaändigt. Importat.	Vaihinlaessti. Fulistaändigt. Parfait.	Vaihinlaessti. Oulistaändigt. Importat.	Vaihinlaessti. Fulistaändigt. Parfait.	Vaihinlaessti. Oulistaändigt. Importat.	Vaihinlaessti. Fulistaändigt. Parfait.	Vaihinlaessti. Oulistaändigt. Importat.	Vaihinlaessti. Fulistaändigt. Parfait.		Vaihinlaessti. Oulistaändigt. Importat.	Vaihinlaessti. Fulistaändigt. Parfait.
Viipurin lääni.																			
Viipurin	3,813	1,026	26	4,865	1,572	332	5	1,909	1,489	48	311	8	4	—	—	—	49	—	
Haminan	1,924	525	3	2,452	915	200	—	1,115	893	19	188	8	—	—	—	—	7	—	
Lappeenrannan	2,249	779	59	3,087	1,149	207	5	1,361	1,119	3	136	—	5	—	—	—	48	1	
Antrean	2,231	660	47	2,938	979	186	4	1,169	968	11	181	5	4	—	—	—	—	—	
Muolaan	1,972	414	37	2,423	1,225	105	4	1,334	1,075	133	92	12	3	—	—	—	19	-1	
Käkisalmen	1,336	502	15	1,853	687	174	4	865	670	3	174	—	4	—	—	—	14	1	
Kurkijoen	1,149	487	1	1,637	616	236	2	854	600	16	216	20	2	—	—	—	—	—	
Sortavalan	1,638	419	—	2,057	730	183	—	913	716	14	182	1	—	—	—	—	—	—	
Salmin	1,100	493	9	1,602	808	323	5	1,136	503	169	174	64	3	2	—	—	221	85	
Y:nä—Summa	17,412	5,305	197	22,914	8,681	1,946	29	10,656	8,033	416	1,704	118	25	2	—	—	358	88	
Mikkelin lääni.																			
Mikkelin	1,106	265	2	1,373	687	139	—	826	667	7	130	4	—	—	—	—	18	—	
Heinolan	1,435	240	6	1,681	886	113	—	999	875	3	110	1	—	—	—	—	10	—	
Joroisten	1,177	362	3	1,542	707	221	3	931	675	16	214	5	3	—	—	—	18	—	
Savonlinnan	1,473	814	58	2,345	617	184	6	807	604	3	184	—	6	—	—	—	10	—	
Y:nä—Summa	5,191	1,681	69	6,941	2,897	657	9	3,563	2,821	29	638	10	9	—	—	—	56	—	
Kuopion lääni.																			
Kuopion	2,426	898	31	3,355	1,191	477	10	1,678	1,169	20	468	9	10	—	—	—	2	4	
Rautalammen	1,167	201	6	1,374	799	40	—	839	756	19	38	—	—	—	—	—	26	—	
Iisalmen	2,302	96	—	2,398	1,673	69	—	1,742	1,670	3	69	—	—	—	—	—	—	—	
Pielisjärven	1,344	158	33	1,535	729	45	1	775	673	47	38	6	—	—	—	—	11	—	
Tohmajärven	1,397	362	22	1,781	974	161	5	1,140	865	88	124	20	4	—	—	—	39	4	
Joensuun	2,076	141	8	2,225	1,174	66	8	1,248	1,099	54	59	2	8	—	—	—	26	—	
Y:nä—Summa	10,712	1,856	100	12,668	6,540	858	24	7,422	6,232	231	796	37	22	—	—	—	104	8	
Vaasan lääni.																			
Vaa'an	2,414	575	16	3,005	1,166	204	3	1,373	1,154	12	204	—	3	—	—	—	—	—	
Kristinaakaup.	3,415	887	33	4,335	2,304	444	4	2,752	2,258	37	438	5	4	—	—	—	10	4	
Uudenkaarlepyyn	1,639	587	197	2,423	1,020	345	128	1,493	1,019	1	343	2	128	—	—	—	—	—	
Kokkolan	2,156	567	2	2,725	1,130	368	3	1,501	1,101	20	353	14	3	—	—	—	10	—	
Kuortaneen	2,344	379	6	2,729	1,682	199	6	1,887	1,667	15	199	—	6	—	—	—	—	—	
Jyväskylän	2,730	532	38	3,300	1,413	148	16	1,577	1,376	37	148	—	16	—	—	—	—	—	
Y:nä—Summa	14,698	3,527	292	18,517	8,715	1,708	160	10,583	8,575	122	1,685	21	160	—	—	—	20	4	

Taulu II.
Tableau II.Suomen sairashoitolaitoksissa 1917 hoidetut sairaa¹⁾

Malades soignés dans les établissements d'hospitalisation sunitaire de Finlande en 1917.

	Sairasvuokiteen luku. Nombre de lits.	Vuodelta 1916 Malades traités depuis janvier 1916.	Vuonna 1917 Malades entrés en 1917.	Hoidettujen kokonaisluku. Total des malades.	Uloskirjotettu. Sortis.					Voiheen 1918 jätneitä. Malades restés jusqu'en 1918.	Noinen des journées de traitement.	Sairashoitopiirien luku.	Sairashoitopiirien keskimäärä. Moyenne des journées de traitement par malade.	Keskimäärä sairaata päivä kohi. Moyenne des malades par jour.
					Terveena. Guéris.	Paremmaksi tulleet. Améliorés.	Parantuneita. Non-améliorés.	Kuolleena. Décédés.	Hoitamatta. Non-traités.					
Helsinki: Yleisen sairashuoneen kirurginen osasto	154	166	2,428	2,594	1,731	219	65	183	234	162	67,593	26.1	185.2	
S:n s:n sisätautien osasto	60	50	680	730	187	254	136	59	45	49	20,157	27.6	55.2	
S:n s:n propedeutinen »	30	24	287	311	73	134	44	34	5	21	10,133	32.6	27.8	
x:n s:n pathol. anat. »	14	9	37	46	1	6	25	1	—	13	3,064	66.6	8.4	
S:n s:n syfiliittinen »	150	133	1,384	1,517	1,323	—	59	11	—	124	47,230	31.1	129.4	
S:n s:n silmätautien »	41	36	469	505	217	174	57	—	18	39	12,906	25.6	35.4	
S:n s:n korvatautien »	20	14	320	334	266	19	3	13	18	15	6,341	19.0	17.4	
S:n s:n lasten »	35	34	282	316	137	42	37	70	6	24	11,191	35.4	30.7	
S:n s:n lapsenpäästö »	50	58	2,837	2,895	2,697	20	8	7	118	45	18,966	6.6	52.0	
S:n s:n naistautien »	25	21	749	770	475	157	15	14	88	21	8,205	10.7	22.5	
S:n s:n » » lapsenpäästölaitos	8	6	136	142	121	8	3	4	4	2	2,303	16.2	6.3	
Ylimääräinen veneerinen sairashuone Gumtäcktissa.	145	138	559	697	—	596	—	1	—	100	38,316	55.0	105.0	
S:n s:n Töölössä	130	102	539	641	—	560	17	—	—	64	27,844	43.4	76.3	
Keskuslaitos mielisairaita varten (Lapinlahti)	130	119	56	175	9	18	21	5	—	122	44,228	252.7	121.2	
Lääninvankilan sairashuone.	—	7	101	108	59	31	9	3	—	6	4,533	42.0	12.4	
Kuritus »	21	8	146	154	87	27	12	5	2	21	5,906	38.4	16.1	
Rautatien lasaretti	14	12	166	178	103	20	16	10	21	8	3,499	19.7	9.6	
Marian sairaalan sisätautien osasto	190	165	1,645	1,810	736	446	151	257	33	187	58,762	32.5	161.0	
S:n s:n kirurginen osasto	60	49	1,333	1,382	1,077	70	10	85	71	69	23,127	16.7	63.4	
S:n s:n väliaik. lasten osasto	40	23	334	357	116	62	35	99	16	29	10,440	29.2	28.6	
Väliaikainen kulkutautisairaala n. s. koleraparakella	200	2	263	265	252	—	—	4	9	—	2,635	9.9	7.2	
Kulkutautisairaala	200	155	1,713	1,868	1,677	6	9	77	13	86	36,776	19.7	100.8	
Humaliston sairaala keuhkotautisia varten	50	47	188	235	4	99	15	65	3	49	16,225	69.0	44.5	
Kivelän sairashuoneen sisätautien osasto	475	227	496	723	54	171	123	159	—	216	73,809	102.1	202.2	
Kivelän sairashuon. osasto mielisairaita varten	160	130	302	432	43	61	144	23	12	149	51,241	118.6	140.4	

1) Tähän ei sisälly sotaväen sairaalat eikä muissa sairaaloissa hoidetut sairaa¹⁾ ja haavoitetut sotilaa¹⁾.

	Sairasvuotteen luku.	Nombre de lits.	Vuonna 1916 Malades en 1916 jälkeen.	Vuonna 1917 vastaanotettuja, Malades entrés en 1917.	Uloskirjoitettu. Sortis.					Vuoteen 1918 jättöinä. Malades restés jusqu'en 1918.	Sairashoitopiirien luku.	Keskimääräinen Moyenne des journées de travaillé par malade.	Keskimääräinen sairaala par jour.	Keskimääräinen Moyenne des malades par jour.
					Hoitotulen kaikotahalla. Total des malades.	Terveyttä. Guéris.	Paremmaksi tulleena. Améliorés.	Parantuneeksi Non-améliorés.	Parantuneeksi. Décédés.					
Helsinki: Nickbyn mielisairaala	400	363	98	461	7	8	17	36	—	393	140,533	304.8	385.0	
Kunnalliskodin väliaikainen sairaalaosasto	100	93	219	312	46	31	31	85	14	105	35,965	115.3	98.5	
Hesperian väliaikainen keuhkautaisairaala ¹⁾	26	25	80	105	25	36	30	14	—	—	8,276	78.8	15.9	
Maarian sair. väliaik. tuberkul. sairaushuone ²⁾	26	—	43	43	—	34	2	7	—	—	2,473	57.5	6.8	
Tri J. Silvastin sairaala varattomia silmätautisia varten	10	1	134	136	81	49	5	—	—	—	2,981	22.1	8.2	
Tohtorien K. Eskelin'in ja G. A. Wetterstrand'in yksityinen kirurginen sairaala.	22	11	323	334	193	99	12	6	16	8	4,854	14.5	13.3	
Eira, sairaalaosasto	50	24	717	741	430	234	17	23	12	25	11,820	16.0	32.4	
» lapsenpäästöosasto	9	4	238	242	237	—	—	1	—	4	2,394	9.9	6.6	
Mehiläinen sairaalaosasto	34	15	696	711	606	49	29	13	3	11	7,438	10.5	20.4	
» lapsenpäästöosasto	8	3	130	133	131	—	—	—	1	1	1,317	9.9	3.6	
Diakonissalaitos	136	116	1,493	1,609	763	494	73	62	120	97	45,913	8.6	125.8	
Tohtorien O. A. Boijen ja Walter Parviaisen synnytyslaitos	23	12	793	805	793	—	—	—	—	12	6,910	8.6	18.9	
Tohtori O. A. Boijen gynäkol. sairaala	8	6	222	228	165	46	—	—	17	—	2,201	9.7	6.0	
Rouva A. B. Sweins'in yksityinen synnytyslaitos Hermannikaupungissa	1	—	29	29	29	—	—	—	—	—	204	7.0	0.6	
Sairaala Eisi, sairaalaosasto	34	17	429	446	250	169	4	5	3	15	6,549	14.7	17.9	
» » lapsenpäästös.	12	4	183	187	181	—	—	1	—	5	2,136	11.4	5.9	
Tallbackan sairaskoti	15	14	82	96	23	44	7	1	8	13	6,006	62.6	16.5	
Kammion sairaskoti hermo- ja mielisairaita varten	70	69	218	287	54	93	40	17	11	72	28,683	99.9	78.6	
Parantumattomien sairaushuone	48	48	5	53	—	—	4	4	—	45	16,310	307.7	44.7	
Porvoo: sairaskoti	20	11	375	386	333	25	3	11	7	7	4,758	12.3	13.0	
Lapsenpäästölaitos	12	3	170	173	160	1	1	4	5	2	1,439	8.3	3.9	
Maalaiskunnan sairastupa	13	10	296	306	238	26	3	19	1	19	4,946	16.2	13.6	
Porvoo: Kulikutautiosasto	14	1	80	81	60	1	—	3	7	10	1,791	22.1	4.9	
Räckhals: Yhdistyksen kaatuvatautisten hoitoa varten sair.	30	28	5	33	—	4	—	4	—	25	9,897	299.9	27.1	
Tuusula: Kellokosken piirimielisairaala	60	94	51	145	6	13	11	17	—	98	37,642	259.6	103.1	

¹⁾ Avoinna $\frac{1}{1}-\frac{31}{5}$ ja $\frac{1}{0}-\frac{31}{12}$. ²⁾ Avoinna. $\frac{0}{2}-\frac{31}{5}$.

VIII

	Sairastautien lukumäärä.	Vuodelta 1916.	Vuonna 1917 vastaanotettuja. Malades entrés en 1917.	Hoidettujen kokonaisluku. Total des malades.	Uloskirjoitettu. Sortis.					Vuonna 1918 jätettiin. Malades restés jugés en 1918.	Sairashoitopiirien luku.	Hoivon keskimääräinen pituus päivinä. Moyenne des journées de traitement par malade.	Keskimääräinen päivien koki. Moyenne des malades par jour.
					Terveysti. Guéris.	Paremmaksi tulleet. Améliorés.	Parannuttu. Non-améliorés.	Kuolleena. Décédés.	Hoitamatta. Non-traités.				
Loivisa: Yleinen sairashuone	22	20	562	582	500	21	13	18	10	20	8,010	13.8	21.9
Lapsenpäästölaitos	6	1	91	92	91	—	—	—	—	1	944	10.3	2.6
Hanko: Kunnallissairashuone	34	13	357	370	308	20	9	13	9	11	5,205	14.1	14.2
Lapsenpäästölaitos	10	—	113	113	108	—	—	—	—	5	934	8.3	2.6
Högsand sanatorio nystyrätantaisia lapsia varten ¹⁾	30	—	45	45	—	40	5	—	—	—	6,471	143.8	31.6
Tammisaari: Sairaskoti	19	13	175	188	113	34	12	11	2	16	5,068	27.0	13.9
S:n lapsenpäästöl.	9	3	138	141	135	—	—	—	—	6	1,229	8.7	3.4
Vihti: Sairastupa	10	5	187	192	111	56	5	8	7	5	1,998	10.4	5.5
S:n s:n lapsenpäästöosasto	5	3	84	87	80	3	—	—	—	4	697	8.0	1.9
Nurmijärvi: Kulkutautisairaala	—	1	25	26	19	4	2	1	—	—	566	21.7	1.6
Fiskars'in tehtaan sairashuone	12	—	24	24	19	1	—	3	1	—	257	10.7	0.7
Orimattila: Sairastupa	16	8	284	292	225	21	16	14	9	7	3,049	10.4	8.4
Elimäki	14	13	225	238	190	13	10	13	2	10	4,612	19.4	12.6
Kirkkonummi:	12	8	130	138	97	23	3	6	4	5	1,812	13.1	5.0
Lohja:	11	12	244	256	201	29	5	11	—	10	4,507	17.6	12.3
Lohjan Kouluparantola ¹⁾	26	25	17	42	9	7	—	—	—	26	9,785	233.0	26.8
Nummela: Keuhkotautiparantola	80	92	214	306	—	177	35	9	—	85	34,375	112.3	94.2
Siiti: Kunn. mielisairaala	—	38	15	53	4	2	1	8	—	38	13,902	262.3	38.1
» Sairastupa	12	2	139	141	95	14	17	9	—	6	2,192	15.5	6.0
Turku: Läänin yleisen sairashuoneen lasarettiosasto	80	91	1,235	1,326	950	93	35	115	51	82	32,860	24.8	90.0
S:n s:n syfilittinen osasto	60	46	446	492	403	33	3	1	21	31	14,184	28.8	38.9
Ylimäär. ven. sairash.	15	13	83	96	75	5	—	—	2	14	4,626	48.2	12.7
Vastaanottolaitos mielisairaita varten	48	45	75	120	20	23	38	2	—	37	16,021	133.5	43.9
Kuritusvankilan lasar. osasto	21	4	162	166	117	29	1	6	—	13	3,285	19.8	9.0
Kuritusvankilan mielisairaala	70	74	39	113	3	11	31	1	—	67	25,391	224.7	69.6
Kunnallissairashuoneen osasto ei tärkeitä tauteja varten	78	65	774	839	472	170	50	13	81	53	28,245	33.7	77.4
S:n s:n kulkutautia	116	18	224	242	182	—	3	10	27	20	4,946	20.4	13.6
S:n s:n mielisairaita	140	177	58	235	18	18	7	4	16	172	63,564	270.5	174.1
Tri C. v. Heideken'in lapsenpäästölaitos	19	9	1,079	1,088	1,004	10	3	3	47	21	8,839	8.1	24.2
Yksityinen lapsenpäästölaitos	14	7	397	404	382	—	—	2	13	7	3,344	8.3	9.2
Lääkärien sairaskoti	23	8	476	484	373	52	19	17	10	13	6,641	13.7	18.2
Pori: Yleisen sairash. lasaretti os.	28	28	544	572	450	47	17	35	6	17	9,348	16.3	25.6
S:n s:n syfilittinen osasto	16	16	211	227	208	8	—	1	2	8	4,543	20.0	12.4

¹⁾ Avoinna 10/5—30/11.

	Salasvuokteen luku. Nombre de lits.	Vuonna 1916 Malades restés depuis 1916.	Vuonna 1917 vastaanotettuja. Malades entrés en 1917.	Hoidettujen kokonaisluku. Total des malades.	Uloskirjoitettu. Sortis.						Vuonna 1918 jättänyt Haudas resté jusqu'en 1918.	Keskittämättä sairaita parvais kohdii. Moyenne des malades par jour.	Sairashoitokäytin keskimäärä. Moyenne des journées de traitement par malade.	Keskittämättä sairaita parvais kohdii. Moyenne des malades par jour.
					Terveydenh. Guéris.	Paremmaksi tulleena. Améliorés.	Kuolleena. Décédés.	Parantamatta. Non-améliorés.	Kuolleena. Décédés.	Parantamatta. Non-améliorés.				
Lapsenpäästölaitos	5	5	117	122	116	—	—	—	5	1	688	5.6	1.9	
Kunnallissairashuone	40	22	541	563	402	75	4	40	9	33	12,520	22.2	34.3	
Uusikaupunki: Kunnallissairash.	10	6	79	85	51	17	9	6	1	1	1,296	15.2	3.6	
Lounais-Suomen Piirimielisair.	50	74	5	79	14	13	—	1	3	48	16,240	205.6	44.5	
Rauma: Yksityinen sairashuone	17	4	200	204	161	18	8	12	—	5	3,277	16.1	9.0	
Lapsenpäästölaitos	3	2	131	133	129	—	—	1	—	3	1,171	8.8	3.2	
Kulkutautisairaala	30	—	34	34	29	2	1	2	—	—	285	8.4	0.8	
Ahvenanmaa: Yleisen sairashuo- neen lasarettiosasto	4	3	48	51	27	13	5	4	1	1	1,224	24.0	3.4	
Yleisen sairash. syfiliittinen os.	8	—	2	2	1	—	—	—	—	1	40	20.0	0.1	
Maarianhamina: Yksityinen sairashuone	12	2	126	128	84	23	3	6	5	7	1,516	11.8	4.2	
Kulkutautisairaala	10	—	7	7	7	—	—	—	—	—	153	21.9	0.4	
Kaarinan ja Maarian tulirokkosair.	28	—	93	93	71	—	—	7	3	12	2,849	30.6	7.8	
Noormarkku: Eva Ahlström'in sair. lasarettiosasto	16	16	381	397	275	50	28	10	12	22	6,239	15.7	17.1	
S:n s:n keuhkotaut. osasto ¹⁾	10	5	20	25	1	8	4	—	12	—	749	29.9	6.2	
S:n s:n lapsenpäästö »	5	1	54	55	53	—	—	—	2	—	428	7.8	1.2	
Seili: Turvalaitos mielisairaita varten	52	72	1	73	—	—	—	2	—	71	26,381	361.4	72.3	
Loimaa—Alastaro: Sairastupa	17	3	100	103	80	13	1	5	3	1	1,794	17.4	4.9	
Huittinen: Sairastupa	10	1	134	135	97	17	5	7	4	5	1,785	13.2	4.9	
Harjavalta: Piirimielisairaala	32	71	18	89	—	—	4	18	—	67	26,405	296.7	72.3	
Ikaalinen: Sairastupa	20	9	146	155	114	10	1	22	—	8	2,873	18.5	7.9	
Parainen »	8	6	79	85	44	23	3	11	—	4	1,640	19.3	4.5	
Kankaanpää: »	8	4	107	111	57	38	7	4	—	5	1,312	11.8	3.6	
Taalintehdas: »	6-12	1	95	96	70	7	11	1	—	7	2,654	27.6	7.3	
Merikarvia: »	10	10	67	77	36	23	4	3	1	10	2,193	28.5	6.0	
Hämeenkyrö: »	5	—	52	52	41	7	2	2	—	—	865	16.6	18.4	
Salo: Lapsenpäästölaitos	8	3	112	115	111	—	—	—	2	2	1,152	10.0	3.2	
Hämeenlinna: Läänin yleisen sairashuoneen lasarettiosasto	50	38	743	781	598	62	20	41	16	44	16,496	21.1	45.2	
S:n s:n syfiliittinen osasto	18	10	195	205	188	—	—	1	—	16	3,567	17.4	9.8	
Ylim. ven. sairashuone	15	6	126	132	109	2	2	—	2	17	3,685	27.9	10.1	
Lapsenpäästölaitos	2	—	66	66	60	—	—	2	1	3	538	8.2	1.5	
Kuritus- ja työvankilan sairashuone	12	4	59	63	46	5	2	2	—	8	2,041	32.4	5.6	
Kunnallissairashuone	38	26	298	324	212	43	28	26	—	15	8,077	24.9	22.1	
Keuhkotautiparant	—	19	45	64	5	23	16	2	—	18	6,897	107.8	18.9	

¹⁾ Osaston toiminta keskeytettiin $\frac{1}{6}$. ²⁾ Näistä oli 20 perhehoidossa.
Lääkintöhall. kert. v. 1917. — Medicinalst. ber. för år 1917.

	Sairasvuoitteiden luku. Nombre de lits.	Vuonna 1916 Malades restés depuis l'année 1916.	Vuonna 1917 vastaanotetuista. Malades entrés en 1917.	Vuonna 1918 vastaanotetuista. Malades restés jusqu'en 1918.	Uloskirjoitettu. Sortis.					Vuonna 1918 jätettyinä. Malades restés jusqu'en 1918.	Sairashoitopiirien luku. Nombre des journées de traitement.	Sairashoitopiirien kessimäärä. Moyenne des journées de traitement par malade.	Keskimäärä sairaita päivää kohti. Moyenne des malades par jour.
					Hoidettujen kokonaisluku. Total des malades.	Parantuneita. Non-malades.	Parantuneita kuolleina. Mortués.	Kuolleina. Décédés.	Hoitamatta. Non-traités.				
Tampere: Yleisen sairashuoneen: lasarettiosasto	90	83	875	958	744	36	14	59	18	87	35,021	36.6	95.9
S:n s:n syfilittinen osasto	30	19	245	264	223	13	—	3	—	25	6,560	24.8	18.0
Lapsenpäästölaitos	32	22	979	1,001	964	—	1	7	16	13	7,330	7.3	20.0
Kunnallissairash. lasaretti os.	43	36	292	328	184	63	11	35	—	35	12,677	38.6	34.7
Kunnallissairashuoneen mieli- sairaitten osasto	180	163	127	290	22	45	33	10	—	180	64,034	220.8	175.4
S:n s:n kulkutautisairaala	104	42	719	761	595	41	9	55	—	61	15,889	20.9	43.5
Finlayson & K:nin sairashuone	20	11	143	154	107	13	6	19	—	9	3,629	23.0	9.9
Keuhkotautiparantola	31	26	99	125	18	49	16	2	19	21	9,852	78.8	27.0
Neiti F. Carlson'in yksityinen sairashuone	18	17	260	277	214	28	9	4	11	11	4,267	15.4	11.7
Lahti: Kunnallissairashuoneen la- sarettiosasto	28	22	363	385	307	23	3	31	1	20	8,251	21.4	22.6
S:n s:n kulkutautiosasto	9	1	57	58	53	1	—	3	—	1	1,423	24.5	3.9
Lapsenpäästölaitos	16	4	261	265	256	—	—	—	2	7	2,606	9.8	7.1
Pitkämäen keskuslaitos mielisai- raitta varten	520	508	100	608	15	29	41	22	—	501	183,553	301.9	502.9
Tammela: Sairastupa	10	6	198	204	158	14	11	16	—	5	3,309	16.2	9.0
» vaivaistal. hour. osasto	10	24	9	33	1	4	1	6	—	21	8,487	257.2	23.2
Orihvesi: Leprasairaala	45	31	1	32	—	—	—	1	—	31	11,422	356.9	31.3
Sairastupa	12	3	83	86	51	16	5	9	1	4	1,696	19.7	4.6
Ruovesi: Sairastupa	16	11	202	213	125	44	9	15	4	16	3,942	18.5	10.8
Keuhkotautisten parantola	13	11	32	43	5	18	7	—	—	13	4,481	104.2	12.3
Mänttä: Tehtaan sairashuone	6	2	84	86	60	15	—	8	—	3	1,049	12.2	2.9
Kuhmoinen—Padasjoki: Sairas- tupa ¹⁾	10	2	83	85	50	13	13	6	1	2	1,107	13.0	3.0
Jämsä: Kunnan mielisairaala	16	9	7	16	—	2	—	3	—	11	3,002	187.6	8.2
Sairastupa	15	5	177	182	144	13	1	8	5	11	3,134	17.2	8.6
Loppi: Sairastupa	10	2	121	123	80	20	7	11	3	2	1,907	15.5	5.2
Janakkala: Sairastupa	14	2	126	128	88	29	3	4	—	4	2,142	16.7	5.9
Urjala: Sairastupa	10	9	122	131	77	32	7	5	1	9	3,494	26.7	9.6
Riihimäki: Lapsenpäästölaitos	15	1	211	212	202	—	—	—	6	4	1,570	7.4	4.3
Viipuri: Läänin yleisen sairashuo- neen lasarettiosasto	146	134	3,255	3,389	2,278	495	81	223	161	151	60,865	18.0	166.8
S:n s:n syfilittinen osasto	60	18	272	290	223	—	1	7	—	59	8,739	30.1	23.9
Vastaanottolaitos mielisairaita varten	47	45	97	142	41	21	31	2	—	47	16,279	114.6	44.6

¹⁾ Päiväkirja sodanaikana hävinnyt, otettu edellisen vuoden tiedot.

	Uloskirjoitettu. Sortis.												Keskimäärä sairasma- päivästä kohden. Moyenne des malades par jour.	Moyenne des malades par jour.
	Hoidettujen kokonaismäärä. Total des malades.	Vuonna 1917 vissasannoinen. Malades enris en 1917.	Vuonna 1918 jälkeksi. Malades restes depuis 1918.	Sairasvuo- detten luku. Nombre de lits.	Terveenä Gueris.	Paremmaksi tulleena. Améliorés.	Parannuttua. Non-améliorés.	Kuolleena. Décédés.	Hoitamatta. Non-traités.	Vuoteen 1918 jänne- tällä. Malades restes jusqu'en 1918.	Ennen 1918 jänne- tällä. Malades restes jusqu'en 1918.	Ennen 1918 jänne- tällä. Malades restes jusqu'en 1918.		
Ylimääräinen veneerinen sairashuone N:o 1	50	49	507	556	507	—	4	5	—	40	13,629	24.5	37.3	
S:n s:n N:o 2	30	30	248	278	249	—	1	—	—	28	7,938	28.6	21.7	
Lapsenpäästölaitos	18	13	540	553	528	2	10	2	1	10	5,061	9.2	13.9	
Läänin vankilan sairashuone ..	14	12	105	117	97	10	2	2	—	6	2,520	21.5	6.9	
Viipuri: Kunnallissairaalan osasto ei tarttuvia tanteja varten ..	32	23	513	536	350	60	33	68	—	25	9,578	17.9	26.2	
Kunnallissairaalan osasto kulkutauteja varten	20	18	327	345	294	—	1	30	—	20	7,911	22.9	21.7	
Kaupungin mielisairaala	100	106	71	177	17	16	3	9	18	114	40,014	226.1	109.6	
Diakonissalaitos	30	25	556	581	337	115	48	53	—	28	10,852	18.7	29.7	
Prof. Strömborgin yksityinen silmäkliinikka	25	15	482	497	322	124	34	—	12	5	7,515	15.1	20.6	
Sortavala: Yleisen sairashuoneen lasarettiosasto	50	45	954	999	862	18	13	59	—	47	22,021	23.1	60.3	
Ylimääräinen veneerinen sairashuone N:o 1 ¹⁾	50	17	451	468	364	21	3	21	6	53	12,931	27.6	35.4	
Ylim. veneerinen sairash. N:o 2 ..	35	44	187	231	197	26	3	5	—	—	6,475	28.0	29.0	
Lapsenpäästölaitos	6	2	131	133	121	—	5	5	1	1	1,209	9.1	3.3	
Diakonissalaitos	80	69	889	958	231	405	193	72	—	57	27,653	28.9	75.8	
Diakonaatti mielisairaita varten ..	79	82	15	97	3	2	5	6	—	81	29,329	302.4	50.4	
Kuumesairaala	12	—	96	96	90	—	—	2	—	4	1,350	14.1	3.7	
Käkisalmi: Turvalaitos mielisairaita varten	180	177	21	198	1	5	1	23	—	168	64,683	326.7	177.2	
Kunnallissairashuone	14	14	442	456	226	154	16	41	5	14	4,337	9.5	11.9	
Lapsenpäästölaitos	10	3	93	96	78	3	1	—	12	2	740	7.7	2.0	
Lappeenranta: Työväkylän sairash.	10	3	109	112	90	8	5	8	—	1	1,532	13.7	4.2	
Kaupungin sairaala	20	12	387	399	303	35	3	40	4	14	4,330	10.9	11.9	
Lapsenpäästölaitos	4	—	62	62	59	—	—	1	2	—	422	6.8	1.2	
Hamina: Kunnallissairashuone ...	13	8	121	129	78	21	4	19	3	4	2,707	21.0	7.4	
Lapsenpäästölaitos	6	—	90	90	90	—	—	—	—	—	623	6.9	1.7	
Kuumesairaala	6	1	10	11	11	—	—	—	—	—	178	16.2	0.5	
Kotka: Kunnallissairashuoneen kirurginen osasto	12	8	221	229	176	27	6	9	—	11	3,518	15.4	9.6	
S:n s:n sisätautien osasto	14	11	227	238	111	67	14	30	—	16	4,288	18.0	11.7	
S:n s:n kulkutautilien osasto ...	10	5	97	102	97	—	—	2	—	3	1,640	16.1	4.5	
Kaup. keuhkotautisair.	10	5	24	29	—	10	—	12	—	7	2,532	87.3	6.9	
Lapsenpäästölaitos	10	4	215	219	216	—	—	—	—	3	1,597	7.3	4.4	
Vaivaistalon vastaanottolaitos ..	18	26	6	32	2	—	3	2	—	25	9,834	307.3	26.9	

¹⁾ Suljettiin 11/8.

	Sairasvuotteen luku. Nombre de lits.	Vuodelta 1910 jälkeen. Malades restés députés 1910.	Vuonna 1917 vastaanotettu. Malades entrés en 1917	Hoidettujen kokonaisluku. Total des malades.	Uloskirjoitettu. Sortis.					Vuoteen 1918 jätettiin. Malades restés jusqu'en 1918.	Sairasloppäivien luku. Nombre des journées de traitement.	Keskimäärä sairaata pölvää kohden. Moyenne des malades par jour.	Keskimäärä Moyenne des journées de traitement par malade.
					Terveisiin. Guéris.	Paremmaksi tulleena. Améliorés.	Parannuttua. Non-améliorés.	Decédés.	Kuolleena. Non-traités.				
Viipurin pitäjän kulkutautisairaala	373	35	384	419	326	—	2	54	9	28	9,466	22.6	25.9
Uusikirkko: Sairastupa	13	13	186	199	89	80	2	13	8	7	3,747	18.8	10.3
Terijoki: Lapsenpäästölaitos	8	2	68	70	64	—	2	1	2	1	660	9.4	1.8
Parikkala: Sairastupa	4	3	222	225	189	18	11	5	—	2	1,424	6.3	3.9
Salmi: Sairastupa	—	17	182	199	118	42	12	16	4	7	3,502	17.6	9.6
Koivisto: Sairastupa	14	3	126	129	85	23	5	10	3	3	1,775	13.8	4.9
Kouvola: Lapsenpäästölaitos ¹⁾	12	4	228	232	219	2	—	—	—	2	2,081	9.0	5.7
Mikkeli: Läänin yleisen sairashuoneen lasarettiosasto	38	29	627	656	471	89	18	38	7	33	13,314	20.3	36.5
Mikkeli: S:n s:n syfilittinen osasto	40	2	71	73	65	—	—	1	—	7	2,124	29.1	5.8
Vastaanottolaitos	12	11	18	29	7	9	—	1	—	12	3,878	133.7	10.6
Lapsenpäästölaitos	7	4	230	234	225	3	1	1	—	4	1,927	8.2	5.3
Lääninvankilan sairashuone	4	—	16	16	10	2	—	3	—	1	373	23.3	1.0
Kuumetautisairaala	6	—	70	70	57	3	—	5	4	1	1,358	19.4	3.7
Savonlinna: Yleisen sairashuoneen lasarettiosasto	20	15	661	676	536	61	10	36	10	23	8,636	12.8	23.7
S:n s:n syfilittinen osasto	20	20	243	263	177	62	2	3	1	18	4,511	17.2	12.4
Ylimääräinen vener. sairaala	10	10	146	156	135	15	2	2	2	—	2,875	18.4	7.9
Tri A. J. Hällströmin lapsenpäästölaitos	6	2	148	150	145	—	—	—	1	4	1,042	6.9	2.9
Heinola: Kunnallissairashuone ²⁾	25	—	221	221	126	47	23	7	9	9	2,951	13.4	8.1
Lapsenpäästölaitos	2	2	43	45	40	3	—	—	1	1	508	11.3	1.4
Joroinen: Sairastupa	10	3	87	90	59	15	5	8	—	3	1,268	14.1	3.5
Juva: »	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Puumala: »	12	4	127	131	107	4	4	2	11	3	1,253	9.6	3.4
Rantasalmi: »	15	7	132	139	104	17	5	5	8	—	2,801	20.2	7.7
Heinävesi: »	9	12	177	189	125	32	14	8	7	3	2,640	14.0	7.2
Takaharju: Keuhkotautisten parantola	110	106	357	463	256	27	77	9	14	80	39,115	84.5	107.2
Sysmä: Ainolan keuhkotautisten parantola	12	9	31	40	—	17	10	—	2	11	3,260	81.5	8.9
Kuopio: Läänin yleisen sairashuoneen lasarettiosasto	106	76	1,374	1,450	1,084	182	56	52	10	66	29,064	20.0	79.6
S:n s:n syfilittinen osasto	66	36	385	421	374	4	—	4	—	39	9,857	23.4	27.0
Lapsenpäästölaitos	15	6	250	256	244	—	—	2	5	5	2,520	9.8	6.9
Lääninvankilan sairashuone	—	1	26	27	23	—	1	3	—	—	763	28.3	2.1
Kaupunginsairaala	35	24	381	405	243	80	17	31	6	28	7,257	17.9	19.9
Harjulan vaivaistalon osasto mielisairaita varten	32	37	26	63	8	12	6	7	—	30	11,733	186.2	32.1

¹⁾ Tähän ei sisälly kohtutautien vuoksi hoidetut. ²⁾ Päiväkirja sodanaikana hävinnyt, otettu edellisen vuoden tiedot.

	Vuoteen 1918 jäseniä. Membres restés jusqu'en 1918.	Keskinkesk. sairaala päivää kohti. Moyenne des malades par jour.	Sairashoitopiäivien keskinäinen. Moyenne des journées de traitement par malade.	Sairashoitopiäivien luku. Nombre des journées de traitement.	Uloskirjoitettu. Sortis.							Vuoteen 1918 jäseniä. Membres restés jusqu'en 1918.	Keskinkesk. sairaala päivää kohti. Moyenne des malades par jour.	Sairashoitopiäivien keskinäinen. Moyenne des journées de traitement par malade.	Sairashoitopiäivien luku. Nombre des journées de traitement.
					Hoitamatta. Non-traités.	Kuolleena. Décédés.	Parantuneita. Non-amalgamés.	Parannaksi tulleena. Amalgamés.	Terveena. Guéris.	Hoidettujen kokonaisluku. Total des malades.	Vuonna 1917 vastaanotettuja. Malades entrés en 1917.				
Niuvanniemen keskuslaitos mielisairaita varten	330	335	57	392	16	12	35	9	—	320	118,826	303.1	325.6		
Vaajasalon hoitola kaatuvatautisia varten	58	53	5	58	—	1	3	1	—	53	19,279	332.4	52.8		
Tarinaharjun keukot, parantola ..	25	20	73	93	8	67	16	2	—	—	7,461	80.2	20.4		
Joensuu: Yl. sairash. lasarettios. . .	20	21	362	383	304	35	6	17	2	19	7,983	20.8	21.9		
S:n s:n syfiliittinen osasto	20	19	133	152	125	—	—	8	—	19	5,810	38.2	15.9		
Lapsenpäästölaitos	8	2	161	163	145	—	—	14	—	4	1,704	10.3	4.7		
Kaupungin sairaala	12	9	101	110	76	9	9	11	—	5	2,281	20.7	6.2		
Nurmes: Yleisen sairashuoneen lasarettiosasto	12	13	175	188	118	34	6	15	2	13	4,598	24.5	12.6		
S:n s:n syfiliittinen osasto.	13	10	77	87	15	62	—	—	—	10	2,802	32.2	7.7		
Lapsenpäästölaitos	3	1	48	49	40	5	1	—	2	1	473	9.7	1.3		
Helsinki: Kuumesairaala	10	—	9	9	9	—	—	—	—	—	96	10.7	0.3		
Keuhkotautiparantola ¹⁾	22	—	20	20	—	2	2	1	—	15	848	42.4	13.9		
Pielisjärvi: Sairastupa	10	2	144	146	79	35	8	9	4	11	3,435	23.5	9.4		
Pielavesi: »	17	8	151	159	132	12	4	5	—	6	2,578	16.2	7.1		
Mielisairaala	16	9	14	23	4	2	—	3	—	14	4,022	174.9	11.0		
Leppävirta: Sairastupa	12	6	197	203	140	30	12	7	1	13	3,158	15.6	8.7		
Puumantsi: »	10	5	150	155	122	13	2	10	—	8	2,364	15.3	6.5		
Rautalampi: »	13	11	165	176	118	30	6	9	7	6	3,115	17.7	8.5		
Juuka: Sairastupa ²⁾	9	—	22	22	6	7	2	—	—	7	589	26.8	7.2		
Hankasalmi: ³⁾ »	7	4	52	56	50	3	1	1	1	—	897	16.0	3.3		
Nilsjä: »	10	8	210	218	135	75	3	3	2	—	2,077	9.5	5.7		
Vaasa															
Läänin yleisen sairashuoneen lasarettiosasto	40	37	799	836	590	109	24	37	31	45	17,204	20.6	47.1		
S:n s:n syfiliittinen osasto	80	30	188	218	184	10	—	—	2	22	7,607	34.9	20.8		
Vastaanottolaitos mielisairaita varten	47	38	72	110	19	6	41	—	—	44	15,606	141.9	42.7		
Kunnallissairashuoneen sisätautien osasto	45	34	635	669	489	71	25	36	19	29	13,321	19.9	36.5		
S:n s:n kulkutautien osasto	26	18	194	212	163	1	—	11	10	27	5,687	26.8	15.6		
S:n s:n lapsenpäästölaitos	8	3	184	187	172	1	2	1	5	6	1,616	8.6	4.4		
Pumpulitehtaan sairaala	6	3	82	85	46	27	—	2	5	5	1,896	22.3	5.2		
Tohtori Hartman'in yksityinen sairashuone silmätautia varten ⁴⁾	3	—	31	31	29	1	1	—	—	—	209	6.7	0.7		
Uusikaarlepyy: Kunnan sairaala ..	10	2	32	34	16	13	3	1	1	—	546	16.1	1.5		

¹⁾ Avattiin uudelleen 1/11 ²⁾ Avattiin 1/10 toiminut 82 päivää. ³⁾ Avoimna 273 p:ää. ⁴⁾ Suljettuna 11/6—5/8.

	Sairasvuorokien luku.	Males 1918.	Vuonna 1917 vastaanotettiin. Males entrés en 1917.	Hoidettujen koonnalsuku. Total des malades.	Uloskirjottettu. Sortis.					Virojen 1918 hämmästä Males redés jésués en 1918.	Sairashoitopiirien luku.	Moyenne des journées de traitement par malades.	Keskimäärä sairaala päivien koki. Moyenne des malades par jours.
					Terveen. Guéris.	Parannaksi tulleen. Améliorés.	Parannuttua. Non-améliorés.	Kuolleena. Décédés.	Hoitamatta. Non-traités.				
Kristiinankaupunki: Kaupungin sairastupa	9	7	319	326	197	84	19	10	4	12	4,239	13.0	11.6
Kokkola: Libeck'in sairashuoneen lasarettiosasto	15	14	146	160	58	74	6	17	1	4	3,314	20.7	9.1
S:n s:n kulkotautiosasto	13	—	29	29	28	—	—	—	—	1	595	20.5	1.6
Pietarsaari:													
Malm'in sairashuoneen lasaretti- osasto	57	48	709	757	420	142	66	52	26	51	19,802	26.2	54.3
S:n s:n keuhkotautiosasto	18	14	67	81	12	30	18	8	—	13	4,698	58.0	12.9
S:n s:n kulkutautiosasto	20	7	91	98	65	—	—	—	2	31	3,055	31.2	8.4
Lapsenpäästölaitos	12	5	194	199	188	—	7	1	—	3	1,828	9.2	5.0
Jyväskylä:													
Yleisen sairashuoneen lasaretti- osasto	25	33	364	397	284	31	14	34	5	29	11,931	30.1	32.7
S:n s:n syfiliittinen osasto	45	35	194	229	167	28	1	1	—	32	8,328	36.4	22.8
Lapsenpäästölaitos	8	4	218	222	216	—	2	1	—	3	2,365	10.7	6.5
Kuumetantisairaala	11	2	40	42	30	2	2	4	4	—	914	21.8	2.5
Keuruu: Sairastupa	12	—	122	122	76	24	6	14	—	2	1,743	14.3	4.8
Virrat: »	10	2	143	145	72	43	6	15	—	9	2,791	19.2	7.6
Viitasaari: »	15	6	114	120	81	13	5	14	7	—	1,845	15.4	5.1
Saarijärvi: »	11	—	199	199	128	27	23	10	2	9	2,053	10.3	5.6
Ylistaro: »	12	3	40	43	7	30	4	2	—	—	909	21.1	2.5
Jalasjärvi: »	15	11	132	143	106	12	7	6	—	12	3,606	25.2	9.9
Lapua: »	14	5	159	164	111	20	14	15	2	2	2,864	17.5	7.8
Karstula: »	14	1	174	175	131	25	4	7	2	6	1,564	8.9	4.3
Piuhtipudas: 1) »	6-10	—	78	78	55	8	2	7	4	2	1,274	16.3	5.2
Kauhajoki: »	4-12	3	212	215	178	8	3	13	6	7	3,251	15.1	8.9
Kronoby: Keuhkotautisten paran- tola	18	13	92	105	15	48	34	—	—	8	5,455	52.0	14.9
Närpiö: Sairastupa	14	6	359	365	210	98	20	24	1	12	4,257	11.7	11.7
Alavus: Keuhkot. parantola	22	20	50	70	5	26	19	1	—	19	7,827	111.8	21.4
Kurikka: Keuhkotautisten paran- tola	22	21	84	105	15	35	33	4	—	18	7,592	72.3	20.3
Teuva: Keuhkot. parantola	12	12	62	74	—	59	6	—	—	9	3,806	51.4	10.4
Vöyri: Keuhkot. parantola	19	19	57	76	13	24	11	5	8	15	5,567	73.3	15.2
Oulu: Läänin yleisen sairashuo- neen lasaretti osasto	50	59	1,120	1,179	855	124	27	62	51	60	21,564	18.3	59.1
S:n s:n syfiliittinen osasto	25	28	307	335	225	78	6	—	6	20	7,089	21.2	19.4
Vastaanottolaitos mielisairaita varten	20	20	28	48	7	20	2	—	—	19	7,061	147.1	19.3

1) Sairaala ollut toiminnansa 8 kk.

	Sairasvuorok- ten luku.	Muides resses depuis 1916.	Vuodelta 1916 jälheiltä.	Vuonna 1917 vastaanotetu- ita.	Hoidettujen kokonaisuuk- si.	Uloskirjottetu. Sortis.					Voiheen 1918 jätneiltä Muides resses joutuen 1918.	Nombre des journées de traitement.	Sairastoköppä- vien keskimäärä. Moyenne des journées de traitement par malade.	Sairastoköppä- vien keskimäärä. Moyenne des malades par jour.	Keskimäärä sairaita päivää kohdi. Moyenne des malades par jour.
						Parantamatta. Non-améliorés.	Parantamaksi tulleet. Améliorés.	Terveyttä. Guéris.	Kuolleena. Décédés.	Hoitamatta. Non-traités.					
Ylimääräinen veneer'nen sairashuone	35	24	188	212	142	30	—	2	15	23	6,006	28.3	16.5		
Lapsenpäästölaitos	9	3	177	180	165	3	1	4	—	7	1,733	9.6	4.7		
Läänin vankilan sairashuone	—	8	6	14	7	5	2	—	—	—	185	132	0.5		
Diakonissalaitos	56	59	553	612	379	86	37	48	10	52	18,205	29.7	49.9		
Kunnallissairaalan osasto ei tarttuvia tauteja varten	24	24	277	301	182	47	17	23	4	28	8,162	27.1	22.4		
S:n s:n tarttuvia tauteja varten ..	36	32	196	228	158	—	—	8	50	12	6,190	27.1	17.0		
S:n s:n hermotauteja varten	16	10	138	148	31	79	13	1	10	14	5,170	34.9	14.2		
Kaatuvatantisten koti	8	15	3	18	2	1	—	—	—	15	5,583	310.2	15.3		
Sairaskoti	36	40	102	142	27	17	7	48	—	43	15,164	106.8	41.5		
Vaivaistalon osasto mielisairaita varten	16	31	17	48	3	4	3	2	—	36	12,288	256.0	33.7		
Oulainen: Keuhkot. parantola	32	25	101	126	18	51	22	5	13	17	9,508	75.5	26.0		
Ylivieska: Sairastupa	10	12	149	161	116	21	—	11	9	4	3,115	19.3	8.5		
Nivala: Sairastupa 1)	9	—	95	95	42	35	5	5	—	8	1,700	17.9	7.6		
Raahe: Gellman'in sairashuoneen lasarettiosasto	16	3	140	143	107	15	5	11	3	2	2,355	16.5	6.5		
S:n s:n synnytysosasto	3	—	49	49	46	—	—	—	2	1	389	7.9	1.1		
Kajaani: Yleisen sairashuoneen lasarettiosasto	26	37	695	732	614	29	14	27	14	34	13,650	18.6	37.4		
Yleisen sairashuoneen syfilii- tinen osasto	5	2	15	17	13	—	—	—	—	4	508	29.9	1.4		
Lapsenpäästölaitos	2	2	55	57	55	—	1	—	1	—	405	7.1	1.1		
Kulikutautisairaala	12	4	69	73	50	2	—	13	4	4	1,114	15.3	3.1		
Tornio: Yleisen sairashuoneen la- sarettiosasto	20	11	309	320	191	57	20	30	3	19	6,105	19.1	16.7		
S:n s:n syfiliiittinen osasto	20	11	206	217	188	—	9	1	—	19	4,626	21.3	12.7		
Lapsenpäästölaitos	2	1	50	51	44	—	4	2	—	1	368	7.2	1.0		
Kulikutautisairaala	10	2	39	41	35	—	—	6	—	—	990	24.1	2.7		
Kemi: Kulikutautisairaala	5	3	17	20	16	—	—	4	—	—	525	26.3	1.4		
Karihaaran sairashuone	21	16	296	312	208	53	16	14	11	10	4,157	13.3	11.4		
Rovaniemi: Yleinen sairashuone	20	19	272	291	203	54	2	17	1	14	3,633	12.5	10.0		
Lapsenpäästölaitos	2	1	62	63	62	—	—	1	—	—	406	6.4	1.1		
Kuusamo: Sairastupa	10	6	102	108	80	8	1	9	1	9	1,400	13.0	3.8		
Suomussalmi: Lastenparantola	—	40	8	48	10	—	—	—	—	38	14,090	293.5	38.6		
Kemijärvi: Sairastupa	7	5	95	100	69	18	2	3	3	5	1,284	12.8	3.5		
Pudasjärvi: » 2)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Muonionniska: Yleinen sairashuone	6	2	31	33	27	3	—	2	1	—	585	17.7	1.6		
Inari Yleinen sairashuone	9	4	54	58	32	9	4	7	1	5	1,462	25.2	4.0		
Sodankylä: Yleinen sairashuone ..	10	10	146	156	120	19	1	5	—	11	3,190	20.4	8.7		
Kuolajärvi: Sairastupa	8	2	32	34	26	2	—	3	—	3	639	18.8	1.7		
Yhteensä	—	8,140	77,942	86,082	56,383	11,601	3,592	4,373	2,163	7,970	3,033,871	35.2	8,312.0		

1) Avattiin 23/5. 2) Suljettuna koko vuoden.

Taulu III.
Tableau III.Helsingin yleisen sairaalan, lääninsairaalan, yleisten sairaalain, mielisairaalan, yli-
Dépenses et recettes des hôpitaux publics, surnuméraires hôpitaux pour

	Sairasvoitteiden lukumäärä. Nombre de lits d'admissionnaires.	Sotilasvaurioiden lukumäärä. Nombre des malades civils.	Hoitopäivät. Journées de traitement.	Palkkaus ja palkansaajain ruoka. Appointements et rière des employés.			Ruuanpito sairaille. Vivre des malades.			Lääkkeet ja sidainneet. Médicaments et articles de par-sèment.			Polttopunt ja valaistus. Chauffage et éclairages.			
				Kokonaismenot. Frais totaux.		Päivää kohti. Frais quotidiens.	Kokonaismenot. Frais totaux.		Päivää kohti. Frais quotidiens.	Kokonaismenot. Frais totaux.		Päivää kohti. Frais quotidiens.	Kokonaismenot. Frais totaux.		Päivää kohti. Frais quotidiens.	
				Smk.	p.	Smk.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.
Helsingin yleinen sairaala.																
1 Vanha ja uusi klinikka	320	—	3,879	10 ³ 581	133,404	84	1.29	365,109	39	3.53	126,704	43	1.22	362,813	13	3.50
2 Kirurginen sairaala ¹⁾	154	—	2,594	67,593	120,789	92	1.79	273,000	—	4.04	84,823	39	1.26	131,555	71	1.95
3 Lapsenpäästölaitos ²⁾	50	—	3,073	21,269	51,356	30	2.46	123,208	49	5.79	19,639	46	0.92	36,980	73	1.74
4 Lastensairaala	35	—	316	11,191	36,593	30	3.27	53,826	07	4.81	12,800	65	1.14	38,999	38	3.49
5 Otiatrinen sairaala	20	—	334	6,636	15,144	25	2.28	28,633	53	4.32	9,885	02	1.49	4,604	48	0.69
Yhteensä	579	—	10,196	210,270	357,288	61	1.70	843,777	48	4.01	253,852	95	1.21	574,953	43	2.73
Lääninsairaalat.																
6 Turku	187	—	1,938	67,708	71,470	92	1.06	158,339	19	2.34	32,675	83	0.48	41,183	83	0.61
7 Hämeenlinna ³⁾	86	—	986	20,063	37,559	92	1.87	53,911	07	2.69	13,988	94	0.70	16,092	10	0.80
8 Viipuri	253	—	3,821	85,883	114,640	63	1.34	289,498	14	3.37	81,881	30	0.95	113,458	34	1.32
9 Mikkeli ⁴⁾	90	—	758	19,316	38,202	—	1.98	53,062	72	2.75	7,629	20	0.40	18,174	95	0.94
10 Kuopio	172	—	1,871	38,921	43,422	61	1.12	129,971	80	3.34	27,943	20	0.72	63,626	45	1.64
11 Mustasaari	167	—	1,164	41,446	56,781	76	1.37	113,892	95	2.75	34,609	30	0.84	34,316	94	0.83
12 Oulu ⁵⁾	95	—	1,562	35,714	48,328	32	1.35	85,281	50	2.39	10,874	99	0.31	23,257	53	0.65
Yhteensä	1,050	—	12,100	309,051	410,406	16	1.33	883,957	37	2.86	209,602	76	0.68	310,110	14	1.00
Yleiset sairaalat.																
13 Loviisa	22	—	582	8,010	10,208	90	1.27	22,270	83	2.78	13,568	65	1.69	11,340	72	1.42
14 Pori	54	—	921	14,579	19,357	—	1.33	51,498	87	3.53	7,978	60	0.55	12,228	83	0.83
15 Godby	12	—	53	1,302	5,131	80	3.94	2,033	35	1.56	842	78	0.65	1,365	30	1.05
16 Tampere	120	—	1,222	41,581	74,324	86	1.79	168,590	84	4.06	39,856	25	0.96	115,288	76	2.77
17 Sortavala	50	—	999	22,278	28,184	16	1.27	76,894	44	3.45	16,947	60	0.76	85,869	72	3.85
18 Savonlinna	40	—	939	13,147	17,440	96	1.33	34,957	94	2.66	13,446	80	1.02	20,281	90	1.54
19 Joensuu	40	—	535	13,793	19,574	06	1.42	43,440	16	3.15	7,880	14	0.57	27,244	36	1.92
20 Nurmes	25	—	275	7,388	7,734	—	1.05	25,356	52	3.43	3,638	65	0.41	6,294	01	0.85

¹⁾ Päitsi hoitopäiviä on 16,894 henkilöä saanut hoitoa poliklinikalla. — ²⁾ Määrärahaan »sairaiden ruoka» sisältyy hoitajaa kokonaisuksi sairashoitopäivää kohti 12:48. — ³⁾ Varsinaisten monejen lisäksi ruuanpito oppilaille Smk 1,204:50. — oppilaille Smk 883:20.

Huom.! Kuten edellisinäkin vuosina, on ruuanpidon henkilökunnan palkka laskettu ruuanpito sairalle otsikon kohdalle.

määräisten veneeristen sairaalain ja sotilassairaalain menot ja tulot vuonna 1917.

malades vénériennes, hospices d'aliénés et hôpitaux de militaires en 1917.

Tarvekalujen kunnossapito. <i>Reparation des inventaires.</i>			Seknlaisia menoja. <i>Divers.</i>			Huoneuston vuokra. <i>Louage.</i>			Kokonaismenot. <i>Total des dépenses.</i>			Vuosimääräinen. <i>Budget annuel alloué par l'Etat.</i>		Ylöskantotulot. <i>Recettes diverses.</i>						% menojen kokonaissummasta. <i>% des frais totaux.</i>	Muistutuksia. <i>Observations.</i>		
Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Pitävä kohhti. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Pitävä kohhti. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Pitävä kohhti. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Pitävä kohhti. <i>Frais quotidiens.</i>			Sajrasvuodemaksun. <i>Indemnités versées par les administrés.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>		%	Jos vuokra vedetään pois ovan kokonaismenot pitävä kohhti. <i>Frais totaux quotidiens, y compris loyers déduits.</i>					
Smk.	p.	Smk.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.		Smk.	p.				
45,954	56	0.44	138,821	06	1.34	22,958	34	0.22	1,195,765	75	11.54	678,850	—	93,305	75	8,383	88	101,689	63	8.5	11	32	1
25,956	41	0.38	40,263	47	0.60	1,492	92	0.02	677,881	82	10.03	486,820	—	18,726	75	—	—	118,726	75	17.5	10	01	2
10,350	33	0.49	30,428	18	1.43	—	—	—	271,963	49	12.79	220,884	50	25,037	80	6,542	—	31,579	80	11.6	12	79	3
7,097	19	0.63	12,408	32	1.10	2,520	—	0.22	164,244	91	14.68	119,371	50	6,019	50	—	—	6,019	50	3.7	14	45	4
3,916	72	0.59	8,538	56	1.29	8,000	—	1.21	78,722	56	11.86	69,340	—	8,725	15	—	—	8,725	15	11.1	10	66	5
93,275	21	0.44	230,459	59	1.10	34,971	26	0.17	2,388,578	53	11.36	1,575,266	—	251,814	95	14,925	88	266,740	83	11.2	11	19	—
20,912	18	0.31	23,265	13	0.34	—	—	—	347,847	08	5.14	269,539	—	67,810	90	395	42	68,206	32	19.6	—	—	6
5,476	08	0.27	6,983	70	0.35	—	—	—	134,011	81	6.68	111,345	—	23,893	85	—	—	23,893	85	17.8	—	—	7
41,525	39	0.48	43,898	02	0.51	—	—	—	684,901	82	7.97	415,246	50	138,851	75	—	—	138,851	75	20.3	—	—	8
4,738	42	0.25	7,999	85	0.41	—	—	—	129,807	14	6.72	101,026	—	24,063	40	—	—	24,063	40	18.5	—	—	9
18,067	—	0.46	27,542	35	0.71	—	—	—	310,573	41	7.98	232,645	—	55,490	50	—	—	55,490	50	17.9	—	—	10
14,024	33	0.34	23,296	92	0.56	—	—	—	276,922	20	6.68	201,080	—	53,122	75	—	—	53,122	75	19.2	—	—	11
8,625	94	0.24	15,284	72	0.43	—	—	—	191,653	—	5.37	148,330	—	43,490	25	—	—	43,490	25	22.7	—	—	12
13,369	34	0.37	148,270	69	0.48	—	—	—	2,075,716	46	6.72	1,479,211	50	406,723	40	395	42	407,118	82	19.6	—	—	—
5,949	—	0.74	5,739	75	0.72	—	—	—	69,077	85	8.62	42,620	—	11,912	75	12	03	11,924	78	17.3	—	—	13
2,992	26	0.21	5,762	54	0.40	—	—	—	99,818	10	6.85	73,322	—	16,492	40	—	—	16,492	40	16.5	—	—	14
297	45	0.23	868	—	0.67	—	—	—	10,538	68	8.09	10,860	—	1,552	50	—	—	1,552	50	14.7	—	—	15
13,283	51	0.32	19,087	95	0.46	—	—	—	430,432	17	10.38	224,728	50	59,408	55	—	—	59,408	55	13.8	—	—	16
8,989	65	0.40	8,855	02	0.40	—	—	—	225,740	59	10.13	123,325	—	39,592	75	—	—	39,592	75	17.5	—	—	17
5,224	12	0.40	8,397	44	0.64	—	—	—	99,749	16	7.59	89,727	—	17,460	65	23	66	17,484	31	17.5	—	—	18
3,362	62	0.24	4,033	17	0.29	—	—	—	105,534	41	7.65	72,240	—	15,410	50	—	—	15,410	50	14.6	—	—	19
1,326	35	0.18	4,030	12	0.54	—	—	—	48,379	65	6.56	26,466	—	4,895	10	375	05	5,270	15	10.9	—	—	20

star- ja internaatti-oppilaiden ruoka, yhteensä 18,766 ravintopäivää. Kun saatu internaattimaksu Smk. 6,542: — vähennetään, Määrärahaan ruuanpito sairaille sisältyy oppilaiden ruokarahat Smk 883: 20. — 5) Varsinaisten menojen lisäksi ruuanpito

		Sivillis- traiden luku. Nombre des malades civils.	Sotilas- sairaitten luku. Nombre des malades militaires.	Sairastuvok- keitten luku. Nombre de lits d'admission.	Hoitopäivät. Journées de traitement.		Palkkaus ja palk- kansaajain ruoka. Appointements et viere des employés.			Ruuantuho sairaille. Viore des malades.			Lääkkeet ja sideaineet. Médicaments et articles de par- sement.			Polttopuut ja valaistus. Chauffage et éclairage.		
					Kokonais- menot. Frais totaux.	Päivä- kohti. Frais quotidiens.	Kokonais- menot. Frais totaux.	Päivä- kohti. Frais quotidiens.	Kokonais- menot. Frais totaux.	Päivä- kohti. Frais quotidiens.	Kokonais- menot. Frais totaux.	Päivä- kohti. Frais quotidiens.	Kokonais- menot. Frais totaux.	Päivä- kohti. Frais quotidiens.				
															Smk.	p.	Smk.	p.
21	Jyväskylä	70	626	20,259	23,036	73	1.14	48,714	07	2.41	4,236	70	0.21	18,537	72	0.9		
22	Kajaani	31	749	14,158	21,052	50	1.49	29,367	98	2.07	6,906	21	0.49	8,246	96	0.5		
23	Rovaniemi	20	291	3,633	9,491	99	2.61	16,174	36	4.45	4,301	05	1.18	7,398	90	2.0		
24	Tornio	40	537	11,439	16,691	60	1.46	33,884	59	2.96	8,172	30	0.71	9,373	10	0.8		
25	Muonio	6	33	585	3,754	90	6.43	2,189	42	3.74	582	15	1.00	575	—	0.9		
26	Sodankylä	10	156	3,190	4,524	90	1.42	6,995	58	2.13	4,495	95	1.41	2,893	95	0.9		
27	Inari	9	57	1,429	4,508	06	3.16	6,670	16	4.67	933	35	0.65	1,254	—	0.8		
	Yhteensä	549	7,975	176,771	265,016	42	1.50	569,039	11	3.22	133,787	18	0.76	328,193	23	1.8		
	Mielisairaalat.																	
28	Lapinlahden keskuslaitos 1) ..	130	211	46,270	79,639	55	1.72	138,484	70	2.99	6,285	20	0.14	47,484	24	1.0		
29	Niuvanniemen » ..	330	392	118,826	134,150	87	1.13	251,557	50	2.12	10,617	12	0.09	95,532	90	0.8		
30	Pitkämäen 2) » ..	520	608	183,771	233,582	66	1.27	499,999	11	2.72	17,999	50	0.10	121,392	50	0.6		
31	Seilin turvalaitos	52	52	18,856	15,724	76	0.83	40,159	—	2.13	151	40	0.01	22,047	74	1.1		
32	Käkisalmen turvalaitos	180	197	64,318	65,442	43	1.02	110,289	07	1.72	2,990	05	0.05	32,139	75	0.5		
33	Elätteelle annetut mielisairaat	—	21	7,525	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Yhteensä	1,212	1,481	439,566	528,540	27	1.20	1,040,489	38	2.37	38,043	27	0.09	318,597	13	0.7		
	Ylimääräiset veneeriset sairaalat.																	
34	Helsinki (Töölö)	130	640	27,844	39,909	—	1.43	75,980	55	2.73	11,259	65	0.40	16,306	20	0.5		
35	» (Gumtäck)	145	697	38,165	51,075	50	1.33	86,575	18	2.27	8,715	92	0.23	22,168	02	0.5		
36	Turku	15	96	4,675	4,572	57	0.98	3,696	—	0.79	821	55	0.18	216	72	0.0		
37	Viipuri I	50	556	13,629	13,795	—	1.01	25,188	20	1.85	4,841	45	0.36	5,898	85	0.4		
38	» II	30	278	7,938	10,427	—	1.31	13,624	66	1.72	2,892	80	0.36	4,794	64	0.6		
39	Sortavala I	50	468	13,217	14,029	86	1.06	38,914	13	2.94	6,357	50	0.48	7,797	05	0.5		
40	» II 3)	30	234	6,564	5,118	20	0.78	10,529	04	1.60	3,188	05	0.49	8,568	38	1.3		
41	Savonlinna	8	156	2,875	3,192	50	1.11	5,500	—	1.91	1,039	50	0.36	1,473	80	0.5		
42	Hämeenlinna	15	132	3,685	4,245	50	1.15	8,510	58	2.31	1,408	10	0.38	987	90	0.2		
43	Oulu	35	206	6,006	4,343	—	0.72	11,516	12	1.92	566	45	0.01	2,836	36	0.4		
44	Tornio 4)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Yhteensä	508	3,463	124,598	150,708	13	1.21	280,034	46	2.25	41,090	97	0.33	71,047	92	0.5		

1) Varsinaisten menojen yli Smk 1,207: 62 oppilaiden opettamiseen ja ylläpitoon. — 2) Kokonaismenoon sisältyy myö

Tarvekalujen kunnossapito. <i>Reparation des inventaires.</i>			Sekalaisia menoja. <i>Divers.</i>			Huoneuston vuokra. <i>Louage.</i>			Kokonaismenot. <i>Total des dépenses.</i>			Vuosimääräinen. <i>Budget annuel alloué par l'Etat.</i>		Ylökantotulot. <i>Recettes diverses.</i>					% menojen kokonaissummasta. % des frais totaux.	Muistutuksia. <i>Observations.</i>				
Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Pitävä kohdi. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Pitävä kohdi. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Pitävä kohdi. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Pitävä kohdi. <i>Frais quotidiens.</i>	Sairasvuodemaksuja. <i>Indemnités versées par les administrés.</i>		Muuta salarashuoneille ja keuhkavahuttoloja. <i>Autres revenus des hôpitaux.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>		% menojen kokonaissummasta. % des frais totaux.	Jos vuokra vedetään pois ovat kokonaismenot pitävää kohdi. <i>Frais totaux quotidiens déduits, fait les dépenses.</i>					
Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.		Smk.	p.				
2,825	71	0.14	4,010	40	0.20	18,000	—	0.89	119,361	33	5.89	92,147	—	15,298	75	24	98	15,323	73	12.8	5	—	21	
5,224	18	0.37	3,897	46	0.28	—	—	—	74,695	29	5.28	59,280	—	23,162	50	13	61	23,176	11	31.0	—	—	22	
2,599	25	0.72	1,998	11	0.55	—	—	—	41,963	66	11.55	29,635	—	3,621	40	—	—	3,621	40	8.6	—	—	23	
1,603	44	0.14	3,817	04	0.33	—	—	—	73,542	07	6.43	50,490	—	6,977	90	11	50	6,989	40	9.5	—	—	24	
169	87	0.20	497	54	0.85	—	—	—	7,768	88	13.28	9,062	50	932	80	—	—	932	80	12.0	—	—	25	
1,877	98	0.59	2,968	14	0.93	—	—	—	23,756	50	7.45	14,368	—	4,291	10	1,350	—	5,641	10	23.7	—	—	26	
473	50	0.33	1,087	70	0.76	—	—	—	14,926	77	10.45	10,068	—	863	70	—	—	863	70	5.8	—	—	27	
56,198	79	0.32	75,050	38	0.43	18,000	—	0.10	1,445,285	11	8.18	928,339	—	221,873	35	1,810	83	223,684	18	15.5	8	07	—	—
36,199	50	0.79	21,528	98	0.47	—	—	—	399,622	17	7.12	264,204	50	54,587	75	—	—	54,587	75	16.6	—	—	—	28
63,602	61	0.54	19,216	13	0.16	—	—	—	574,677	13	4.84	417,247	—	61,134	20	—	—	61,134	20	28.0	—	—	—	29
98,997	93	0.54	52,999	05	0.29	—	—	—	1,024,970	75	5.58	679,948	—	64,360	15	—	—	64,360	15	25.8	—	—	—	30
5,215	34	0.28	2,461	48	0.13	—	—	—	85,759	72	4.55	66,760	50	26,756	90	—	—	26,756	90	31.2	—	—	—	31
18,267	15	0.28	11,688	55	0.18	—	—	—	240,817	—	3.74	167,142	—	57,813	30	103	05	57,916	35	24.0	—	—	—	32
—	—	—	12,204	25	0.19	—	—	—	12,204	25	1.62	—	—	12,530	—	—	—	12,530	—	102.7	—	—	—	33
22,282	53	0.51	120,098	44	0.27	—	—	—	2,268,051	02	5.16	1,595,302	—	577,182	30	103	05	577,285	35	25.5	—	—	—	—
9,735	84	0.35	23,471	13	0.84	13,500	—	0.49	190,162	37	6.83	172,005	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	34	34
14,227	57	0.37	23,600	69	0.62	—	—	—	206,362	88	5.41	213,732	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
414	12	0.09	417	38	0.09	1,400	—	0.30	11,538	34	2.47	15,719	—	98	10	—	—	98	10	0.9	2	17	36	
3,912	93	0.29	4,946	73	0.36	—	—	—	58,583	16	4.30	57,845	—	4,334	10	—	—	4,334	10	7.4	—	—	—	37
1,952	49	0.25	3,857	08	0.49	85	—	0.01	37,633	67	4.74	46,848	—	1,133	40	—	—	1,133	40	3.0	4	73	38	
2,998	91	0.23	2,485	73	0.19	5,816	74	0.44	78,399	92	5.93	86,549	75	8,468	30	—	—	8,468	30	10.8	5	49	39	
1,281	33	0.20	2,004	45	0.31	3,600	—	0.55	34,289	45	5.22	38,091	82	2,648	85	—	—	2,648	85	7.7	4	68	40	
1,477	76	0.51	1,440	27	0.50	1,560	—	0.54	15,683	83	5.46	15,172	50	2,670	35	—	—	2,670	35	17.0	4	91	11	
910	65	0.25	253	70	0.07	1,650	—	0.45	17,966	43	4.88	15,006	50	457	80	—	—	457	80	2.5	4	43	12	
604	47	0.10	1,249	25	0.21	3,800	—	0.63	24,915	65	4.15	22,567	50	625	95	—	—	625	95	2.5	3	52	43	
—	—	—	—	—	—	50	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44
37,516	07	0.30	63,726	41	0.51	31,461	74	0.25	675,585	70	5.42	683,537	07	20,436	85	—	—	20,436	85	3.0	5	17	—	—

in 19 oppilaan opetus ja ylläpito. — *) Ylimääräinen sairaala II lakkautettiin 11/8. *) Ei ole toiminut vuoden kuluessa.

	Sotilassairausten lukku.		Siviilissairaiden luku. <i>Nombre des malades civils.</i>	Hoitopäivät. <i>Journées de traitement.</i>	Palkkaus ja palkansaajain ruoka. <i>Appointements et vivre des employés.</i>			Ruuanpito sairaille. <i>Vivre des malades.</i>			Lääkkeet ja sidainneet. <i>Médicaments et articles de pansement.</i>			Polttopuut ja valaistus. <i>Chauffage et éclairage.</i>		
	Sotilassairausten lukku. <i>Nombre des malades militaires.</i>				Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>	Päivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>	Päivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>	Päivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>	Päivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>	Päivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>	Päivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>
	Smk.	p.														
45 Oriveden leprasairaala	45	—	32	11,422	11,143	84	0.98	25,663	11	2.25	7,188	65	0.61	5,306	85	0.47
Siviilissairash. yhteensä	3,943	—	35,247	1,271,678	1,723,103	43	1.36	3,642,960	91	2.87	683,565	78	0.54	1,608,208	70	1.27
Sotilassairaalat.																
46 Vanha ja uusi klinikka	154	172	—	1,886	5,915	08	3.14	16,188	64	8.58	5,618	21	2.98	16,087	50	8.53
47 Otiatrinen sairaala	11	14	—	295	634	76	2.15	1,200	22	4.07	414	26	1.40	221	99	0.75
48 Kirurginen sairaala	40	—	—	264	322	44	1.22	726	02	2.75	1	54	—	24	04	0.09
49 Hämeenlinnan lääninsairaala	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50 Viipurin »	100	103	—	6,050	8,306	41	1.37	19,680	08	3.25	3,213	43	0.53	4,783	—	0.79
51 Kuopion ¹⁾ »	72	—	—	—	846	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52 Tampereen yleis. sairaala ²⁾ ..	122	25	—	2,623	7,186	39	2.74	6,391	82	2.44	1,811	95	0.60	7,775	92	2.97
Yhteensä	499	—	—	11,118	23,411	58	2.11	44,186	78	3.97	11,059	39	1.00	28,892	45	2.60
Koko maassa	—	—	35,247	1,282,796	1,746,515	01	1.36	3,687,147	69	2.87	694,625	17	0.54	1,637,101	15	1.28

¹⁾ Lakkautettiin 15/10. — ²⁾ Lakkautettiin 30/6.

Tarvekalujen kunnossapito. <i>Reparation des inventaires.</i>			Sekalaisia menoja. <i>Divers.</i>			Huoneuston vuokra. <i>Louage.</i>			Kokonaismenot. <i>Total des dépenses.</i>			Vuodenkäytännön <i>Budget annuel alloué par l'Etat.</i>		Ylöskantotulot. <i>Recettes diverses.</i>						Muistutuksia. <i>Observations.</i>				
Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Päivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Päivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Päivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>	Kokonaismenot. <i>Frais totaux.</i>		Päivää kohti. <i>Frais quotidiens.</i>			Sairasvuo- demaksuja. <i>Indemnités versées par les administrés.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>		% menojen kokonaissummasta. <i>% des frais totaux.</i>						
Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	Smk.	p.	%	Smk.	p.				
3,552	65	0.31	2,959	36	0.26	—	—	55,814	46	4.89	46,030	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45			
526,194	59	0.41	640,564	87	0.50	84,433	—	0.07	8,909,031	28	7.01	6,307,685	57	1,478,030	85	17,235	18	1,495,266	03	16.8	6	94		
2,037	68	1.08	6,155	36	3.26	1,017	99	0.54	53,020	46	28.11	—	—	—	—	371	75	371	75	0.7	27	57	46	
164	16	0.56	357	89	1.21	335	32	1.14	3,328	60	11.28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	15	47	
12	03	0.01	33	82	0.13	7	08	0.03	1,126	97	4.27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	24	48	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	
1,943	53	0.32	2,730	82	0.45	—	—	—	40,657	27	6.72	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	846	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51	
413	83	0.16	2,033	78	0.78	—	—	—	25,613	69	9.77	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	52	
4,571	23	0.41	11,311	67	1.02	1,360	39	0.12	124,793	49	11.22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	10
530,765	82	0.41	651,876	54	0.51	85,793	39	0.07	9,033,824	77	7.04	—	—	1,478,030	85	17,606	93	1,495,637	78	16.6	6	98		

Sairash. lasarettiosastoilla yhteensä.
*Totaux pour les services de
 lazarets des hôpitaux.*

Hoidettujen lukumäärä.
Total des malades.

	Uloskirjoitettuja. <i>Sortis.</i>					Keskittämät. <i>Reçus.</i>	Yleinen sairaalasuone Helsingissä.	Turku.	Hämeenlinna.	Viipuri.	Mikkeli.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Porli.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Nurmes.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Rovaniemi.	Munio.	Sodankylä.	Inari.		
	Hoidettuja Administraat. <i>conduits.</i>	Terveitä ja tuljuttavia. <i>Gueris et convalescents.</i>	Paremmaksi tulleita. <i>Améliorés.</i>	Parantumattomia. <i>Non-améliorés.</i>	Hoitamattomia. <i>Non-traités.</i>																									Kuolleita. <i>Décédés.</i>	
Lepra	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Actinomycesis	16	6	3	1	1	3	2	5	2	1	5	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
V. Veneerisiä tauteja.																															
Urethritis gonorrhoeica	12	1	8	—	3	—	—	9	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Syphilis hereditaria	6	1	1	1	1	2	—	4	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» acquisita recens ..	8	4	—	—	4	—	—	4	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » recidiva ..	19	8	6	—	3	2	—	10	1	3	1	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Ulcus molle	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—
VI. Myrkytyksiä.																															
Alcoholismus acutus	8	5	—	—	2	1	—	5	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» chronicus	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morphinismus	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Intoxicatio e acidis et alkalis ..	35	27	2	1	1	4	—	22	2	1	3	1	—	1	—	3	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » oxid. carbon.	4	2	1	—	—	1	—	2	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » veronali	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» » usu sprit. den.	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morsus serpentis	11	11	—	—	—	—	—	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Plumbismus	2	2	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VII. Mielitauteja.																															
Idiotia	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Imbecillitas	2	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Debilitas	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dementia præcox	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» paralytica	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Insania epileptica	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» hysterica	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» manico-depressiva ..	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Melancholia	2	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paranoia	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Psychoses aliae	5	2	—	2	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Sairash. lasarettiosast. yhteensä.
*Total pour les services des
 lazarets des hôpitaux.*

Hoidettujen lukumäärä.
Total des malades.

Uloskirjoitettuja.

Sortia.

Jäseniä. — *Residens.*
 Kivolleita. — *Dedditis.*
 Holmatonnia.
Non-traités.
 Parantamiskoulu.
Non-médicines.
 Parant. tulleita.
Améliorés.
 Terveiksi ja toipuvina.
*Guéris et
 convalescents.*
 Hoidettuja.
 Administrés.

Yleinen sairausneuvoston
 Helsingissä.

Hämeenlinna.
 Turku.

Mikkeli.
 Viipuri.

Kuopio.
 Mustasaari.

Oulu.
 Loviisa.

Pori.
 Godby.

Tampere.
 Sortavala.

Savonlinna.
 Joensuu.

Niines.
 Jyväskylä.

Tornio.
 Kajaani.

Kovalehti.
 Mtonio.

Sodankylä.
 Iinari.

	Uloskirjoitettuja.	Jäseniä.	Yleinen sairausneuvoston Helsingissä.	Hämeenlinna.	Turku.	Mikkeli.	Viipuri.	Kuopio.	Mustasaari.	Oulu.	Loviisa.	Pori.	Godby.	Tampere.	Sortavala.	Savonlinna.	Joensuu.	Niines.	Jyväskylä.	Tornio.	Kajaani.	Kovalehti.	Mtonio.	Sodankylä.	Iinari.		
Abscessus pelvis	2	2												1											1		
Diverticuli intestini ten.	1	1			1																						
Megacolon	3		3		1				1																1		
Infarctus intestini ten.	1				1																				1		
Stenosis	19	15	3	1					2						3	3				1					2		
Oclusio intestinum. Volvulus, Invaginatio etc.	177	92		1	1	73	10	20	15	5	32	6	15	6	14	6	3	8	3	11	3	1	8	1	15	3	2
Circulus vitiosus	1	1						1																			
Fistula stercoralis. Anus praeternatur.	7	4			1	2		2	2	1										2							
Helminthiasis	166	153	8	3	1	1		10	1	2	16	10	2	2					1	24	3	47	6	5	34	1	
Hernia inguinalis	1,367	1,299	1	1	36	7	23	153	109	65	200	18	118	85	86	90	38	73	108	54	26		33	8	97		6
» » incarcerata	103	85	1	1	12	4	12	7	4	13	4	11	8	10	1	1	11	3	8	4		4		2			
» cruralis	77	72			4		1	6	9	3	14		2	9	6	9		9	2	4			1		3		
» » incarcerata	76	59			15	2	15	9	4	9	1	7	5	9	2	1	3	1	4	2		2		1	1		
» umbilicalis	73	68	1		3	1		8	4	15		5	4	9	6		5	5	3			1		7		1	
» » incarcerata	14	9	1		4			3	1	4	1	1	1	1								1			1		
» lineae albae	23	21			1	1			2	6		2	6	1		1	4								1		
» ventralis	67	59			2	2	4	10	5	11		1	5	1	2	15	3	4	3			2	5				
Peritonitis	220	119	5	3	3	86	4	30	32	8	39	7	34	9	13	3	2	7	1	9	4		5	2	8	2	5
Pericolitis	9	7				1	1													8							
Ascites	7		3	2	1	1		3												3						1	
» chylosus	1			1						1																	
Synechiae intestinales	5	4					1		4																	1	
Strictura recti	2	2						2																			
Fissura ani	41	39	1			1	15	6	1	8		3	1	2		1	3									1	
Fistula »	25	15	6	3		1	7	2	1	7	1		1	1	2		1					1			1		
Pruritus »	1	1																								1	
Prolapsus recti vel ani	23	18			2	1	2	2	4	3	2		1	2	2	1	2	2	1	2		2	1			1	
Periproctitis	25	23	1			1	10	1		5		1	2				2	2				1			1		
Icterus catarrhalis	19	16	2	1			8		3		1	1		2												1	3
Cholelithiasis	66	44	6	5	5	2	4	27	9	1	10	1	2	1	1	4		4	3	2			1				
Cholecystitis	44	26	6		3	3	6	6	1	4	15	1	1	1	3		6		5			1					
Cholangitis acuta	2				2			1																			
Hepatitis	1				1			1																			
Cirrhosis hepatis	17	1	6	4	3	3		6	3	5										1							

Taulu V.
Tableau V.Yhteenveto veneeristen osastojen ja ylimääräisten
Résumé des registres sanitaires des services vénériens et

		Hoidettujen potilaitten luku. Nombre d'administrés.			Syfilis. Syphillis.		
		Edelliseltä vuodelta jänneiltä. Restes depuis 1916.	Vuoden kuluessa vastaanotett. Entrés en 1917.	Yhteensä. Total.	Edelliseltä vuodelta jänneiltä. Restes depuis 1916.	Vuoden kuluessa vastaanotett. Entrés en 1917.	
1	Helsinki:	Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto	133	1,384	1,517	45	404
2	Gumtåckt:	Ylimääräinen veneerinen sairashuone	138	559	697	18	90
3	Töölö:	» » »	102	539	641	9	61
4	Turku:	Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto	46	446	492	11	169
5	»	Ylimääräinen veneerinen sairashuone	13	83	96	4	27
6	Pori:	Yleisen sairash. syfiliittinen osasto	16	211	227	9	114
7	Godby:	Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto	—	2	2	—	2
8	Hämeenlinna:	» » » »	10	195	205	6	81
9	»	Ylimääräinen veneerinen sairash.	6	126	132	2	80
10	Tampere:	Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto	19	245	264	8	117
11	Viipuri:	» » » »	18	272	290	9	152
12	»	Ylimääräinen veneerinen sairashuone N:o I ...	49	507	556	32	189
13	»	» » » » N:o II ...	30	248	278	19	126
14	Sortavala:	» » » » N:o I ...	17	451	468	4	90
15	»	» » » » N:o II ¹⁾ ...	44	187	231	22	60
16	Mikkeli:	Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto	2	71	73	2	44
17	Savonlinna:	» » » »	20	243	263	12	103
18	»	Ylimääräinen veneerinen sairashuone	10	146	156	3	29
19	Kuopio:	Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto	36	385	421	25	168
20	Joensuu:	» » » »	19	133	152	9	52
21	Nurmes:	» » » »	10	77	87	9	49
22	Mustasaari:	» » » »	30	188	218	14	84
23	Jyväskylä:	» » » »	35	194	229	25	140
24	Oulu:	» » » »	28	307	335	18	159
25	»	Ylimääräinen veneerinen sairashuone	24	188	212	15	96
26	Kajaani:	Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto	2	15	17	1	7
27	Tornio:	» » » »	11	206	217	9	140
		Yhteensä	868	7,608	8,476	340	2,833

1) Suljettiin 11/8.

veeeristen sairashuoneitten sairaskirjoista vuonna 1917.
des hôpitaux surnuméraires pour maladies vénériennes en 1917.

Ulcus molle. <i>Ulcus molle.</i>		Urethritis gonorrhoeica. <i>Urethritis gonorrhoeica.</i>		Ihotautia y. m. <i>Maladies cutanées etc.</i>		Hoidon seuraus. <i>Résultat du traitement.</i>					Sairashoitopiivien yhteinen määrä. <i>Total des journées de traitement.</i>	
Edelliseltä vuodelta <i>Résultats depuis 1916.</i>	Vuoden kuluessa vastaanotett. <i>Entrés en 1917.</i>	Edelliseltä vuodelta jälkuvuok. <i>Résultats depuis 1916.</i>	Vuoden kuluessa vastaanotett. <i>Entrés en 1917.</i>	Edelliseltä vuodelta jälkuvuok. <i>Résultats depuis 1916.</i>	Vuoden kuluessa vastaanotett. <i>Entrés en 1917.</i>	Parantuneet ja hoitamattomat. <i>Non-améliorés et non-traités.</i>	Terveeksi ja parem- maksi tulleet. <i>Guéris et améliorés.</i>	Kuolleet. <i>Décédés.</i>	Seuravaan vuoteen jälkuvuok. <i>Résultats jusqu'en 1918.</i>	Yhteensä. <i>Total.</i>		
18	208	27	319	43	453	1,323	59	11	124	1,517	47,230	1
7	85	113	377	—	7	596	—	1	100	697	38,316	2
6	70	87	407	—	1	560	17	—	64	641	27,844	3
2	48	29	184	4	45	436	24	1	31	492	14,184	4
—	3	8	40	1	13	80	2	—	14	96	4,626	5
2	18	4	65	1	14	216	2	1	8	227	4,543	6
—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	41	7
1	48	3	52	—	14	188	—	1	16	205	3,567	8
1	—	3	41	—	5	113	2	—	17	132	3,685	9
1	16	10	106	—	6	236	—	3	25	264	6,560	10
1	8	3	53	5	59	223	1	7	59	290	8,739	11
4	67	7	189	6	62	507	4	5	40	556	13,629	12
5	79	5	31	1	12	249	1	—	28	278	7,938	13
1	47	4	59	8	255	391	3	21	53	468	12,931	14
12	33	9	46	1	48	222	4	5	—	231	6,475	15
—	2	—	15	—	10	65	—	1	7	73	2,124	16
1	33	3	44	4	63	241	2	2	18	263	4,511	17
—	4	2	32	5	81	150	4	2	—	156	2,875	18
—	18	7	116	4	83	374	4	4	39	421	9,857	19
—	7	1	9	9	65	125	—	8	19	152	5,810	20
—	2	—	14	1	12	77	—	—	10	87	2,802	21
—	13	16	91	—	—	196	—	—	22	218	7,607	22
—	2	10	40	—	12	195	1	1	32	229	8,328	23
—	10	6	96	4	42	309	6	—	20	335	7,089	24
—	—	5	57	4	35	187	—	2	23	212	6,006	25
—	1	1	7	—	—	13	—	—	4	17	508	26
—	7	2	51	—	8	188	9	1	19	217	5,334	27
62	829	365	2,541	101	1,405	7,461	145	77	793	8,476	263,159	

Taulu VI.
Tableau VI.

Valtion sairashuoneissa vuonna 1917
Syphilitiques soignés dans les

	Edelliseltä vuodelta jääneet. Oireet. Restés dequés 1916 Formes de syphillis.	Vuoden kuluessa														
		Syphillis recens. Syphillis primaire.	Syphillis second. Syphillis second. dare recidiv.	Syphillis tertiar. Syphillis tertiare.	Syphillis hereditaria. Syphillis hereditaire.	Yhteensä. Total.	Alle 1/2 vuotta. 0 à 1/2 année.		1/2 - 2 vuotta. 1/2 à 2 ans.		2-10 vuotta. 2 à 10 ans.		10-15 vuotta. 10 à 15 ans.		15-20 vuotta. 15 à 20 ans.	
							Miehet. Hommes.	Naiset. Femmes.	Miehet. Hommes.	Naiset. Femmes.	Miehet. Hommes.	Naiset. Femmes.	Miehet. Hommes.	Naiset. Femmes.		
1 Helsinki: Yleisen sairash. syfiliittinen osasto . . .	30	10	2	3	45	9	1	5	1	2	26	42				
2 Guntäckt: Ylimääräinen veneerinen sairashuone	13	3	2	—	18	—	—	—	—	—	—	—	—	48		
3 Töölö: » » »	6	3	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	18		
4 Turku: Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto	7	3	1	—	11	—	1	—	1	—	19	17				
5 » Ylimääräinen veneerinen sairash.	3	1	—	—	4	—	—	—	—	2	—	10				
6 Pori: Yleisen sairash. syfiliittinen osasto	7	2	—	—	9	1	2	—	—	2	8	12				
7 Godby: Yleisen sairash. syfiliitt. osasto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
8 Hämeenlinna: » » » »	2	3	1	—	6	—	—	—	—	—	—	2	—	—		
9 » Ylimääräinen veneerinen sairash.	—	2	—	—	2	—	1	3	—	1	—	26	—	—		
10 Tampere: Yleisen sairash. syfiliittinen osasto . . .	7	1	—	—	8	—	1	—	—	—	9	18				
11 Viipuri: » » » »	8	—	—	1	9	1	4	3	—	1	1	44				
12 » Ylimäär. veneer. sairash. N:o I	23	6	3	—	32	—	—	—	—	—	—	34	—	—		
13 » » » » N:o II	8	10	1	—	19	—	—	—	—	—	—	21	—	—		
14 Sortavala: » » » » N:o I	—	—	3	1	4	—	3	—	—	—	4	10				
15 » » » » N:o II	12	9	1	—	22	—	—	—	—	—	—	5	—	—		
16 Mikkeli: Yleisen sairash. syfiliitt. osasto	—	2	—	—	2	—	1	—	—	1	5	8				
17 Savonlinna: » » » »	9	3	—	—	12	—	—	—	—	—	10	—				
18 » Ylimääräinen veneerinen sairashuone	2	1	—	—	3	—	1	3	—	—	—	7				
19 Kuopio: Yleisen sairash. syfiliitt. osasto	18	6	1	—	25	—	—	1	—	1	11	17				
20 Joensuu: » » » »	9	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	3	3			
21 Nurmes: » » » »	3	6	—	—	9	—	—	—	—	—	—	1	4			
22 Mustasaari: » » » »	8	6	—	—	14	2	—	1	—	—	2	6				
23 Jyväskylä: » » » »	16	8	1	—	25	—	—	—	—	1	12	8				
24 Oulu: » » » »	8	4	6	—	18	—	—	—	—	1	—	16				
25 » Ylimääräinen veneerinen sairashuone	5	3	7	—	15	2	2	1	2	1	—	13				
26 Kajaani: Yleisen sairash. syfiliitt. osasto	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—				
27 Tornio: » » » »	6	1	2	—	9	—	—	—	—	—	—	3	10			
Yhteensä	211	93	31	5	340	15	17	17	5	12	192	321				

hoidetut syfiliittiset potilaat.
h^opitaux de l'Etat en 1917.

vastaanotetut. — Reçus dans le courant de l'année.

20—30 vuotta. 20 à 30 ans.	30—50 vuotta. 30 à 50 ans.	Yli 50 vuotta. 50 ans et au-dessus.	Yhteensä. Total.			Alknoireet saatu. Infection primaire.						Jälkioireet. Accidents secondaires et tertiaires.			Yhteensä Total des administrés.			
			Naisia. Femmes. Meihik. Hommes.	Meihik. Hommes.	Lapsia alle 10 vuotta. Enfants au-des- sous de 10 ans.	Par rapport à Vastaanotettujen yhteisluku Total des reçus.	Par le Parlement. Parlement. Parlement. Parlement.	Imetän kaatta. Laitte. Laitte.	Muun kosketelun kaatta. Par d'autres contacts.	Yhteensä Total.	Syphilis secondaire recidive.	Syphilis secondaire recidive.	Syphilis tertiaire. Syphilis tertiaire.	Syphilis hereditaire. Syphilis hereditaire.				
146	81	58	19	7	7	15	238	151	404	245	—	—	245	115	26	18	449	1
—	32	—	10	—	—	—	—	90	90	60	—	—	60	30	—	—	108	2
—	37	—	6	—	—	—	—	61	61	40	—	—	40	20	1	—	70	3
73	20	27	5	2	4	1	122	46	169	94	—	—	94	63	11	1	180	4
—	9	—	5	—	1	—	—	27	27	21	—	1	22	5	—	—	31	5
35	29	8	13	1	3	3	52	59	114	74	—	2	76	32	4	2	123	6
1	1	—	—	—	—	—	1	1	2	2	—	—	2	—	—	—	2	7
56	—	21	—	2	—	—	81	—	81	22	—	—	22	58	1	—	87	8
—	34	—	13	—	2	4	—	76	80	45	—	—	45	32	1	2	82	9
52	18	15	1	3	—	1	79	37	117	92	—	—	92	2	1	1	125	10
9	48	7	28	1	5	8	18	126	152	79	—	—	79	46	16	11	161	11
99	—	47	—	9	—	—	189	—	189	108	—	—	108	59	22	—	221	12
72	—	29	—	4	—	—	126	—	126	41	—	—	41	66	19	—	145	13
24	16	19	6	5	3	3	52	35	90	39	—	—	39	32	16	3	94	14
32	—	17	—	6	—	—	60	—	60	37	—	—	37	17	6	—	82	15
11	10	5	2	1	—	1	22	21	44	9	—	—	9	31	4	—	46	16
58	—	33	—	2	—	—	103	—	103	57	—	—	57	32	13	1	115	17
—	11	—	4	—	3	4	—	25	29	11	—	—	11	11	3	4	32	18
60	22	36	13	4	3	1	111	56	168	85	1	—	86	75	7	—	192	19
18	11	7	5	3	2	—	31	21	52	41	—	—	41	6	5	—	61	20
20	9	8	4	3	—	—	32	17	49	33	—	—	33	16	—	—	58	21
20	19	15	12	5	2	3	42	39	84	62	—	—	62	12	7	3	98	22
76	8	21	9	3	2	—	112	28	140	69	—	1	70	67	3	—	165	23
84	—	54	—	4	—	—	159	—	159	79	—	—	79	49	31	—	177	24
20	15	18	19	3	—	5	43	48	96	39	—	5	44	25	24	3	111	25
2	4	1	—	—	—	—	3	4	7	2	—	—	2	4	—	1	8	26
60	10	50	3	4	—	—	117	23	140	73	—	—	73	45	22	—	149	27
1,028	444	496	177	72	37	49	1,798	991	2,833	1,569	1	9	1,569	971	243	50	3,173	

Taulu VII.
Tableau VII.Hoidon tulos sekä syfiliittisten potilaitten keski-
Résultat du traitement et

		Vuoden kuluessa hoidettujen luku. Nombre des malades traités dans le courant de l'année.	Uloskirjoitetut. Sortis.			
			Parveent ja paremmaksi tulleet. Guéris et améliorés.	Parantunutta. Non-guérés.	Kuolleena. Décédés.	Yhteensä. Total.
1	Helsinki: Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto . .	449	383	8	8	399
2	Gumtäck: Ylimääräinen veneerinen sairashuone	108	84	—	1	85
3	Töölö: » » » »	70	53	5	—	58
4	Turku: Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto . .	180	160	6	—	166
5	» Ylimääräinen veneerinen sairash.	31	26	—	—	26
6	Pori: Yleisen sairash. syfiliitt. osasto	123	116	—	1	117
7	Godby: Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto .	2	1	—	—	1
8	Hämeenlinna: » » » »	87	77	—	—	77
9	» Ylimääräinen veneerinen sairash.	82	68	1	—	69
10	Tampere: Yleisen sairash. syfiliittinen osasto	125	106	—	1	107
11	Viipuri: » » » »	161	117	—	2	119
12	» Ylimääräinen veneerinen sairashuone N:o I.	221	184	2	3	189
13	» » » » N:o II.	145	122	1	—	123
14	Sortavala: » » » » N:o I.	94	74	2	—	76
15	» » » » N:o II.	82	80	2	—	82
16	Mikkeli: Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto .	46	42	—	—	42
17	Savonlinna: » » » »	115	105	—	2	107
18	» Ylim. veneer. sairash.	32	32	—	—	32
19	Kuopio: Yleisen sairash. syfil. osasto	193	175	—	—	175
20	Joensuu: » » » »	61	52	—	1	53
21	Nurmes: » » » »	58	51	—	—	51
22	Mustasaari: » » » »	98	81	—	—	81
23	Jyväskylä: » » » »	165	137	1	—	138
24	Oulu: » » » »	177	161	—	—	161
25	» Ylimääräinen veneerinen sairashuone	111	93	—	1	94
26	Kajaani: Yleisen sairashuoneen syfiliittinen osasto .	8	5	—	—	5
27	Tornio: » » » »	149	130	4	1	135
	Yhteensä	3,173	2,715	32	21	2,768

määrä valtion sairashuoneissa vuonna 1917.

nombre moyen de 1917.

Seuraavan vuoteen jääneitä, <i>Malades restés jusqu'en 1918.</i>	Hoitopäivien lukumäärä potilaitten vastaanottamisesta niiden uloskirjoittamiseen saakka. <i>Nombre des journées de traitement depuis l'entrée jusqu'à la sortie des malades.</i>						
	Uloskirjoitettujen potilaitten koko hoitopäivien luku. <i>Total des journées de traite- ment des malades sortis.</i>	Keskimäärä. <i>Moyenne.</i>	Keskimäärä. <i>Moyenne.</i>				
			<i>Syphilis recens Syphilis récente.</i>	<i>Syphilis secondaire récurrente.</i>	<i>Syphilis second. recidiv.</i>	<i>Syphilis tertiaria. Syphilis tertiaire.</i>	<i>Syphilis hereditaria. Syphilis héréditaire.</i>
50	13,284	33.3	35.2	25.3	37.4	50.4	1
23	7,461	87.8	89.9	84.4	71.0	—	2
12	3,907	67.4	75.0	50.3	—	—	3
14	5,954	35.9	39.5	28.2	45.5	—	4
5	2,250	86.5	92.6	61.0	—	—	5
6	3,139	26.8	29.9	21.1	17.5	17.0	6
1	40	40.0	40.0	—	—	—	7
10	1,928	25.0	38.3	20.8	26.5	—	8
13	2,355	34.1	35.7	31.4	44.0	42.0	9
18	3,003	28.1	28.8	26.3	25.0	2.0	10
42	4,716	39.6	41.5	37.0	34.0	40.9	11
32	7,894	41.8	47.9	31.1	39.9	—	12
22	4,716	38.3	46.5	33.5	34.0	—	13
18	2,571	33.8	30.4	29.0	48.4	26.0	14
—	3,379	41.2	40.8	38.4	54.0	—	15
4	1,654	39.4	29.8	42.8	33.3	—	16
8	2,191	20.5	18.7	21.9	25.7	20.0	17
—	1,073	33.5	46.6	27.3	18.7	20.8	18
18	5,227	29.9	33.9	22.4	32.8	—	19
8	1,776	33.5	34.1	21.6	40.4	—	20
7	2,283	44.8	42.2	49.2	—	—	21
17	3,201	39.5	40.2	42.8	33.1	24.3	22
27	5,682	42.5	52.8	31.3	35.0	—	23
16	4,211	26.3	30.3	23.6	21.5	—	24
17	3,112	33.1	40.2	31.7	24.3	32.7	25
3	178	35.6	46.5	28.3	—	—	26
14	3,546	26.3	34.8	20.1	17.2	—	27
405	100731	36.4	40.5	30.7	31.9	38.3	

Tanlu VIII.
Tableau VIII.

Yhteenveto yleisten synnytyslaitos.
Résumé des registres des hôpitaux

Paikkakunta. Lieu de l'établissement.	Laitoksen omistaja. Propriétaire de l'établissement.	Montant de la subvention accordée par l'Etat à l'établissement.	Synnyttäjien kokonaisluku. Nombre total des parturientes.				Yhteensä. — Total.	Keskenmenot. Abortements.	Kaksosyntyisiä. Accouchements de deux enfants.	Kolmosyntyisiä. Accouchements de trois enfants.	Erinlaisten kohutautien vuoksi hoidettujen luku. Nombre des femmes traitées à cause de différentes maladies de l'utérus.
			Eräillisiä vuo- deita joulukuuta Raskas depuis 1916.	Vuoden aikana vastaan ote- tuuta. Entrées en 1917.	Ensi ja myösi- synnyttäjii. Primipares et nullipares.	Ensiyntyisiä. Primipares.					
1 Helsinki	Valtio.	—	58	1,117	1,720	2,895	198	25	1	142	
2 Porvoo ¹⁾	Porvoon kaupunki.	6,000	3	75	95	173	11	—	—	—	
3 Hanko	Kättilö Ida Grahn	3,000	—	31	82	113	2	12	—	—	
4 Loviisa	»Fru Franziska Riegers Stiftelse» niminen yhdistys	3,000	1	26	65	92	—	—	—	—	
5 Tammissaari	Kättilö Sigrid Bredenber	3,000	3	35	103	141	18	—	—	—	
6 Turku	Turun kaupunki	—	6	350	520	876	91	10	1	118	
7 Turku	Kättilö A. Seikko	3,000	7	173	224	404	48	6	1	31	
8 Pori	Valtio	—	5	46	71	122	—	—	—	—	
9 Rauma	Kättilö Mathilda Kokki	3,000	2	57	74	133	—	3	—	—	
10 Salo	Lääket. lisensiaatti P. A. Koskenho	3,000	3	50	42	104	6	2	—	5	
11 Noormarkku ¹⁾	Kauppaneuvoks. Eva Ahlström'in perust.	3,000	1	20	34	55	—	—	—	—	
12 Hämeenlinna	Valtio	—	—	40	26	66	4	—	—	—	
13 Tampere	Lääket. lisensiaatti K. A. Hoffström	13,600	22	425	554	1,001	73	16	—	79	
14 Lahti	Lääket. lisensiaatti G. A. v. Zweyberg	5,000	4	91	156	251	35	3	—	14	
15 Kouvola	Lääket. lisensiaatti G. Ekbo	3,000	4	76	100	180	35	—	—	11	
16 Riihimäki	Kättilö Hilja Rantanen	3,000	1	53	100	154	42	3	—	16	
17 Viipuri	Viipurin kaupunki	—	13	241	299	553	27	12	—	1	
18 Sortavala	Lääket. lisensiaatti G. J. Winter	4,500	2	54	77	133	8	3	—	—	
19 Käkisalmi	Käkisalmen kaupunki	3,000	3	34	59	96	—	—	—	—	
20 Lappeenranta	Kättilö Sigrid Kirsi	3,000	—	20	42	62	4	—	—	—	
21 Hamina	Kättilö Aino Seppälä	3,000	—	46	44	90	5	2	—	3	
22 Terijoki	Kättilö Anna Pelkonen	3,000	2	26	40	66	10	—	—	—	
23 Kotka	Kotkan kaupunki	3,000	4	70	145	219	3	3	—	—	
24 Mikkelä	Lääket. lisensiaatti Verner Timgren	4,500	4	81	113	198	20	6	—	13	
25 Heinola ¹⁾	Kättilö Ida Ammeenmäki	3,000	2	21	22	45	—	—	—	—	
26 Savonlinna	Lääket. ja kirurg. tohtori A. J. Hällström	3,000	2	64	71	137	13	5	—	—	
27 Kuopio	Lääket. lisensiaatti Eva Piispanen	4,500	6	96	129	231	11	7	—	14	
28 Joensuu	Lääket. lisensiaatti A. Sandström	4,500	2	46	117	165	5	4	—	—	
29 Nurmes	Valtio	—	1	11	37	49	—	2	—	—	
30 Vaasa	Vaasan kaupunki	3,600	3	83	101	187	3	6	—	—	
31 Jyväskylä	Lääket. lisensiaatti G. Palander	4,500	4	106	112	222	—	3	—	6	
32 Pietarsaari	Pietarsaaren kaupunki	4,500	5	61	133	199	3	—	—	27	
33 Oulu	Oulun kaupunki	3,200	3	62	106	171	3	3	—	6	
34 Kajaani	Valtio	—	2	17	38	57	—	—	—	—	
35 Tornio ²⁾	Valtio	—	1	17	32	50	—	1	—	—	
36 Rovaniemi ¹⁾	Kättilö Fanny Vartiainen	3,000	1	25	37	63	2	2	—	—	
	Yhteensä	—	180	3,855	5,720	9,755	680	139	3	486	

¹⁾ Ei mitään ilmoitettu leikkauksista. — ²⁾ Tähän ei sisälly keskenmenot.

nen päiväkirjoista vuonna 1917.
d'accouchement publics en 1917.

Keinotekoista avustusta annettiin.
Accouchements artificiels.

Cervix'iä laajentamalla <i>Par la dilatation du col.</i>		Jalan alustaminen. <i>Saisie du pied.</i>		Isokan irrottamisen käsin. <i>Décollement manuel du placenta.</i>		<i>Abortus provocatus.</i>		<i>Partus arte praesumpturus.</i>		<i>Sentio caesarea.</i>		<i>Bastardipsia.</i>		<i>Embryotomia.</i>		<i>Perforatio.</i>		<i>Ovariectomia.</i>		
<i>Champezier de Ribes'in rakolla. Ballon de Champezier de Ribes.</i>	<i>Tarnier'in ecarteurilla. Ecarteur de Tarnier.</i>	<i>Bosin dilataattoria. Dilatation de Bossi.</i>	<i>Wichmann'in dilataattoria. Dilatation de Wichmann.</i>																	
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31	31
32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32	32
33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33	33
34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34	34
35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35
36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36	36
157	83	61	859	1	42	6	4	8	17	11	8	3	22	26	42	96	2			

Taulu VIII. (Jatko).
Tableau VIII.Yhteenveto yleisten synnytyslaitos.
Résumé des registrés des hôpitaux.

	Palkkakunta. <i>Lieu de l'établissement.</i>	Laitoksen omistaja. <i>Propriétaire de l'établissement.</i>	Komplikaatioit. <i>Des complications.</i>							
			<i>Placenta praevia.</i>	<i>Relampset.</i>	<i>Ahdas lantio. Basin étroit.</i>	<i>Hydramnion.</i>	<i>Présentation transversale. Poikkilä.</i>	<i>Présentation de la face. Kasvolla.</i>	<i>Présentation du front. Oksilla.</i>	<i>Présentation du pied. Jalkalla.</i>
1	Helsinki	Valtio.	9	15	103	1	15	—	4	—
2	Porvoo ¹⁾	Porvoon kaupunki.	—	—	—	—	3	—	—	—
3	Hanko	Kättilö Ida Grahn	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Loviisa	»Fru Franziska Riegers Stiftelse» niminen yhdistys	—	—	—	—	2	—	—	—
5	Tammisaari	Kättilö Sigrid Brödenberg	—	1	—	—	—	—	—	—
6	Turku	Turun kaupunki	—	4	4	—	3	2	—	7
7	Turku	Kättilö A. Seikko	1	2	2	—	—	—	—	—
8	Pori	Valtio	—	—	—	—	—	—	—	3
9	Rauma	Kättilö Mathilda Kokki	—	2	—	—	2	—	1	—
10	Salo	Lääket. lisensiaatti P. A. Koskenhovi	—	—	1	—	—	—	—	—
11	Noormarkku ¹⁾	Kauppaneuvoks. Eva Ahlström'in perust.	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Hämeenlinna	Valtio	—	—	1	—	—	—	—	—
13	Tampere	Lääket. lisensiaatti K. A. Hoffström	9	13	15	2	5	3	—	4
14	Lahti	Lääket. lisensiaatti G. A. v. Zweyberg	—	3	4	—	—	1	—	—
15	Kouvola	Lääket. lisensiaatti G. Ekbon	1	2	—	—	—	—	—	—
16	Riihimäki	Kättilö Hilja Rantanen	—	1	—	—	—	—	—	—
17	Viipuri	Viipurin kaupunki	6	4	—	—	2	1	—	8
18	Sortavala	Lääket. lisensiaatti G. J. Winter	—	1	3	—	—	—	—	—
19	Käkisalmi	Käkisalmen kaupunki	—	—	—	—	1	1	—	1
20	Lappeenranta	Kättilö Sigrid Kirsi	2	1	1	—	—	—	—	—
21	Hamina ¹⁾	Kättilö Aino Seppälä	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Terijoki	Kättilö Anna Pelkonen	—	2	—	—	—	—	—	—
23	Kotka	Kotkan kaupunki	1	—	2	—	—	—	—	4
24	Mikkeli	Lääket. lisensiaatti Verner Timgren	5	—	6	2	2	—	1	1
25	Heinola ¹⁾	Kättilö Ida Ammeenmäki	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Savonlinna	Lääket. ja kirurg. tohtori A. J. Hallström	—	1	3	—	1	1	—	—
27	Kuopio	Lääket. lisensiaatti Eva Piispanen	4	3	6	—	—	1	—	1
28	Joensuu	Lääket. lisensiaatti A. Sandström	—	—	—	—	2	—	—	1
29	Nurmes	Valtio	—	—	3	—	—	—	—	—
30	Vaasa	Vaasan kaupunki	—	2	3	—	—	—	—	—
31	Jyväskylä	Lääket. lisensiaatti G. Palander	1	—	—	—	2	—	—	—
32	Pietarsaari	Pietarsaaren kaupunki	7	2	—	—	2	1	—	2
33	Oulu	Oulun kaupunki	4	6	3	—	3	2	—	1
34	Kajaani	Valtio	—	1	2	—	—	—	—	—
35	Tornio ¹⁾	Valtio	—	2	—	—	1	—	—	—
36	Rovaniemi	Kättilö Fanny Vartiainen	—	—	—	—	1	2	—	—
		Yhteensä	50	68	163	5	47	15	7	33

1) Ei ilmoitettu komplikaatioista. — 2) Tähän ei ole luettu synnytyksen kestäessä tai heti sen jälkeen kuolleita. Tähän

Taulu IX.
Tableau IX.

Taulu osottava kaikkien vuonna 1917 mielisai-
Relevé des malades dans tous les établisse-

Hoitolaitos. Établissement.	Sairasvuoteitten luku. Nombre des lits.	Vuodelta 1916 jääneitä. Malades restés depuis 1916.		
		M. H.	N. F.	Yht. Total.
Lapinlahden keskuslaitos	122	63	56	119
Niuvanniemen keskuslaitos	330	194	141	335
Pitkäniemen keskuslaitos	520	271	237	508
Seilin turvalaitos	52	11	61	1) 72
Käkisalmen turvalaitos	180	90	87	177
Kuritusvankilan mielisairaala Turussa	70	74	—	74
Vastaanottolaitos Turussa	48	22	23	45
Vastaanottolaitos Viipurissa	47	22	23	45
Vastaanottolaitos Mikkelissä.....	12	5	6	11
Vastaanottolaitos Mustasaarella	47	20	18	38
Vastaanottolaitos Oulussa	20	10	10	20
Yhteensä	1,418	782	662	1,444

1) Näistä oli 11 miestä ja 9 naista perhehoipossa.

2) » » 12 » » 9 » »

raslaitoksissa hoidettujen potilaitten lukumäärän.
ments pour hospitalisation d'aliénés en 1917.

Vuonna 1917 vastaan otetuita. <i>Malades entrés en 1917.</i>			Hoidettujen kokonais- luku vuonna 1917. <i>Total des malades en 1917.</i>			Vuonna 1917 uloskir- joitettuja. <i>Malades sortis en 1917.</i>			Vuoteen 1918 jääneitä. <i>Malades restés jusqu'en 1918.</i>		
M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.	M. H.	N. F.	Yht. Total.
35	21	56	98	77	175	33	20	53	65	57	122
28	29	57	222	170	392	41	31	72	181	139	320
63	37	100	334	274	608	68	39	107	266	235	501
1	—	1	12	61	73	—	2	2	12	59	^{a)} 71
13	7	20	103	94	197	22	8	30	81	86	167
39	—	39	113	—	113	46	—	46	67	—	67
36	39	75	58	62	120	41	42	83	17	20	37
44	53	97	66	76	142	44	51	95	22	25	47
12	6	18	17	12	29	11	6	17	6	6	12
33	39	72	53	57	110	31	35	66	22	22	44
12	16	28	22	26	48	12	17	29	10	9	19
316	247	563	1,098	909	2,007	349	251	600	749	658	1,407

Taulu X.
Tableau X.

Taulu osottava vuonna 1917 mielisairaslaitoksiin hoidet-
Relevé des psychoses observées chez les malades entrés dans

Hoitolaitos. Établissement.	Insania sim.																	
	Psychosis ex intoxicatione.			Melancholia.			Amentia.			Mania.			Paranoia.			Demantia.		
	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.
Lapinlahden keskuslaitos	1	—	1	7	5	12	—	—	—	2	4	6	—	—	—	9	5	14
Niuvanniemen keskuslait.	1	—	1	—	—	—	—	—	—	3	4	7	—	2	2	22	23	45
Pitkäniemen keskuslaitos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	12	26	—	—	—	36	21	57
Seilin turvalaitos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Käkisalmen turvalaitos..	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	4	—	—	—	11	3	14
Kuritusvankilan mielisai- raala Turussa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	6	—	—	—	21	—	21
Vastaanottolaitos Tu- russa	—	—	—	—	—	—	1	2	3	14	13	27	—	—	—	15	19	34
Vastaanottolaitos Viipu- rissa	1	1	2	—	—	—	—	—	—	11	18	29	1	—	1	27	28	55
Vastaanottolaitos Mikke- lissä	—	—	—	7	5	12	—	1	1	3	—	3	—	—	—	1	—	1
Vastaanottolaitos Musta- saarella.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	22	37	—	—	—	17	14	31
Vastaanottolaitos Oulussa	—	—	—	1	3	4	2	7	9	2	1	3	—	—	—	6	5	11
Yhteensä — Summa	3	1	4	15	13	28	3	10	13	71	77	148	1	2	3	166	118	284

1) Taulusta on jätetty pois 4 m. ja 2 n., jotka eivät olleet mielisairaita.

taviksi vastaanotettujen potilaitten sairauden muodot.¹⁾
les établissements pour hospitalisation d'aliénés en 1917.

plex.			Dementia paralytica.			Insania epileptica.			Insania hyster. et neurasthenic.			Debilitas. Idiotta. Imbecillitas. Degeneratio psychopathia.			Psychoses aliae.			Yhteensä. Summa.		
N.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.	M.	N.	Yht.
—	1	1	5	—	5	—	—	—	—	—	—	10	6	16	—	—	—	1)34	21	55
—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	29	57
—	1	1	6	2	8	2	—	2	—	—	—	3	1	4	—	—	—	2)61	37	98
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
—	—	—	1	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	7
—	—	—	1	—	1	3	—	3	—	—	—	8	—	8	—	—	—	—	39	—
—	1	1	1	—	1	1	—	1	—	3	3	3	—	3	—	—	—	—	35	38
—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	5	5	1	—	1	1	—	1	—	44	52
—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	6
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	2	3	—	—	—	—	33	39
—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	16
—	3	3	19	3	22	7	1	8	—	8	8	26	9	35	1	—	1	312	245	557

Taulu XI.

Tableau XI.

Tauhu osottava kaikkiin mielisairaslaitoksiin vuonna 1917 vastaanotettujen hoidokkaitten lukumäärän ja ijän.¹⁾
Relevé des malades entrés en 1917 dans tous les établissements pour hospitalisation d'aliénés ainsi que l'âge de ces malades.

Tauti. Maladie.	Hoitolaitos. Établissement.												Vastaanotettujen kokonaisluku. Total des malades.			Ikkä vastaanotettaessa. Âge en entrant.																					
	Lapinlahti.		Niuvanniemi.		Pitkänniemi.		Seili.		Käkisalmi.		Keritushuoneen mielisairaala Turussa.		Tarku.		Viipuri.		Mikkeli.		Mustasaari.		Oulu.		Alle 21 v. Au dessous de 21 ans.		21—30 v. 21—30 ans.		31—40 v. 31—40 ans.		41—50 v. 41—50 ans.		Yli 50 v. 50 ans et au-dessus.						
	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.					
Insania simplex	19	15	26	29	50	34	1	—	12	6	27	—	30	35	40	47	11	6	32	36	11	16	25	9	224	483	36	42	109	71	56	51	27	30	31	80	
Dementia paralytica	5	—	2	—	6	2	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	3	22	1	—	2	1	9	4	2	3	—	
Insania epileptica	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	8	3	—	4	—	—	—	—	—	—	
Insania hyster. et neurasth.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Degeneratio psychopathica. Imbecillitas. Idiotia. Debilitas	10	6	—	—	3	1	—	—	—	8	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	9	35	7	3	13	2	2	2	1	2	1	—
Psychososes aliae	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä — Summa — Total	34	21	28	29	61	37	1	—	13	7	39	—	35	38	44	52	12	6	33	39	12	16	3	12	245	557	47	47	129	77	67	63	33	37	36	31	

¹⁾ Poisjätettyjen suhteen sama huomautus kuin taul. X.

Taulu XII.
Tableau XII.

Taulu osottava kaikkiin mielisairaslaitoksiin v. 1917 vastaanotettujen
hoidokkaiden kotipaikan.¹⁾

Relevé des lieux de domicile des malades entrés dans tous les établissements
pour hospitalisation d'aliénés en 1917.

Tauti. Maladie.	Yhteensä. Total.		Kotipaikka. — Lieu de domicile.																								
			Lääni. — Gouvernement.																					Ulkomaan. Etranger.	Maalaiskunta. Campagne.		Kaupunki. Ville.
			Uudenmaan.	Turun ja Porin.		Hämeen.	Viipurin.	Mikkelin.	Kuopion.	Vaasan.		Oulun.	M. N.	M. N.	M. N.	M. N.	M. N.	M. N.	M. N.	M. N.	M. N.	M. N.	M. N.				
				M. N.	H. F.					M. N.	H. F.														M. N.	H. F.	
Insania simplex ..	259	224	483	24	18	35	39	34	21	65	57	14	7	18	17	45	42	24	21	—	2	223	176	36	46		
Dementia para- lytica	19	3	22	6	—	2	—	2	1	3	—	2	—	1	—	1	2	2	—	—	—	11	2	8	1		
Insania epileptica	7	1	8	—	—	3	—	—	—	2	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	6	—	1	1		
Insania hysterica et neurasthenica	—	8	8	—	—	3	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	3		
Degeneratio psyc- hopathica Imbec- illitas. Idiotia.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Debilitas	26	9	35	6	3	8	—	—	2	—	2	—	—	—	5	2	2	3	1	1	—	—	18	5	8	4	
Psychoses aliae ..	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1		
Yhteensä—Summa	312	245	557	36	21	48	42	38	22	73	62	16	7	24	19	49	47	28	22	—	3	258	187	54	55		

¹⁾ Poisjätettyjen suhteen sama huomautus kuin taul. X.

Taulu XIII.
Tableau XIII.

Taulu osottava kaikista mielisairaslaitoksista vuonna 1917 uloskirjoitetut hoidokkaat.
Relevé des résultats, du traitement des malades sortis en 1917 de tous les établissements pour hospitalisation d'aliénés.

Tauti. <i>Maladie.</i>	Terveet. <i>Guéris.</i>		Parannuksi Améliorés.		Parantum- tomak. <i>Non-améliorés.</i>		Kolleet. <i>Décédés.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>		Yhteensä. <i>Total.</i>
	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	M. H.	N. F.	
Insania simplex	60	68	78	65	122	85	32	16	292	234	526
Dementia paralytica.....	2	—	1	—	3	2	13	4	19	6	25
Insania epileptica, hyster. et neurasth.	1	3	2	4	5	1	—	1	8	9	17
Degeneratio psychopath. Imbe- cillitas. Idiotia. Debilitas ..	2	—	3	—	20	1	—	—	25	1	26
Psychoses aliae	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	1
Yhteensä—Summa— <i>Total.</i>	65	71	84	69	151	89	45	21	345	250	1) 595

1) Sitäpaitsi 4 m. ja 1 n., jotka eivät olleet mielisairaita.

kuuta 1917 löytyvät mielisairaat.

le pays au 31 Décembre 1917.

Sairastuneita. — Aliénés.						Hoidetaan. — Soignés dans des.											
Lapsena. <i>Depuis l'enfance.</i>			Vanhempana. <i>Depuis l'âge adulte.</i>			Yleisissä mielisairaslaitoksissa. <i>Asiles publics d'aliénés.</i>			Yksityisissä mielisairaslaitoksissa. <i>Asiles privés d'aliénés.</i>			Vaivaistaloissa. <i>Asiles d'indigents.</i>			Yksityisissä kodeissa. <i>Maisons privés.</i>		
M. H.	N. F.	Yhteensä. <i>Total.</i>	M. H.	N. F.	Yhteensä. <i>Total.</i>	M. H.	N. F.	Yhteensä. <i>Total.</i>	M. H.	N. F.	Yhteensä. <i>Total.</i>	M. H.	N. F.	Yhteensä. <i>Total.</i>	M. H.	N. F.	Yhteensä. <i>Total.</i>
96	83	179	262	217	479	83	81	164	14	15	29	80	81	161	181	123	304
288	220	458	475	432	907	138	133	271	14	11	25	160	114	274	401	394	795
94	77	171	337	306	643	90	87	177	1	—	1	96	98	194	244	198	442
136	96	232	441	397	838	92	70	162	38	59	97	112	118	230	335	246	581
44	63	107	208	190	398	34	35	69	—	1	1	74	73	147	144	144	288
120	126	246	341	339	680	85	86	171	—	—	—	141	161	302	235	218	453
176	185	361	717	671	1,388	144	108	252	5	9	14	162	168	330	582	571	1,153
114	103	217	404	320	724	70	71	141	1	—	1	81	76	157	366	276	642
1,018	953	1,971	3,185	2,872	6,057	736	671	1,407	73	95	168	906	889	1,795	2,488	2,170	4,658

Kotipaikka, (lääni, kaupunki ja pittäjä). <i>Provenance des malades (Gouvernement, ville paroisse)</i>	Uusia tapauksia vuoden kuluessa. <i>Mouvements cas de lépre relevés dans le courant de l'année.</i>		Kuolleita. <i>Décédés.</i>				Vuoden lopussa kaikkialla. <i>Existants à la fin de l'année.</i>				
			koteissa. <i>d la maison.</i>		Orivedellä. <i>d Orivesi.</i>		koteissa. <i>d la maison.</i>		Orivedellä. <i>d Orivesi.</i>		
			M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	
Hämeen lääni: Sääksmäki	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	
Tammela	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
Viipurin lääni: Kymi	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
Sakkola	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
Kuopion lääni: Kuopio	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
Vaasan lääni: Isojoki	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
Vöyri	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
Oulun lääni: Hankipudas	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	
Yhteensä	1	2	—	—	—	—	1	16	24	10	21